

هەریمی کوردستان - عێراق
پەرلەمانی
کوردستان - عێراق

پروتۆکۆڵەکان

٩٤

سالی / ٢٠١٤ – بەرگی نەوهت و چوار

چاپی یەكەم / سالی ٢٠١٤

پىرىست

پروتوكولى دانيشتنى دەسپىك خولى سىيەمى ھەلبىزاردن – چوار شەممە ۲۰۱۳/۱۱/۱۶ ل ۵

پروتوكولى دانيشتنى دەسپىك خولى چوارەمى ھەلبىزاردن – سى شەممە ۲۰۱۴/۴/۲۹ ل ۲۹

پروتوكولى دانيشتنى ژمارە (۱) خولى چوارەمى ھەلبىزاردن – يەك شەممە ۲۰۱۴/۵/۴ ل ۴۵

پروتوكولى دانيشتنى ژمارە (۲) خولى چوارەمى ھەلبىزاردن – چوار شەممە ۲۰۱۴/۵/۷ ل ۱۰۹

پروتوكولى دانيشتنى ژمارە (۳) خولى چوارەمى ھەلبىزاردن – سى شەممە ۲۰۱۴/۵/۱۳ ل ۱۸۳

پروتوكولى دانيشتنى ژمارە (۴) خولى چوارەمى ھەلبىزاردن – چوار شەممە ۲۰۱۴/۵/۱۴ ل ۲۶۱

پروتوكولى دانيشتنى ژمارە (۵) خولى چوارەمى ھەلبىزاردن – سى شەممە ۲۰۱۴/۵/۲۰ ل ۳۴۳

- ۸- حسن صالح.
- ۹- بهار محمود.
- ۱۰- برزؤ مجيد.
- ۱۱- عمر مصطفى.
- ۱۲- ئىقار ابراهيم.
- ۱۳- مەردان خدر.
- ۱۴- وحيدە ياقو.
- ۱۵- حەيات مجيد.
- ۱۶- مدينە ايوب.
- ۱۷- دلشاد شعبان.
- ۱۸- محمود عمر.

داوا لەبەرزىتان دەكەم كە ئەم پرۆژە ياسايە بە زووترين كات بنىردى بۇ لىژنەى پەيوەندىدار،

بەرزى د. يوسف محمد صادق/ سەرۆكى پەرلەمان:

ئەم پرۆژە ياسايە دەنيردى بۇ لىژنەى ياسايى، بۇ تىپروانىنى بەپەلە، فەرموو.

بەرزى د. قالا فرىد:

بەرزى سەرۆكى پەرلەمان.

پرۆژە ياساى دووم، تايبەتە بەپرۆژە ياساى سەندوقى داھاتەكانى نەوت و گاز، ئەم پرۆژە ياسايە لە (۱۳) ماددە پىكھاتوو، بەلام پىداويستى دەرچوونى ياسايەكەى لەگەل نىيە، لەلايەن (۱۳) ئەندامى پەرلەمانى كوردستانىش پىشكەش كراو، لەلايەن ھەر (۱۳) شىيان واژۆ كراو، ناوەكانىش بەم شىوہيەن.

- ۱- رىواز فائق.
- ۲- زانا عبدالرحمن.
- ۳- سالار محمود.
- ۴- ئاواز جەنگى.
- ۵- صالح فقى محمد امين.
- ۶- مريم صمد.
- ۷- سعيد محمد.
- ۸- دلير مصطفى.
- ۹- قادر ئۆتمان.
- ۱۰- تەلار لطيف.
- ۱۱- عزت صابر.

۱۲- دهرباز عبدالله.

۱۳- گەشە دارا.

داوا لەبەرپزتان دەكەين كه ئەو پرۆژە ياسايش بەزوتيرين كات بنيردرى بۆ ليژنهى پەيوەنديدار،.....

بەرپز د. يوسف محمد صادق/ سەرۆكى پەرلەمان:

د. فاللا، ئەو پرۆژە ياسايش دەنيردرىت بۆ ليژنهى ياساى، ليژنهى پيشەسازى و وزه و سەرچاوه

سروشتييهكان و ليژنهى دارايى و كاروبارى ئابوورى، فەرموو.

بەرپز د. فاللا فرید:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

پرۆژە ياساى سييهم پرۆژەى ياساى ريزليينانى پيشمه رگهيه، ئەو پرۆژەيه ياسايش له (۲۰) مادده پيکهاتوو،

له لايهين (۱۴) ئەندام پەرلەمانى كوردستان- عيراق، واژوو كراوه، بەم شيۆهيهى خوارهوه:

۱- دلير مصطفى.

۲- گەشە دارا.

۳- بيگهر د. لاشاد.

۴- فەرهاد سەنگاوى.

۵- سعيد مەسيفى.

۶- مريم صمد.

۷- قادر ئۆتمان.

۸- صاح فقى محمد امين.

۹- زانا عبدالرحمن.

۱۰- تەلار لطيف.

۱۱- ئاواز جهنگى.

۱۲- سالار محمود.

۱۳- عزت صابر.

۱۴- دهرباز عبدالله.

داوا لەبەرپزتان دەكەين ئەم پرۆژە ياسايش بۆ ليژنهى پەيوەنديدار بنيردرى بەزوتيرين كات.

بەرپز د. يوسف محمد صادق/ سەرۆكى پەرلەمان:

بەلئى، ئەو پرۆژە ياسايش دەنيردرىت بۆ ليژنهى ياساى، ليژنهى دارايى و كاروبارى ئابوورى، ليژنهى

كاروبارى پيشمه رگه و شههيدان و قوربانىانى جينۆسايد، فەرموو.

هەریمی کوردستان - عێراق
پەرلەمانی
کوردستان - عێراق

پروژۆکیۆلەکان

١٠٣

سالی / ٢٠١٥ - بەرگی سەدو سی

چاپی یەكەم / سالی ٢٠١٨

پىرىست

پروتوكۆلى دانيشتىنى ژماره (۱)ى نائاسايى خولى چوارەمى ھەلبژاردن - پىنج شەممە ۲۰۱۵/۷/۳ ل ۵

پروتوكۆلى دانيشتىنى دەسپىك خولى چوارەمى ھەلبژاردن - سى شەممە ۲۰۱۵/۳/۳ ل ۱۱

پروتوكۆلى دانيشتىنى ژماره (۲) خولى چوارەمى ھەلبژاردن - دوو شەممە ۲۰۱۵/۳/۹ ل ۵۹

پروتوكۆلى دانيشتىنى (۳) خولى چوارەمى ھەلبژاردن - سى شەممە ۲۰۱۵/۳/۱۰ ل ۱۴۱

پروتوكۆلى دانيشتىنى ژماره (۴) خولى چوارەمى ھەلبژاردن - چوار شەممە ۲۰۱۵/۳/۲۵ ل ۱۹۵

پروتوكۆلى دانيشتىنى ژماره (۵) خولى چوارەمى ھەلبژاردن - سى شەممە ۲۰۱۵/۳/۳۱ ل ۲۰۳

پروتوكۆلى دانيشتىنى ژماره (۶) خولى چوارەمى ھەلبژاردن - چوار شەممە ۲۰۱۵/۴/۱ ل ۲۵۱

وہللاھی ئەو پەرسە یاسکرا ئیئە وەک لیژنە یاسایی لەوانەییە بەشیکی زۆری موعاناکە لە ئیئە بی، ئەگەر فورسەت بی حەزم لیئە وەک لیژنە دوو قسە بکەین، لە خولی پێشوو و ،لەم خولەش ئەم موشکیلەییە ھەبوو، بەلام بە فیعلی گەرنگە ئەندامانی پەرلەمان ھەموومان بە بی تەعمیم کردن پرۆژە یاسا دەنووسین تۆزیک وردبەین ئەمە یەک، دوو! گەرنگە دەستە ی سەرۆکایەتی پەرلەمان، ئیئە بە سوپاسەوہ یاسی ئەوہ بکەین، لەگەڵ لیژنە یاسایی پرۆژەکانی بۆ ئیئە نارد، سەرەتا کە ئیئە ئایا ئەم پرۆژە خویندنی یەکەمی بۆ بکری یان نا؟، بەلام ئیئە وەکو لیژنە قەرارماندا کە ئیئە دەسەڵاتی رەتکردنەوہو خویندنی یەکەممان نییە، بەلام دەکری پێتان بلێین کە ئەم پرۆژەییە بنەمای پرۆژە یاسای تیاپە یاخود نە، بەلام دوا بریار بۆ دەستە ی سەرۆکایەتی پەرلەمانەوہ، ئیئە لەسەر ئەم ھاوکاریە سورین، بەلام دوا بریار بۆ دەستە ی سەرۆکایەتی پەرلەمانە، لە خولی پێشوو دەستە ی سەرۆکایەتی پەرلەمان ھەندیک لەم پرۆژە یاسایانە کە پەرلەمانتاران پێشکەشیان دەکرد تیئەییەکی ئەگەر لەسەر ھەبواپە بانگی ئەندامە بەرێژەکانی دەکرد، مۆلاھەزەکە ی پێدەگوت ، ئەندامەکان بە سینگ فراوانیەوہ وەریان دەگرت وە چاکیان دەکرد، ئەگەر ئەمە بکری کاریکی باشترە، چونکە ئیئە موشکیلەمان لە چییە ئەم ژمارە زۆری پرۆژە یاسایە کە خویندنیەوہ ی یەکەمی بۆ دەکری لە نەتیجە مۆلکە لەسەر پەرلەمانی کوردستان، ئەم پرۆژە یاسایە ھەمواری مۆوچە حەفتە ی رابردوو لە بەرنامە ی تەلەفزیۆنی قسە ی لەسەر دەکرا، من گویم لە ھیفا خان بوو وا بزائەم بریار دەری لیژنە ی مالی دەگوترا مۆناقەشە دەکری، بەس ھیفا خان دەگوت من شتی وام ھەر نەبیسووہ لەبەر ئەوہ ی ھەموو پرۆژە یاسایە ک دەخریئە بەرنامە ی کار، بە فیعلی ئیئە ئەندامانی پەرلەمان پەییوہندیان پێوہ دەکری خەونی لەسەر بنیاتدەنری، شتیکی دیکە کە تیئەیی کرایە کە ھەندیک پرۆژە یاسا خویندنیەوہ ی بۆ دەکری پرۆژە یاسایەکی بی کەم و کۆریە پرۆژە یاسایەکی زۆر باشە، بەلام لە نەتیجە دوو بەیانی فراکسیۆنیکی دیکە یاخود ھەندیک ژمارە لە ئەندام پەرلەمانەکان ھاوشیوہ ی ئەم پرۆژەییە پرۆژەییەکی دیکە بۆ پێشکەش دەکەن، ئەوہ ی گەرنگە ئیئە ی ئەندامانی پەرلەمان لەم خولە بزائین بە تەوافوق و بە ھاوکاری ھەموو فراکسیۆنە ک نەبی ھیچ فراکسیۆنە ک نابیتە خاوەن دەستکەوتی پەسەند کردنی ھیچ پرۆژە یاسایە ک، بۆیە گەرنگە ئیئە ھاوکاری یە ک بین، نەوہ ک بە جۆریک بە ھەر مەبەستی ک بی نامەوی ناوی بینم پرۆژە یاسا کە یەکیک پێشکەشی کرد یەکیکی کەش لەسەری کەئەکە بی، دەکری ھەموومان واژوو ی بکەین ئەسەن لە نەتیجە کەسمان زائید پەنجا نینە تەوافوق و ھاوکاری پرۆژە یاساکان دەستکەوتی ھەموو ئەندامان و پەرلەمانی کوردستانە، زۆر سوپاس.

بەرپێژ د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

ئێستا پێشیارە ک ھەبوو کە دوو لەو پرۆژە یاسایانە سیفە ی ئیستعجالیان پی بدەین پرۆژە یاسای ھەموار کردنی ژمارە چواری سالی (۲۰۰۶) یاسای وەبەرھینان لە کوردستان – عیراق پرۆژە یاسای ریگری لە زیادەرەوی کئ لەگەڵ ئەوہییە کە پرۆژە یاسای ھەموار کردنی یاسای ژمارە (۴) ی سالی (۲۰۰۶) ی دەستە ی وەبەرھینان لە کوردستان سیفە ی ئیستعجالی پی بدری؟ کئ لەگەئییەتی؟ (۵۷) کەس لەگەئییەتی، کئ

دژیهتی؟ (۲) کەس دژیهتی، کەواتە پەسەند کرا، پرۆژە یاسای دووهم پرۆژە یاسای ریگری لە زیادەرهوی کۆ لەگەڵ ئەوهیه کە ئەو پرۆژە یاسایە سیفەتی ئیستعجالی پێ بدری؟ (۶۵) کەس لەگەڵیەتی، کۆ دژیهتی؟ (۱) کەس دژیهتی، کەواتە پەسەند کرا، باشە سوپاس بۆ لیژنە یاسایی، ئیستا ئەچینه سەر. کاک د. ابراهیم فەرموو.

بەرپێز د. ابراهیم احمد سمو:

بەرپێز سەرۆکی پەرلەمان.

ل جۆرهی وان ئاخذتنتی بەرپێز کاک سالار بەحس کری ئو جەنابیتە ژێ تەعقیبەکی سەر ئاخذتنتی وی داین کاک سالار گۆتی (۱۵) رۆژ جەنابیتە گۆتی (۱۰) رۆژ، ئەز د بیژم (۱۰) رۆژ بخۆ سیفەتە ئیستعجالیە، ئەگەر تەنفیز کەن، ئەگەر سیفەتە تەعجیلی نەدا (۱۰) رۆژ (۱۵) رۆژ بیت کیشک فان لیژنا دی شیت فان دوو رۆژادا فی سیفەتە تەعجیلی دەتی، ئەز ژبەر هندی دبیزم مادەم (۱۰) رۆژن بخۆ سیفەتە تەعجیلیە، ئەگەر (۱۵) رۆژ بن بخۆ سیفەتە تەعجیلیە.

بەرپێز د. یوسف محمد صادق / سەرۆکی پەرلەمان:

تازە دەنگی لەسەر درا بەرپێز بەلام ئەبێ ئاماژە بەو بەدەین کە ئیستا مادام سیفەتی ئیستعجالی پێدرا لیژنەکانی پەرلەمان مولزەم کراون کە لە ماوهی پینچ رۆژا راپۆرت لەسەر ئەو پرۆژە یاسایانە ئامادە بکەن، هیوادارم وا بکەن، هیوادارم وەکو پرۆژە یاساکی تری لێنەبێ کە تا ئیستا راپۆرتی لەسەر حازر نەکراوە، لە ماوهیهکی کورتا بتوانی راپۆرت لەسەر ئەم دوو پرۆژە یاسایە ئامادە بکری کە پیم واییت ئەوهی وەبەرھێنان راپۆرتەگەکی حازرە بەس ئەتوانی ئەمە ئیزافە بکری ئەوهی ریگری لە زیادەرهویش لیژنە ی کشتوکالیشی بۆ زیاد دەکەین، هیوادارم لە نزیکتین کاتدا سەرۆکایەتی هەر سێ لیژنە بتوانن راپۆرتی لەسەر حازر بکەن و بیهێننە هۆلی پەرلەمان، ئەچینه سەر بپرگەکی دووهم لە بەرنامەکی کاری ئەمرۆمان کە بریتیه لە گفتووگۆ کردنی پرۆژە یاسای سەندووکی داھاتی نەوت و گاز لە هەریمی کوردستان – عێراق بە پێی ماددەکانی (۷۲-۷۴-۷۵) لە پەیرهوی ناوخۆی پەرلەمان ژمارەکی سالی (۱۹۹۲)ی هەموار کراو داوا لە لیژنە ی دارایی و لیژنە ی سامانە سروشتیەکان و سەرچاوە سروشتیەکانیش دەکەین بێنە سەر مینەسە بۆ دەست کردن بە گفتووگۆ کردن لەسەر ئەو پرۆژە یاسایە، با دەست پێبکەین. کاک ئاری فەرموو.

بەرپێز ئاری محمد هەرسین:

بەرپێز سەرۆکی پەرلەمان .

ئەوهنە ی ئیمە ئاگادار بین بەشیک لە ئەندامە بەرپێزەکانی لیژنە ی پەيوەندیدار کە ئیستا لیژنە ی ئەوهنە ی بزانی کە کۆبوونەوهیان هەیه لەگەڵ وەزیران، ئایا بەرپێز سەرۆکی پەرلەمان بە باشی نازانی کە بە جزوری ئەوان ئەم موناقلەشەیه بەردەوام بێ، سوپاس.

بەرپێز د. یوسف محمد صادق / سەرۆکی پەرلەمان:

دەست پێدەكەین پێم وابێت ماددەى یەكەم و دووهم هیچ كێشەو گرفتى لەسەر نییە، هەولێش ئەدەین كە دواتر دەرڤەتێك وەربگرین بۆ ئەوەى بزانی نەتیجەى ئەو دانێشتنە لە نیوان ئەندامانى پەرلەمان لیژنە پەيوەندیدارەكانى پەرلەمان لەگەڵ وەزیرانى پەيوەندیدار بەم پرۆژە یاسایە بە كۆی گەشتوو؟
خاتوو د. ڤالا ڤەرموو.

بەرپز د. ڤالا ڤرید ابراهیم:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

دوو پرۆژە یاسا پێشكەش كراوە بۆ ئەو بابەتە كە تابهتە بە سەندووڤى داھاتەكانى نەوت و گاز لە ھەریەمى كوردستان، پرۆژە یاسایەكیان لە لایەن ئەنجومەنى وەزیرانەو پێشكەش بە پەرلەمانى كوردستان كراوە، پرۆژە یاساى دووھمیشیان لە لایەن ژمارە یاسایى ئەندامانى پەرلەمان پێشكەش كراوە، راپۆرتێكى ھاوبەش نووسراوە لەلایەن لیژنەى یاسایى و لیژنەى دارایی و كاروبارى ئابوورى وەبەرھێنان، لیژنەى پێشەسازی ووزە و سەرچاوە سروشتییەكان، داوا لە بەرپزتان دەكەین كە لە رێگای ئێوھو بەرپزتان ئەندامانى پەرلەمان دەنگ بۆ ئەو بەدەن تا راپۆرتەكە ببێتە ئەساس بۆ بابەتى دەنگدان لەسەردانى .

بەرپز د. یوسف محمد صادق / سەرۆكى پەرلەمان:

باشە ئەیخەینە دەنگەوھ كۆ لەگەڵ ئەوھو كە راپۆرتى ھاوبەشى ھەرسى لیژنەى كاروبارى یاسایى، لیژنەى كاروبارى دارایی وەبەرھێنان، لیژنەى سەرچاوە سروشتییەكان، كە راپۆرتێكى ھاوبەشیان لەسەر یاساكە حازر كردوھ، ئەوھو ببێتە بنەمای گەفتوگۆ كردن، كۆ لەگەڵئەھتى؟ (٦٨) كەس لەگەڵئەھتى، كۆ دزیھتى؟ كەس نییە دزى بى، كەواتە پەسەند كرا، بەخێر ھاتنى بەرپزتان وەزیری سامانە سروشتییەكان، وەزیری دارایی، وەزیری ھەریەم بۆ كاروبارى پەرلەمان ئەكەین بۆ ناو ھۆلى پەرلەمان، ھەروھە بەخێر ھاتنى د. ئامانج سكرتێرى ئەنجومەنى وەزیران ئەكەین، ڤەرموو بەرپز د. ڤالا تكایە دەست بكەن بە خویندەنەوھى راپۆرتى ھاوبەش.

بەرپز د. یوسف محمد صادق / سەرۆكى پەرلەمان:

ڤەرموون، بەرپز دكتورە ڤالا تكایە دەست بكەن بە خویندەنەوھى راپۆرتى ھاوبەش.

بەرپز د. ڤالا ڤرید ابراهیم:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

بۆ / سەرۆكایەتى پەرلەمانى كوردستان - عێراق

بابەت / راپۆرتى ھاوبەش سەبارەت بە پرۆژە یاساى (سەندووڤى داھاتەكانى نەوت و گاز لە ھەریەمى

كوردستان - عێراق)

لیژنەى (كاروبارى یاسایى) و (دارایی و كاروبارى ئابوورى و وەبەرھێنان) و (پێشەسازی و ووزەو سەرچاوە سروشتییەكان) رۆژى (دوو شەممە ٢٢ى بەفرانبار) كوردى بەرامبەر بە (٢٠١٥/١/١٢)ى زایینی

کۆبوونەوێ هابوێشیان ئەنجامدا بۆ تاوتوێ کردنی هەردوو پرۆژە یاسای (سندووقی داھاتەکانی نەوت و گاز لە ھەریمی کوردستان)، کە لەلایەن:

یەكەم/ ژمارەیی یاسایی ئەندامانی پەرلەمانەوێ پێشکەش کراوێ خۆیندەوێ یەكەمی لە دانیشتنی ژمارە (۲) لە رۆژی چوار شەممە بەرواری ۲۰۱۴/۵/۷ بۆ کراوێ

دووهم/ لەلایەن سەرۆکایەتی ئەنجومەنی وەزیرانەوێ پێشکەش کراوێ ، دواي خۆیندەوێ یەكەمی لە دانیشتنی ژمارە (۱۲) لە رۆژی سێ شەممە بەرواری ۲۰۱۴/۱۱/۲۵ پەوانەي لیژنەکانمان کراون. دواي گفتوگۆکردن و تاوتوێ کردن، لیژنەکان گەیشتنە ئەم ئەنجامانەي خوارەوێ:

یاسای سندووقی داھاتەکانی نەوت و گاز لە ھەریمی کوردستان - عێراق

بەشی یەكەم

پێناسەکان

ماددەي یەكەم:

مەبەستی ئەم یاسایە لەم دەستەواژەو زاراوانەي خوارەوێ، ماناكانی بەرامبەریانە:

یەكەم: ھەریم/ ھەریمی کوردستان - عێراق.

دووهم: پەرلەمان/ پەرلەمانی کوردستان - عێراق.

سێیەم: ئەنجومەنی وەزیران/ ئەنجومەنی وەزیرانی ھەریم.

چوارەم: وەزارەت/ وەزارەتی سامانە سروشتییەکانی ھەریم.

پێنجەم: یاسای نەوت و گاز/ یاسای نەوت و گازی ھەریمی کوردستان.

شەشەم: ئەنجومەن/ ئەنجومەنی ھەریمی کاروباری نەوت و گاز لە ھەریمی کوردستان - عێراق، کە بەپێی

ماددەي چوارەمی یاسای نەوت و گاز پێکھێنراوێ.

ھەوتەم: دەستە/ دەستەي بەرپۆوەبردنی سندووقی داھاتەکانی نەوت و گاز لە ھەریمدا.

ھەشتەم: سندووق/ سندووقی داھاتەکانی نەوت و گاز لە ھەریمدا کە بەپێی حوکمەکانی ئەم یاسایە

دامەزراوێ.

بەشی دووهم

چوارچێوەي پیادەکردنی یاسا

ماددەي دووهم: حوکمەکانی ئەم یاسایە پیادە دەکرین لەسەر:

یەكەم: داھاتی دارایی دەستکەوتوو بەگوێرەي حوکمەکانی یاسای نەوت و گاز، یاسای دیاریکردن و

وەرگرتنی شایستە داراییەکانی ھەریمی کوردستان - عێراق لە داھاتە ئیجابییەکان ژمارە (۵) ی سائی

(۲۰۱۳) ی پەيوەست بە نەوت و گازو بەروبوومەکانی و بەپێی ئەوێ لە ماددەي ھەوتەمی ئەم یاسایەدا

ھاتووێ.

دووم: داھاتی دارایی ھاتوو له حکومەتی ئیتیحادی گە راستەوخۆ پەيوەستە بە نەوت و گازو بەروبوومەکانی جگە له پشکی ھەریم له بودجەي گشتی ئیتیحادیدا.

بەشی سیپەم

پیکھێنانی سندووقی داھاتەکانی نەوت و گاز له ھەریمداو دەستەي بەرپۆھبەردنی

ماددەي سیپەم:

دوو پرا ھەيە:

یەگەم: زۆرینەي ئەندامان (دە کەس له کۆي ھەژدە کەس له گەل ئەم رایەن):

پالپشت بە حوکمی ماددەي (۱۵) له یاسای نەوت و گازي ژمارە (۲۲) ی سالی (۲۰۰۷)، سندووقیك بەناوی (سندووقی داھاتەکانی نەوت و گاز له ھەریم) دا دادمەزریت، و کەسایەتی مەعنەوی و سەربەخۆی دارایی و کارگێرپی ھەيەو، له پرووی ریکخستەوھ سەر بە ئەنجومەنی ھەریمی نەوت و گاز دەبییت.

دووم: بەشیک له ئەندامان (حەوت کەس له کۆي ھەژدە کەس له گەل ئەم رایەن):

پالپشت بە حوکمی ماددەي (۱۵) له یاسای نەوت و گازي ژمارە (۲۲) ی سالی (۲۰۰۷)، سندووقیك بەناوی (سندووقی داھاتەکانی نەوت و گاز له ھەریم) دا دادمەزریت، و کەسایەتی مەعنەوی و سەربەخۆی دارایی و کارگێرپی ھەيەو، له پرووی ریکخستەوھ سەر بە ئەنجومەنی وەزیران دەبییت.

ماددەي چوارەم:

یەگەم: دەستەيەك بەناوی (دەستەي بەرپۆھبەردنی سندووقی داھاتەکانی نەوت و گازي ھەریم) بەرپۆھبەردنی سندووق له ئەستۆ دەگریت و مافی ھەيە سەرچەم رەفتارکارییە یاساییەکان بۆ مەبەستەکانی ئەم یاسایە ئەنجام بدات و، سەرۆکەکەي نوینەرایەتی سندووق دەکات لەبەردەم پەرلەمان و دادگاو سەرچەم لایەنەکانی دیکە.

دووم: دەستە پیکدیت له:

۱- سەرۆکی دەستە: بە پلەي وەزیر.

۲- جیگری سەرۆکی دەستە: بە پلەي بریکاری وەزارەت.

۳- بەرپۆھبەری گشتی سندووق.

۴- نوینەری وەزارەتی سامانە سروشتییەکان: پلەي وەزیری له بەرپۆھبەری گشتی کەمتر نەبییت (ئەندام).

۵- نوینەری وەزارەتی دارایی و ئابووری: پلەي وەزیری له بەرپۆھبەری گشتی کەمتر نەبییت (ئەندام).

۶- شارەزایەکی دارایی (ئەندام).

۷- شارەزایەکی ئابووری (ئەندام).

۸- شارەزایەکی یاسایی (ئەندام).

ماددەي پینچەم:

يەكەم: پېۋىستە لەسەر ئەنجومەنى ۋەزىرانى ھەرىم، لە ماۋەى (۹۰) نەۋەت رۇژ لە رېكەۋتى بەركاربوۋنى ئەم ياسايدا ھەماھەنگى بىكەت لەگەل ئەنجومەنى ھەرىمى بۇ پېشكەشكىردنى كاندىدىكى لېھاتوو بۇ ھەر يەك لە ۋ سى پۇستەى كە لە بىرگەى دوۋەى ماددەى چۈرەمى ئەم ياسايدا ھاتوون پېشكەش بىكەت. دوۋەم: دوو پاي لەسەرە:

پاي يەكەم:

۱- ھەر يەك لە سەرۆك ۋ جىگرەكەى ۋ بەرپۆەبەرى گشتى سىندووق ۋ ئەندامانى دەستە بېجگە نوپنەرانى ۋەزارەتى دارابى ۋ سامانە سىروشتىيەكان لەلايەن ئەنجومەنى ۋەزىرانەۋە بە پەسند كىردنى زۆرىنەى رەھى ئەندامانى پەرلەمان بۇ ماۋەيەك زياتر نەبىت لە (۴) چۈر سالى شىاو بۇ يەكجار نوپكىردنەۋە بەھەمان رېكارە باسكراۋەكان دادەمەزىن ۋ، ئەۋانەى ئەم ۋەزىفانەيان پىرگىردۆتەۋە، پاش تەۋاۋ بوۋنى ماۋەى دىيارىكراۋ ئەگەر بەپىي ياسا نوى نەكرىتەۋە، ئەۋا دەگەرپىندىرپنەۋە سەر كارەكانى پېشۋويان بەر لە ئەستۆگرتنى ئەم ۋەزىفانە.

۲- سەرۆكى دەستە لەبەردەم پەرلەماندا ئەم سوپىندە دەخوات:

(بەخوداى مەزن سوپىند دەخۆم كە بە دىسۆزىيەۋە پارىزگارى لە يەككىتى گەل ۋ خاكى كوردستانى عىراق بىكەم ۋ رپىز لە ياسا رەچاۋكراۋەكان بىگرم). پاي دوۋەم:

۱- سەرۆكى دەستە لەلايەن ئەنجومەنى ۋەزىرانەۋە بە پەسند كىردنى زۆرىنەى رەھى ئەندامانى پەرلەمان بۇ ماۋەيەك زياتر نەبىت لە چۈر سالى شىاو بۇ يەكجار نوپكىردنەۋە ۋ بەھەمان رېكارە باسكراۋەكان دادەمەزىن.

۲- سەرۆكى دەستە لەبەردەم پەرلەماندا ئەم سوپىندە دەخوات:

(بەخوداى مەزن سوپىند دەخۆم كە بە دىسۆزىيەۋە پارىزگارى لە يەككىتى گەل ۋ خاكى كوردستانى عىراق بىكەم ۋ رپىز لە ياسا رەچاۋكراۋەكان بىگرم).

سىيەم: مەرجه لە دامەزىراندنى ھەر يەك لە سەرۆك ۋ جىگرەكەى ۋ بەرپۆەبەرى سىندووق ۋ ئەندامانى دەستە، سەربارى بوۋنى مەرجه گشتىيەكانى دامەزىراندن لە ۋەزىفەى گشتىيدا، بەلاى كەم ھەلگىرى بىروانامەى زانكۆيى بەرايى بىت لە بوارى پىسپۆرى دەستە ۋ ۋەزىفەى شارهزايى بىت لە بوارى پىسپۆرى دەستە بۇ ماۋەيەك كەمتر نەبىت لە (۱۵) پازدە سال بەنىسبەت سەرۆك ۋ (۱۰) دە سال بەنىسبەت جىگرى سەرۆك ۋ بەرپۆەبەرى سىندووق ۋ ئەندامەكان.

چۈرەم: ئەنجومەنى ۋەزىران بۇى ھەيە كەسانى بيانى لەۋانەى خاۋەن شارهزايى ۋ پىسپۆرىن لەسەر پىشنىارى ئەنجومەنى ھەرىمى بەسيفەتى راۋىژكارى دابمەزىنپىت ۋ ماف ۋ پابەندىيەكانىان بەپىي گرىبەست ۋ بەگوپىرەى پىرەۋى ناوخۆى دەستە كە ئەنجومەنى ۋەزىران پەسندى دەكات، دىارى دەكرپن.

ماددەى شەشەم:

دەستە ناوبەناو بەلای كەم مانگی یەكجار، یان هەر جارێك پۆیست بکات كۆدەبیتەوهو داواى بەستنى ئەم كۆبوونەوانەش لەلایەن سەرۆكى دەستەوه ئاراستە دەكریت و بریارەكان بە زۆرینەى دوو لە سەر سێی ئەندامەكانى دەردەكرین.

ماددەى حەوتەم:

دەستە ئەمانەى خوارەوه لە ئەستۆ دەگریت:

یەكەم: تۆماركردن و دۆكیومینتكردنى سەرجمەى داھاتەكانى نەوت و گازى ھەرێم، كە بەگۆپەرى حوكمەكانى ئەم یاسایە دەستدەكەون لە سندوقدا، ھەرۆھا بەرپۆھەردن و مسۆگەرکردنى رێژی ئالوگۆرپیان بۆ ژمیرەى وەزارەتى دارایی، پاش ئەوێ بەپێى ماددەى (۱۱) یازدەمى ئەم یاسایە لەسەر پێشنياری دەستەو بریارى ئەنجومەنى وەزیران و پەسند كردنى پەرلەمان تەرخان دەكرین.

دووەم: وردبينيکردنى جوولەى گشت داھاتەكانى نەوت و گازى ھەرێم لە سندوقدا بەپێى چاودیرى نێوخۆیى، لەگەڵ دەركردنى راپۆرتى مانگانە دەربارەیانەوه.

سێیەم: سالانە ئاشكرا كردنى گشت ئەو داتاينەى تايبەتن بە ژمیرەو چالاکیەكانى سندوق دەربارەى سپاردن و راکێشان و وردبيني كرددنيان بە بەكارھێنانى كۆمپانیاى ژمیريارى جیھانى لێھاتوو متمانە پێكراو، دواتر بەرزكردنەوهى راپۆرتى ناوبەناو بۆ ئەنجومەنى وەزیران كەوا چالاكى و راپۆرتى كۆمپانیاكانى ژمیريارى جیھانى پووخت دەكاتەوه لەگەڵ دەرخستنى راووبۆچوونى خۆى لەسەر ئەم راپۆرتانە.

چوارەم: مسۆگەر كردنى شەفافىەت و دركاندن لە پرۆسە داراییەكان لەكاتى ئەنجامدانى رێكارو پرۆسەكانى ژمیركارى بەگۆپەرى ستاندەرى ژمیريارى پەپرەو كراوى جیھانى و ئاستى پيادە كرددنيان لەسەر گشت ژمیرەكانى سندوق كە لەم یاسایەدا باسكراون.

پنجەم: پۆیستە لەسەر دەستە راپۆرتەكانى مانگانەو سالانەى خۆى بداتە پەرلەمان.

بەرپۆز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆكى پەرلەمان:

فەرموو، دكتور عیزەت سەرۆكى لێژنەى دارایی و ئابوورى.

بەرپۆز د.عزت صابر اسماعیل:

بەرپۆز سەرۆكى پەرلەمان.

بەشى چوارەم

بەرپۆھەردنى داھاتەكانى نەوت و گاز

ماددەى ھەشتەم:

دەستە وەرگرتنى ئەمانەى خوارەوه لە ئەستۆ دەگریت:

یەكەم: پوختەى داھاتە شایستەكانى ھەرێمى ھاتوو لە ھەناردە كرددن و فرۆشتنى نەوت و گاز بەگۆپەرى گرێبەستەكانى نەوت و گازى بەستراو لەگەڵ كۆمپانیاكاندا، چ لەلایەن وەزارەتەوه، یان كۆمپانیاى

كوردستان بۇ دۆزىنەۋە بەرھەمھېننى نەوت و گازەۋە بېت بەگوپىرى ياسا، ئەۋىش پاش داشكاندى شايستەكانى ئەو كۆمپانىيانەۋە لە ھەرىمدا كاردەكەن و بەرھەمھېنەرن، چ نەختىنە بېت يان عەينى و، تىچوونەكانى گواستەۋەۋە عەمباركردن و ھەناردە كردن و فرۆشتن لەلايەن وەزارەتەۋە.

دوۋەم: سەرھەم پىبەخشىن و پاداشتەكانى ھاتوو لە گرىبەستەكانى نەوت و گاز لە كاتى شايستە بوونياندا، لەنيوانىشاندا پاداشتەكانى واژووكردن و بەرھەمھېننى گرىبەستە نەوتىيەكانى بەستراۋ لەگەل كۆمپانىيا بيانى و خۆمالييەكان و، پاداشتەكانى ژىرخانى ئابوورى و، برەكانى تەرخانكراۋ بۇ پاراستنى ژىنگەۋ داھاتى دىكە بەگوپىرى ئەۋەى لە ياساى نەوت و گازو ياساكانى دىكەى پەيوەنداردا ھاتووە.

سپيەم: پوختەى داھاتەكانى بەروبوومە نەوتى و گازىيەكان پاش داشكاندى تىچوونەكان، لەنيوانىشاندا پالاۋتەكردن و گواستەۋەۋە عەمباركردن و ئەۋەى پەيوەستە پىيانەۋە لە لايەن وەزارەتەۋە.

چوارەم: داھاتى دارايى ھاتوو لە حكومەتى ئىتىجاديى كەۋا راستەۋخۆ پەيوەستە بە نەوت و گازو بەروبوومەكانيان جگە لە پشكى ھەرىم لە بودجەى گشتى ئىتىجادىدا.

پىنجەم: ئەو برانەى ۋەك شايستە بۇ ھەرىم ھاتوون لەۋەى تايبەتە بە نەوت و گازەۋە ئەۋىش بەگوپىرى حوكمەكانى ياساى ديارى كردن و ۋەرگرتنى شايستە دارايىيەكانى ھەرىمى كوردستان - عىراق لە داھاتە ئىتىجادييەكان ژمارە (۵)ى سالى (۲۰۱۳) لەگەل رەچاۋ كردنى برگەى چوارەمى سەرۋەى ئەم ماددەيە.

شەشەم: ئەو برانەى لە ۋەبەرھىننى داھاتەكانى نەوت و گازدا ۋەدەستھاتوون كە لەم ماددەيەدا ئامازەيان بۇ كراۋە.

ماددەى نۆيەم:

يەكەم: ژمىرەى ئەم سندووقە ژمىرەيەكى داخراۋ دەبىت تەنھا بە مەبەستى كۆكردنەۋەى داھات.

دوۋەم: چەند ژمىرەيەكى جۆراۋجۆر بۇ سندووق دەكرىتەۋە، چ بە دىنارى عىراقى بېت يان ھەر دراۋىكى بيانى لە لقى بانكى ناۋەندىيى عىراقى لە ھەرىمدا، يان ھەر بانكىكى دىكەى حكومى كە ئەنجومەنى ۋەزيران پاش پەسند كردنى لقى بانكى ناۋەندىيى لە ھەرىمدا ھەلىدەبژىرئىت، بە مەبەستى سپاردنى گشت داھاتەكانى نەوت و گاز كە لەم ياسايەدا دەقيان لەسەر كراۋە.

سپيەم: پىۋىستە لەسەر دەستە رىنمايى پىۋىست بۇ جۋولاندن و سپاردنى برەكان لە نيوان ژمىرەكانى سەر بەسندووق پاش پەسند كردنى لەلايەن ئەنجومەنى ۋەزيرانەۋە، دەربكات.

چوارەم: سندووق لەسەر پىشنيارى دەستەۋ رەزامەندى ئەنجومەنى ۋەزيرانەۋە دەسلاتى ھەيە ژمىرەيەكى تايبەت لە بانكە ئەھلىيەكان تەنھا بۇ مەبەستى ۋەبەرھىنن بكاتەۋە.

ماددەى دەيەم:

سندووقىك بە ناۋى (سندووقى نەۋەكانى داھاتوۋى ھەرىم) دادەمەزرىت، كە بەرپۆۋەبردن و دراۋ پىدانى بە ياسايەك رىك دەخرىت كە لە ماۋەى (۱۸) ھەژدە مانگ لە رىكەۋتى بەركار بوونى ئەم ياسايەدا

دهردهكریت، تیایدا ریژهیهکی دیاریکراو له داهاته نهوتیهکانی وهرگیراو بهپیی یاسا بو نهوهکانی داهاتوو دهسپردریت و له بودجهی سالانهدا جیگیر دهکریت.

بهشی پینجه م

دابهشکردنی داهاتهکانی نهوت و گازی سندووق

ماددهی یازدهم:

یهکه م: داهاتهکانی نهوت و گاز که له سندووقدا دهسپردرین و بهپیی حوکهکانی ئەم یاسایه وهرگیراون، له لایهن نهوجومهنی وهزیرانهوه بهپیی مهرج و ستاندهری هاتوو له یاسای نهوت گازدا، پاش تهرخان کردنی ئەم برانه له بودجهی سالانهو پهسند کردنی له لایهن په رلهمانهوه، بهم شیوهیهی خوارهوه دابهش دهکرین:

۱- دراو پیدانی بودجهی گشتی بهگویره یاسای بودجهی گشتی سالانهی ههریم.

۲- دراو پیدانی پرۆژهکانی وهبه رهینان له پیهخشین و پاداشتهکان بهگویره ی گریبهسته نهوتی و گازیهکانی بهستراو له گهل کۆمپانیا بیانی و خۆمالیهکان که له لایهن ئەم کۆمپانیا یانهوه تهرخان دهکریت بهو مهرجهی بهگویره ستاندهرو مهرجهکانی هاتوو له یاسای نهوت گازدا بیت له نیوانیشیاندا چری دانیشتوان و بهو شیوهیهی دادپهروهری له نیوان پیکهاته ئاینی و نهتهوهیهکان دینیته کایهوه به له بهرچاو گرنتی گهشه پیدانی ئەو ناوچانهی پرۆسه نهوتیهکانی تیدا ئەنجام دهدریت و پالپشتی کردنی ئەنجومه نه خوجییتی و شارهوانیهکانیان.

۳- ژمیره ی (سندووقی نهوهکانی داهاتوو) بهگویره ی حوکهکانی ماددهی دهیهمی ئەم یاسایه.

۴- دراو پیدانی وزارت بو پالپشتی کردنی ژیرخانی ئابووری کهرتی نهوت و گاز له ههریمدا له کاتی پیوستیداو قهرهبوو کردنهوهی خاوهنی ئەو زهویانیهی بو پرۆسهکانی نهوت و گاز تهرخان دهکرین و، قهرهبوو کردنهوهی ئەو کهس و لایهن و مولکانه ی له ئەنجامی پرۆسه نهوتی و گازیهکاندا زیانیان پیگهیشتوو.

۵- پالپشتیکردنی سندووقی ژینگه ی دامهزراو بهپیی یاسای نهوت و گاز.

دووهم: نابیت تهرخان کراوهکانی خهرجی پرۆژهکانی وهبه رهینان که گریبهستی لهسه ر نهکراوه بجوولیندرینهوه.

سییه م: له سه رهتای نیوهی دووهمی ههر سالیکی رۆژمییری، وهک یهکی داهاتهکانی نهوت و گازو تهرخانکراوه فیعلیهکانی ژمیرهکانی سندووق ئەنجام دهدریت و، ژمیرهکانی سندووق لهسه ر ئەم بنه مایه و بهپیی یاساو پیرهوهکانی بنه ماکانی ژمیریاری متمانه پیکراو له ههریمدا، ئەنجام دهدرین.

چوارهم: دهسته بهرپرسیاریهتی خوی بهپیی ئەو پرنسیپ و ستاندرانهی تایهتن به دهسپیشخهری شه فافیهت له پیشه سازییه دهرهینه رهکانی هاتوو له سه رچاوهی (Extractive Industries

Transparency) ناسراو به (EITI)، پياده دهكات و پيويسته شياوو هاوتەريپ بن لەگەل شپۆزە
هەرە باشەگانی پيشەسازييه نەوتیيهگان.

پينجەم: کارەگانی دەستەو ژميرەگانی سندووق ملکەچ دەبن بۆ چاوديري پەرلەمانی کوردستان و ديوانی
چاوديري دارایی هەريەم.

بەرپز د.يوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو دکتۆر شيرکو سەرۆکی لیژنەى پيشەسازى و وزەو سامانە سروشتیيهگان.

بەرپز د.شيرکو جودت مصطفى:

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

بەشى شەشەم

حوکمی کۆتایی

ماددهى دوازدهم:

ئەنجومەنى وەزيران بۆى هەيه پيپرەويك بۆ ئاسان جيپەجپکردنى حوكمەگانی ئەم ياسايە دەريكات.

ماددهى سيزدهم:

هەيكەلى کارگيري سندووق بەپيپرەويك دياري دەگريت، كەوا ئەنجومەنى وەزيران بە هەماهەنگى و راويژ
لەگەل ئەنجومەندا دەريدەكات، ئەويش لە ماوهيەك كەوا ناييت لە (٢) سى مانگ لە ريكەوتى پيگهياننى
دەستە تپيەر بكات.

ماددهى چواردهم:

دەستە بۆى هەيه ريئەمايى پيويست بۆ ئاسان جيپەجپکردنى حوكمەگانی ئەم ياسايە پاش پەسند كردنى
لەلايەن ئەنجومەنى وەزيرانەوه دەريكات.

ماددهى پازدهم:

كار بە هيج ياسايەك، يان دەقيك، يان برياريكى ناكوك لەگەل حوكمەگانی ئەم ياسايەدا ناكريت.

ماددهى شانزدهم:

ئەم ياسايە لە ريكەوتى بلاوكردنەوهى لە رۆژنامەى فەرمى (وهقايەى كوردستان) دا جيپەجپ دەگريت.

بەرپز د.يوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، ئیستا دەست دەکەین بە خۆیندەنەوهى مادده بە ماددهى پرۆژەكە، ئەوهى لە راپورتى هاوبەشدا
هاتوو، بۆ ئەوهى بيخەينه گفتوگۆوه، لە ناوهكەوه دەست پى دەکەين، (ياساى سندووقى داهاتهگانى نەوت
و گاز لە هەريەمى کوردستان)، ئەندامانى بەريزى پەرلەمان ئەم پرۆژە ياسايە لە (١٦) مادده پيگهاتوو، كە
بەداخهوه هۆيهگانى دەرچوونى لەگەلدا نييه، ئەوهش ديسانەوه پيويست دەكات بنووسريت، بۆيه پيويست
دەكات زۆر بە دەقيقى و بە وردى سەرنج و تيبينيهگانى خۆتان بخەنە روو بەبى زيادو كەم و، قسەى

ئەندامانى پېش خۇشتان دووبارە مەكەنەو، بۇ ئەوۋى بتوانىن سوود لە كات ودرېگرىن لە ماوھىيەكى كەمدا موناقتەشەى ئەم پرۆژە ياسايە بىكەين لە پەرلەمانى كوردستان، لە ناوھكەيەو دەست پى دەكەين، كى قسەى ھەيە لەسەر ناوھكەى؟ بەرپىز دكتورە فالاً ناوھكە بخويئەو.

بەرپىز د. فالاً فرید ابراهيم:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

(ياسای سندووقى داھاتەكانى نەوت و گاز لە ھەريىمى كوردستان – عىراق).

بەرپىز فخرالدين قادر عارف/ سكرتېرى پەرلەمان:

ئەم بەرپزانە ناويان تۆمار كراوھ بۆ گفتوگو كردن، ﴿فەرھاد سەنگاوى، د. رىواز، صالح فەقى، فەمان فيصل، عباس غزالى، امنە زكرى، ھەورامان گەچىنەيى، عادل عزيز، نجيبه لگيف، حسن صالح﴾.

بەرپىز د. يوسف محمد صادق/ سەرۆكى پەرلەمان:

فەرموو د. رىواز،

بەرپىز د. رىواز فائق حسين:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

من پېشنيار دەكەم ناوى ياساكە بەم شىوہە بىت، سندوقى كوردستان بۆ داھاتە نەوتىيەكان، لەبەر ئەم موبەرەراتانەى خوارەو، يەكەم، لە ياساى نەوت و غازى ﴿٢٢﴾ سالى ﴿٢٠٠٧﴾ نووسراو، سندوقى كوردستان بۆ داھاتە نەوتىيەكان، دووم، ماددەى ﴿٢﴾ بېرگەى ﴿٤٢﴾ ياساى دارايى ژمارە ﴿٩٥﴾ سالى ﴿٢٠٠٤﴾ كە ياساى كار پىكراوھ لە ھەريىمى كوردستان بە گشتگىرى پىناسەى داھاتە نەوتىيەكانى كردوو، سىيەم، ئەم ناونيشانە رەھەندىكى نيشتمانى و نەتەوھى ھەيە، سوپاس.

بەرپىز د. يوسف محمد صادق/ سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، كاك فەمان فەرموو

بەرپىز فەمان فيصل سليم:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

بەش بە حالى خۆم پشتگىرى لە قسەكانى ﴿د. رىواز﴾ دەكەم، ئىمە دەبىت لە حالەتلكدا ھەم تەتابوق لە نيوان ياساكاندا دروست بىكەين كە ئەو پرۆژەيە ئىستا گفتوگوئى لەسەر دەكەين، دەبىت تەتابوقى ھەبىت لەگەل ياساى ژمارە ﴿٢٢﴾ سالى ﴿٢٠٠٧﴾ كە لەويدا باس كراو، سندوقى كوردستان بۆ داھاتە نەوتىيەكان و لە لايەكى تر، كوردستان ناويكى پىرۆژە بۆ ئەو مۆئەسسەساتانەى تازە دورست دەكرىن، سوپاس.

بەرپىز د. يوسف محمد صادق/ سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، كاك ھەورامان فەرموو.

بەرپىز د. ھەورامان ھەمە شريف ﴿ھەورامان گەچىنەيى﴾:

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.

مىنىش ھەمان تىبىنىم ھەيە و پىشنيار دەكەم بەو جۆرە بىت.

بەرپىز د.يوسف محمد صادق/ سەرۋكى پەرلەمان:

سوپاس، كاك عادل فەرموو.

بەرپىز عادل عزيز شكر:

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.

ئىشكال لەگەل ناوەكە ھەيە، وشەى ياسا سندوق خۆى ياساكە تەحسىل حاسلە، پرۆژەكە ياسايە، و پشتگىرى

لەقسەكانى ﴿د. رىواز و كاك فەمان﴾ دەكەم كە ناوى كوردستان ھەبىت، سوپاس.

بەرپىز د.يوسف محمد صادق/ سەرۋكى پەرلەمان:

سوپاس، كاك عباس فەرموو،

بەرپىز عباس غزالى مىرخان:

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.

بەخىرھاتنى وەزىرە بەرپىزەكان دەكەم، ھەرىمى كوردستان ھەر سى پارىزگا دەگرىتەو ھەگەل ھاوکارانمدا

كە تەنيا كوردستانى عىراق بىت.

بەرپىز د.يوسف محمد صادق/ سەرۋكى پەرلەمان:

سوپاس، كاك فەرھاد فەرموو.

بەرپىز فەرھاد ھەمە صالح ﴿فەرھاد سەنگاوى﴾:

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.

لە راستىدا پىم وايە پەرلەمانى كوردستان دەبىت زمانى كوردى زۆر بە ھەند وەربگىت، چونكە پەرلەمان

بەرپىرسە لە زمانىش، وشەى سندوق نە بە سادەكەى و نەبە قافەكەى كوردى نىيە، وشەيەكى زۆر جوانمان

ھەيە كە ﴿كاسەيە﴾ و ئەوانەى زمانى ئەوروپى باش دەزانن لە ناو ھەموو ئەوروپاكان وشەى ﴿كاسە﴾

لەجىياتى سندوق بەكار دىت و ئىمەش رۆزانە بەكارى دىنين، بۆيە داوا دەكەم بە يەكجارى وشەى

﴿سندوق﴾ لە زمانى كوردى بگىتە دەرەو.

بەرپىز د.يوسف محمد صادق/ سەرۋكى پەرلەمان:

امنە خان فەرموو،

بەرپىز امنە زكرى سەيد:

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.

پشتگىرىيا رەئيا ھەقالىت خۆ دكەم، سوپاس.

بەرپىز د.يوسف محمد صادق/ سەرۋكى پەرلەمان:

سوپاس، خاتوو نەجیبە فەرموو،

بەرپۆز نەجیبە لطف احمد:

بەرپۆز سەرۆکی پەرلەمان.

پشتگیری لە رای هەوالان دەکەم.

بەرپۆز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، کاک حسن فەرموو،

بەرپۆز حسن صالح احمد:

بەرپۆز سەرۆکی پەرلەمان.

پشتیوانی لە رای ﴿ریواز خان و کاک فەرهاد﴾ دەکەم، سوپاس.

بەرپۆز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

کاک صالح فەرموو،

بەرپۆز صالح فەقی محمد امین:

بەرپۆز سەرۆکی پەرلەمان.

منیش هەمان رام هەبوو ئەو ناوچانەی دەرەوی هەریمی کوردستان، پیشنیار دەکەم هەموو ئەو پرۆژە یاسانەی پیشکەشی دەکەین لە بری هەریمی کوردستان ناوی کوردستان بێنین، سوپاس.

بەرپۆز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، رای لیژنە پەيوەندارەکان چیبە لەسەر رای ئەندامانی پەرلەمان کە پیشکەش کرا؟

بەرپۆز گۆران نازاد محمد:

بەرپۆز سەرۆکی پەرلەمان.

لە رووی قانونییەوه ئیمە هیچ تیبینییهکمان نییه، چ بەو شیوەی ئیستا بمینیت و چ ئەگەر ئەندامانی پەرلەمان بیانەوێت ببیتە کوردستان و موبەرەرەاتی قانونی خوێ هەیه و لە رووی نەتەوهیشهوه مەنتقییەتی خوێ هەیه، بۆیه پشتیوانی لێدەکەین.

بەرپۆز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، کاک عزت فەرموو،

بەرپۆز د. عزت صابر اسماعیل:

بەرپۆز سەرۆکی پەرلەمان.

پشتیوانی دەکەین بەم شیوەیه بیت، سندوقی کوردستان بۆ داھاتی نەوت و گاز، گاز با تێدا بیت گازی سروشتی با ئەو ئیشکاله دروست نەبیت، سوپاس.

بەرپۆز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس د. شيركو فەرموو،

بەرپز د. شيركو جودت مصطفى:

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

نیمەش ھەر لەبەر ئەوەی که بە ﴿کۆتۆ﴾ که کورتکراوەی کوردستانە داوا دەکەین که سندوقی کوردستان بۆ داھاتە نەوتیەکان بێت.

بەرپز د. یوسف محمد صادق / سەرۆکی پەرلەمان:

رای تریش ھەبوو سندوقی کوردستان بۆ داھاتی نەوت و گاز و رای تریش ھەبوو که سندوق لایبیریت ببیتە کاسە که ئەمەش پێویستە قسە لەسەر بکریت، رای بەرپزان وەزیرانی پەيوەندیدار لەم بارەییەو ھیچ قسەپەکتان ھەیە؟ باشە سوپاس، بەرپز د. ریواز فەرموو،

بەرپز د. ریواز فائق حسین:

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

من مەبەستم ھەییە که دەلیم داھاتە نەوتیەکان، چونکە دەمەوێت داھاتی گومرکی و ناگومرکی بگریتەو، ئیمە ھەندیک داھاتمان ھەییە داھاتی گومرکی لە نەوتدا و ھەندیک ھەییە گومرکین، ئەم شەرھە بە گوێرە ئەم یاسایە کراوە که یاسای ئیدارەیی مالی سالی ﴿٢٠٠٤﴾، دەلێت ئیراداتی نەوتی ھەندیکی زەریبی و ھەندیکی غەیری زەریبین و ھەدەف ئەمەییە که ماددە ﴿٤٠﴾ ئەگەر لە پاشەرۆژ جی بە جی بوو ئەو داھاتە زەریبیە نەوتیش بجیتە ناو سندوقەکە.

بەرپز د. یوسف محمد صادق / سەرۆکی پەرلەمان:

باشە ئەو کاتە دەتوانین بلێین داھاتەکانی نەوت و گاز،

بەرپز د. فالا فرید ابراهیم:

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

شمولی ترە، بەلام ئەوەی تر ئەندامانی پەرلەمان بۆ خۆیان ئازادن.

بەرپز د. یوسف محمد صادق / سەرۆکی پەرلەمان:

کاک دلشاد فەرموو،

بەرپز دلشاد شعبان عبدالغفار:

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەگەر تەوزیحیک لە لایەن وەزیری دارایی بکریت، چونکە تانکەری نەوت ھەییە باجی لەسەرە که ئەم باجە راستەوخۆ بۆ وەزارەتی دارایی یان بۆ وەزارەتی سامانە سروشتییەکان دەروات؟

بەرپز د. یوسف محمد صادق / سەرۆکی پەرلەمان:

بەرپز وەزیری دارایی ھیچ تەوزیحیک ھەییە؟

بەرپز ریواز محمد حملان / وەزیری دارایی و ئابووری:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

ئەۋەدى كە زەربىبەى لەسەر بىت ئەۋا لە لايەن ۋەزارەتى سامانە سىروشتىيەكان ۋەردەگىرەت، ئىمە ۋەرىناگرىن.

بەرپىز د.يوسف محمد صادق/ سەرۋىكى پەرلەمان:

ئەمە بە فارسى پىدەئىن فەرافكەنى، ھەئىدايە ساحەى د. ئاشتى، د. ئاشتى ھىچ سەرنجىكت ھەيە؟

بەرپىز د. ئاشتى ھەۋرامى/ ۋەزىرى سامانە سىروشتىيەكان:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

ھەرچى داھاتى ئىمە ھەيە كۆ دەبىتەۋە بۆ مەعاشات.

بەرپىز د.يوسف محمد صادق/ سەرۋىكى پەرلەمان:

بەرپىزان ئەۋەدى كە پەيۋەندىدارە بە ﴿كاك فەرھاد﴾ كە ﴿كاسە﴾ يان ﴿سندوق﴾ بىت لە روۋى زمان ۋ رىزمانەۋە دوايى موعالەجەى دەكەين ۋ ئەگەر بەۋ مانايە بوۋ لە كۆتايى دا چاكى دەكەين بە تايبەتى مەسەلەى دارشتنى كۆتايى ئەۋ شتانه موعالەجە دەكرىت، د. فالئا بىخوئىنەرەۋە بۆ ئەۋەدى بىخەينە □ دەنگەۋە،

بەرپىز د. فالئا فرىد ابراھىم:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

ناۋى ياساكە دەبىت بە ياساى سندوقى كوردستان بۆ داھاتەكانى نەۋت ۋ گاز،

بەرپىز د.يوسف محمد صادق/ سەرۋىكى پەرلەمان:

كى لەگەئىدايە؟ پىم ۋابىت ھىشتا ئەندامانى پەرلەمان بە تەۋاۋى تىنەگەشىتوون لە بابەتەكە، تىكايە جارىكى تر بىخوئىنەرەۋە،

بەرپىز د. فالئا فرىد ابراھىم:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

سندوقى كوردستان بۆ داھاتەكانى نەۋت ۋ گاز

بەرپىز د.يوسف محمد صادق/ سەرۋىكى پەرلەمان:

باشە داھاتە نەۋتى ۋ گازىيەكان بىت چىيە؟ خاتوو امنە فەرموو،

بەرپىز امنە زكرى سەيد:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

ئەۋا ئەز تىگەشتى پىشنىارا ئەندام پەرلەمانا بوۋ كۆ ھەماھەنگى دگەل ياسايا نەۋت ۋ گازى يا ژمارە ﴿۲۲﴾ى سالئا ﴿۲۰۰۷﴾ى بەيتە كرن ۋ كول ۋىرى دا سندوقى كوردستان بۆ داھاتى نەۋتىيەكانە، ۋ پىشنىارا پەرلەمانتارا ئەۋە بوۋ،

بەرپىز د.يوسف محمد صادق/ سەرۋىكى پەرلەمان:

پيشنيارى تريش هه بوو، راي ليژنه كان كه گازى سروشتيش له ياسا كه دا جى بکريته وه.
کاک د. ناشتى فهرموو.

بهريز د. ناشتى ههورامى / وهزيرى سامانه سروشتيه كان:
بهريز سهروكى په رله مان.

پيمان باشه كه دا هاته نه وتييه كان بيت، چونكه له ياساى نهوت و گاز خوئى موعه رفه و شمولى گازيش
دهكات و پيوست ناكات دووباره ي بکهينه وه،
بهريز د. يوسف محمد صادق / سهروكى په رله مان:
بهريز د. ريواز نهودى كه بو منت نارد بيخوينه رده وه،
بهريز د. ريواز فائق حسين:
بهريز سهروكى په رله مان.

برگه ي ﴿٤٣﴾ له ياساى ئيدارى مالى ده ئيت ﴿عوائد النفط و هى عوائد تصدير النفط و عوائد غير
چريبيه ان ناتجه من بيع النفط الى المشتريين المحليين و عوائد سد الجريبه على النفط﴾ له ناو كه وانده دا
﴿عوائد تصدير النفط﴾ له فه قهره ي ﴿٤٤﴾ ده ئيت ﴿عوائد تصدير النفط، عوائد غير چريبيه ناتجه من
بيع النفط الى المشتريين الاجانب﴾
بهريز د. يوسف محمد صادق / سهروكى په رله مان:
گازى سروشتى ليژه تيدا نييه، فهرموو كاك گوران،
بهريز گوران نازاد محمد:
بهريز سهروكى په رله مان.

ئه گهر وهزيرى سامانه سروشتيه كان نه وه مان بو شهرح بکات، ئيمه كه قسه له سهر دا هاتى نهوتى ده كه ين
نايا گازى شل ده گريته وه؟ چونكه ئيشكاليه ته كه زياتر نه مه يه.
بهريز د. ناشتى ههورامى / وهزيرى سامانه سروشتيه كان:
بهريز سهروكى په رله مان.

له ياساى ژماره ﴿٢٢﴾ ي سالى ﴿٢٠٠٧﴾ له ته عاريدا ده ئيت ژماره ﴿٣٠﴾، ﴿العائدات حكومه الاقليم
المستحصلة من العمليات النفطية و من ضمن مبيعات النفط و الغاز و الرى و المكافآت التوقيع و الانتاج من
عقد النفطية للشريكات الاجنبية و المحليه﴾، هه مووى ده گريته وه كه بلين دا هاته نهوتيه كان نهودى كه
پيشنيار كرا مونسبه.

بهريز د. يوسف محمد صادق / سهروكى په رله مان:
کاک عمر فهرموو.

بهريز عمر عينايهت همه:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

من پېم وايە ئەگەر پېناسەى نەوت و گاز بىكرىت كېشەكە چارەسەر دەكرىت، نەوت چىيە، نەوت گىرۋسىنە و بەنزىنە و قېرە، و گازىش پېناسە بىكرىت، سوپاس.

بەرپىز د.يوسف محمد صادق/ سەرۋىكى پەرلەمان:

كاك عادل فەرموو،

بەرپىز عادل عزيز شىكر:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

ھەر ھەمان بۇچوونم ھەيە ئەگەر لە ماددەى يەكەم پېناسەى نەفت بىكرىت لىرە كېشەكەمان بۇ دروست نابىت و سندوقى كوردستان بۇ داھاتەكانى نەفت، بەلام لە مادەى يەكەم نەفت پېناسە بىكەى كە چىيە و گازىش دەگرىتەوہ.

بەرپىز د.يوسف محمد صادق/ سەرۋىكى پەرلەمان:

كاك على فەرموو،

بەرپىز على ھەمە صالح:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

لە ناوہرۋىكى ياساكە، لە ماددەى ھەشتەم، يەكەم، دەلىت داھاتە شايستەكانى ھەرىم ھاتووہ لە ھەناردەكردن و فروشتى نەوت و گاز، واتە لە ناوہرۋىكى ياساكە دەلىتى نەوت و گاز و داھاتەكان كۆيە، كە كۆ بوو دەتوانىن داھاتەكانى نەوت و گاز، چونكە كە داھاتەكان كە كۆ بوو جوړە جياوازييەكان دەلىت و لە تەعريفەكەى ﴿كاك عمر و كاك عادل﴾ كرديان پېم وايە دەقيق تر دەبىت.

بەرپىز د.يوسف محمد صادق/ سەرۋىكى پەرلەمان:

سوپاس، د. فائا فەرموو،

بەرپىز د. فائا فرید ابراهيم:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

ئەوہى پەيوەندىدارە بە تەعريفەكان لە ياساى ژمارە ﴿٢٢﴾ ى سالى ﴿٢٠٠٧﴾ لە ماددەى دووہم، بىرگەى ﴿١١﴾ تەعريفى نەوتى كر دووہ و لە بىرگەى ﴿١٣﴾ تەعريفى گازى سروسىتى كر دووہ، بۇيە بە پېويستى نازانىن تەعريف بىكرىتەوہ،

بەرپىز د.يوسف محمد صادق/ سەرۋىكى پەرلەمان:

سوپاس، د. شىركۆ جودت فەرموو،

بەرپىز د. شىركۆ جودت مصطفى:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

بەئى لە ياساى نەوت و گازى سالى ﴿۲۰۰۷﴾ تەعريفى نەوت و نەوتى خاۋ و گازى سروشتى كىردوۋە بە جىيا، لەبەر ئەۋە ئىمە تايتلى بىكەينە داھاتەكانى نەوت و گاز و ھەموو شتىك يەكلایى دەكاتەۋە و دىئايى دروست دەبىت، سوپاس.

بەرپىز د.يوسف محمد صادق/ سەرۋىكى پەرلەمان:

سوپاس، كاد د. عزت فەرموو،

بەرپىز د. عزت صابر اسماعيل:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

لە ھەموو دونيا گازى سروشتى و نەوت بوونەتە جىگرەۋەى يەكتر، ئۆتۆمبىل يان بە گازى سروشتى ئىش دەكات يان بە بەنزين، گرنگە عنوانى ئەم پرۆژە ياسايە وشەى ﴿گاز﴾ ى لەگەندا بىت، گاز كە گازى سروشتىيە ھىچ لە ناۋەرۋوك ناگۆرپىت و لە كۆكردنەۋەى داھات لە كوردستان ناگۆرپىت و ھەموو ئامانجەكان دەپىكىت.

بەرپىز د.يوسف محمد صادق/ سەرۋىكى پەرلەمان:

سوپاس، رۇزاخان فەرموو،

بەرپىز رۇزا محمود عثمان:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

منىش ھەمان راي ﴿د. شىركۆ جودت و د. عزت﴾ م ھەيە، پىۋىستە ناۋى گازى تىدا بىت.

بەرپىز د.يوسف محمد صادق/ سەرۋىكى پەرلەمان:

سوپاس، كاك رابوون فەرموو،

بەرپىز رابوون توفىق معروف:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

ئىستا دەرگەوت لە موناقتشەكان، ئەگەر لە عنوانى ياسا كە گازى تىدا بىت كىشەكە موعالەجە دەكات و ئەگەر تىدا نەبىت كىشەمان بۇ دىنىت و كەۋاتە پىشنيار دەكەم ناۋى گازى تىدا بىت، سوپاس.

بەرپىز د.يوسف محمد صادق/ سەرۋىكى پەرلەمان:

ئاخر پىشنيارى خۇتان بخوينن لىژنە پەيوەندىدارەكان لەسەر پىناسەكە، بۇ ئەۋەى بىخەينە دەنگەۋە، كاك عمر نوقتەى نيزامى ھەيە؟

بەرپىز عمر عىنايەت ھەمە:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

من هەرچەندە نامەوئیت لەسەر قسەى بەرپز ﴿د.فائا﴾ قسە بکەم، بەلام چارەم نەما، زۆر تەعریف کراوە، لە یاسای ﴿٢٢﴾ و لێرەش ئیعادە بوو، یان دەبیت هەرپم و پەرلەمان هەمووی ئیعادە بوو، بۆیە چ زیانیك دەگەیهنئیت کە نەوت و گاز لێرە تەعریف بکریت؟ تەعریفی هەرپم و پەرلەمان و ئەنجومەن یش لێرە کراون و لەوئ کراون، کەواتە با لێرەش نەکریت،

بەرپز د.یوسف محمد صادق / سەرۆكى پەرلەمان:

د. رێواز فەرموو،

بەرپز د. رێواز فائق حسین:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

پیشنیارەکەى من بوو، دەمەوئیت زیاتر تەووزیجى بکەم بۆ هاوڕێکانم، کیشە نییە گازى بۆ ئیزافە بکەن بۆ سێقە و بۆ ئەوەى شتیك نەچیتە دەرەو، کە وتت داھاتە نەوتییەکان گازیش دەگریتەووە گازى شل و هەموو شتیك کە پەيوەندى بەم ماددەى هەیه دەگریتەووە، مەبەستى من زەریبەى، نەوت داھاتى زەریبى و نازەریبى هەیه، ئەگەر بوتریت سندوقى کوردستان بۆ داھاتە نەوتى و گازییەکان، ئەوکاتە زەریبەشى دیتە ناو، بەلام کە دەئێى سندوقى کوردستان بۆ داھاتەکانى نەوت و گاز ئەگەر سەیرى یاسای ﴿٢٢﴾ بکەى باسى زەریبە ناکات و نەوت و نەوتى خا و گازى سروشتى و گازى سروشتى تەعریف کردوو، ئەمە دەئیت سندوقى کوردستان بۆ داھاتەکانى نەوت و گاز، یەعنى داھاتەکانى ئەم ماددانە، بەلام کە دەئێى داھاتە نەوتى و گازییەکان ئەو کاتە ئیعتیماد دەکەیه سەر قانونى ئیدارەى مالى کە دەئێى مەبەستمان زەریبەى سەر پرۆسە نەوتییەکان و پیشەسازى نەوتییە لە هەرپمى کوردستان.

بەرپز د.یوسف محمد صادق / سەرۆكى پەرلەمان:

پیم وایە د ئاشتى قسەى هەیه، فەرموو،

بەرپز د. ئاشتى هەورامى / وەزیری سامانە سروشتییەکان:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

داھاتە نەوتییەکان بىنئیت، چونکە حادى عشر لە یاسای نەوت و گاز، نەوت هەمووی شمول دەکات و شمولى هەموو هايدروکاربونات دەکات ﴿فى حاله طبيعى من الغاز الطبيعى﴾ هەمووی موعەرەفە، لە یاسای ژمارە ﴿٢٢﴾، داھاتە نەوتییەکان شمولى گازیش دەکات.

بەرپز د.یوسف محمد صادق / سەرۆكى پەرلەمان:

عینوانى یاساکەى پێشوو ژمارە ﴿٢٢﴾ یاسای نەوت و گازە لە هەرپمى کوردستان، قانون ﴿نفگ و الغاز لاقليم کوردستان﴾، نەوتیش هاتوو و گازیش هاتوو، ئاخیر سیاغە چییە؟ کەواتە ئیستا ﴿٢﴾ پێشنیار هەیه، سندوقى کوردستان بۆ داھاتە نەوتییەکان و سندوقى کوردستان بۆ داھاتە نەوتى و گازییەکان، دەبیت وا بێت، باشە کەواتە هەردووکی دەخەینە دەنگەووە... فەرموو کاک عمر.

بەرپز عمر عنايهت حهه بەرپز سهروکی پههلهمان.

ئيمه نه مان وت ته عريفی نه فتا بکری ، ئيمه وت مان ئه مانه وئ نه فتا له گوپی ئه و په ره گرافه ی هاتوو ، ئه و ته عريفه ی تیدا کراوه پیمان بلتت بهرپز وهزیری سامانه سروشتیه کان ، نه فتای تیا نییه.

بەرپز د. یوسف محمد صادق/ سهروکی پههلهمان:

باسی ئه وهیان کرد وهزیره کان و ئه ندامانی پههله مان له لیژنه په یوه نندیداره کان ، باسی ئه وهیان کرد که هه موو موشته قاتی نه وت له چوارچپوهی پیناسه ی نه وتا جیی ئه بیته وه که به و شیوه ی هاتوو ، ئه گهر رایه کی تر تان هه یه ئه توانن باسی بکه ن ئه ندامانی تری پههله مان قه ناعه ت پیبکه ن بو ئه وه ی بیخه ینه دهنگدانه وه ، بهرپز دکتور ناشتی هه ورامی فه رموو.

بەرپز د. ناشتی هه ورامی/ وهزیری سامانه سروشتیه کان:

بەرپز سهروکی پههله مان.

شمولی ئه کا مه سه له ن (عملیات نفطیه) باسی ته سفیه ئه کا ، نه فتا له پرۆسه ی ته سفیه ده ره ئه چیت ، یانی هه رچی ئه گهر له ته عريفی خام نه بییت ، له ته عريفی نه فتا نه بییت ، له ته عريفی (عملیات نفطیه) پرۆسه کانی نه وت ، هه مووی مه شموله له وئ پیویست به وه ناکا ، ئه گهر چه زنه گه ن هه موو ته عريفه کان بیینه ناو یاسایه کهه موشکیله نییه ، به لام پیویست ناکا له وئ ته عريف کراوه.

بەرپز د. یوسف محمد صادق/ سهروکی پههله مان:

باشه ، بیخویننه وه دوا سیغه بخویننه وه .

بەرپز د. فالأ فرید ابراهیم:

بەرپز سهروکی پههله مان.

به شی یه که م: پیناسه کان

مادده ی یه که م:

برگه ی یه که م/ مه بهستی ئه م یاسایه له م دهسته واژه و زاراوانه ی خواره وه، مانا کانی به رامبه ریانه:

۱- هه رییم/ هه رییمی کوردستان – عیراق.

۲- پههله مان/ پههله مانی کوردستان – عیراق.

۳- ئه نجومه نی وهزیران/ ئه نجومه نی وهزیرانی هه رییم.

۴- وهزاره ت/ وهزاره تی سامانه سروشتیه کانی هه رییم.

۵- یاسای نه وت و گاز/ یاسای نه وت و گازی هه رییمی کوردستان – عیراق ژماره (۲۲) ی سالی ۲۰۰۷

۶- ئه نجومه ن/ ئه نجومه نی هه رییمی کاروباری نه وت و گاز له هه رییمی کوردستان - عیراق، که به پیی مادده ی چواره می یاسای نه وت و گاز پیکهینراوه.

۷- دهسته / دهسته ی بهرپوه بردنی سه ندووقی داها ته کانی نه وت و گاز له هه رییمدا.

۸- سەندووق/ سەندووقى كوردستان بۇ داھاتەكانى نەوت و گاز لە ھەرئىمدا كە بەپىيى ھوكمەكانى ئەم ياسايە دادەمەزىت.

بەرگەى دووم/ پىئاسەكانى ھاتوو لە ماددەى يەكەم لە ياساى نەوت و گازى ژمارە (۲۲)ى سالى ۲۰۰۷ بەركار دەبن ، ئەگەر ناكۆك نەبىت لەگەن ھوكمەكانى ئەم ياسايە.

بەرئىز د. يوسف محمد صادق/ سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس ، نوقتەى نيزامى ھەيە كاك عمر عىنايەت فەرموو.

بەرئىز عمر عىنايەت ھەمە:

بەرئىز سەرۆكى پەرلەمان.

لە ياساى ژمارە (۲۲)دا ئەم مەنتوجاتى نەفتى تەعريف نەكراو ، يەنى ئەگەر مەنتوجاتى نەفتىمان بۇ بىرئىت ئەو كىشەيە كۆتايى پىدئىت (مەنتوجاتى نەفتى) ، سوپاس .

بەرئىز د. يوسف محمد صادق/ سەرۆكى پەرلەمان:

باشە ، سوپاس ، كاك فائق فەرموو.

بەرئىز فائق مصطفى رسول

بەرئىز سەرۆكى پەرلەمان:

ئىمە ناوئىشانى ياساگەمان گۆرى بە سەندووقى داھاتەكانى نەوت و گاز ، بەلام ئىرە سەندووقەكە وەكو خۆى ماوئەتەو لە پىئاسەكاندا ، بۆيە دەبىت لە پىئاسەكانىشدا بگۆردرئىت دووبارە ، سوپاس.

بەرئىز د. يوسف محمد صادق/ سەرۆكى پەرلەمان:

وايە ، سوپاس ، بەئى ئەو ئەگۆردرئى ، بەرئىز كاك حاجى كاروان فەرموو.

بەرئىز كەنعان نجم الدين احمد (حاجى كاروان):

بەرئىز سەرۆكى پەرلەمان.

بەنسىبەت ئەو ياساى نەوت و گاز ، ياساى نەوت و گازى ھەرئىمى كوردستان يان مەسەلەن لە شەشەم (/عراق) ئەكرئ ئىمە ئىشكالىيەتئىك بەو ھەلگەين مەسەلەن ئەو ھەين زالەيە بەرئىز كاك گۆران لەوى بوو ئەو كاتە بە تەنكەر نەوت ئەرپۆشت ئەو بەعزئىك بىرەكانە ناكۆكى لەسەر ئەوانە مەنتىقەى كوردستانين ، بەلام ئەگەر ئىمە بلىين ھەرئىمى كوردستان سبەى وەكو پەرلەمان ناتوانين بەدواداچوون و لىپرسىنەو بەكەين لەسەر ئەو بىرە نەوتيانەى كە لەدەرەو ھەرئىمى كوردستان و بەلام بەدەستى ھەرئىمى كوردستانەو ھەيە ، لەبەر ئەو ئەگەر ئىستا بىرئى بەس ھەرئىمەكەى لادىرئى و ببىتە كوردستان _ عىراق ، ھىچ گرتەمان نابىت لەبەر ئەو ھەيە ئىشكالىيەتەكى مۇستقەبەلئىش ھەلدەكەين بۇ ئەو مەنتقانە ، گرتە دروست ناكە وا تەسەوردەكەم لە رپوى دەستورى و لە رپوى قانونىيەو ، سوپاس.

بەرئىز د. يوسف محمد صادق/ سەرۆكى پەرلەمان:

باشە ، سوپاس ، لىژنەى ياساىى جواب ئەدەنەو ھەيە دواى بەرئىز دكتور شىركۆ ھەمەامين.

من يەك تېيىنىم ھەيە لەسەر ئەم مەسەلەيە ، ئىمە خۇمان ئىستا سندوقى كوردستان ناونرا كە تۆ ناوت نا كوردستان ھەمووى ئەگرىتەوھ ، يەئنى ئەوھى لە داھاتووشا ئەكەوئتەوھ ژىر دەستى كوردستان ، ئەم ھەرىمە دەكەوئت يا ناکەوئت ئەوھ قەزىھەكى دىكەيە ، بەلام ئەوھى ئىستا كە ھەيە ئەمەرى واقبە لەژىر دەستى كوردستاندايە تۆش سەندووقەكەت ناوناوھ سەندووقى كوردستان يەئنى ھەمووى ئەگرىتەوھ ، ئىتر چ پىويست دەكا ، زۆر سوپاس.

بەرىز د. يوسف محمد صادق/ سەرۆكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس ، بەرىز كاك گۆران نازاد فەرموو.

بەرىز گۆران نازاد محمد:

بەرىز سەرۆكى پەرلەمان.

ئىمە ئىستا قسە لەسەر دەرکردنى قانون دەكەين ، ئىمە قسە لەسەر رېكەوتنىك دەكەين كە لەگەل بەغدا كراوھ بە پىي ئەم رېكەوتنە قسە لەسەر لايەنى قانونىيە ، قسە لەسەر تموحاتى فەردى نىيە ، ئىمە ئەو نەوتانەى كە ناوچەى كوردستانىنەو لە دەرەوھى ئىدارەى ھەرىمى كوردستان بەپىي ئەوھى كە ئىمە لەگەل بەغدا ئىتيفاقمان كرووھ پارەى ئەم نەوتە بۆ ھەرىمى كوردستان نىيە بۆ بەغدايە ، جا ئەگەر ئىمە رۆژگارېك توانيمان بە بەغدا بلىين داھاتى ئەم ناوچانەى دەرەوھى ھەرىمى كوردستان بۆ سەندووقى خۇمانە و خۇمان سەرپەرشتى دەكەين ، ئەگەر ئەو كاتەى ئىشكال لەسەر ئەم ياسايە بوو ئەمە دەتوانى ھەمواربكرى ئەمە يەك ، دوو" ئىمە لە پىناسەى سەندووقەكە خۇمان پاراست لە ، تەنھا وتمان سەندووقى كوردستان بۆ داھاتەكانى نەوت و گاز بە موتلەقى ، ئەگەر لىرەش پىناسەى ھەرىم بكرى يەئنى حەقىكى قانونىت داوھ بە پىناسەكەى يەكەم كە گشتگىترە ، بەلام ئەو رەئىيەى كە من وتم رەئى حكومەت بوو كە مشاوەرەمان لە گەليان كرد ، ئەوان بەپىي قانون ، بەپىي ئىتيفاق لەگەل بەغدا ، پارەى ھەر بىرە نەوتىكى ناوچەى كوردستانى ئەگەر بفرۆشرى داھاتەكەى بۆ عىراقە

بەرىز د. يوسف محمد صادق/ سەرۆكى پەرلەمان:

باشە ، ئەم ئىشكالاتە ناتوانرى بەو شىوھىە موعالەجە بكرى كە لە بەرپۆھبەردنى داھاتەكانى نەوت و گاز لە ماددەى (۸)م ئەو كاتە باس لە داھاتەكانى سەندووقەكە ئەكرى ، لەوئىدا ئامازەيەك بەو داھاتانە بدرى كە لە نەوت و گازى كوردستان دەست ھەرىمى كوردستان ئەكەوئ كە ئەوھش بپراتە ناو سەندووقەكەوھ ، ناتوانرى وا موعالەجە بكرى؟

بەرىز گۆران نازاد محمد:

بەرىز سەرۆكى پەرلەمان.

لە ياساكە ئىمە ئەگەر بە وردى دىقەتى بەدەينى لە ھەموو شوپىنىك كە باسى داھات كراوھ نووسرايە كۆى داھاتەكانى نەوتى ھەرىم ، كۆى شايستە داھاتەكانى نەوتى ھەرىم ئەگەر ئىمە ئەو ئىشكالە بكەين دەبى

هه موو ئه و داھاتانەى ھەرئيم و وشەى ھەرئيم لەوئى لایەين ، بئيين كۆى داھاتەگانى كوردستان ، كۆى شایستە داھاتەگان بەو شيوەىە حەل بکەين يان ئەوتە بەو بۆچوونەى بەرپررت دەبئییى ھەرئيمەكە وەكو خۆى بمينئیتەو ، بەلام لەو برگەيەدا وەك ئەگەرئیک بۆ ئايندە كە ئه و داھاتە نەوتیانە چۆن مامەئەى لەگەل دەكرئ ، ئەوانەى دەكەونە دەرەوئى ئیدارەى ھەرئيم .

بەرپررت د . يوسف محمد صادق / سەرۆكى پەرلەمان:

كەواتە پیناسەكەى ئیستا وەكو خۆى بمينئیتەو ، بەلام لە سەرچاوەگانى داھاتا ئامازە بەو بەدرئ دوايى كە دەچينە سەر ئه و ماددەيە ئامازە بەو بەدرئ ئه و داھاتانەشى كە لە بلۆكە نەوتیەگانى كوردستانى عیراق دەتوانين ئاوا ناوى بنين دیتە ھەرئيمى كوردستان ، یەعنئ جیبكریتەو ، واتە ھەرئيمى كوردستان و بلۆكە نەوتیەگانى كوردستان عیراقیش بگریتەو ئه و كاتە ، بەرپررت وەزیرى سامانە سروشتیەگان لەگەل ئه و پینسارە رات چيیە؟ فەرموو .

بەرپررت د . ئاشتى ھەورامى / وەزیرى سامانە سروشتیەگان:

بەرپررت سەرۆكى پەرلەمان.

وابزانم ياساى ژمارە (5) ھاوکاریمان دەكات ، چونكە لەوئى دەسلەتەمان داوہ بە ھەرئيم ، ئه و مافانەى كە ھەيە عیراق وەرپررتووہ مەسەلەن لە داھاتى موازەنەى (2014) مەسەلەن بۆمان ھەيە ھەرچى ئیجرائات كە پیمان دەكرئ تەنفیزی بکەين بۆ ئەوئى تەعويزاتى خۆمان بکەينەوہ

بەرپررت د . يوسف محمد صادق / سەرۆكى پەرلەمان:

بەرپررت دكتور ئاشتى قسەكە لەسەر ئەوئىە كە ئه و داھاتانەى ئەوكاتەى دیت برواتە سەندوووقەكەوہ ، ئه و داھاتانەى كە بەپيى ئه و ئیجرائاتانەى ئەيكەين بيته سەندوووقەوہ..... .

بەرپررت د . ئاشتى ھەورامى / وەزیرى سامانە سروشتیەگان:

ھەرچى داھاتى نەوت بئى ئايا موستەحەق بئى ، موستەحەقە كە بوو بەداھات ئەبئى بچيئە سەندوووقەكەوہ ، ئەگەر لە مەناتقى موتەنازيع وەرى بگرين يان لە بەغدا وەرى بگرين يان ھى خۆمان بئى .

بەرپررت د . يوسف محمد صادق / سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس ، كاك صالح قسەيەكت ھەبوو؟ فەرموو .

بەرپررت صالح فەقى محمدامين:

بەرپررت سەرۆكى پەرلەمان.

ئيمە با ئەوئىە باس لەو ناوچە كوردستانیانە لە دەستووور نەكەين وەكو ليژنەى ناوچە كوردستانییەگان لەسەرەتاوہ ئامازەم پيدا نەچينە ناو ئه و تەفسیلاتەوہ ، لە ھەر جیگەيەك پيويستى بە ھەرئيم كرد ناوى

كوردستان بهيئىرى ، ههه ههريم دهگريتهوه ههه دهروهى ههريميش به مرورى زمهه بۇخوى
ئهىگريتهوهو پيويست ناكا ئهوهنده بجيته ناو تهفسيلاتهوه ههه كوردستان بهكاربيئين.

بهريز د. يوسف محمد صادق/ سهروكى پههلهمان:

باشه ، سوپاس ، كاك انور قادر فهرموو.

بهريز انور قادر مصطفى:

بهريز سهروكى پههلهمان.

زور پروزه ياساى كه ههبوو وشهى كوردستان _عراق واته باشوورى كوردستانى تيذا ديارى كرا بۇ نمونه
له ياساى زمانه فهرميهكان ههچ كيشه نهبوو ، پيموايه ههچ كيشهيهكى قانونى نييه بۇ نمونه ماددهى
(51) له ياساى ههئبژاردنى پههلهمانى كوردستان بهشى دووهى دهئى (پههلهمان دهسلاتى ههيه برپاردان
لهسه رپكهوتهكان و يهكلالى كردنهوهى كيشه چاره نوسسازهكانى گهلى كوردستانى عراق) بويه پيموايه
كيشهى قانونى نييه ، سوپاس.

بهريز د. يوسف محمد صادق/ سهروكى پههلهمان:

بهريز كاك انور له پيناسهكانا له عينوانى ياساكانا راسته گورپمانهوه وا ئهه ياسايش وا گورپمان ، بهلام
پيموانيه ئهگهه بههلهيا نهچوو بيتم له ههچ كاتيكدا پيناسهى ههريمان كرد بيته كوردستانى عراق ،
پيموانيه لهه پههلهمانه بۇ ههچ پيناسهيهكى ههريمى كوردستان وتبيتمان ههريمى كوردستانى عراق ،
ئهگهه ههلهم لههه راستم بكهنهوه ، بهلام راسته ياساى زمانه فهرميهكان وتمان ياساى زمانه فهرميهكانى
كوردستانى عراق ، بهلام له پيناسهى ههريمان من وا تهسهورناكهه پيناسهى ههريمان گورپبي ، بهئى
فهرموو كاك انور .

بهريز انور قادر مصطفى:

بهريز سهروكى پههلهمان.

من مهههستم ئهوه نهبوو ههريم بهه وشهيه بگوردرى ، مهههستم ئهوهيه پههلهمانى كوردستان دهتوانى
برپار لهسهه چاره نووسى ئهه شوينانهش بدا كه لهدهروههه (ناوچه دابريئراوهكان).

بهريز د. يوسف محمد صادق/ سهروكى پههلهمان:

ئهوه ئهه به برپار بى له پههلهمانى كوردستان پهسهندبكرى ، ئهيهينه دهنگهوه ، ئيستا دوو پيشنيار
ههيه ، پيشنياريكيان ئهوهيه ههريم ليهره پيناسهكهى وهكو خوى بهينيتهوه بليين ههريمى
كوردستانى عراقه ، بهلام ئهوهى پهيوهنديداره به داهاتهكانى ناوچه كوردستانيهكانى تر ئهوه له
چوارچيوهى ياساكه جيى بكهينهوه ههه كاتيك ههريمى كوردستانى توانى داهاهى تر له بلوكهكانى
كوردستانى عراق دابين بكات و بيته سهندووقهكهوه ، واته ئيستا پيناسهكه وهكو خوى بى وهكو ئيستنا
دواى ئهه داهاتههش بيته چوارچيوهى سهندووقى كوردستان بۇ داهاته نهوتى و گازيهكان ، رايهكى تريش
ههيه كه ليهره پيناسهى ههريم بگورين بليين ههريم:كوردستانى عراق ، ئهه دوو پيشنياره ههيه ئهيهينه

دەنگەو ئەندامانی پەرلەمان یەگلاى بکەنەو ، ئیستا خو ناکریت تا بەیانی هەر موناڤەشە لەسەر ئەمە بکەین ، کى لەگەل ئەوویە کە پیناسەکە وەکو خوى بىنیتەو ، بەلام دواى چارەسەرى داھاتی بلۆکە نەوتییەکانى تر بکەین ، پیناسەى هەریمی کوردستان وەکو ئەووی کە لە یاساکە ھاتوو وەکو خوى بىنیتەو کى لەگەلئەتى؟ (٦٠) کەس لەگەلئەتى ، کى دزیەتى؟ (١) کەس دزیەتى کەواتە پەسەندکرا ، تکایە بىخویننەو بۆ ئەووی بىخەینە دەنگەو.

بەرپز د. فالأ فرید ابراهیم:

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

ماددەى یەکەم:

بەرگەى یەکەم/ مەبەستى ئەم یاسایە لەم دەستەواژەو زاراوانەى خوارەو، ماناکانى بەرامبەریانە:

١- هەریم/ هەریمی کوردستان – عیراق.

٢- پەرلەمان/ پەرلەمانى کوردستان – عیراق.

٣- ئەنجومەنى وەزیران/ ئەنجومەنى وەزیرانى هەریم.

٤- وەزارەت/ وەزارەتى سامانە سروشتییەکانى هەریم.

٥- یاسای نەوت و گاز/ یاسای نەوت و گازى هەریمی کوردستان – عیراق ژمارە (٢٢)ى سالى ٢٠٠٧

٦- ئەنجومەن/ ئەنجومەنى هەریمی کاروبارى نەوت و گاز لە هەریمی کوردستان - عیراق، کە بەپى

ماددەى چوارەمى یاسای نەوت و گاز پیکهینراو.

٧- سەندوووق/ سەندوووقى کوردستان بۆ داھاتە نەوتى و گازییەکان لە هەریمدا کە بەپى حوکمەکانى ئەم

یاسایە دامەزراو.

٨- دەستە/ دەستەى بەرپۆبەردنى سەندوووقى داھاتەکانى نەوت و گاز لە هەریمدا.

بەرگەى دوووم: پیناسەکانى ھاتوو لەبەرگەى یەکەمدا لە یاسای نەوت و گازى ژمارە (٢٢)سالى ٢٠٠٧ کە

پەيوەستە بەم یاساییە بەرکار دەبیت، ئەگەر ناکۆک نەبیت لەگەل حوکمەکانیدا.

بەرپز د. یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

ئىستا کى لەگەلئەدايە بەو شيوەى کە خویندرايەو، تکایە بادەستى بلند بکات؟، کاک فايەق ئەزانم تۆ

پيشنارىکت کرد کە پیناسەى ھەموو ئەو یاسایە بکريت، یاسای شایستە داراییەکانى هەریمی کوردستان،

ئەو یەکجار ھاتوو بۆیە ناکریت. باشە فەرموو.

بەرپز فائق مصطفى رسول:

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

یەكەم: ئەو دەوچار ھاتوو، بەلام تەواوی بېرگەى ماددەكەى گرتوو، ھەر لەخوار خۆپەوھەتەى، دوووم: لە پیناسەى ھەشتمەدا سندوقى داھاتەكان ھەرۆك خۆى خۆپندراپەو، ئەگەر دوایى راست بکریتەو لە صیاغەكەدا باشە، سوپاس.

بەریز د. یوسف محمد صادق/ سەرۆكى پەرلەمان:

پیناسەى ئەو ئەكەن یان نا؟ ئەو ئاسایە پیناسە بکریت، بەس چۆن پیناسەى ئەكەن، ئەتوانین ناوى بنیین یاساى شایستە داراییەكانى ھەریمی كوردستان، باشە ئیستا كى لەگەل دەقى ماددەكەى بەو شیوہى كە خۆپندراپەو؟ ٦٥ كەسى لەگەلداپە؟ كى لەگەلدا نییە؟ دوو كەسى لەگەلدا نییە؟ كەواتە بەزۆرینەى دەنگ پەسەند كرا؟ بۆ ماددەى دوووم فەرموون.

بەریز د. قالا فرید ابراھیم:

بەریز سەرۆكى پەرلەمان.

بەشى دوووم

چارچۆھى پیاكەردنى یاسا

ماددەى دوووم: حوكمەكانى ئەم یاسایە پیاكە دەكرین لەسەر:

یەكەم: داھاتى دارایی دەستكەوتوو بەگوپەرى حوكمەكانى یاساى نەوت و گازو یاساى دیاریكردن و وەرگرتنى شایستە داراییەكانى ھەریمی كوردستان – عیراق لە داھاتە ئیتىجادییەكان ژمارە (٥) ی سالى (٢٠١٣) ی پەيوەست بە نەوت و گازو بەروبوومەكانى و بەپى ئەوہى لە ماددەى ھوتەمى ئەم یاسایەدا ھاتوو.

دووم: داھاتى دارایی ھاتوو لە حوكمەتى ئیتىجادى كە راستەوخۆ پەيوەستە بە نەوت و گازو بەروبوومەكانى جگە لە پشكى ھەریم لە بودجەى گشتى ئیتىجادیدا.

بەریز د. یوسف محمد صادق/ سەرۆكى پەرلەمان:

باشە ئەتواندريت ئەو ئەشكالەى لەماددەى دوووم ھەبوو، لەم ماددەى موعالەجە بکریت، باشە كى قسەى ھەبە لەسەر ئەم ماددەى، كاك فخرالدین فەرموو.

بەریز فخرالدین قادر عارف/ سكرتیری پەرلەمان:

بەریز سەرۆكى پەرلەمان.

ئەم ئەندام پەرلەمانە بەرپىزانە ناۋى خۇيان تۆمار كىردۈۋە بۇ گىفتوگۇ(گەشە دارا، رېۋاز فائىق، قادر ئۆتمان، صالح فەقى، فرحان جوهر، ابوبكر ھەلەدنى، عمر عىنايەت، على ھەمە صالح، شېركۆ ھەمە امىن) سوپاس.

بەرپىز د. يوسىف محمد صادق / سەرۋكى پەرلەمان:

خاتوو گەشە، فەرموو.

بەرپىز گەشە دارا جلال:

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.

سەبارەت بەم ماددەيە، كە دەئىت داھاتى دارايى دەستكەوتوو، پىم باشە (پراستەوخۇ و ناراستەوخۇ بۇ زياد بكرىت)، چونكە پراستەوخۇ ئەۋەيە كە بەشىۋەيەكى نەقدى ئەۋ پارەيە ۋەردەگرىت و داھاتە، بەلام رەنگە شەرىكات ھەبىت ھەرىم بىكەتە شەرىك لەگەل خۇيدا، سەھمى بداتى، پىشى بداتى، بۇيە ئەۋە بەشىۋەيەكى ناراستەوخۇ ئەبىت، ۋە لە شىۋەيە ماددى يان عەينى بىت، واتە داھاتى دارايى دەستكەوتوو پراستەوخۇ و ناراستەوخۇ لەشىۋەيە ماددى يان عەينى، سوپاس.

بەرپىز د. يوسىف محمد صادق / سەرۋكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، كاك فرحان جوهر، فەرموو.

بەرپىز فرحان جوهر قادر:

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.

لەماددەيە دوۋەم بىرگەي دوۋەم: داھاتى دارايى ھاتوو لە حكومەتى ئىتىجادى كە راستەوخۇ پەيۋەستە بە نەۋت و گازو بەروبوۋمەكانى جگە لە پىشى ھەرىم لە بودجەي گىشتى ئىتىجادىدا. ھەموو ئەۋانەي بۇ ئىمە دىن لە پىشى ئىتىجادى، ھەموو بەروبوۋمى نەفت و گاز، لە بودجەي ھەرىمدا، ئەي ۋەزارەتى دارايى دەۋرى چىتە؟، تەنھا باجى ئاۋو كارەباۋ ئەۋانە خىر ئەكاتەۋە، ھەموو ئەۋ داھاتەي لە حكومەتى ئىتىجادى دىت داھاتەكانى نەۋت و گاز، ھىچ داھاتىكى تر نىيە لە عىراق، ھەمووتان دەزانن لە ۹۵% پىشت بە نەفت و گاز دەبەستىت، بۇيە پىم وايە ئەم دوۋەم خالە زيادە، ھەر لەخالى يەكەم موعالەجەي كىردۈۋە، سوپاس.

بەرپىز د. يوسىف محمد صادق / سەرۋكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، كاك ابوبكر ھەلەدنى، فەرموو.

بەرپىز ابوبكر عمر عبدالله (ھەلەدنى):

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.

خالى يەكەم: منىش پشتگىرى رەئىيەگەي كاك فرحان دەكەم، خالى دوومىش تېيىنەكى زمانەوانىيە،
وشەي بەروبووم پىم وايە بۇ بابەتى كشتوكالى بەكاردىت، بۇيە بيكەين بە بەرھەمە نەوتىەگان يان
تىكەلەگانىان، سوپاس.

بەرپىز د. يوسف محمد صادق / سەرۆكى پەرلەمان:

باشە سوپاس، كاك عومەر عىنايەت، فەرموو.

بەرپىز عمر عىنايەت ھەمە:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

سەرەتا پشتگىرى قسەگانى كاك فرحان دەكەم، دوومىش داھاتى دارايى ئەو دەستكەوتوو، پىويست ناكات،
پشتگىرى لەقسەگانى كاك ابوبكرىش دەكەم، بەروبووم بكرىت بە بەرھەمە نەوتىەگان، سوپاس.

بەرپىز د. يوسف محمد صادق / سەرۆكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، دكتۆرە رىواز، فەرموو.

بەرپىز د. رىواز فائق حسين:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

وئالا من پرسىارىكە ھەيە، داوا لەبەرپىز وەزىرى سامانە سروشتىيەگان دەكەم كە وەلامم بداتەو، جگە
لەوہى كە بەگوپردى داھاتەگان، بەگوپردى ياساى نەوت وگاز و شايستە دارايىەگان، ئىمە شتىكمان ھەيە،
دواى ئەوہى كە قازانجى نەوت دابەش ئەكرىت، لەباوترىن شپوہ ئەوہيە كە لە ۸۵% بۇ حكومەتەو لە ۱۵% بۇ
گشت گرىبەستەگانە، شتىك بەناوى لە ۳% ئەچىت بۇ كۆمپانىيە نىشتمانىيە كوردستان، ئەو كۆمپانىيە
نىشتمانىيە كوردستانە بە تەحدىدى چيە؟، چونكە لە ياساى ژمارە (۲۲) شتى وا باس نەكراو، ئەوہنەي
زانبارىمان ھەبىت حكومەت ئەو پارەيە وەر ئەگرىت، لەم راپۆرتى مانگانەيەدا كە ئىمە جار جار دەگات بە
دەستان، جار جار ئامازەي بۇ ئەكرىت، ئەمەوئىت بزائەم ئىمە ئەم پارەيە چۆن بىخەينە ناو سندوقەكەو،
ئالىەتى ياساى چيە؟، تا ئىستا كە وەرگىراو بە چ ئالىەتتىك وەرگىراو؟، بۇ ئەوہى شتىك لەپاردى نەوت
نەمىنىت لەدەرەوہى ئەم سندوقە، سوپاس.

بەرپىز د. يوسف محمد صادق / سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، كاك على ھەمە صالح، فەرموو.

بەرپىز على ھەمە صالح:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

ودللا من چەند پېشنيارىكم ھەيە؟، سەرھتا پىشتىوانى بۇچۈنەكەي گەشە خان دەكەم، ئەوھى كە دەئىت پەيوەست بەنەوت و گاز بىكرىت بە (پەيوەست بە پىرۇسەكانى نەوت و گاز) واتە پىرۇسەكە فراوانترە، گىشتىگر ترە لە خودى نەوت و گازەكە، بۇ نەوتە: عەقدىك ئەو پارانەي لە چوارچىوھى عەقدىك دەست دەكەوئىت، ئەمە پىرۇسەي نەوت و گازە، خودى نەوت و گازەكە نىيە، ئەمە لەھەردوو بىرگەكەدا دووبارە بوووتەو، ئەوھى دىكتورە رىواز باسى كرد، يەك كەم بە وردتر، بۇ نەوتە: كۆمپانىيەي كوردستان بۇ دۆزىنەوھو بەرھەم ھىنانى نەوت، لە (۲۰٪) ي قازانجى كۆمپانىياكان بۇ كۆمپانىيەي كوردستانە بۇ دۆزىنەوھو بەرھەمھىنانى نەوت، بەدىويىكى تردا، ئەگەر لەھەر بەرمىل نەوتىكدا (۷) دۆلار قازانج بىكات، ئەبىت لە (۲۰٪) ي ئەم (۷) دۆلار قازانجە بدات بە كۆمپانىيەي كوردستان بۇ دۆزىنەوھو بەرھەمھىنانى نەوت، ئەمە واتا قازانجى كۆمپانىياكەيە، مەبەستم ئەوھىيە ئەگەر بنووسرىت پىرۇسەكانى نەوت و گاز ھەموو ئەمانە ئەگرىتەو، خالىكى تر، ئايا لەدەرەوھى بودجەي عىراق ئەوھى دىيارى ئەكرىت ھىچ پارەيەك بۇ ئىمە دىت يان نا؟، ھەرچەندە لەم قۇناغەدا نايەت، بوترىت ئىستىحقاقاتى كۆمپانىيا نەوتىيەكانە، ئەويش ھەر لەناو بودجەدا جىگىر كراو، لەدەرەوھى بودجە جىگىر نەكراو، بۇمان بىت يان نا؟، بەلام لەبەر ئەوھى ئەمە قانۇنە رەنگە سالىكى تر يان دووسالى تر زىادەي داھاتى نەوت بىت يان ھەر بابەتتىكى تر بىت، بۇيە تەئكىد لەوھە دەكەمەوھە بىكرىتە پىرۇسەكانى نەوت و گاز، داھاتى ھاتووش بىكرىت بە داھاتى وەدەست ھاتوو، سوپاس.

بەرىز د. يوسىف محمد صادق / سەرۆكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، كاك قادر ئۆتمان، فەرموو.

بەرىز قادر ئۆتمان رسول:

بەرىز سەرۆكى پەرلەمان.

پىشتىگرى لە قسەكانى گەشەخان و كاك ابوبكر ھەلەدنى دەكەم، ھەرچەندە بەرەئى من پىم وايە ئەم ماددەيە ماددەيەكى واقى نىيە، لەگەل واقى ھەرىمى كوردستان، راستە ھوكمەكانى ياساى نەوت و گاز و ياساى شايستە داراييەكانى ھەرىمى كوردستانە، بەلام تاكو ئىستا ھەرىمى كوردستان، لەگەل بەغدا يەكلايى نەبووتەو، يەئنى بەپىي ئەم ياسايە بىت دەبىت ھەرچى قەرزى دەرەكى و بەخشىن و كۆمەك و داھاتى نەوت و گازى ھەرىمى كوردستان و لەھى بەغدا ھەموويان تەمويلى بودجەي گىشتى بىكەن، ئەمە لەكاتىكدا كە ئىستا ئاگادارىن سەرچاوەكانى دارايى بۇ ھەرىمى كوردستان روون و ئاشكرايە، بۇيە من ئەو ماددەيە بە

ماددەيەكى واقىى لەگەل ھەرىمى كوردستان نابىنم لەبەر ئەوۋى نەمانتوانىوۋە يەكلايى بىينەوۋە لەگەل بەغداد، سوپاس.

بەرىز د. يوسف محمد صادق/ سەرۋكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، دكتور شىركۆ ھەمە امين، فەرموو.

بەرىز د. شىركۆ ھەمە امين:

بەرىز سەرۋكى پەرلەمان.

بەراستى قسەكانم كران لەلايەن گەشە خان و دكتورە رىواز و كاك على ھەمە صالح، پشتگىرى تەواۋى بۆچۈنەكانيان دەكەم، وە پشتگىرى كاك عومەر و كاك ابوبكر ھەلەدنى دەكەم لەوۋى وشەى بەروبووم بگۆردىت بە بەرھەمەكان، وەك كاك على وتى ئەۋى تىرىش بىرىت بە پروسە، يەك نوقتەش زۆر گرنگە كە بىلەين پىويستە بەر لەم سندوقە، بەراى من بەپىي ياسايى ژمارە(۲۲)ى سالى ۲۰۰۷يش كۆمپانىيائى كوردستان بۆ دۆزىنەوۋى نەوت و بەرھەمەينانى نەوت دروست بىرىت، پىم وابىت ئەوۋە زۆر گرنگە، ئەگەر ئەمپۆ ئەمە پەسەند بىكەين لەزوتىر كات ئەتوانم بلىم لە ھەفتەى ئايندە ئەو پروسەيە، ئەگەر ھۆكۈمەت ھۆى ئامادەى بىكەت بىنيرىت وئىشى لەسەر بىكەين، سوپاس.

بەرىز د. يوسف محمد صادق/ سەرۋكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، كاك صالح فەقى، فەرموو.

بەرىز صالح فەقى محمد امين:

بەرىز سەرۋكى پەرلەمان.

يەكەم: من تىبىنم لەسەر بەروبوومەكان ھەبوو كە لەچەند ماددەيەكى تىرىشدا باسكراو، بۆ ئەوۋى ھەمووچار دووبارەى نەكەينەوۋە، ئەگەر ئەندامانى پەرلەمان پىيان باش بوو، لەسەرچەم ماددەكانى تر ئەو بەروبوومانە بىرىتە بەرھەمەكان، دوووم: خالى يەكەم داھاتى دارايى دەستكەوتوو، دەستكەوتوو تارادەيەك لەروۋى زمانەوانىوۋە بۆ رابردو ئەگەرپتەو، ئەگەر ئەوۋە صياغەيەكى تىرى بۆ بىرىت، گونجاوترە، سوپاس.

بەرىز د. يوسف محمد صادق/ سەرۋكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، ئىستا راي ھۆكۈمەت چىيە؟، لەسەر رەئى ئەندامان، فەرموو كاك رىباز.

بەرىز رىباز محمد حملان/ وەزىرى دارايى و ئابوورى:

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

بەنەیسبەت ئەوەی کە باسکرا، لەسەر پشکی ھەریمی کوردستان، ئەگەر نەوتیش بێت ئەو پشکی ھەریمی کوردستان، ھێج رەتبیکی بەو مەسەلەییەو نییە، ئەو لە بودجەدا دانراوە ناکرێت بخریتە ئەم سندوقەو، بەنەیسبەت ئەوەشی کە بۆ پارێزگاگانە پێی ئەوتریت پترۆ دۆلار، ئەو تەبەیی ئەگەرپیتەو بۆ ئەم سندوقە، ئەو پارە لەووە دەست دەکەوێت دەچیتەو ئەو سندوقە، بەنەیسبەت خاڵیکی تریش کە ئیمە لەگەڵ بەغداد رێک بکەوین، کە پۆژانە (۲۵۰) ھەزاریان بەدەین، لەدوای ئەو ھەر بڕیک بفرۆشیت ئەچیتەو ناو ئەم سندوقە، زۆر سوپاس.

بەرپز د. یوسف محمد صادق / سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو دکتۆر ئاشتی.

بەرپز د. ئاشتی ھەورامی / وەزیری سامانە سروشتیەکان:

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

ئیمە ئەگەر ھەر موستەلەح بێت ھێج کیشەمان نییە لەسەر ئەو، بۆ روونکردنەو ماددە (۸) ھەرچی داھاتە باس کراوە لەویدا، موستەفاتی نەوت بێت یان ھەرداھاتیکی تر کە لە عێراقدا ھەبێت، ھەمووی باسکراوە، شەریکە ی کوردستانیش باسکراوە، داھاتەکەشی دیتە ناو ئەو سندوقەو، سوپاس.

بەرپز د. یوسف محمد صادق / سەرۆکی پەرلەمان:

باشە سوپاس، دکتۆر عزت صابر، فەرموو.

بەرپز د. عزت صابر اسماعیل:

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

بەنەیسبەت ماددە دووھم: بڕگە یەکەم، داھاتی دارایی دەستکەوتوو بکریت بە (بەدەست ھاتوو)، لەراستیدا ئەو پارە کە بۆ کوردستان دیت، ئەوەی بەغداد، ھەمووی پارە نەوت نییە، بەغداد باجیش کۆدەکاتەو، ئینجا ئەو لە (۱۷٪) یە ئەدات بەکوردستان، بۆیە ئەو پارە کە لە بەغداوە دیت تەنھا پارە نەوت نییە، ھەر لەناو بودجە ی عێراقدا بەشیکی تریش کە ئەدریت بە ھەریمی کوردستان تا ئیستا وەکو پێویست نەدراوە، موستەحەفاتی شەریکاتی نەوتی کە لە (۱۷٪) ی بودجە ی سیادی حساب ئەکریت، لەناو ئەو پارە نییە کە دەماندریت، ھەندیکاریش پارە ی پترۆ دۆلاریش، لەبەر ئەوە ئەو پارە لەبەغداد دیت ھەمووی پارە نەوت نییە، ھەر بەنەیسبەت ماددە یەکەم: خالی دووھم، تەواو راستە بەروبوومەکان بکەین بە بەرھەمەکان، پێش وشە ی نەوتیش پڕۆسە ی بۆ دابنێین، ئەو گشتگیر تر ئەبێت، کەواتە پەيوەست بە

پروئسەى نەوت و گازو بەرھەمەکانى، بەپىي ئەوۋى لەماددەى (۷)ى ئەم ياسايە ھاتوۋە، سەبارەت بە دوۋەمىش: تەواۋ دەقىقە ئەگەر وشەى راستەو خۇ و ناراستەو خۇى بۇ زیاد بکەين، سوپاس.

بەرپىز د. يوسف محمد صادق / سەرۋكى پەرلەمان:

سوپاس، كاك گۇران نازاد، فەرموو.

بەرپىز گۇران نازاد محمد:

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.

ئىمە ۋەك لىژنەى ياسايى و لىژنە پەيوەندىدارەكان، ئىتىفاقمان كرد كە راستەو خۇ و ناراستەو خۇى بۇ زیاد بکەين، بەلام سەبارەت بە ماددى و عەينىيەكە، ئەگەر بچىتە سەر ماددەى (۸) گەشەخان لەوئى سەيرى بكات بە نەص ھاتوۋە، بۇيە پىويست ناكات، ئەو تىبىنيەى كاك ابوبكر و كاك فرحان دەقىقە، بەلام كاك رىباز جوابى دايەوۋە، كە ئەم سندوقە لەدواى ئەو برە پارەى لە فرۇشتىنى نەوت و لە ۱۷% بەدەستى دىنين ئەوۋە ۋەزىرى مالىە لىي مەعنىە، لەدواى ئەوۋە ئەم پارەيە ۋەزارەتى سامانە سروسىيەكان لىي بەرپرسىارە، ئەم نەسەش، ئەگەر ھەلە نەبم بۇ ئەوۋە دانراۋە تا ئەو حەقەى ۋەزارەتى مالىە بپارىزىرئىت، بۇ ئەوۋە ئەم سندوقە ھەموو ئەو پارانەى ترىش كە پەيوەستە بە پروئسەى نەوتەوۋە، بەلام لەبەرەمبەر لە ۱۷%ى ھەرىم دەدرىت ۋەرى نەگرىت، ئەو وشەى كە وترا پروئسەى نەوتى ئەوۋەش ناسايىە، بەرھەمىش ھەر ناسايىە و حەل دەبىت، سوپاس.

بەرپىز د. يوسف محمد صادق / سەرۋكى پەرلەمان:

سوپاس، دكتور شىركو جەودت، فەرموو.

بەرپىز د. شىركو جودت مصطفى:

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.

سەبارەت بەو داھاتەى كە لەبەغداۋە دىت، ئىمە ئەم دەستەى سندوقى نەوت و گازە بۇ دادەمەزىنين، دواتر لە برگەكانى ترى ياساكەدا ھەيە، سى ئەركى سەرەكى ھەيە، (تەدقيق، دئىيا كردنەوۋە، تەوسىق) لەگەل ئىداراتى عائىداتى نەوت و گاز، ئىمە ئەگەر (۲۵۰) ھەزار بەرمىلەكەى كە بەپىي ئىتىفاقىكى كاتى بەپىي بودجەى سالى ۲۰۱۵ ى عىراق، قەرارى لەسەر دراۋە، خازىع نەبىت بۇ رەقابەو تەدقيق و بۇ ئەم سىستىمى سندوقى نەوت و گازە، بەراستى كەوابىت ئىمە چىمان كردوۋە؟، بۇيە دەبىت بلىين داھاتى ئىتىجادى، ئىستا بەغدا وا مامەلەمان لەگەل دەكات، چەندى نەوت بەدەينى ئەوۋەندە پارەمان دەداتى، لەبەر ئەوۋە ئەبىت ئەو داھاتە خازىع بىت بۇ ئەم سندوقە، ئەم سندوقە دەورى خەزىنە ئەبىنىت، دەورى

كۆكردنەو ئەبىنىت، لەھەر كاتىكدا دارايى گشتى پېويستى پىي بوو، پەرلەمان موافقە ئەكات بۇ ئەوئى
ئەو گۆزمەيە بچىتە سەر دارايى گشتى، لەبەر ئەو تەعاروز ناكات، ئەگەر بلىين دارايى گشتى ھەرىمى
كوردستان لەروانگەى فرۆشتنى نەوتىەو بە بەغداد يان ئەوئى كە دەيدات بە سۆمۆ، بۇ ئەوئى خازىع بىت
بۇ رەقابەى ئەم دەستەيە، كە بەپىي مەعايرى دەولى ئەكرىت و ئەيەوئىت ھەموولايەكمان دئنيا بكاتەو،
ئەو ھىچ زەرەيك نادات لە داھاتى وەزارەتى دارايى، بۆيە دەبىت داھاتى (۲۵۰) ھەزارە و دوو رۆژى تر بە
پىي خشتەى وەزارەتى پلاننانان كە لەلامانە، ئىتيمالە بگاتە مليۆنىك بەرميل لە رۆژىكدا، ئەى باشە
ئەو دواتر چۆن حسابى لەگەلدا دەكرىت، لەبەر ئەو ھەموو داھاتى فرۆشتنى نەوت وگاز ئايا بە بەغداد
بىت يان بەھەر لايەكى تر بىت، پىويستە بىتە ناو ئەم سندوقەو، لەرپىگاي ئەم سندوقەو دواتر لەگەل
وەزارەتى دارايىدا كارى پىي بكرىت و كەلپنەكانى پىي پىرېكرىتەو، سوپاس.

بەرپىز د. يوسف محمد صادق / سەرۆكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، كاك فەرھاد نوقتەى نىزامىت ھەيە، فەرموو.

بەرپىز فەرھاد ھەمە صالح سەنگاوى:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

ئىمە زۆر دلمان خۆشە بەم سندوقە، كە بۇ كۆمەلئىك شتى تر تەرخان بكرىت، كاك رېياز ئەلپت ھەر كاتىك
وەزارەتى دارايى پىويستى پىي بوو، ئەو كاتە ئىمە چى ئەكەين، سوپاس.

بەرپىز د. يوسف محمد صادق / سەرۆكى پەرلەمان:

لە چوارچىوئى مېزانىيەدا ياساى موازەنە، پەرلەمانى كوردستان دەنگ ئەدات كە چى لەم سەندووقە
دەربەھىنرئىت يان نا؟

بەرپىز فەرھاد ھەمە صالح :

لە ھەموو حالەتەكاندا، ئىمە ئىشمان ئەوئىە كە پارە كۆ كەينەو بۇ كۆمەلئىك مەسەلەى زۆر موھىم كە
ھەموومان خەمى لى ئەخۆين ئىستا نەكو جارپىكى تر ئەچىت.

بەرپىز د. يوسف محمد صادق / سەرۆكى پەرلەمان:

لە ماددەبەكى تر دوايى ئەتوانين قسەى لە سەر بکەين، لە چۆنپەتى مامەلە كردنى، دكتورە رېواز فەرموو.

بەرپىز د. رېواز فايق :

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

من ھەست ئەكەم تىكەلئىك ھەيە، يەئنى لە قسە كردنى بەرپىزان ئەندامانى پەرلەمان و لە تىگەبىشتنىش،
يەئنى ئەگەر بە تەھدىدى يەكەم داھاتى دارايى وە دەست ھاتوو بە گوپرەى ھوكمەكانى ياساى نەوت و
گاز ئەوئى يەك، و ياساى ديارى كردن و وەرگرتنى شاىستە دارايىيەكانى ھەرىمى كوردستانى عىراق لە داھاتە

ئىتتىحادىيەكان ژمارە پىنجى (5) سالى (2014) ى پەيوەست بە نەوت و گاز و بەرھەمەكانى، ئەمە ھەموو يەك بەشە، چونكە لە ناو ياساى شايستە داراييەكاندا ھەريەمى كوردستان جگە لە موستەھەقەتە مەجالى نەوت موستەھەقەتە تەريشى ھەيە، لە بەر ئەو ھەسەلەى زىاد كوردنى پروسە نەوتىيەكان بۆ ناو ئەمە لە راستىدا زىادەيە، شتىكى تر و بە پىي ئەو ھەى لە ماددەى ھەوتەم ھاتوو، ماددەى ھەوتەم ئىشەكانى ئەم سەندووھەيە، ئەبى بوتەرى بە پىي ئەو ھەى كە لە ماددەى ھەشتەمدا ھاتوو ئەتوانىن بەو شكلەى لىكەين پىشنيارەكەم بە پىي، يەئنى داھاتى ھەموو پروسە نەوتىيەكان، بە پىي ئەو ھەى لە ماددەى ھەشتەمدا ھاتوو ئەك پروسە نەوتىيەكان بخرىتە پىش پەيوەست، چونكە ئەو ھەموو پەيوەندى بە ياساى شايستە داراييەكانەو ھەيە، لە بەر ئەو ھەى ياساى شايستە داراييەكان جگە لە داھاتى نەوت، يەئنى موستەھەقەتە نەوت ئىمە موستەھەقەتە ترمان ھەيە، ئەبى فارىزەى لە بەينى دا بى ئىنجا لە داھاتى پروسە نەوتىيەكان ھەك ئەو ھەى كە لە ماددەى ھەشتەمى ئەم ياسايەدا ھاتوو، زۆر سوپاس.

بەريز د.يوسف محمد صادق/ سەرۆكى پەرلەمان:

بەريز كاك سۆران عمر فەرموو.

بەريز سۆران عمر :

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

پشتىوانى لە قسەكانى دكتورە رىواز ئەكەم، ماددەى دووم، يەكەمى كە دەلىت ئەم ماددەيە پەيوەست ئەكات بەو ھەى لە ماددەى ھەوتەم ھاتوو، ماددەى ھەشتەمە ئەو ھەى كە ھاتوو وردەكارى داھاتى دارايى.

بەريز د.يوسف محمد صادق/ سەرۆكى پەرلەمان:

ماددەى ھەشتەمە، بەئى، تەبەئى ئىعتىرازىك ھەيە لە سەرتان ئەو دوو لىژنە پەيوەندىدارە كە لىژنەى پىشەسازى و وزە و سەرچاوە سەروشتىيەكانى ناو لىژنەى داراييە كە ئىو راپۆرتان حازر كەردوو و ئىستاش خۆتان جار بە جار رەخنە لە راپۆرتى خۆيان ئەگرن، لىژنەى ياسايى ھەر پىياچووتەو، باشە، كىشە نييە، ئىستاش ئەتوانىن قابىلى موعالىجەيە ئەو كىشانەى كە لە ياساكەدا ھاتوو و لە پروسە ياساكەدا ھاتوو چارەسەر بگرىن، لە پىناسەكاندا باسى ئەو ھەمان كەرد كە لە ماددەكانى تردا چارەسەرى ئەو داھاتانەش بگرىت كە لە ناوچە كوردستانىيەكان بە دەست دىت، لە ھەريەمى كوردستان بە دەستى دىنى، ئەو چۆن موعالەجە ئەكرى لە چوارچىو ھەى ئەم ماددەيە؟ بەريز دكتور ئاشتى ھەورامى فەرموو.

بەريز د. ئاشتى ھەورامى / وەزىرى سامانە سەروشتىيەكان :

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

پىشنيارىكەم ھەيە بۆ ماددەى دووم بەرگەى يەكەم، لە كۆتايى ئەو كە بلىن يان لە ھەر پروسەيەكى نەوتى و گازى كە ئەنجومەن بەريارى لە سەر ئەدات.

بەريز د.يوسف محمد صادق/ سەرۆكى پەرلەمان:

که ئەنجومەن؟

بەرپز د. ئاشتی ھەورامی / وەزیری سامانە سروشتییەکان :

بەریاری لە سەر ئەدات، ئەنجومەنی نەوت و گاز، مەسەلەن ئەو وەزارەت دەلیت بەیانی برۆ لە عەین زالە ئیش بکە، ئیمە نامانەوی ئیشارەتی پێبکەین لە ناحیەتی قانونیەوه لێرە، بەئام بەریاریکی سیاسی دەرنەچێ ئەلی ناوچە داڕاوەکان ئەو شوپانەتی ئیدارەتی نەوت بکەین خۆمان، ئینجا ئەمە ئەگریتەوه بە بی ئەوهی ئیشارەتی قانونی بکەین.

بەرپز د. یوسف محمد صادق / سەرۆکی پەرلەمان:

گوێیان لیت نییە بەرپز دکتۆر ئاشتی ھەورامی، تکایە نێزیک بکەرەوه لە مایکەکە.

بەرپز د. ئاشتی ھەورامی / وەزیری سامانە سروشتییەکان :

بەلی، ببوورن.

بەرپز د. یوسف محمد صادق / سەرۆکی پەرلەمان:

تکایە بیخوینتەوه جاریکی تر.

بەرپز د. ئاشتی ھەورامی / وەزیری سامانە سروشتییەکان :

کۆتایی ئەو بەرگەتی یەکەم کە بلیین و یان لە ھەر پروسەییەکی نەوتی و گازی کە ئەنجومەن بەریاری لە سەر ئەدات، کە باسی ھات ئەکەین.

بەرپز د. یوسف محمد صادق / سەرۆکی پەرلەمان :

واتە بەرگەتی یەکەم لە ماددەتی دوووم ئەو عیبارەتە زیاد بکریت، ئەو دەستەواژەییە زیاد بکریت، بینێرە بۆ لیژنە پەيوەندیدارەکان بەرپز دکتۆر ئاشتی، فەرموو دوا سیاغە بخوینەوه بۆ ئەوهی بیخەینە دەنگەوه، کێ ئەیخوینتەوه؟ (رووی دەمی لە لیژنەتی یاسایی کرد).

بەرپز د. فائال فرید :

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

بەشی دوووم جوارچێوەتی پیادە کردنی یاسا، ماددەتی دوووم، حوکمەکانی ئەم یاسایە پیادە دەکرین لە سەر : یەکەم داھاتی دارایی بە دەست ھاتووی راستەخۆ و ناراستەخۆ بە گوێرەتی حوکمەکانی یاسای نەوت و گاز و یاسای دیاری کردن و وەرگرتنی شایستە داراییەکانی ھەریمی کوردستانی عێراق، لە داھاتە ئیتیحادییەکان ژمارە پینجی (۵) ی سالی (۲۰۱۳) ی پەيوەست بە نەوت و گاز و بەرھەمەکانی و بە پێی ئەوهی لە ماددەتی ھەشتەمی ئەم یاسایەدا ھاتوو و ھەر پروسەییەکی نەوتی و گازی کە ئەنجومەن بەریاری لە سەر بەدات، دوووم، داھاتی دارایی ھاتوو لە حکومەتی ئیتیحادی کە راستەخۆ پەيوەستە بە نەوت و گاز و بەرھەمەکانی جگە لە پشکی ھەریم لە بودجەتی گشتی ئیتیحادی دا.

بەرپز د. یوسف محمد صادق / سەرۆکی پەرلەمان :

كى له گەلپەتە؟ تەكايە دەست بەرز بكتەو، (٦٠) كەس لە گەلپەتە، كى دژپەتە؟ (سى) كەس دژپەتە، كەواتە پەسەند كرا، ماددەى سىيەم فەرموو.

بەريز د. فائال فرید :

بەشى سىيەم پىك ھىنانى سەندوووقى داھاتەكانى نەوت و گاز لە ھەريم دا دەستەى بەريوھەردنى، ماددەى سىيەم دوو را ھەيە، يەكەم زۆرينەى ئەندامان دە (١٠) كەس لە كۆى ھەژدە (١٨) كەس لە گەل ئەم رايەن، پالپشت بە ھوكمى ماددەى پانزدە لە ياساى نەوت و گازى ژمارەى بيست و دوو (٢٢) ى سالى (٢٠٠٧) سەندوووقىك بە ناوى سەندوووقى داھاتەكانى نەوت و گاز لە ھەريم دا دادەمەزرپت و كەسايەتەى مەعنەوھى و سەربەخۆى دارايى و كارگىرى ھەيە و لە رووى رىكخستەوھ سەر بە ئەنجومەنى ھەريمى نەوت و گاز دەپيت، راي دووھم بەشپىك لە ئەندامان ھەوت (٧) كەس لە كۆى ھەژدە (١٨) كەس لە گەل ئەم رايە بوويە پالپشت بە ھوكمى ماددەى پانزدە (١٥) لە ياساى نەوت و گازى ژمارەى بيست و دوو (٢٢) ى سالى (٢٠٠٧) سەندوووقىك بە ناوى سەندوووقى داھاتەكانى نەوت و گاز لە ھەريم دا دادەمەزرپت و كەسايەتەى مەعنەوھى و راستەخۆى دارايى و كارگىرى ھەيە و لە رووى رىكخستەوھ سەر بە ئەنجومەنى وەزيران دەپيت.

بەريز د.يوسف محمد صادق/ سەرۆكى پەرلەمان :

ئەوھى كە پەيوەنديدارە بە ناوى سندوقەكانە، ئەوھ چاك ئەكرپتەوھ دواتر لە سياغە، كى قسەى ھەيە لە سەر ئەم ماددەيە؟ نوقتەى نيزاميت ھەيە كاك رابون؟ فەرموو.

بەريز رابون توفيق :

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

لە بەر ئەوھى ئەو بابەتە خالى خيلافە لە نيوان فراكسيۆنەكانى پەرلەمان، ئەگەر فورسەتيك بەدى پينچ فراكسيۆنەكە بۆ ئەوھى ئيتيفاقىكى سەر بکەين، ئينجا موناوقەشەى بکەينەوھ.

بەريز د.يوسف محمد صادق/ سەرۆكى پەرلەمان :

بەريز كاك سۆران عمر نوقتەى نيزامى فەرموو.

بەريز سۆران عمر :

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

ئەوھ چەند مانگە ئەو دوو رايە ھەر درپژەى ھەيە، ئەمرۆش لە گەل بەريزانى پەيوەنديدار لە وەزيرە بەريزەكان ھەر نەگەيشتەنە نەتيجە، بۆيە برپار درا لپرە ھەسم بكرپت و نازانم ئەو فورسەتە ھيچ سوودپكى دەپيت كە بەريز مامۆستا رابون پيشنيارى دەكات.

بەريز د.يوسف محمد صادق/ سەرۆكى پەرلەمان :

با گفتوگوگان بکریت دواتر ئەگەر زانیمان پېویستمان بەوہیہ کہ کات وەرئەگرین، کات وەرئەگرین ھەر دانیشتنەگە ئەخەینە سبەینى، نوقتەى نیزامى؟ دکتۆرە شرین حوسنى فەرموو.

بەرئیز د. شرین حسنى :

بەرئیز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەز دبیژم ئەگەر نافبەینا فراکسیونا گەهشتبە ئیتیفاقەکی ئەگەر ب دەنگدان بیته حەسم کرن باشترە گفتوگو ل سەر بیته کرن، چونکی ئەگەر گفتوگو ل سەر ھاتە کرن چ مەعنا بۆ روینشتنا فراکسیونا، نوینەرئیت فراکسیونا دگەل جەنابى وەزیران نامینیت، زۆر سوپاس.

بەرئیز د. یوسف محمد صادق / سەرۆکی پەرلەمان :

باشە، سوپاس، بەرئیز دکتۆرە ئالفا فەرموو.

بەرئیز د. ئالفا فرید :

بەرئیز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەو دوو رایەى کہ لیڤه ھاتووہ لە ناو لیژنەکاندا بە دەنگدان حەسم بوو، و ئەوہى کہ حوکم دەکاتن لە جەلسات ھەمان حوکمە بە پىی پەیرەوى ناوخوا لە ناو لیژنەکاندا، ھەر خواى رای پەکەم دەلى بە زۆرینەى ئەندامان کہ دە (۱۰) کەسن لە کۆى ھەژدە (۱۸) کەس ئەم رایە پەسەند کراو، ئەوہى کہ بە دوو را ھاتووہ لە ناو راپۆرتەگەدا ھەلەکە لەوہدايە دەبوو بە یەک را بى، چونکہ لە ناو لیژنەگە لە کاتى کۆبوونەوہ بە پىی نیزامى داخلى ئەو بابەتە حەسم کراو نەدەبوو بە دوو را لە ناو راپۆرتەگە دابریژرى ئەوہیان ھەلەيە کہ نەدەبوو بکرایە لە رووى یاسایيەوہ.

بەرئیز د. یوسف محمد صادق / سەرۆکی پەرلەمان :

باشە، سوپاس، بەرئیز دکتۆر شىرکۆ جودت فەرموو.

بەرئیز د. شىرکۆ جودت :

بەرئیز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەم ژمارەى کہ ئەلى دە (۱۰) کەس و ئەوہندە کەس ئەوہ لە ھەر سى لیژنەگە کہ کۆبوونەوہى تەشاورى کراو نەک کۆبوونەوہى بپاردان، بۆيە ئەم سەوتانە کاتیک کہ وترا بە ئەوہندە دوو رایەگە و ئیتیفاقمان کرد لە سەر ئەوہى کہ بە دوو رەئى بیٹ بۆ ئەوہى ئەندامانى بەرئیزی پەرلەمان ئەوان لە ھولى پەرلەمان یەک لای بکەنەوہ، ئەم سەوتانە سەوتى تەسویتی قەراردان نییە، ئەمە ھى حوزورە، ھى تەشاورە، نەک ئەوہى کہ لە کۆبوونەى سى لیژنەگەدا بپارى لە سەر درابى کہ ئەمە بردوویەتى و ئەمەى نەى بردووہ.

بەرئیز د. یوسف محمد صادق / سەرۆکی پەرلەمان :

نە ئەمە بۆ ژمارەى سەوتەکان بنووسرىت مادەم یا ئەبو بە تەسویت یەک لا بکریت ئەم رایانە.

بەرئیز د. شىرکۆ جودت :

به ناماده بوونی لیژنه‌ی یاساییش کرا به‌ریز سەرۆکی پەرله‌مان.

به‌ریز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرله‌مان :

به‌ئێ، به‌ریز دکتۆره‌ی فائا فەرموو.

به‌ریز د. فائا فرید :

به‌ریز سەرۆکی پەرله‌مان.

ئەمن له‌ ناماده‌ی کردنی ئەو راپۆرتە ناماده‌ی نه‌بوومه‌ هەر وه‌کو دیاریشه‌ له‌ کاتی ئاراسته‌ کردنیدا که‌ ئاراسته‌ کراوه‌ له‌ لایه‌ن حیجری سەرۆکی لیژنه‌ی یاسایی، به‌لام‌ ئەوه‌ی که‌ هاتوو له‌ پرگه‌ی یه‌که‌م ده‌لیت زۆرینه‌ی ئەندامان ده‌ (۱۰) که‌س له‌ کۆی هه‌ژده‌ (۱۸) که‌س له‌ گه‌ل‌ ئەم رایه‌ بوویه‌، واته‌ باس له‌ ده‌نگ ده‌کات، باس له‌وه‌ ناکات که‌ رایه‌که‌ رایه‌کی ئیستیشاری بێت یان ده‌نگدانه‌که‌ ده‌نگدانێکی ئیستیشاری بێت.

به‌ریز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرله‌مان :

باشه‌، سوپاس، به‌ریز دکتۆر فرست فەرموو.

به‌ریز د. فرست صۆفی :

به‌ریز سەرۆکی پەرله‌مان.

له‌ کۆبوونه‌وه‌ی با بلیین راپۆرتی ناماده‌ی ناکریت ئەوه‌ی تاوتوی کردنیان، ئەمه‌ مادهم راپۆرتی تیدا ناماده‌ کراوه‌ کۆبوونه‌وه‌یه‌کی هاوبه‌شه‌ به‌ پێی په‌پرەوی ناوخۆش ئەگه‌ر سه‌یری په‌پرەوی ناوخۆ بکه‌ن له‌وه‌ی که‌ لیژنه‌ دوو لیژنه‌ یان سێ لیژنه‌ به‌یه‌که‌وه‌ کۆ ده‌بنه‌وه‌ وه‌کو یه‌ک لیژنه‌ کۆ ده‌بنه‌وه‌، جا به‌ سه‌رپه‌رشتی حیجری سەرۆکی پەرله‌مان یان ئەگه‌ر ئەو له‌وه‌ی نه‌بێ به‌ ته‌مه‌ن ترین ئەندام وه‌کو یه‌ک لیژنه‌ کۆ ده‌بنه‌وه‌، که‌ ته‌صویتیش ده‌کرێ وه‌کو یه‌ک لیژنه‌ ته‌صویت ده‌کرێ و سه‌یری مادده‌ی سێ و نۆش (۳۹) بکه‌ن له‌وه‌ی زۆرینه‌ برپاره‌کان هه‌سم ده‌کات مانای وایه‌ لیژنه‌ که‌ دوو را نووسراوه‌ برپاره‌که‌ به‌ زۆرینه‌ خۆی هه‌سم بووه‌، بۆیه‌ پشتگیری دکتۆره‌ فائا ده‌که‌م، یه‌عنی ئەو دوو رایه‌ که‌ لیژنه‌ نووسراوه‌ لیژنه‌ زیاده‌ و ئەگه‌ر کۆبوونه‌وه‌که‌شتان پێتان وا بوو کۆبوونه‌وه‌یه‌کی راپۆرتی ئه‌صله‌ن ئەو راپۆرتی ده‌بێت پرسیری له‌ سه‌ر دابنێ که‌ نووسیتانه‌، سوپاس.

به‌ریز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرله‌مان :

باشه‌، سوپاس، کاک گۆران ئازاد فەرموو.

به‌ریز گۆران ئازاد :

به‌ریز سەرۆکی پەرله‌مان.

ئەم دوو نوقته‌یه‌ خیلاف بوو، له‌ یه‌که‌م کۆبوونه‌وه‌ که‌ له‌ گه‌ل‌ حکومه‌ت ئیمه‌ یه‌که‌م جار که‌ هەر سێ لیژنه‌ کۆبووینه‌وه‌ دواتر دوو، سێ جاری تر کۆبووینه‌وه‌ و ئاخیر جار ئەم رایه‌ باشم له‌ بیره‌ من قسه‌م کرد له‌ ناو ئەو کۆبوونه‌وه‌یه‌ که‌وا ئەم خیلافه‌ یان ئەبێ لیژنه‌کان، یه‌عنی وتیان به‌ دوو ره‌ئی ده‌چیت، وتیان لیژنه‌ ئەبێ ده‌نگدان بکات له‌ سه‌ر ئەم لیژنه‌یه‌ و پرسه‌که‌ به‌ ده‌نگدان یه‌ک لا بکه‌نه‌وه‌ ...

بەرپىز گۆران ئازاد محمد:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

قسە لەسەر ئەو دەكرا باشە دەنگدانىش بىكەين، بەلام رەئىيەكان ھەر دەنوسىن، بەلام ئەو كاتە باسى
عەدەدى ژمارەكان دەكەين، كە ئەم عەدەدە لەگەل ئەو يە، ئەم عەدەدە لەگەل ئەو يە، لە خوولى پېشوو
پەرلەمانى كوردستانىش ئىجتىرامان بە لەبەرچاوغرتنى رەئى ئەوانەى زۆرچار لە لىژنەكان كەمىنە بوون،
رەئىيەكەيان دەنوسرا بۆئەو دە بەرچاوى ئەندامانى پەرلەمان تەنھا بۆئەو رپوون بى، كەوا زۆرىنەيان
لەگەل ئەم رەئىيە، بەشىكى كەم لەناو لىژنەكان لەگەل ئەو يە، بەلام ئەو رپىگى لە ئەندامانى پەرلەمان
ناكەن، ئەگەر خۇيان قسەى لەسەر بىكەن.

بەرپىز د.يوسف محمد صادق/ سەرۋىكى پەرلەمان:

تكايە بەگورتى قسەكانتان لەسەر ئەو بابەتە بىكەن، وابزانم رپوونىش كرايەو ئىستا، د. سراج فەرموو.

بەرپىز د. سراج شىخ احمد:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

من تەنھا ئەو پرسىارە دەكەم لەو كەسانەى كە پىسپۆرن لەو بوارە، ئايا دەكرىت لە نووسىنەو دە راپۆرت دوو
راى جىاواز لە راپۆرتدا بنووسرىتن، بەدەنگدانىش بىت، ئايا دەكرىت ئەو لە بەرپەوئى ناوخۇ رپى پىدراو
ياخود رپى پى نەدراو؟ سوپاس.

بەرپىز د.يوسف محمد صادق/ سەرۋىكى پەرلەمان:

كاك فەمان فەرموو.

بەرپىز فەمان فىصل سلیم:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

قاعىدە عامە يا ھەى (الجهل بالقانون لا يعترى) ئەو يەك، كە ماددەى سى و نەھ بىرگە چار دەللىت
بىرپارەكانى لىژنەكان بە زۆرىنە دەردەكرىن لە كۆبوونەو دە ئەو رۆژەش بە زۆرىنە دەنگى لە سەر درا
دەبوايە ئەم خەلەلە لە ناو ئەو راپۆرتە نەدەبوو، دەبوايە بە يەك را بىتن، رايەكى ترىش دەللىت لە رووى
خستەو سەر بە ئەنجومەنى ھەرىمى بىتن، پىم وايە رىكخستن وشەيەكى ناقصە، ئىدارىيەكى باشترە،
بۇجى؟ چونكە ئىدارە يەعنى تەنزىم، تەنسىق، موراقتە دەبىت.

بەرپىز د.يوسف محمد صادق/ سەرۋىكى پەرلەمان:

بەرپىزان ئەندامانى پەرلەمان رەنگە ئەسلەن پىووستى بەم موناقتەشە دوورو درىژە لەسەر ئەو نەكات،
تكايە ناكرىت ھەر كەسەو لەشوئى خۇى قسە بىكات، تەنانەت منىش پىم وابوو ئەگەر بە دوو رايە ژمارەى
دەنگەكان نەنووسرىت بوترايە ھەر سى لىژنەكە لەگەل ئەو، بەلام تەنانەت ئەگەر بەزۆرىنەش ئەو
بابەتە لەناو لىژنەكانىش يەك لىكرايەتەو، ئىستا ئەندامانى پەرلەمان دەيانتوانى پىشنيار بىكەن،

لەبەرئەو دەى ھىچ كېشەو گىرقتىك لىردەدا نىيە، بۇ بەرچاۋ روونى زياتر دوو را ھەيە، پىۋىست دەكات فراكسىۋنەكان بگەنە ئىتىفاق، نەگەيشتنە ئىتىفاقى دەنگدان لەناو ھۆلى پەرلەمان ئم پىرسە يەك لابكرىتەو، بۆيە زۆر پىۋىست ناكات پىم واپىت ئەوئەندە زۆر لەسەر ئەو مەوزوعە برۆين، تكاپە ئەگەر لەسەر ئەوئەيە با كۆتايى بەو بە، كاك على فەرموو.

بەرپىز على ھەمە صالح:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

تۆ قسەكەى ئىمەت كرد ئەگەر لابرا ئەو ھىچ كېشەيەكى نىيە، پىشنيار دەكەين بنووسرىتەو.

بەرپىز د.يوسف محمد صادق/ سەرۆكى پەرلەمان:

كاك بەھزاد فەرموو.

بەرپىز بەھزاد دەروپىش دەروپىش:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

من ھەمان رەئىيە جەنابىتە ھەى، بەراستى تەھسىل ھاسلە.

بەرپىز د.يوسف محمد صادق/ سەرۆكى پەرلەمان:

مامۇستا مەرۋان فەرموو.

بەرپىز حسين اسماعيل حسين (مەرۋان گەللى):

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

قسەكانت تەفسىل دانە، قەناعەتم رەنگە بە يەك رەئىش بى، پەرلەمانتاران بۆيان نىيە رەئىيەكە رەفز

بەنەو، رەئىيەكى تر تەبەنى بەن.

بەرپىز د.يوسف محمد صادق/ سەرۆكى پەرلەمان:

كاك انور فەرموو.

بەرپىز انور قادر:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

ئەو دەى دكتور شىركۆ جودت وتى لەجىبى خۆيەتى، لەوئ ئەو رەئىانە وتيان لە ھۆلى پەرلەمان

پەرلەمانتاران روونى بەكەينەو.

بەرپىز د.يوسف محمد صادق/ سەرۆكى پەرلەمان:

كاك ابوبكر فەرموو.

بەرپىز ابوبكر عمر عبدالله (ھەلەدنى):

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

ھەمان رەئى ئەگەر بە يەك رەئىش بىٰ لە گەفتوگۆيە لەناو پەرلەمان.

بەرپۇز د.يوسف محمد صادق/ سەرۆكى پەرلەمان:

كاك عادل فەرموو.

بەرپۇز عادل عزيز شکر:

بەرپۇز سەرۆكى پەرلەمان.

ئەگەر لەناو ليژنەكەش بەزۆرىنەى دەنگ با بليين ئەو برگەيە ھاتوو، خۇ لەناو پەرلەمان دەكرىت ئەگەر ئەو ليژنەيەش ديسان بخرىتە دەنگەو.

بەرپۇز د.يوسف محمد صادق/ سەرۆكى پەرلەمان:

خاتوو منيرە فەرموو.

بەرپۇز منيرە عثمان على:

بەرپۇز سەرۆكى پەرلەمان.

ھەمان پيشنيارم ھەبوو.

بەرپۇز د.يوسف محمد صادق/ سەرۆكى پەرلەمان:

كاك سۆران فەرموو.

بەرپۇز سۆران عمر سعيد:

بەرپۇز سەرۆكى پەرلەمان.

كۆى راپۇرتەكە (۳۲) ئەندامن (۷)ى لەوى نەبوو، (۲۵)ى واژووى كردوو (۱۲)ى تەحەفوزى ھەيە، (۱۳)ى ماوئەتەو، بۆيە ھەلگىرى ئيشكالىەت بوو زۆر حالەتئىكى تەبيعيە، كە ئيمە بە تەحەفوزەو گەفتوگۆى لەسەر بكەين ئەوئەش يەككى لە خالە سەرەكپەكانى خيلافى ئەم پرۆژەيە بوو.

بەرپۇز د.يوسف محمد صادق/ سەرۆكى پەرلەمان:

ابوكاروان فەرموو.

بەرپۇز عبدالرحمن فارس (ابوكاروان) :

بەرپۇز سەرۆكى پەرلەمان.

منيش لەگەل ئەو رايەم ناكرىت لە ھۆلى پەرلەمان دەربجىت، بەتايبەتى لەوئەش خراپتر ئەوئەيە ھەم ديسان برۆن بچن بليين (۵) قۆليەكە دادەنیشن ئەمە يەك لا دەكەينەو، ئەو (۵) قۆليە بووئە گرفت بۇ كاروبارى پەرلەمان و دەروەى پەرلەمان، سوپاس.

بەرپۇز فخرالدين قادر عارف/ سكرتپرى پەرلەمان:

بەرپۇز سەرۆكى پەرلەمان.

ئەم ناوانە گەتوگۆى ئەو ماددەيە دەكەن، رېواز فائىق، تەلار لطيف، مريم صمد، قادر وەتمان، فرست صوفى، عباس غزالى، على هالو، امنە زكرى، مەرۋان گەلالى، ابوبكر ھەلەدنى، بيار گاهر، ئوميد ھەمە على، بەھزاد دەرويش، سۆران عمر، شېركۆ ھەمە امين، يروانيت نيسان، سرود سليم، حاجى كاروان، فەمان فيصل، ئوميد خۇشناو، شوان شېخ احمد، عادل عزيز، قارەمان قادر، ابوكاروان، على ھەمە صالح، پەروا على، منيرە عثمان، برزۇ مجيد.

بەرپىز د.يوسف محمد صادق/ سەرۋكى پەرلەمان:

بەرپىزان تىكايە زۆر بەكورتى بىروبۇچوونەكانى خۇتان بلىن، قسەى ئەندامانى پىش خۇتان دووبارە مەكەنەو، چونكە دەيېرىن.

بەرپىز د. رېواز فائىق حسين:

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.

من ئەمەوئىت تەوزيحيك بدەم لەسەر ناوەرۋكى پرۇژەكە، كە پەيوەستە بەم ماددەيەشەو، ئەم پرۇژەيە پرۇژەى نىشتىمانە و، بۇ من يەعنى پەسەندىردنى ئەم پرۇژەيە ئىشەلا موزدەبەخشە بۇئەوئى پرۇژەكانى ترى كە پرۇژەى نىشتىمانن بە ئاسانى تىپەر بىن لەو پەرلەمانە، لىرە دەمەوئى قسە لەسەر ئەو بەكەم لە چ جومگەيەكدا ئەنجومەنى وەزيران دەسەلاتى ھەيە؟ لە چ جومگەيەكدا ئەنجومەنى ھەريمى دەسەلاتى ھەيە؟ بۇئەوئى وازح بىئى ئەگەر سەر بە ئەنجومەنى ھەريمى بى چۇنە؟ ئەگەر سەر بە ئەنجومەنى وەزيران بى چۇنە؟ لەكۆى ياساكە، لە ناوەرۋكى ياساكە ئەنجومەنى وەزيران بىرپارى كۇتايى دەدات لەسەر ناردنى كاندىدەكانى دەستەكە؟ ئەنجومەنى ھەريمى تەنھا پىشنيار دەكات، ئەنجومەنى وەزيران بۇى ھەيە كەسانى بيانى بۇ شارەزايى و راويژ بە گرىبەست دابئى، ئەنجومەنى ھەريمى تەنھا پىشنيار دەكات، لە ئەركەكانى دەستە تۆماركردن و دۇكيومىنت كردنى سەرجمە بابەتەكان دواى بىرپارى ئەنجومەنى وەزيران دەنيىر بۇ پەرلەمان بۇ پەسەندىردن، ئەنجومەنى ھەريمى تەنھا پىشنيار دەكات، سالانە ئاشكرا كردنى گشت داھاتەكان و وردبىنى كردنيان لەلايەن كۇمپانياي جىھانى ژمىرپارى بە راپۇرت دەدرىتە ئەنجومەنى وەزيران، حىساباتى سەندووقەكە ئەنجومەنى وەزيران بانك بۇ كردنەوئى حىسابات و سپاردنى گشت داھاتەكانى نەوت ھەلدەبىژىرئىت و بىرپارى لەسەر دەدات، دەرگردنى رىنمايى پىويست بۇ جوولاندىن و سپاردنى بىرەكان لەنيوان ژمىرەكانى سەر بە سەندووقدا لەلايەن ئەنجومەنى وەزيرانەو پەسەند دەكرىت، كردنەوئى ژمىرەى تايبەت لە بانكە ئەھلىەكان تەنھا بۇ مەبەستى ئىستىمار لە دەسەلاتى تەنھا ئەنجومەنى وەزيرانە، ئەنجومەنى وەزيران بىرپار دەدات لە دابەشكردنى داھاتەكان بەسەر سىكتەرەكاندا و دەيانىرئىت بۇ پەرلەمان لە چوارچىۋەى بودجەدا بۇ پەسەندىردن، ئەنجومەنى وەزيران بۇى ھەيە پەيرەويك بۇ ئاسان جىبەجى كردنى حوكمەكانى ئەو ياسايە دەرېكات، ئەنجومەنى وەزيران دەسەلاتى ئەوئى ھەيە بە ھەماھەنگى و راويژ لەگەل ئەنجومەنى ھەريمى كە پەيرەويك بۇ كارى ھەيكەلى كارگىرپرى ئەم سەندووقە دەرېكات، دەستە بۇى ھەيە رىنمايى پىويست بۇ ئاسان جىبەجى كردنى حوكمەكانى ئەو

ياسايه پاش پەسەندکردنى لەلايەن ئەنجومەنى وەزيرانەو دەريكات، واتە ئەوھى جومگە گرینگەكانى كارى ئەم مۆئەسسەسەيە لەلای ئەنجومەنى وەزيرانە، ئەنجومەنى ھەريمی تەنھا دەسلەلتى پيشنيارکردنى ھەيە، بۆيە نووسيومانە لەرووي تەنزييميەو ھەواتە بە تەنھا لەرووي ئيداريەو ئەنجومەنى ھەريمی دەسلەلتى بەسەر ئەو سەندوووقە ھەيە، ھيچ جۆرە دەسلەلتىكى تری نيیە، ھەرچەندە من خۆم يەكئىك بووم لەو ھەوت كەسەى كە دەنگم داوہ بۆئەوھى سەر بە ئەنجومەنى وەزيرانەو ھەي، بەلام وەكو ئەمانەتئىكى ئەخلاقى بۆ ھاوپرێكانم لە فراكسيونى خۆمان و لە پەرلەمانتارانى فراكسيونەكانى تریش ويستم ئەو روون كەردنەوھيە بەدەم، سوپاس.

بەرپز د.يوسف محمد صادق/ سەرۆكى پەرلەمان:

د. فرست فەرموو.

بەرپز د. فرست صۆفى على:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

يەعنى ئەوھى كە دەيليم لە روانگەيەكى قانونيە، دوورە لەوھى كە پەيوەست بى كە راي كامە فراكسيون چۆنە يان چۆن نيیە، بەلام ئيمە پيش ئەوھى ئەنجومەنى ھەريميمان ھەي، كۆمەلئىك ئەنجومەن و كۆمەلئىك دەستەى تری بالامان ھەيە لە ناو ئەنجومەنى وەزيران كە ھەر يەكە مۆتەخەسيە بە ئيشيەك، ئەنجومەنى بالائى وەبەرھيئانمان ھەيە، ئەنجومەنى ئابوويمان ھەيە، كاتئىك كە شتئىك پەيوەستە بەو ئەنجومەنە بۆ راپەراندنى ئيشەكان، بۆ خياريى كاراگردنى ئيشەكان ئەو ئەنجومەنە ئيش دەكات، چۆنكە لەوانەيە وەزيرئىك وەزيرى پەرورەدە يان وەزيرى كاروبارى كۆمەلئىكەى خۆى ھەزەنەكات بى لە بواری تەخەسوسئىكى تر كە پەيوەستە بە نەوت يان پەيوەستە بە وەبەرھيئان كارنەكات، بۆيە بە تيرپوانيني من وەكو ئەوھى دكتورە رپوازيش باسى كەرد ئەنجومەنى وەزيران بەشى ئەو دەسلەلتى ھەيە لەسەر ئەوھى پەيوەستە بە سياسەتى نەوت و گاز و لە ھەريمی كوردستان، كە ئيمە ترسى ئەوھەمان نەبى ئەنجومەنى ھەريمی با بليين بتوانيت سەيتەرە بكاتە سەر دۆخەكە ئەوھەيەك، دوو ئەنجومەنى ھەريمی لە كى پئىك ديئت؟ يەعنى ئەنجومەنىكى فراوان لە رەئيسى وزرا، جيگرى رەئيسى وزرا، وەزيرى ماليە، وەزيرى تەختيت، وەزيرى سامانە سروشتيەكان، كە لە ھيچ زروفئىك ناگونجى پئىكەتەى ئەو ئەنجومەنە لەلايەنئىك يان دوو لايەنيش كۆببئتەو، بۆيە بە تەسەورى من بۆ ئاسان جيەجئى كەردنى ئيشەكان و، لەرووي تەخەسوسيشەو، بەپيى ئەوھە پەرنسيپانەى كە پيشتر ئەنجومەنى وەزيران كارى لەسەر كەردووھ لە سيكتەرەكانى تری زراعەو سياحەو ئەوانە كە ھەريەكەو كارى خۆى دەكات، وا گونجاوترە كە سەر بە ئەنجومەنى ھەريمی بى.

بەرپز د.يوسف محمد صادق/ سەرۆكى پەرلەمان:

مامۆستا مەرپوان فەرموو.

بەرپىز حسين اسماعيل حسين (مەروان گەلاڭى):
بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

بە تەسەۋرى مەن كە رەئى دوۋەم ھەلدەبىزىم، لەبەرئەۋەدى فراۋانترە و، لەرۋوى ئەۋەدى كە لە ئەنجومەنى
ۋەزىران ۋەزىرەكان ھەموو وردەكارى ئەو سەندوۋوقە، ئەو داھاتە موتەلىع دەبن، لەبەرئەۋە قەناعەتم وايە
رەئى دوۋەمىيان بىت.

بەرپىز د.يوسف محمد صادق/ سەرۆكى پەرلەمان:
كاك يروانیت فەرموو.

بەرپىز پروانت نىسان ماركوۋسى:
بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

ب رەئىا مەن يا ئىككى، چونكى بۆچى ھەر ئەف پەرلەمانە باۋەرى داىە فى حكومەتى و ئەگەر ئەف حكومەتە
و ئەف پىنج كەسە بىت نافدا ھەر فى پەرلەمانى باۋەرى ب وان نىن بىن فان پروسا رىقە دەبن بۆچى
بىدايەتى باۋەرى داىى؟ جارەكا دى دگەل رەئىا ئىككى مە و زۆر سوپاس.

بەرپىز د.يوسف محمد صادق/ سەرۆكى پەرلەمان:
كاك ابوبكر فەرموو.

بەرپىز ابوبكر عمر عبدالله ھەلەدنى:
بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

لەبەرئەۋەدى ئەم پەرسە پەرسىكى نىشتەمانىيە و، پەرسىكى ھەستىيارىشە، سىياسەتى نەۋتى ھەرىم پەيوەندىدارە
بە سەرجم جومگەكانى ھوكمپرانىيەۋە بۆيە مەن پىم باشە لەرۋوى ئىدارىيەۋە سەر بە ئەنجومەنى ۋەزىران
بىت، لەسەر ھەمان بابەت كاتى خۆشى لە ھەموارگەرنەۋەدى ياساى خويندنى بالا ھەمان ئەو پەرسە دروست
بوو، زۆرىك لە بەرپىزان رايان وابوو ئەگەر سەر بە ئەنجومەنى ۋەزىران بى، ئەم پەرسە زىاتر ھەم دىئىيى
دەدات، ھەم تىروتەسەلتە دەبى، بۆيە مەن لەگەل راي دوۋەم دام.

بەرپىز د.يوسف محمد صادق/ سەرۆكى پەرلەمان:
كاك عباس فەرموو.

بەرپىز عباس غزالى مىرخان:
بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

لەم دوو خالەى كە لە نوقتەى نىزامى دا ھاتە گەتوگۆكرەن، وابزانم گەتوگۆكرە (۱۰۰٪) لەگەل رەئى براى
بەرپىزم دكتور فرستم، تەخەسوسى لەۋانەيە چاكترىش ئىش و كارەكان رابگرىت، لەگەل خالى يەكەمم.

بەرپىز د.يوسف محمد صادق/ سەرۆكى پەرلەمان:
خاتوو تەلار فەرموو.

بەرپىز تەلار لطيف محمد:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

من له گەل راي دوومم، له بەرئەوهى راستە له وانەيه له پرووى ئىختىساسيه وه بليين وهزيرەگان پهيوهنديدار نهين بهو پرسه وه، بهلام له پرووى ريکخستنه وهى دارايى ههريمي کوردستانه وه هه موو وهزيريك له ئهنجومهنى وهزيران پهيوهنديداره، مافى خويه تى گفتوگو له سهر ئه و خالانه بکات، بويه پيوسته ئه و پهيوهنديه بهراستى ئه م لايه نه پهيوهنديداره به ريکخستنه وه، به شفاف بوونى دارايى له ههريمي کوردستاندا، بويه زور گرینگه چۆن له هه موو جومگه گاندا پهيوهنديداره به ئهنجومهنى وهزيرانه وه، له هه مان کاتدا له پرووى ريکخستنيشه وه سهر به ئهنجومهنى وهزيرانه، سوپاس.

بەرپىز د.يوسف محمد صادق/ سەرۆكى پەرلەمان:

كاك على فەرموو.

بەرپىز على على هالو:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

ئەز ب تەمامى پشتگيرىا ئاخفتنىت دکتۆره ريوازى دکەم، چونكى چه ندين مادده پرۆژه ياساى دا يى هاتين کو برپارا دويماهيى و پرانيا دسه ئاتا بو ئهنجومهنى وهزيران فه دگهرىت و ههروهسا پشته فانيا ئاخفتنىت دکتۆر فرستى دکەم، ژبه ر هندی کو ئەفه کاره کى بسپۆريه ئیدی پيوست ناکات هه مى وهزير تیدا به شار بن، گه له ك سوپاس.

بەرپىز د.يوسف محمد صادق/ سەرۆكى پەرلەمان:

كاك بهزاد فەرموو.

بەرپىز بهزاد دەرۆيش دەرۆيش:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

خالاً ئىكى ئەز بيژم داها تا ههريمي كوردستانى به پيى راپورتا وهزاره تا دارايى (٨٨) هه تا (٩٠٪) گریدايه داها تى نهوت و غازا، له بهر هه ندى ئەز ده بينم هه موو وهزاره ت پيوسته ئاگادار بن كافي سهندووقى چه ند پاره تيدايه، بشين پلانا خويى وهزاره ته كا بو ئاينده دابنى، پتر شه فافيه تيش بهرقه را بى ئه وه خاله ك، دوو: ئهنجومهنى ههريمي نهوت و غاز له ديف ياسايه نهوت و غازا له ديف ياسايى ئاشكرايه يه عنى كارى وان پتر دياربى، ئه م مه سه له كه داراييه، مه سه له كه سهندووقيه پتر قه ناعه ته من گریدايه، ژ بهر هه ندى ئەز بيژم ئهنجومهنى ههريمي نهوت و غاز پتر گریدا سياسه ته بهرپوه بردنه نهوتى سياسه ته پرۆسيه، خالاً سى له ديماهى ئەز بيژم هه مى دهسته هاتنه دامه زران دن هه نوو كه له ههريمي كوردستانى سهر ئهنجومهنى وهزيرانى، يه عنى چ مه بهست، چ سه بهب، چ نه گه ر ئەف دهسته بهنى ديتته گریدان له سهر ئهنجومهنى ههريمي، ژ بهر هه ندى ئەز له گه ل ره ئيه دوويمه كو سهر به ئهنجومهنى وهزيران بى، سوپاس.

بەرپىز د.يوسف محمد صادق/ سەرۆكى پەرلەمان:

د. سروود فەرموو.

بەرپز د. سروود سلیم متی:

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

بۆئەوێ زیاتر شەفافیت هەبێ دەربارەى ئەم پرسی گرینگە، پشتگیری رای دوو دەکەم، سوپاس.

بەرپز د. یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

د. شیرکو فەرموو.

بەرپز د. شیرکو حەمە امین:

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

من لەگەڵ رای دوو دەمدا، سوپاس.

بەرپز د. یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

خاتوو امنە فەرموو.

بەرپز امنە زکری سعید:

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

بەرپزان پەرلەمانتاران، بەردەوام ئەم هەریما کوردستانی دا بانگەوازیایا هندی دکەین کو بەرهف موئەسسایا بچین، موئەسسە و دامەزراوی کرنا هەموو دەزگەها بەهێتە کرن، دەمەکی دیتر دا ئەم بەحسی هندی دکەین کو هەمی تشت هند پەردا بسپۆری کرن و بەرهف ئیختیساسی کرنا بابەتا بچیتن ئەگەر مەبەستا مە ئەوه، ئەم موئەسسایا کرن و بسپۆری کرنا فی بابەتی بچین ئەنجومەنی هەریمی یا تاییبەتە بابەتی نەفتنی و یا داهاتی هەموو سیاسەتا یا نەفتی فە کو وان شارەزایی یا دفی بابەتی هەمی ئەگەر مە بقییت روتینیاتین شولی زیده بکەین فی گافی دقیت ئەم فان سەر ب ئەنجومەنی وەزیرانفە بیتن ئەفە دی بەرفراوانیا وان دی چیکەتن، ژ لایەکی دیترفە ئەم بەحسی شەفافیتە دکەین و بەحسی هندی دکەین کو دەزگەهەکی نشتیمانی بو هندی کو هەمی ناگەهدار بن خو ئەف سەندوووقە یا خازیعە، ئەو ژیر چاقدیریا پەرلەمانی کوردستانی یە، یەعنی پەرلەمانی کوردستانی هەمە گاڤا دشییت چاقدیریا وی بکەت ژ ئالیی ژمیریاریی فە ژی یا خازیعە بو چاقدیریا دارایی، ژبەر هندی ئەو ترسییت کو ژ لایی هندی هەفالییت مە دەینە بەحس کرن، دی هیته فەرەقاندن....

بەرپز امنە زکری سعید:

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەگەر مەبەستا من ئەو مۇئەسسەساتى كرن و پىسپۇرى كرن فى بابەتى بچى ئەنجومەنى ھەرئىمىا تايىبەت بە بابەتنى نەفتى و داھات و ھەموو سىياسەتنى يا نەفتى فە كو وان شارەزايى بابەتى ھەى، ئىمە دەبى رۇتىنىيات شولەزى بگەين، كو دقېتن وان سەر بە ئەنجومەنى وەزيران بېتن، د بەرفراوانىي وى چەكەفە، ژ لايەكى دىكە بەحسى شەفافىەتى دكەين، بەحسى كو دكەين كو دەزگايەكى نىشتمانىا، بۇ ھەندەك ھەمى ئاگادار بن، خۇ ئەفە يا خازىعە، ئەف سەندووقە يا خازىعە، ل ژىر چاودىرىي پەرلەمانى كوردستانىيە، يەعنى پەرلەمانى كوردستانى شى چاودىرىا ئەوى بگاتن، ژ ئالىيەي ژمىرىارىي ژى خازىعە بۇ چاودىرىي دارايى، ژبەرھەندى ھەمى ئەو ترسىت كو ھەى ھەندى ھەفالىت مە تېنە بەحس كرن، دەيتە بەرھەفاندن، سوپاس.

بەرپىز د.يوسف محمد صادق/ سەرۆكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، بەرپىز خاتوو مريم صمد، فەرموو.

بەرپىز مريم صمد:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

سەرھەتا دەستخۆشى لە د. رېواز دەكەم بۇ ئەو رپونكردنەو، ديارە من لەگەل برگەى دووھەمدام، بەشى دووھەمدام، كە پىم باشە سەر بە ئەنجومەنى وەزيران بى، چونكە پىمان وايە كارەكانى رپونتر و بەھىتر دەبىت، سوپاس.

بەرپىز د.يوسف محمد صادق/ سەرۆكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، بەرپىز كاك بەيار طاھر، فەرموو.

بەرپىز بەيار طاھر:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

سوپاس سەرۆكى پەرلەمان.

ئاخافتنىت من ھاتنە كرن، ژ لايى د. رېواز و د. فرست و كاك يروانت و امنە زىكرى، ئەز پشەفانیا رھىا ئەوان دكەم، زۆر سوپاس.

بەرپىز د.يوسف محمد صادق/ سەرۆكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، بەرپىز كاك عادل عزيز، فەرموو.

بەرپىز عادل عزيز:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

من پىشنىارى راي سىيەم دەكەم، ھەر ھەموومان دەزانين پرسى نەوت پرسىكى زۆر ھەساسە، ئەو پەيوەندى راستەوخۆى بە ھەموو جومگەكانى دەسلاتەو ھەيە لە ھەرىمى كوردستان، ئىمە نايشارىنەو بەردەوام قەلەقن لە پرسى نەوت، لە ناشەفاف بوونى نەوت، لەبەر ئەو من بە پىويستى دەزانم پىشنىارى سىيەم بگەم، كە ئەم ئەنجومەنە سەر بە پەرلەمانى كوردستان بى، لەبەر ئەو زۆرىك لە کوتلە

سیاسییه‌کان، زۆرێک لهو هیژانهی که کورسی که‌میان هیژاوه له ناو ئەنجومه‌نی وه‌زیران دا نین، وجودیان نییه، به‌لام ئەگەر سەر به‌پەرله‌مانی کوردستان بێ، دیاره‌ هه‌موو پیکهاته‌کان له ناو پەرله‌مانی کوردستان هه‌یه، به‌ موعاره‌زه و غه‌یری موعاره‌زه‌پیشه‌وه، سه‌به‌ی رۆژ ئی‌مه ده‌بینه‌وه موعاره‌زه، رهنگه‌ نه‌توانین له‌و ئەنجومه‌نه‌ دا بین، سه‌به‌ینی فراکسیونی سه‌وز بێی به‌ موعاره‌زه، رهنگه‌ نه‌توانی له‌و ئەنجومه‌نه‌ دا بێ، پارته‌ی ئەگەر سه‌به‌ینی بێی به‌ موعاره‌زه رهنگه‌ نه‌توانی له‌و ئەنجومه‌نه‌دا بێ، بۆیه‌ پێشنیار ده‌کهم سەر به‌ پەرله‌مان بێ، له‌بهر ئه‌وه‌ی ده‌سه‌لات و موعاره‌زه له ناو پەرله‌مان هه‌یه، زۆر سوپاس.

به‌رێز د.یوسف محمد صادق/ سه‌رۆکی پەرله‌مان:

باشه، سوپاس، تکایه‌ بێ ده‌نگی، به‌رێز کاک‌ أبو کاروان، فه‌رموو.

به‌رێز عبدالرحمن فارس (أبو کاروان):

به‌رێز سه‌رۆکی پەرله‌مان.

زۆر سوپاس، من له‌ هه‌ر شوینی‌ک، حی‌گیه‌ک ناوه‌ندی بریار و گه‌توگۆکردن فراوانتر بێ، له‌گه‌ڵ ئه‌وه‌دا ده‌بم به‌ دائیمی ئه‌وه‌ بیکه‌نه‌ می‌چوهر، بۆیه‌ له‌گه‌ڵ ئەنجومه‌نی وه‌زیرانه‌م.

به‌رێز د.یوسف محمد صادق/ سه‌رۆکی پەرله‌مان:

زۆر سوپاس، به‌رێز کاک‌ قاره‌مان قادر، فه‌رموو.

به‌رێز قاره‌مان قادر:

به‌رێز سه‌رۆکی پەرله‌مان.

من له‌گه‌ڵ رای دووهمم، سه‌بارته‌ به‌وه‌ی ئەنجومه‌نی وه‌زیران، ئەگەر سەر به‌ ئەنجومه‌نی وه‌زیران بێ فراوانتره‌ و پرسه‌که‌ شه‌فافتر ده‌بێ، به‌شی زۆری لایه‌نه‌کانیش له‌ ئەنجومه‌نی وه‌زیران، یه‌عنی دلتیایی زیاتری ده‌بێ، سه‌بارته‌ به‌وه‌ش که له‌ باری ئیختیصاصاته‌وه‌ سه‌رجه‌م ئەندامانی لیژنه‌ی بالای نه‌وت و گاز ئەندام له‌ ئەنجومه‌نی وه‌زیران، پشتگیری رهنه‌که‌ی کاک‌ به‌زه‌دایش ده‌کهم، سه‌رجه‌م ده‌سته‌کانی تر که له‌م پەرله‌مانه‌وه‌ ده‌نگیان پێ دراوه‌ سەر به‌ ئەنجومه‌نی وه‌زیران بوون، بۆیه‌ من له‌گه‌ڵ رای دووهمم، سەر به‌ ئەنجومه‌نی وه‌زیران بێت، زۆر سوپاس.

به‌رێز د.یوسف محمد صادق/ سه‌رۆکی پەرله‌مان:

باشه، زۆر سوپاس، کاک‌ فه‌مان فیصل، فه‌رموو.

به‌رێز فه‌مان فیصل:

به‌رێز سه‌رۆکی پەرله‌مان.

پێناسه‌ کردنی ئەنجومه‌نی هه‌ریمی نه‌وت و گاز له‌ ماده‌دی یه‌که‌م دا، ئه‌وه‌ ئیعتیرافیکی وازیچه‌ که ئی‌مه هه‌موومان له‌وه‌ تیگه‌یشتووین که ئه‌وه‌ ئیشتیکی میه‌ه‌نی یه‌، ته‌خه‌صوصییه‌، ده‌بێ سەر به‌ ئەنجومه‌نی هه‌ریمی نه‌وت بێت ئه‌و سنوووقه‌، له‌بهر ئه‌وه‌ ئی‌مه پێناسه‌ی تایبه‌تمان کردوووه‌ بۆ ئەنجومه‌نی هه‌ریمی نه‌وت و گاز له‌ هه‌ریمی کوردستان، ئه‌وه‌ خالی یه‌که‌م، خالی دووهم/ ده‌لی له‌ رووی ریکه‌خته‌وه‌ سەر به‌

ئەنجومەنى ھەرىمى بېت، لە رووى رېڭخستنهوہ من پېشتریش گوتە، ئىستاش دەلېم ئىدارە وشەپەكى كامل ترە، رېڭخستن وشەپەكى ناقصە، چونكە ئىدارە تەنسىق و تەنزىم و موراقتەبە و تەعاون دەگرىتەوہ، بەلام تەنزىم دەبىتە بەشىك لە ئىدارە، كەواتە تەنزىم (نمط)ە، (اسلوب)ە، بەلام ئىدارە كۆى ئەو ئىشانەپە، سوپاس.

بەرپىز د.يوسف محمد صادق/ سەرۆكى پەرلەمان:

باشە، سوپاس، بەرپىز كاك قادر ئۆتمان، فەرموو.

بەرپىز قادر ئۆتمان:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

ديارە پېڭكەتەى ئەنجومەنى ھەرىمى ديارە، پرسيارەكەى من داوا دەكەم لە لىژنەى تايبەتمەند روونكردنهوہ بدات، لەسەر ئەوہى كاك فەمان ھاوړام لەگەلى دا، مەبەستى لە رېڭخستن چىپە؟ چونكە ئەو دەسلەتاتانە كامانەن كە ئەگەر سەر بە ئەنجومەنى ھەرىمى بى، ديارە ئەنجومەنى ھەرىمى پېڭكەتەكەى ديارە، دەسلەتەكانىشى لە ياساى نەوت و گاز دا ديارى كراون، دارشتنى پرهنسىپە گشتىپەكانى سىياسەتى نەوت، رەزامەندى گرىبەستەكان، رېژەى بەرھەمەپنەن، ئەوانە ھەمووى ديارن، پېڭكەتەى ئەنجومەنى وەزىرانىش ديارە، من داوا دەكەم لە لىژنەى تايبەتمەند روونكردنهوہ لەسەر ئەوہ بدات، بەدەر لەوہى كە د. رېواز گوتى، ئەگەر دەسلەتەكان ھەموويان لای ئەنجومەنى وەزىران بن، لەسەر ئەوہ روونكردنهوہ بدرى، مەبەست لە رېڭخستن لىرەدا چىپە؟ كامانەن ئەو دەسلەتاتانە؟ ئەگەر ئەنجومەنى ھەرىمى بى، كام دەسلەتاتانە بەرامبەر بەو سەندوووقە بەكار دىنى بۆ تەحكەوم پىوہ كردنى؟ ئەگەر ئەنجومەنى وەزىران بى كامانەن دەسلەتەكان؟ زۆر سوپاس.

بەرپىز د.يوسف محمد صادق/ سەرۆكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، بەرپىز كاك ئومىد عبدالرحمن، فەرموو.

بەرپىز ئومىد عبدالرحمن خۇشناو:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

من بە تەواوہتى پشترى لە رەئىپەكانى دەفەرسەت و بەرپىز كاك يروانت و امنە خان دەكەم، ئىمە كە باس لە رەھەندى نىشتىمانى بوونى بابەتىك دەكەين، بەلام دەمانەووت لە ناواختى ئەو رەھەندى نىشتىمانى بوونە، خەرىكە بە ئاراستەى موخاصەصەى حىزبى دا دەبەين، واتا مەبەستمانە ياساپەك دەرىكەين ترسى ئەوہمان ھەپە لەو ياساپەدا، لە پېڭكەتەى ياساگەدا لە تەنقىزكردنى دا، دەمانەووتى جىي ھەموو حىزبەكانى تىدا بىتەوہ، ئەوہ بەحىزبى كردنى دامەزراوہپەكى ئەو ولاتە دەبىت، دژ وەستانەوہ دەبى بۆ ئەو رەئىپەكانى كە لە رابردوودا زۆرى لەسەر گوتراوہ كە ئەوہ رەھەندى نىشتىمانى ھەپە، بەرەو بەدامەزراوہپە كردنە، سىستەماتىك كردنە، واتا ئەو بە دامەزراوہپە كردن و سىستەماتىك كردنە بەوہ جىبەجى دەبىت، ئىمە لەو سەندوووقە بىروانىن بەوہى كە جىھەتتىكى تەنقىزىپە، نە دەكرى سەر بە پەرلەمان بى، ئەگەرىش

دەمانەوی لەگەڵ ئەو وتەپەش راست بین، کە داوای شۆربوونەوی دەسەڵاتەکان دەکەین، لێرە تەراجوعمان کردوو، دەگەرپێنەو داوای مەرکەزی دەکەینەو، ئەنجومەنی وەزیران سەر بە ئەنجومەنی وەزیران دەبێت، ئەی باشە خێرە ئەگەر ئەو ئەنجومەنی نەوتییەمان هەبێ، گەرانبەو جارێکی تر بێت بۆ سەنتەر و بە ئەوێ کە لە سەنتەر ئەو بێراره بدری، کە ئەنجومەنی وەزیرانە کە لەویدا رۆتینات زیاتر دەبێت، بۆ نموونە وەزیری پەرورده، وەزیری ناوخوا، وەزیری شەهیدان، چ رەبێتیکی بەو ئەنجومەنە دەبێت؟ بەو سندووقە دەبێت؟ غەیری ئەو ئیختیصاصی کە دروست کراوە، بە پێی یاساکەش ئیختیصاص لە زیمنی ئیشتی ئەنجومەنی هەریمی دەبێت بۆ نەوت و گاز، بۆیە پشتیوانی لە رەئی یەگەم دەکەم، زۆر سوپاس.

بەرپێز د.یوسف محمد صادق / سەرۆکی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، بەرپێز کاک حاجی کاروان، فەرموو.

بەرپێز کنعان نجم الدین (حاجی کاروان):

بەرپێز سەرۆکی پەرلەمان.

یەگەم لەرووی عەمەلیەو هێچ گرتی تیا نییە سەر بە ئەنجومەنی نەوت و گاز بێ، بەلام لەرووی قانونییەو و لەرووی سولتەئە ئیداریەو سەر بە ئەنجومەنی وەزیران بێ زۆر باشتر، سولتەئە ئەنجومەنی بالای نەوت و گاز سولتەئەکی مەحدودی دیاری کراوی هەبێ، ئەو دەسەڵاتەئە نییە کە وەک د.رێواز نامازەئە پێدا کە جیابکریتەو، سولتەئەکی دیاری کراوە، بۆیە ئەنجومەنی وەزیران بەرفراوانتر، بەلام وەکو خالێک ئەوێ کە ئایا وەزیری پەرورده یان وەزیری فلان حەقی نییە بەسەر ئەوێ، ئیمە ناکرێ ئاوا تەحدیدی بکەین، ئیمە ئەبێ وەکو ئەنجومەنی وەزیران مۆئەسسەسەئەکی بەرفراوانتر بەرامبەر مۆئەسسەسەئە نەوت و گاز فیئر بکەین، یەعنی ئەگەر ئەنجومەنی نەوت و گاز گەرترە لە ئەنجومەنی وەزیران ئەوا تەبیعیە سەر بە ئەنجومەنی نەوت و گاز بێ، بەلام ئەنجومەنی وەزیران ئەوێ نییە بێی وەزیری پەرورده بێرار دەدات لەسەر نەوت و گاز، نەخیر ئەمە مۆئەسسەسەئەکی و باس لە مۆئەسسەسەئەکی، یەعنی دل تەئمین تر دەبێ، پەرلەمانیش دەتوانی جوانتر و چاکتر چاودێری بکا و رەبێتیکی موباشری دەبێ، ئەگەر وانەبێ، ئەبێ ئەو کاتە ئیمە لەرپێ مەجلیسی وزهراو، ئەنجومەنی وەزیرانەو بچین مۆتابەئەئە ئەنجومەنی نەوت و گاز بکەین، بەلام ئەگەر سەر بە ئەنجومەنی وەزیران بێ، راستەوخۆ پەرلەمان دەتوانی مۆتابەئەئەکی زۆر جدی بکات، هەر ئەوێندە لە ئەخیری دا لەرووی رێکخستەئەوێکەو نەمینی، سەرەخۆیی دارایی و کارگێری هەبێو سەر بە ئەنجومەنی وەزیران بێ، ئەشکالیەتی ئیداریەکەش نامینی، سوپاس.

بەرپێز د.یوسف محمد صادق / (سەرۆکی پەرلەمان):

د.شوان فەرموو.

بەرپێز عمر مصطفی باومیر (د.شوان قەلادزەئە):

بەرپێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەناوای خوای بەخشندە و مېھربان، تا ئیستا سېكتەرى نەوت سەر بە ئەنجومەنى نەوت و گاز بوو لە ئەنجومەنى وەزیران، بەلام زۆرتەین پەخنە ھەبوو و تا ئیستا ئەو پەخنە بەردەوامە، من پیموایە کە سەر بە ئەنجومەنى وەزیرانیش بێ بەھەمان شیو لەو کۆمەلە لایەنەى کە بەشداریان لە حکومەت دا کردوو زۆر لەژێر سېبەرى حەسابنەو، بۆیە من پېشنیاری دەکەم ئەوێ کە کاک عادل باسی کرد سەر بە پەرلەمان بێ وەکو زۆریک لەو دەستانەى کە سەر بە پەرلەمانى کوردستان و زۆر سوپاس.

بەرپز د.یوسف محمد صادق / (سەرۆکی پەرلەمان):

کاک علی فەرموو.

بەرپز علی حەمە صالح:

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

بەناوای خوای گەورە، دیارە ئەم ماددەى گرنگە، بەدیدى من ئەوەندە کێشەکە لە جێ بەجێ کردنى یاسایەکیە، ئەوەندە کێشەکە لە ئەو نێه کە سەر بە کۆیە یان سەر بە کۆی نێه، من یەک نمونەى ئەمە بە بەلگەى دەهینمەو ھیوادارم ھەم وەزیری دارایی ھەم وەزیری سامانە سروشتییەکان بە تەریکیزو وەری بگرن و بە نەزەرى ئیعتیباریش، بۆ نمونە بە پێى چ قانونیک ئەنجومەنى بالای نەوت و گاز ئیستا سەلاحیەتى ھەیە دە ملیۆن دۆلار و بیست ملیۆن دۆلار و سى ملیۆن دۆلار پۆزى نووسراوى ملیۆنیک دۆلار و پۆزى نووسراوى سى ملیۆن و نیو دۆلار دەبینین و سەرفى دەکات، ھەموو سەرفیک دەبێ بە قانون بێ، یاسای بۆ دەرچى و یاسا پێگەى پیدات، بەلام ئەگەر لەگەڵ دەرچوونى ئەمە جێ بەجێ بکرى و سەر بە ئەنجومەنى نەوت و گاز بێ یان سەر بە ئەنجومەنى وەزیران بێ، سەلاحیەتى ئەم سەرفە نامینى، واتە ئەم سەرفە دەبێ بێتەو ناو بودجە و، بۆ نمونە پێشتر قسەلەسەر دە ملیار دۆلار و ئیستا زیادى کردبى سیانزە ملیۆن دۆلار سەرف کراو لە ئەنجومەنى بالای ھەریە نەوت و گازو ئەمانە بە قانون سەرف نەکراو ھىچ قانونیک نێه سەلاحیەتى دابى بۆ نمونە سى ملیۆن و نیو دۆلار بدرى بە کى؟ یەنى ملیۆنیک دۆلار بدرى بە کى؟ بیست ملیۆن دۆلار بدرى بە کام زانکۆ؟ واتە ئەمە بابەتەکیە و گرنگەى ئەو ھەى ئەم کێشەىمان لەکۆل دەکاتەو، خالیکی دیکە لە بېرگەى یەکەم دەلى پالپشت بە حوکمی ماددەى ۱۵ لە یاسای نەوت و گازى ژمارە (۲۲)، مادام لێرە پالپشت بەمەى کەواتە لەوێ کە سەر بە کۆی بێ دیسانەو دەتوانین ئەم پالە بەدین بەو پشتمە کە ماددەى (۱۵) دەلى سەندووکی کوردستان بۆ داھاتەکان سەر بە ئەنجومەنى وەزیرانە، یەنى لەوێ ھاتوو، یەنى ئیمە لە یاسای نەوت و گاز دا ئەمە دانراو کە سەر بە ئەنجومەنى وەزیران بێ، لە یاسای نەوت و گازى سالى (۲۰۰۷) لە ماددەى (۱۵) ئەمە ھاتوو، خالیکی دیکە کە من پرسیاریکی ئیداریم ھەى بەرپاستى بیریشى ئى دەکەمەو ناگەم بە نەتیجە ئەو ھەى کە ئایا ئەنجومەنى بالای نەوت و گاز تا ئیستا پەپرەوى ناوخوى نێه؟ ئیمە کۆمەلێک موئەسسەمان ھەى سەر بە ئەنجومەنى وەزیرانە، کۆمەلێک موئەسسەسە سەر بە ئەنجومەنى دادووریە و کۆمەلێک موئەسسەسە سەر بە سەرۆکایەتى ھەریە کوردستانە، ئایا ئەنجومەنى بالای نەوت و گاز خوى

سەر بە ئەنجومەنى وەزيرانە؟ ياخود نەخېر ئەمە ئەنجومەنىكى ديسانەو ھەرچەندە من باش دەزانم سەرۆكى حكومت كەسى يەكەمە و لەوئىش كەسى يەكەمە و جىگرەكەى بەھەمان شىوہ و وەزيرانەكانى تىرىش ئەندامن لەوئى، بەلام ھەيكەلەين و ئىداريەن ھەيە يان نىيە؟ لەرووى قانۇنيەو تەوزىحاتىكمان بەدەنى، بەلام ديسانەو تەئكىد دەكەمەو ھىوادارم دەرفەتەك بەدەنى بە فراگسيونەكان، ئىتفاقيكى لەبارەو بەكرى، فراگسيون ھەر جۆرىك ئىتفاق بكات و ئىلتزامى پىوہ بكات.

بەرپىز د.يوسف محمد صادق / (سەرۆكى پەرلەمان):

كاك شوان فەرموو.

بەرپىز شوان شىخ احمد:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

قسەكانى من لەلەين بەرپىز د. فرست و ئومىد و امنە خان گرا، بەراستى لىرەدا بەرپىزان كە باسى تەخەسوس دەكرىت، تەخەسوس دەورى خوى دەبينى، لىرە ئىمە بەخوشمان لەناو پەرلەمانىش جارى وا ھەيە ھەساسىيەك دروست دەكەين، ئىمە ئەگەر بىر بکەينەو لىرە (۱۱) ئەندامى پەرلەمان لە پىكھاتەكان ھەيە، (۴) ئەندامى پەرلەمان لە حزبەكانى تىرىشدا ھەيە، ئەوانىش واى لى دىت ھەقە ئەو سىقەيە دروست نەكرىت، بە تەخەسوس بىتن، لەوانەيە ئەوانىش ھەقى ئەوھيان ھەبىت بلىت فراوانتر بەكرىن، بۆيە من پشتگىرى لە قسەكانى ئەو (۳) بەرپىزەى كە ناويانم ھىنا دەكەم، سوپاس.

بەرپىز د. يوسف محمد صادق / سەرۆكى پەرلەمان:

خاتوو پەروا فەرموو.

بەرپىز پەروا على:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

من پشتگىرى لە خالى دووھم دەكەم ئەو دەستكەوتىكى گرینگە ئەگەر بتوانين ئىمە بەمشىوہيە ئەو سەندوووقە دروست بىن، لە ھەمان كاتىشدا پشتگىرى قسەكانى بەرپىز كاك على ھەمە صالح دەكەم، چونكە ئەنجومەنى ھەريىمى نەوت و غاز پەپرەويكى ناوخويى نىيە، گرینگە ئەو كارى لەسەر بەكرىت، لە ھەمان كاتدا بەپىي ماددەى (۱۵) سەر بە ئەنجومەنى وەزيرانە، بۆيە پىم باشە كە سەر بە ئەنجومەنى وەزيران بى و ، ئەنجومەنى وەزيران خوى يەكەكە لەو دەسلاتە گرنگەيە كە بۆ زۆربەى پرسەكانى كۆمەل و بۆ ھەموو شتەكان لەوئىوہ بىرارەكان دەردەچىت، پىم سەيرە ئەگەر ئەنجومەنى وەزيران بە ناوہندىكى بىرپار و پىپورى نەزانين، سوپاس.

بەرپىز د. يوسف محمد صادق / سەرۆكى پەرلەمان:

خاتوو منىرە فەرموو.

بەرپىز منىرە عثمان:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

قسەكانم كرا، سوپاس.

بەرپۇز د. يوسف محمد صادق / سەرۆكى پەرلەمان:

كاك فرحان فەرموو.

بەرپۇز فرحان جوهر:

بەرپۇز سەرۆكى پەرلەمان.

ھەرچەندە لە ماددەكەى پىشتر كە پەسەندىش كراو، بەراستى بەپىي ئەو سەندوووقە بى ھەر دەبىتن ئەو سەندوووقە بودجەى ھەرىمى كوردستانىش حازر بكات، ھەر ھىچ رۆللىك بۇ وەزارەتى دارايى نامىنئەتەو بەپىي ئەو ياسايەى كە ئىستا ئىمە پەسەندى دەكەين ئەو خالەش تىپەرى، بەلام سەبارەت بەو بىرگەيە ئەگەر ھاتو ئەم خالانە بىتە ھۆى جىناكۆكى و ئەو خالەى رەئى دووم بىتە دئىايى خەلك زياتر لەووى كە پرسى شەفافىەت باشت بى، منىش لەگەل رەئى دووم دام و زۆر تەبىعيە، سوپاس.

بەرپۇز د. يوسف محمد صادق / سەرۆكى پەرلەمان:

كاك بەرزۆ فەرموو.

بەرپۇز بەرزۆ مجيد:

بەرپۇز سەرۆكى پەرلەمان.

من پىم وايە پرۆسەى نەوت جگە لەلايەنە دارايەكەى دوو لايەنى زۆر گرىنگى ھەيە، يەككىيان شەفافىەتە و ئەوى تىرشىيان ياسايە، من نازانم پرۆزەى كۆمپانىي كوردستان بۇ دەرھىنان و دۆزىنەووى نەوت ئەو كەى لىرە خویندەووى بۇ دەكرىت و گفتوگۆى بۇ دەكرىت؟ چونكە بۇ لايەنى سىياسى و عىلاقات، زۆربەى پىكھاتە سىياسىيەكان لە ھەرىمى كوردستان بەشداربن لە مامەلە لەگەل پرۆسەى نەوت، عىلاقاتمان لەگەل دەولەتان ئىقلىمى و موحتەمەى نۆدەولەتەش ديارى دەكات، بۆيە لەووى ئىستاشدا ئەگەر سەر بە ئەنجومەنى وەزيران بى نوینەرى حزبەكان زياترن لە ئەنجومەنى وەزيران، بۆيە لەرووى بىرپارى سىياسى و جانى سىياسىشەو ھەم كۆمپانىي كوردستان بۇ دەرھىنانى نەوت و دۆزىنەو، ھەمىش ئەو سەندوووقە دەلالەتى سىياسى زۆر گرىنگيان تىدايە، ئەووى تىرشىيان پەيوەندى بە شەفافىەت ھەيە، بىگومان ئەگەر ئەنجومەنىك (5) كەسى بى و ، كابىنيەكيش بىست و قسور بى، ئەوكاتە قسەكردن لەسەر شەفافىەتى نەوتىش كەمتر دەبىتەو، بۆيە سەر بە ئەنجومەنى وەزيران بى.

بەرپۇز د. يوسف محمد صادق / سەرۆكى پەرلەمان:

خاتوو سەھام فەرموو.

بەرپۇز سەھام عمر:

بەرپۇز سەرۆكى پەرلەمان.

ئەز دېيىم دىققى پىرۇسى دا ئەم حەكىمانە بەرى خۇ بدەينە ئەقى بابەتى و ئەگەر ئەم بېژىن بەرەف مۇئەسسەساتى و تەخەسوسى بېتىن ئەم نەشيان بۇ زانكۆيەكى بەرەف تەخەسوسى فە بچىن مە دانە سەر ئەنجومەنى وەزىرانقە، ژبەر ھندى پىدقى يە لىنېرىنەكا باش مە پى ھەبېتىن، چونكى سامانى مىلەتى يە ئاگەھىيەكا باش پىدقى يە بۇ ھەبېت و خەلك چاقەرى شەفافیەتى يە دىق بابەتى دا و لىن وەرە ئەفە دى پىتر يا ھاریكار بېتىن كو خەلكى مە پى مۇتمەئىن بېتىن، ئەگەر مە متمانە دابیتە ھندەك وەزىران و ھندەكا نە، نەخیر مە يا دایە ھەمى ھكومتى، ژبەر ھندى ئەم چارقەرىنە كو ئەنجومەنى وەزىران ئەو كەسایەتە بېتىن كو بواری رىكخستنى دا فى بابەتى جىبەجى بکەتن، زۇر سوپاس.

بەرپىز د. یوسف محمد صادق / سەرۆكى پەرلەمان:

كاك ئومىد فەرموو.

بەرپىز ئومىد ھەمە على:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

سەبارەت بەو مەسەلەيە يەكەم: ئەنجومەنى وەزىران فراوانترە و، بېرىدان لەناو ئەنجومەنى وەزىراندا زياتر خەسلەتتىكى دېموكراتىيانە تىرى ھەيە، بۇيە ئەمەش پەيوەندى بە ئەو بەشداريە بەرفراوانيانە ھەموو ھىزو لايەنە سىياسىيەكانەو ھەيە بەتايبەتى ئەگەر ھكومتىكى بىكە فراوانى لەم شىوہەيە ھەبى، بۇيە بە بىرواى رەنگە ئەو ئەنجومەنى ھەرىمى نەوت و غازە ھەرىمىيە ئىستا ھەيە، بەنىسەت ئىمەو ھە نوپنەرى بزوتنەو ھەكى ئىمە تىدايە، بەلام بە بىرواى مەن بۇئەو دېموكراتىيەتى زياتر بەر قەرار بکەين لە بېرىداندا، پىويستە ئەنجومەنى وەزىران بى، ئەنجومەنى نەوت و گاز كە بەپى ئەو ئەرگانە لەم ياسايەدا بوو، بۇ دەستە سەندووقەكە ديارىكراو، بەشىوہەيەك لە شىوہەكان رۇئىكى چاودىرىكىردن و وردەكارى كىردن دەگىرپىت، بۇيە بە بىرواى مەن سەر بە ئەنجومەنى وەزىران بى باشترە، چونكە ئەرگە بىچىنەيەكە ئەم دەستە كە سەندووقەكە بەرپوۋە دەبات پەيوەندىدارە بە ئەنجومەنى بالاي نەوت و غازەو، بۇيە بە بىرواى مەن سەر بە ئەنجومەنى وەزىران بى باشترە، چونكە ئەرگە بىچىنەيەكە ئەم دەستە كە سەندووقەكە بەرپوۋە دەبات پەيوەندىدارە بە ئەنجومەنى بالاي نەوت و غازەو، چۆرىك لە چاودىرى كىردنى ئەو بۇيە لەرووى دېموكراسىيەو دىسانەو دەلىم چاودىرى كىردنى ئەم دەستەيە بۇ ئەنجومەنى نەوت و غاز ئەو ھەمان پى دەلى كە با سەر بە ئەنجومەنى وەزىران بى و بە پى ئەو ھەكى ھاورپىيانىش باسىان كىرد، بە پى ماددە (۱۵) لە ياساى نەوت و غازى ھەرىم، راستە بە راستەوخوۋى ئەمەى نەوتو، بەلام زىمىنەن ئەو ھاتوۋە كە ئەو سەندووقە سەر بە ئەنجومەنى وەزىرانە، باسى تەخەسوس كرا، بە بىرواى مەن ئەو باسىكە ھەر نەھىندىرپتە ئاراو، چونكە ئەو ئەنجومەنى ئىستا ھەيە، جگە لە يەككىيان ھىچ كەسىكىان لە بواری نەوت و غاز دا پىسپور نىن، بۇيە ئەو باسىكە جىگە نىيە، زۇر سوپاس.

بەرپىز د. یوسف محمد صادق / (سەرۆكى پەرلەمان):

زۆر سوپاس، بەرپىز د.عزت فەرموو.

بەرپىز د.عزت صابىر:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

ماددەى (۱۵) كە دەئى سەندوووقى كوردستان بۆ داھاتە نەوتىەكان دادەنرى و كەسايەتى مەعنەوى ھەيە و سەربەخۆيە و لەبوارى دارايى و كارگىرى، سەرۆك و ئەندامانى ئەنجومەن لەلايەن ئەنجومەنى وەزيرانەو دەواى پەسەند كردنى زۆرىنەى رەھاي ئەندامانى پەرلەمان دادەمەزرى، لەلايەكى ترەو لەپراستى دا دەتوانين ئەو دوو رايە لەيەك رادا كۆبەكەينەو، بەم شېوہە دايدەپپريمەو و دەيليمەو، ھەموو شتەكانى تر وەك خۆى، كەسايەتى مەعنەوى و سەبەر خۆى دارايى ھەيە، لەپرووى كارگىرپەو سەر بە ئەنجومەنى ھەريمى نەوت و گاز دەبى و برپارە ستراتيجيەكانى پرۆسەى نەوت ئەنجومەنى وەزيران دەيدات، لەو رۆژانەدا لەگەل ئەنجومەنى بالاي نەوت و گاز كۆبوونەو ھەمان كرد، پەرلەمانتارەكان زياتر لە (۳۰) پەرلەمانتار بووين خستيانينە بەردەم مەسئوليەتى ئەوہى كە ئەوہ ئيوہى پەرلەمانتارن دەبى لەرۆژدا برپار بەن نەوت خۆمان خۆمان ھەناردەى بكەين ياخود پابەند بين بە (۱۷٪) ي بودجەى بەغداوہ، بۆيە دەكرى لەپرووى ئيداريەو ھەم تەخەسوس بپاريزين و سەر بە ئەنجومەنى ھەريمى نەوت و گاز بى، برپارى ستراتيجى پرۆسەى نەوت ئەنجومەنى وەزيران بيدات، ھەردوو ئامانجەكە دەپيكي، زۆر سوپاس.

بەرپىز د.يوسف محمد صادق/ سەرۆكى پەرلەمان:

كاك گۆران فەرموو.

بەرپىز گۆران ئازاد ھەمە:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

بەرپىزان ئەندامانى پەرلەمان، ديارە رايەكان روونە ئيمە وەك بەشيك لەجياتى زۆرىنەى ليژنەى ياسايى من قسە دەكەم، لەبەرئەوہى لەناو ليژنەش رەئى جياوازتر ھەبوو كە سەر بە كاميان بى؟، ھەردوو رەئى ئيجابيات و سلبياتى خۆى ھەيە و ھيچيان ئەوہ نيينە تۆ پيتووبى ئەگەر بەمە بى زۆر زۆر وەزەكە شەفاف بى و ئەگەر سەر بەمە ئەمە زۆر مەبەستى ترى لەدواوہيە، من تەنھا لەپرووى قانونى و لەپرووى تەكنيكى ئەم ئيشە دەمەوى باسى بكەم، يەكەم شت قسە زۆر لەسەر ئەوہ كرا ئەم ئەنجومەنە پەيرەوى نيينە، ئەم ئەنجومەنە پارە تەخشان و پەخشان دەكات، قسە لەسەر ئەوہ كرا، ئەم ئەنجومەنە چاودىرى لەوانەيە لەسەر نەبى، ئەمانە ھەموو مەخاوفەكانى ئيمەن كە قسە لەسەر شەفافىەت دەكات، بەلام با ئەم قانونە بە گشتى بخوينينەو، ئايا ئەم ئەنجومەنە ھەرەكەى پارە ھيچ برپاريك دەدات بە بى پەرلەمانى كوردستان، ئەم پرۆژەيە بيخوينينەو ھەموو موافەقەيەك لەسەر ھەموو ھەرەكەيەكى پارەكە بۆ كى سەرف بكرى و بۆ كى ديارى بكرى، برۆنە سەر ماددەى (۱۱) زۆر بە وردى ديارى كراوہ، لە چ سيكتەرليك ئەم سەندوقە چۆن پارەى بۆ دادەندرى و ئەم سەندوقە چى بۆ دادەندرى و چۆن لە بودجەدا دادەندرى؟ كەواتە ھيچ پارەيەك سەرف ناكري بە بى موافەقەى پەرلەمانى كوردستان، ئەمە يەك، دوو/ خودى ئەندامانى ئەم

سەندوووقە ئەنجومەنى وەزيران پيشنيارى دەكات و پەرلەمانى كوردستان دەنگى لەسەر دەدا، كەواتە بە وازحى ھاتووو كە سەرۆكەكەى لەبەردەمى پەرلەمانى كوردستان مەسئول دەبى، كەواتە من وەك ئەندامى پەرلەمان دەبى سىقەم ئەوئەندە بە خۆم ھەبى بتوانم ئەم مەسئولە كە ئەگەر بەيانى ئەو موخالفانەى كە من لىى دەترسم كەردى، بتوانم بانگى بكەم و لىرە موخاسەبەى بكەم، قسە لەسەر ئەوئەىە كە ئەم سەندوووقە پەپرەوئىكى دەبى و پەپرەوئەكە كى پەسەندى دەكات خودى ئەنجومەنى وەزيران پەسەندى دەكات، ئىمە زۆر دەستەى تریشمان ھەىە كە سەر بە پەرلەمانە، بەلام بينیومانە لەسەر مەسەلەى گلەىى لەسەر ئەو، دواتر ھەموو ئەو ھیزە سیاسیانەى كە لەناو ئەنجومەنى وەزيران بەشدارن، ئەو ھیزە سیاسیانەن كە لە نەتىجەدا دەكەونە رىكەوتنىكى سىاسى، كە گەىشتنە رىكەوتنى سىاسى واتە لەسەر بەرنامەىەكى كارى موشتەرەك، ھاوبەشەن لەناو ئەنجومەنى وەزيراندا، ئەگەر ئەم ھیزە سیاسیانە ئەوئەندە متمانەيان بەىەك نەبى لەناو ئەنجومەنى وەزيران دا ناتوانى لەمەسەلەى كاركردنىشدا بەردەوام بى، بۆىە بەراستى من ئىشكالكەكە وەك لىزەى ياساى زۆر بە گەورەى نابىنن، موچەرەد شتىكى تەكنىكى فەنىیە، ھىچ فەرقىكى نىیە و ئىمە لە ئاخر سىاغەى ئەم پرۆژەىە پيشنيارى ئەوئەمان كەرد كە ئەو حسابەى پارەكەى تى دەچى حسابىكى ئەسلەن موغلق بى و داخراو بى، كە ھەموو ئەمانە بو پالپشتى كەردنى زىاترى كارى ئەم ئەنجومەنەىە، بۆىە ئىمە پیمان باشە سەر بە ئەنجومەنى ھەرىمى بى و، زۆر سوپاس.

بەرپز د.یوسف محمد صادق / (سەرۆكى پەرلەمان):

د.قالا فەرموو.

بەرپز د.قالا فرید ابراهیم:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

ئىشارەت بەوئەدرا كە لە خالى يەكەم، لەپای يەكەم و لە پای دووئەمىش ھەردووکیان پشتی بەستوو بە ياسای نەوت و گازى ژمارە (۲۲) ی سالى (۲۰۰۷)، بەلام لەرووى ياسایىیەو دوو ياسا كە لەىەك مەرتەبەى قانونى دابن نابى پشتی پى ببەستى، بۆىە ياسای ژمارە (۲۲) ی سالى (۲۰۰۷) ئەگەر دایبىت بە ئەنجومەنى وەزيران مانای ئەو نىیە كە ئەو ياسایە ناتوانى ئەم سەندوووقە ولى بکات سەر ئەنجومەنى ھەرىمى بىت، لەبەرئەوئەى ياساى ژمارە (۲۲) سالى (۲۰۰۷) دەستور نىیە، بەئكو ياسایەكى عادىە لەگەل ئەو ياسایەى كە ئىستا پەرلەمانى كوردستان پەسەندى دەكات لە یەك مەرتەبەى قانونى دان، یەك قوئەى قانونى ھەىە و قاعىدەى (تگبىق القانون من حىب الزمان) حوكمى دەكات كاتىك كە ئەو ياسایە دەردەكەى دەلىى سەر بە ئەنجومەنى ھەرىمى بىت و دەبى تا ئەو دەستەىە یاخود ئەو سەندوووقە سەر بە ئەنجومەنى ھەرىمى دابى، بە بى ئەوئەى بلىین تەنافوزى ھەىە لەگەل ياسای ژمارە (۲۲) لەبەرئەوئەى نەفسى قوئەى قانونیان ھەىە، لىرە ئىشارەت دان بە ياسای ژمارە (۲۲) لەرووى ياسایىیەو خەلەلە.

بەرپز د.یوسف محمد صادق / (سەرۆكى پەرلەمان):

كاك عمر فەرموو.

بەرپز عمر عىنايەت ھەممە:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

بەرپزان ئەندامانى پەرلەمان، سەرھتا بەشى سېيەم پىكھاتەى سەندووقى داھاتەكانى نەوت و گاز لە ھەرئيم دا، تەعريفى سەندووقەكەمان كردوو، لەبەرئەوھى واباشترە بوتري بەشى سېيەم پەيكەرى سەندووق و داھاتەكانى، بە نىسبەت ئەوھ لەگەل رەئى كاك حاجى كاروانم كە دەلى لەرووى رېكخستەوھ ھەر بوتري سەر بە ئەنجومەنى وەزيرانە، ديمە سەر ئەسلى بابەتە كە من پيموايە ئەنجومەنى ھەرئيم نەوت و گاز لە كوردستان نەيتوانيوھ سەرگەوتوو بى تا ئىستا ئەم قەيرانە داراييەى ئيمەى تيدايىن دەرئەنجامى كارەكانى ئەوانە ئەمان بوونەتە حكومەتئىكى سيبەر لە حكومەتى ھەرئيمى كوردستاندا سەر بە ئەنجومەنى وەزيرانە، واتە ئىستا دەرئەنجامەكەشمان بينيوھ چيىان كردوو؟، بويە باشترە ھەر كەس كارى خوى بكات، وەزارەتى سامانە سروشتيەكان نەوت دەرپيئى و بيفرۆشى و وەزارەتى دارايى وەرى گرى و ئەم ئيشە وئەم پروسەيە بگەرپتەوھ بو ئەنجومەنى وەزيران، ئەنجومەنى وەزيران كارەكانى خوى بكات لەبەرئەوھى ھەموو وەزارەتەكان پەيوەندارن بە كارى ئەم پروسەيە ناكري تەنھا پيئج كەس ئەم برپارە بدات، دەرئەنجامى ئيشەكانى ئەم پيئج كەسەشمان بينى، ئەو قەيرانە داراييەى كە ئىستاكە حكومەتى ھەرئيمى كوردستان شەش مليار دۆلار قەرزارە، لەبەرئەوھ بە رەئى من ئەم ئەنجومەنە ھەر بو خوى زيادەيە، ئەنجومەنەكە ئەنجومەنى ھەرئيمى نەوت و گاز ھەر نەبى باشترە، ھەر وەزارەتەى كارى خوى بكات، ئەنجومەنى وەزيرانئيش سەرپەرشتى پروسەكانى ئەم سەندووقە بكات و زۆر سوپاس.

بەرپز د.يوسف محمد صادق / (سەرۆكى پەرلەمان):

كاك دلشاد فەرموو.

بەرپز دلشاد شعبان عبدالغفار:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

كاك فەمان لەسەرھتادا شتيكى گرنكى باس كرد، ئەويش مەسەلەى موستەلەحات بوو، دەلى لەرووى تەنزيمەوھ بە حوكمى ئەوھى كە من ئىختيساسم لە ئىدارەدايە، لە ئىدارەدا يەعنى تەنزيم و تەوجيھ و رەقابە و قيادە، تەنيا لەرووى رېكخستەوھ، يەعنى تەنيا لەرووى تەنزيمەوھ ئەم دەستەيە سەر بە ئەنجومەنى ھەرئيمى دەبى، يەعنى تەوجيھ كردن و رەقابە كردن و قيادە كردنى ئەم دەستەيە، ئەم ئەنجومەنى ھەرئيمە لى مەسئول نيە، تەنيا مەسەلەى تەنزيمەكە ئەويش كە ئيشى رۆتيني و ئىدارى رۆزانەيە، دامەزراندنە ھەيكەليەتە تەنسيقى بەينى دامەزراندنە، يەعنى مەسائىلى رۆتيني رۆزانەيە، لەبەرئەوھ دەبى ئيمە رەچاوى ئەم موستەلەحانە بكەين، پيش ئەوھى كە برپارى لەسە بدەين، زۆر سوپاس.

بەرپز د.يوسف محمد صادق / (سەرۆكى پەرلەمان):

خاتوو رۆزه فەرموو.

بەرپرز رۆزا محمود عثمان:

بەرپرز سەرۆکی پەرلەمان.

من پیموایه ئەم باسه پەيوەندی بە پەسپۆری و بە حزبایەتی و ئەوانە نییە، تەنھا ئەمە پەيوەندی بە ئاسایش و سەرورەری ولاتەوه هەیه، بۆیه پێویستە داھاتی نەوت و پرۆسەکانی نەوت بە گشتی هەموو لایەنەکان لە هەریمی کوردستان دا برپاری لەسەر بدن، نەك پینچ کەس، دەبێ پەيوەندی بەهەموو خەلکی کوردستانەوه هەبێ، رەئى دووم پێویستە.

بەرپرز د.یوسف محمد صادق (سەرۆکی پەرلەمان):

كاك د.شێركۆ فەرموو.

بەرپرز د.شێركۆ جودت مصطفى:

بەرپرز سەرۆکی پەرلەمان.

والله من لیره پیم خۆشه وهكو رەئى خۆم، چونكه مەعلومە كه له لیژنە یەعنى دوو رەئى جیاواز هەبوو، بۆیه من حەز دەكەم رەئى خۆم بلیم لەم مەوزوعەدا، كه ئەوه بۆچوونی خۆمە، سەبارەت بەم سەندوووقە، ئەم سەندوووقە هەرودكو له یاسایەكەشدا رپوونكراوتەوه سى ئەرکی سەرەکی هەیه، رەقابە، تەدقیق، تەووفیق، ئیدارەری عائیاداتی نەوت، وردبینی و دننیا کردنەوه، مامەلە کردن له گەل داھاتی نەوت و گاز، ئەمە لەرووی سستاماتیکیەوه ناکرێ ئەو جیھەتەى كه تەنەفیزیە كه ئەوہل و ئەخیری فتاعی نەوت و گاز له هەریمی کوردستاندا ئەو برپاری لەسەر دەدا، خۆی رەقیب بى بەسەر خۆیەوه، ئەم هەینەیه ئیستعانە دەكات بە کۆمپانیا و مۆئەسسەساتی موختەس لە جیھاندا بۆ ئەوہى ئەو تەدقیق و رەقابەیهى لى بکری، تیئینیەكه ئەوہیه نامانەوى توشی ئەشکالیەتى ئیدعای عام و وەزارەتى عەدل بێنەوه جارێكى تر، بە مەعناى ئەوہى كه راستە نەلەروروی رپۆتینیات زور فەرق دەكات و نە لەرووی ئیختەساسیەوه بلیی والله ئیختەساسەکان ئەملا موختەس ترە وهك ئەملا وهكو باسکرا، بەلام ئایا سبەینى كەموکورتیەك لەلایەن ئەم هەینەیهوه گیرا، دەتوانین زەمانەتى ئەوه بکەین كه ئەو بەرپرسەى كه لەسەروروی خۆیەوهتى نەقلی ناکات بۆ شوینىكى تر بە حوکمی ئەوہى كه پێویستیان پێیەتى، واتە ئیجرائاتی غەیر موباشر، سزادانى غەیر موباشر له كاتیک دا ئیمە له قوناعی دروست کردنى متمانەداین، له قوناعی ئەوہداین كه ئەم دەستەیه دەبى سەر بەخۆ بى، دەبى بەلای كەمەوه بە تەسەورى من دەبى بەدەر له ئەنجومەنى بالای نەوت و گاز بى، ئەگەر لیم بپرسی بلیی حالەتە تەبەعیەكه كه له زۆریك له ولاتانى دنیا پەیرەو دەكرى كامەیه؟، پیت دەلیم ئەمە ئەوہیه كه پەرلەمانى بى وسەر بە وەزارەتى دارایی بى، ئەم مەوزوعە خەزانى پارەیه، پارەى تیا كۆدەكریتهوه، دەبى رەبت بى بە وەزارەتى داراییەوه، ئەگەر بلیم چۆن ئەم وەزیر بى و وەزیرى داراییش وەزیرە، ئەكرى ئەم وهکیل وەزیرى بى، لەزیر رکیفی وەزارەتى دارایی دابى، ئەمە رەئیهك، بەلام لەگەل ئەوہشدا ئەگەر ئەمە نەبوو، بەراستی من لەگەل ئەوہم كه سەر بە ئەنجومەنى وەزیران بى، لەبەر

مهسه لهی رهقابه، رزگاری بی لهوهی که کهسیک نه توانی هیچ جوړه زهغتیکی له بهرامبهر بکات، ئیجتمالیک هه بی که نهو زهختهی تیا به کاربینی و وهکو وتم ئیمه له قوئناغی بنیاتنانه وهی متمانهین، بی لهوهی که له پرووی بو عده یاساییه که وه راسته له یاسای (۲۰۰۷) ی نهوت و گازی ههریمی کوردستان دا ئیشارهتی پیکراوه، راسته لیږه ئیمه دهتوانین شتیکی تر دابنپین وهکو یاسا و ئیعمادی بکهینه سهر، بهلام بهدهسته جهمعی له نهنجومهنی وهزیرانه وه هه موو لایهک به ئاگابن لهم داها ته زور زور سحی تره وهک لهوهی که نهو جبهه تهی که تهنفیزییه، نهو جیگایه ی که نهنجومهنی بالای نهوت وگازه خوئی رهقیب بی به سهر خوئی وه، خوئی که موکورتی خوئی بگری، که به بروای من نه مه ناوهرپوکی نه م پرؤزه یاساییه که سه ندووقی نهوت و گازه پیی بهتال ده بیته وه نه گهر بیته سهر به نهنجومهنی بالای نهوت و گاز بی، زور سوپاس.

به پیز د. یوسف محمد صادق / (سهرؤکی پهرله مان):

حکومهت پراتان چیه له سهر نه م بابه ته؟ د. ئاشتی فهرموو.

به پیز د. ئاشتی ههرامی (وهزیری سامانه سروشتییه کان):

به پیز سهرؤکی پهرله مان.

به پیزان زور سوپاس، موناغه شهیه کی زور ئیجایی و تهواوه، یه عنی حوریه تی نه وه هه یه که رهئی خوئی هه بی بهرامبهر به دیموکراسیهت و شه فافیهت، بهلام من دهمه وئ باسی فهنی و عه مه لیه که ی بکه م لیږه، ناحیه ی عه مه لی یه که م لیږه له م دهزگایه دا و نه م سه ندووقه هیچ دهسه لاتیک نییه بو سهر ف کردنی پاره، بو ته رخان کردنی پاره، هه مووی دپته وه پهرله مان وهکو باس مان کرد، له ریگه ی موازنه وه وهزاره تی مالیه وهی دهگری و دهچپته خه رج کردن له ریگای پهرله مان وه، که واته شته که نه وهنده گه وره نییه، ناحیه ی عه مه لی نه وهنده گه وره نییه که دهسه لاته که موهیمه یان موهیم نییه؟ موهیم شه فافیه ته که دروست کهین، شته که میه نییه، نیشتمانییه که ئیشاره تی پیدرا، من هه ز ده که م تا بگری دوور بی له حزبایه تی وه، چونکه بهس نه مه نییه، حزبی دهسه لات وه بگری و حزبیکی تر فراوانتر نه ندای هه بی، نه مه بو نه وهی ئیشه که برپاوه شه فافیه تی تیایی و بو بهرزه وهندی گشتی، بهلام نه وهی که موهیمه بو هه موومان برپاری ستراتیجی باسکرا، نه م سه ندووقه برپاری ستراتیجی نادات، هیچ برپاریکی به دهست نییه، فهقهت ته قاریر حازر دهکات و دهیدات به نهنجومهنی وهزیران و به نهنجومهنی بالای نهوت و غاز له پهرله مان، بویه عمو مهن ئاگادار نین له داها ته که، بهلام با بیینه سهر شتیکی عه مه لی، نهنجومهنی وهزیران یا وهکو نهنجومهنی ههریمی بو نهوت و غاز، نه گهر نهو وهزیره به پیزه که سهرپه رشتی نه م ئیشه دهکات، ئیشه که ی چیه؟ داها ت کو دهکاته وه، داها ته که له کوئی، له پرؤسه ی نهوت و غاز دهیدات، موشکیله یه که هه یه له گهل عه قدی فرؤشتنی نهوت له جیهان، له گهل کی قسه دهکات، له گهل وهزیری ته ربیه، له گهل وهزیری ته علیمی عالی؟ عه مه لی نییه، نه بی پروات له گهل وهزیری موخته س که نهو ئیشه ی کردووه، زیاتر له وهش له گهل نهو نهنجومه نه، چونکه نهو دهسه لاته که ی داوه و عه قدکه ی په سه ند

بەرئىزان، ئىمە چەندىن جار تىبىنيمان لەسەر ئەو دەواتە دەستەى سەرۇكاپەتى پەرلەمان و سەرۇكى پىنج فراكسىون كۆ ئەبوونەووە لە ژوورە تارىكەكان، و بىرپار ئەدەن، ئەوھش پىشىل كىردنى پەپەرەوى ناوخۆيە....

بەرئىز د.يوسف محمد صادق/ سەرۇكى پەرلەمان:

بەپىي ج ماددەيەك؟

بەرئىز عبدالرحمن فارس(ابو كاروان):

....با تەواوى بكەم....

بەرئىز د.يوسف محمد صادق/ سەرۇكى پەرلەمان:

ئاخر تۆ نوقتەى نىزامىت گرتووە نابى بلىي بە پىي ج ماددەيەك نوقتەى نىزامى ئەكەى؟

بەرئىز عبدالرحمن فارس(ابو كاروان):

ئىمە كۆبوونەووەى فراكسىونەكان تا ئىستا ئەگەر مۆتەفيقن لەسەر ئەووەى فراكسىون يەك بى، ئەبى كاتى ئەو بەكەن كە پەپەرەوى ناوخۆ ھەموار ئەكەنەووە، ئىستا بتانەووى و نەتانەووى ئەم حىزبانەى كە يەك كورسى پەرلەمانيان ھەيە، فراكسىونىكىن، بۆيە ئىمە وەكو فراكسىونى بزوتنەووەى ئىسلامى، شوسىالىست، ئازادى، ئاراستەى سىيەم، فراكسىونەكانى كلك و ئاشوور، فراكسىونى توركمان، فراكسىونى ئەرمەن، موقاتەعەى ئەو جەلسەيە ئەكەين، ئەچينە دەرەو.

بەرئىز د.يوسف محمد صادق/ سەرۇكى پەرلەمان:

مۆستا ماجيد فەرموو.

بەرئىز ماجد عثمان:

بەرئىز سەرۇكى پەرلەمان.

پشتگىرى لە وتەكانى بەرئىز ئەبو كاروان ئەكەين، لەبەر ئەووەى بەھەر پىنج لايەن بەداخەووە بەردەوامن لەسەر ئەو ھەلۆيستە كە بە ھەر پىنج لايەن كۆ ئەبنەووە ھىچ ئىعتىبارىك بۆ لايەنەكانى ئىمە ناكەن، بۆيە منىش ئەچمە دەرەو، و بايكۆتى ئەو دانىشتنە ئەكەم.

بەرئىز د.يوسف محمد صادق/ سەرۇكى پەرلەمان:

باشە، تكايە بىدەنگى، ھەموو ئەندامىكى پەرلەمان، و ھەموو فراكسىونىكى پەرلەمان مافى نەرەزايەتى دەربرپىنى ھەيە، ئەتوانن ئىعتىرازى خۆتان بكەن، بەلام بە دلتىايىيەووە ئەزانن پىنج فراكسىون لە ۹۵% پەرلەمان پىك ئەھيىنن، لەبەر ئەووەى ھىچ فراكسىونىك زۆرىنە نىيە لە ناو ھۆلى پەرلەمان، پىويست ئەكات سازان لە نىوان فراكسىونەكان بىتە كايەووە، راي فراكسىونەكانى تىرىش لە زۆربەى پرسەكان وەرگىراو، لە لىزەنەكانى پەرلەمانىش راي خۆيان وتوو، قسەى خۆيان كردوو، و تەنانەت لە دانىشتنى سەرۇكى فراكسىونەكانىش بەشداريان كردوو، بەلام ھەندى كۆبوونەووەى تەشاورى و خىرا كە پىويستى بەو ھەيە كۆدەنگى لە ناو ھۆلى پەرلەمان بۆ دروست بى، رەنگە ئەو پىنج فراكسىونە كە ژمارەيان زۆرتەرە

له فراكسيونەكانى تر ئەنجامى بدن، ئەگەرنا ئەو لادان نىيە له پەپرەوى ناوخۆى پەرلەمان، نىساب چەندە؟ بەرپز با نىساب بژمىرئ، دوايى پروون كردنەو ئەدەم، دكتور فرست فەرموو.

بەرپز د.فرست صوفى:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

بايکووت كردن نىيە، برادەرانى ئىمە نەيانزانىيە دەستى پى كردىه، له كۆبوونەو دىنە خوارەو.

بەرپز د.يوسف محمد صادق/ سەرۆكى پەرلەمان:

فەرموو پيشنيارهكانى دوينى بخوينەو، ئەو پيشنيارانەى كه لەلايەن ئەندامانى پەرلەمانەوە كران، بۆ ئەووى يەك بە يەك بيانخەينە دەنگەو.

بەرپز گۆران ئازاد:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

جاريك له خودى راپۆرتەكه دوو رەئى جىگير كرايه، و راي سىيەميش دوينى هاته ئاراه، بۆيه پيوسته ئەو دوو رايەى كه له ئەسلى راپۆرتەكه ههيه يەكەمجار بخريته دەنگدانەو، ئەگەر ئەوان هيجيان دەنگيان نەهينا، ئەو كات بچنە سەر راي سىيەم، بۆيه ئىستا ئەتوانين دنگدان بكەين.

بەرپز د.يوسف محمد صادق/ سەرۆكى پەرلەمان:

بەس راکان بخوينەو، بۆ ئەووى ئەندامانى پەرلەمان بزائن ئەو رايانەى دوينى باس كرا و ئەخريته دەنگدانەو چين؟ و تا يەك بە يەك دەنگدانى لەسەر بكەين.

بەرپز گۆران ئازاد:

سەبارەت بە ماددەى سىيەم دوو راي ههيه، راي يەكەم (پالپشت بە حوكمى ماددە يازدە له ياساى نەوت و گاز ژمارە (٢٢) ى سالى (٢٠٠٧)، سەندووويك بە ناوى سەندوووي داھاتى نەوت و گاز له هەرپم دادەمەزرئ، كەسايەتى مەعنەوى سەربەخۆ و دارايى و كارگيرى ههيه، له پرووى ريكخستنەو سەربە ئەنجومەنى هەرپمى نەوت و گاز ئەبئ، ئەو راي يەكەمە، جگە له راست كردنەوى ناوى سەندووويكە كه لەگەن ناونيشانەكه ئەگونجئ، راي دووهم كه هەمان نەسەكەيه ئەئئ (پالپشت بە حوكمى ماددە (١٥) له ياساى نەوت و گازى ژمارە (٢٢) ى سالى (٢٠٠٧)، سەندووويك بە ناوى سەندوووي داھاتى نەوت و گاز له هەرپم دادەمەزرئ، كەسايەتى مەعنەوى و سەربەخۆيى دارايى كارگيرى ههيه، له پرووى ريكخستنەو سەر بە ئەنجومەنى وەزيران ئەبئ)، واتە مەرجەعيەتى سەندووويكە قسەى لەسەر كراوه، و له پرووى ريكخستنەو دوينى هەندئ له ئەندام پەرلەمانان تيبينيان هەبوو، بەلام دواتر لەلايەن ليژنەى مەعنى سامانە سروشتيەكان و ليژنەى دارايى پروون كردنەو درا كه وشەى ريكخستن بە مەبەست دانراوه، و بە دەقيقى هەلبژيردراوه، بۆيه وا باشترە وشەى ريكخستن وەكى خۆى بئ، تەنيا مەرجەعيەتەكه دەنگى لەسەر بدرئ.

بەرپز د.يوسف محمد صادق/ سەرۆكى پەرلەمان:

پېم وای دوو رای تریش باس کرا له هۆلی پەرلەمان، رایەك ئەووە بوو که چەند ئەندامیک داوای ئەوهدیان کرد که ئەنجومەنەکه یان سەندوووقەکه سەر بە پەرلەمان بێ، و رایەکی تر ئەوهدی دکتۆر عیزت باسی کرد ئەویش با رای خۆی بخوینیتەو، ئەو چوار رایە هەیه، یەك بە یەك راگان ئەخەینە دەنگەو.

بەرێز د.عیزت صابر:

بەرێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەو رایەکی که تیکەئیهك له رای یەكەم و دووهم له خو ئەگری (پاڤیشت بە حوکمی مادده (۱۵) له یاسای نەوت و گازی ژماره (۲۲) ی سالی (۲۰۰۷) سەندوووقیک بە ناوی سەندوووقی داھاتی نەوت و گاز له هەریم دا دادەمەزری، کەسایەتی مەعنەوی و سەربەخۆیی دارایی هەیه، له رووی کارگێرپییەو پەيوەستە بە ئەنجومەنی هەریمی نەوت و گاز، بۆ بریار و پلانه ستراتژیەکان، پەيوەست ئەبی بە ئەنجومەنی وەزیرانی هەریمی کوردستان).

بەرێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

کەواتە ئیستا چوار را لەبەر دەمی ئیوهدی بەرێز، بە کورتی رای یەكەم ئەوهدی له راپۆرتەکه جیگیر کراوه ئەوهدیه که (سەندوووقەکه سەر بە هەریمی نەوت و گاز ئەبی)، رای دووهم (سەر بە ئەنجومەنی وەزیران ئەبی)، رای سیەم (سەربە ئەنجومەنی هەریمی نەوت و گاز ئەبی بۆ بریاری ستراتژی سەر بە ئەنجومەنی وەزیران ئەبی)، رای چوارمیش ئەوهدیه سەر بە پەرلەمان بێ، لەلایەن ئەندامانی پەرلەمان پێشکەش کران، یەك بە یەك ئەو رایانە ئەخەینە دەنگەو، ئەو رایەکی دەنگی نەهینا ئەچینە سەر رایەکی تر، تا یەکی لەو رایانە زۆرینە دەنگەکان بە دەست دینێ، فەرموو دکتۆر ئاشتی.

بەرێز د.ئاشتی هورامی-وەزیری سامانە سروشتییەکان:

بەرێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەوهدی خەتی سیەم که کارگێری هەیه لەوئ یەكسەر بلیین (سەر بە ئەنجومەنی وەزیران ئەبی)، و له ماوهدی (۱۲۰) رۆژدا، چونکه (۹۰) رۆژی ئەوئ بۆ ئەوهدی هین بێ، له رێکەوتی بەرکار بوونی ئەم یاسایە له رووی رێکخستەو ئەنجومەنی وەزیران بریاری لەسەر بدات، خوئ بەستراوه بە ئەنجومەنی وەزیرانەو، له ماوهدی (۱۲۰) رۆژدا، یەعنی (۹۰) رۆژی ئەوئ بۆ رێکخستەکە، (۱۲۰) رۆژدا ئەنجومەنی وەزیران له رووی رێکخستنیەو بریاری لەسەر بدات، یەعنی ئیشی عەمەلی که چۆن ئەیکات، بەلام سەر بە ئەنجومەنی وەزیران بێ.

بەرێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

سەربە ئەنجومەنی وەزیران بیت له ماوهدی (۱۲۰) رۆژدا ئەنجومەنی وەزیران بریاری لەسەر بدات، فەرموو دکتۆر شیرکو.

بەرێز د.شیرکو حەمە امین:

بەرئىز سەرۆكى پەرلەمان.

ئەگرى ئەوۋە وەكو پىشنىارنىكى تايبەت سەيرى بىرى، بەلام پىئەچى ئەوۋە زىاتر قەتەت كىردى مەرجهىيەتەكە بىت، بۇ ئەنجومەنى ۋەزىران بە قانۇن ھەسەم نەكرى، ۋە بىرىتە بىرپارىك بۇ ئەنجومەنى ۋەزىران، ۋە پىم وايە ھەر ئەچىتەۋە سەر ئەنجومەنى بالاي نەوت ۋە گاز لە ھەرىمى كوردستان، لەبەر ئەوۋە ئەو پىشنىارە بە تەسەۋرى من ھەرئەچىتەۋە سەر ئەنجومەنى نەوت ۋە گاز، بۇيە ھەر ئەنجومەنى ۋەزىران.

بەرئىز د.يوسف محمد صادق/ سەرۆكى پەرلەمان:

ئەزانى ئىتەر پىۋىست بە موناقتەشە ناكات لەو بابەتە، چۈنكە دۋىنى موناقتەشەى زۇر كراۋە، ئەو راپەى بەرئىز دىكتور ئاشتى ھەورامىش ۋەرگىن، لىژنەى ياساى لاي خۇتان ئەو راپەش ۋەرگىن، يەك بە يەك راکان ئەخەينە دەنگەۋە، ئەگەر ھىچ يەكى لەو راپانەى ئىستا لەبەر دەم پەرلەمان زۇرىنەى بە دەست نەھىنا، ئەو راپەش ئەخەينە دەنگەۋە، راي يەكەم ئەۋەيە كە لە راپۇرتەكە جىگىر كراۋە، فەرموو كاك عومەر.

بەرئىز عمر عىناپەت:

بەرئىز سەرۆكى پەرلەمان.

لەگەل حورمەتەم بۇ بەرئىز ۋەزىرى سامانە سىروشتىيەگان، پىۋىستە ئەندامىكى پەرلەمان ئەو بىرۆكەيە بدات تا بتوانىت بخرىتە دەنگدانەۋە، ئەگەرنا بەرئىزان ناتوانى ئەو تەرحە بكات، ھىچ ماددەيەكى ياساى نىيە رىگە بدات بەۋەى تەرحى ئەو بخرىتە دەنگدانەۋە.

بەرئىز د.يوسف محمد صادق/ سەرۆكى پەرلەمان:

بەرئىز كاك عومەر ئىستا چۋار را كە لەلايەن ئەندامانى پەرلەمانەۋە پىشكەش كراۋە ئەيخەينە دەنگدانەۋە، ئەگەر دەنگيان نەھىنا ئەۋكات ئەبى بە دۋاى چارەسەرى تر بگەرپىن، ئەۋكات دەرگاي گىفتوگۇ ئەگەينەۋە، تەبەن ئەو پىرۆزەيە خۇى حكومەت ھىناۋىيەتى، يەكى لەو لايەنانەى پىرۆزەكەى پىشكەش كىردۋە حكومەتە، بۇيە ماقى پىشكەش كىردى پىرۆزەكەيان ھەبۋە، ۋە ئىستاش لىرە ئامادەن را ئەدەن، بەلام دۋاى ئەۋەى راي پەرلەمانتاران ئەخىتە دەنگەۋە ئەو كات ئەگەرپىنەۋە سەر ۋتۋوئىز، بەرئىز دىكتورە جوان فەرموو.

بەرئىز د.جوان اسماعيل:

بەرئىز سەرۆكى پەرلەمان.

بە ئىختىساسەۋە قسە ئەكەم، دۋىنى باسى رىكخستىن بوو، لەگەل ئىدارە فەرقى ھەيە....

بەرئىز د.يوسف محمد صادق/ سەرۆكى پەرلەمان:

با ئىتەر موناقتەشەى نەكەينەۋە.

بەرئىز د.جوان اسماعيل:

...موناڤه شهى ناكه مه وه، بهس له لايه نى عيلمى باسى ئه كه م، لو رېكخستن نه بى؟ لو ئيداره بى؟ ئه گهر بلىي ئيداره.....

بهريز د. يوسف محمد صادق / سهروكي په رله مان:

ئوه رايه، دويئى باست كردابايه بهريز دكتوره جوان، با نه گه رپينه وه سهر ئه وه.

بهريز د. جوان اسماعيل:

دويئى دهستم بلند كرد ئه وه تان نه كرد، له بهر ئه وه دووباره ي ئه كه مه وه، خوى بهس ته عليقه كى عيلميه، لو رېكخستن بى؟ كاك گوران وتى رېكخستن بى، وايه، دهقيقه رېكخستن بى و ئيداره نه بى، چونكه ئيداره مه عناي پلاندانانه، موتابه عيه، ره قابه يه، واته جيهه تى مه عنى بوى نييه هم كاره كى بكات، هم ره قابه ي خوى بكات، ئه بى جيهه تى خاريجى سنوورى ئه وه بى، راسته له ئيداره ئيستا موسته له حيكى نوي هيه، پي ئه لىن (الاداره الزاتيه)، به لام به داخه وه تا ئيستا موئه سه ساتى هه ري مي كوردستان نه گه يشته ئه و ئاسته ي خوى مورافه بهش بكات، له بهر ئه وه وشه ي رېكخستن شياو تره، سوپاس.

بهريز د. يوسف محمد صادق / سهروكي په رله مان:

سوپاس، فهرموو دكتور ئبراهيم.

بهريز د. ابراهيم احمد:

بهريز سهروكي په رله مان.

وه سا دياره ئه م د كو بوونه كى دا جه نابي ته ئيشاره ت پيدا، بابته بخي ته بهر دهنگدانيدا، قسه، قسه دكيشي، ئه فه سى، چار ئه نام په رله مانا، سيجاره جه نابي ته ته ئكيد كر بيخه دهنگدانيدا، دهنگدانى بيخه دهنگدانيدا، نه بلا نوقته نيزام هه بيتن.

بهريز د. يوسف محمد صادق / سهروكي په رله مان:

سوپاس، ئيستا دهنگدان ئه كه ين، ئه و پيشيارانه ي هه ن يه كه ميان ئه خه ينه دهنگه وه، ئه وه له راپورته كه جيجير كراوه، ئه و يش ئه وه يه سه ندو ووقه كه يه كه مجار هاتو وه سه ندو ووقه كه سهر به ئه نجومه نى هه ري مي نه وت و گاز بى، كى له گه ل ئه وه يه سه ندو ووقى كوردستان بو داها ته نه وتى و گازيه كان، كاك سالار فهرموو.

بهريز سالار محمود:

بهريز سهروكي په رله مان.

بهريزتان ته رحتان كرد چوار ره ئى هه يه، ههر چواري ئه خري ته دهنگدانه وه، به پي ميكانيزمى كاري په رله مانى و عورف، ئه گهر يه كه م دهنگى زورينه ي هينا ئه وانى تر جاريكى تر ناخري ته دهنگدانه وه، بويه گونجاوترين حالت ئه وه يه ليژنه كانى مه عنى ههر چوار راكان جاريكى تر بخوينه وه، چونكه ئيستا به پي راپورتي هاوبهش كه له بهر دهستى ئيمه يه، دوو رايه، دوو راي تر يش ئيزافه كراوه، به لام دهقى راكان له بهر دهستى ئه ندامانى په رله مان نييه، و ته سه سولى راكان دهستنيشان بكرى، يه كه ميان كام رايه، دوو هم كام

رايە، سىيەم كامە، چوارەم كامە؟ بۇ ئەوۋى بەرچاۋ روۋنى ۋەكو خۇي بى، ئىمە نەكەۋىنە حالەتتەكەۋە توۋشى ئىشكال و تەۋاۋ نەكردنى ياساكە بىن، سوپاس.

بەرپىز د.يوسف محمد صادق/ سەرۋكى پەرلەمان:

سوپاس، پىم وابى خويىندرايەۋە لەلايەن بەرپىز كاك گۇران، ئەو دوو رايەى ئىستا ھەيە خويىندرايەۋە، و باسمان كرد دوو راي تىرىش ھەبوون، بەرپىز دكتور عىزت يەكى لەو رايانەى خويىندەۋە، و باسمان كرد كە ئەندامانى تىرى پەرلەمانىش رايەكى تىران ھەبوۋە كە سەر بە پەرلەمان بى، و ئەگەر واى لى ھات ئەۋكات سىاغەكە ئەكەرىتەۋە، كاك ئومىد نوقتەى نىزامىيە؟ فەرموو.

بەرپىز ئومىد عبدالرحمن خۇشناۋ:

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.

لە دەزگاكانى ميديا ئىستا بلاۋ كراۋتەۋە گوايە فراكسىۋنى پارتى ديموكراتى كوردستان بايكۇتى ئەو دانىشتەنى كىردوۋە، ئىمە ئەۋە رەت ئەكەپنەۋە، بايكۇتمان نەكردوۋە، فراكسىۋن لە كۇبوۋنەۋەدا بوۋە، تۇزىك تاخىر ھاتىنە جەلسە دەردەشەى خۇمان كىردىە، ھەموو ئەو بابەتەى لە دوينىۋەش تا ئىستاۋ لە رۇژانى رابردوۋش دەردەشە كرايە، موناڧەشە كرايە.

بەرپىز د.يوسف محمد صادق/ سەرۋكى پەرلەمان:

كاك ئومىد نوقتەى نىزامىت ھەيە؟ فەرموو.

بەرپىز ئومىد عبد الرحمن ((ئومىد خۇشناۋ)):

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.

ھەموو ئەو بابەتانەى لە دوينىشەۋە تا ئىستا و لە رۇژانى رابردوۋش دەردەشە كراۋە موناڧەشە بوۋە تەنيا يەك ئامانچمان ھەبوۋ، ۋەكو فراكسىۋنى (پارتى ديموكراتى كوردستان) دەمانەۋىت ئەو بابەتە بابەتتىكى نىشتامانىيە بە قانۋونى بىكرىت، ھەر مولاھەزەيەكمان ھەبىت لە چوار چىۋەى دوو بابەتدا بوۋە يەككىيان ياسا و دوۋەمىشيان مېھنەى پىشەكە و كارەكە، بۇيە ئىمە لە گەل ئەۋەداينە ياساكە بەزەرور دەبىنن و بايكۇتى ئەو كۇبوۋنەۋە نەكراۋە، سوپاس.

بەرپىز د.يوسف محمد صادق/ سەرۋكى پەرلەمان:

زۇر سوپاس، بۇ دىئايى زياترى ئەندامانى پەرلەمان، تىكايە جارىكى تر رايەكان بخويىنەۋە پىش ئەۋەى بىخەينە دەنگەۋە.

بەرپىز د.قالا فرىد:

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.

ماددەى سىيەم:

راى يەكەم: زۇرىنەى ئەندامان (۱۰) كەس لە كوى (۱۸) كەس لە گەل ئەم رايەدان، پالپشت بە حوكمى ماددەى (۱۵) لە ياساى نەۋت و گازى ژمارە (۲۲)ى سالى (۲۰۰۷) سىندوقىك بە ناۋى سىندوقى داھاتەكانى

نەوت و گاز لە ھەرێم دادە مەزریت و کەسایەتی مەعنەوی و سەربەخۆی دارایی و کارگێری ھەبە و لە
رۆوی ڕیکخستنەو سەر بە ئەنجومەنی ھەرێمی نەوت و گاز دەبێت.

پای دووھم: دوینی لە رۆوی یاساییەوھ پای خۆمان لەسەر دا، بۆیە دەبێت لە رۆوی یاساییەوھ بلیین ئەو
پایە لە زیاتر لە لایەن (۲) ئەندام پەرلەمانەوھ پێشنیار کراوھ و پایەکەش بەم شیوہیە: (پالپشت بە
حوکمی ماددە (۱۵) لە یاسای نەوت و گازی ژمارە (۲۲) ی سالی (۲۰۰۷) سندوقی بە ناوی سندوقی
داھاتەکانی نەوت و گاز لە ھەرێم دادە مەزریت و کەسایەتی مەعنەوی و سەربەخۆی دارایی و کارگێری
ھەبە و لە رۆوی ڕیکخستنەوھ سەر بە ئەنجومەنی وەزیران دەبێت.

پای سییەم: سندوقی بە ناوی سندوقی کوردستان بۆ داھاتە نەوتی و گازیەکان دادەمەزریت و کەسایەتی
مەعنەوی و سەربەخۆی و دارایی و کارگێری ھەبە و سەر بە ئەنجومەنی وەزیران دەبێت و، لە رۆوی
ڕیکخستنەوھ لە ماوہی (۱۲۰) رۆژ لە ڕیکھوتی بەرکار بوونی ئەم یاسایەدا ئەنجومەنی وەزیران دەبێت
بەپاری لەسەر بەدات، دارشتنەوھ پای سییەم لە لایەن بەرپێز دکتۆر (عزت) ھ.

بەرپێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

پای سییەم با بەرپێز دکتۆر عزت بیخوینیتەوھ، ئەوھ کە خوینرایەوھ ئەگەر چوار پایەکە پایە پەرلەمان
دەنگی نەھینا ئەو کات وتوێژ لەسەر ئەو پایە دەکەین کە ئیستا تۆ خویندتەوھ وەکو پای سییەم، بەئێ کاک
عزت فەرموو.

بەرپێز د.عزت صابر:

بەرپێز سەرۆکی پەرلەمان.

پای سییەم پالپشت بە حوکمی ماددە (۱۵) لە یاسای نەوت و گازی ژمارە (۲۲) ی سالی (۲۰۰۷) سندوقی بە
ناوی سندوقی کوردستان بۆ داھاتە نەوتی و گازیەکان دادەمەزریت و کەسایەتی مەعنەوی و سەربەخۆی
دارایی ھەبە و، لە رۆوی کارگێریەوھ سەر بە ئەنجومەنی ھەرێمی نەوت و گاز دەبێت و بەرپارە
ستراتیجیەکان ئەنجومەنی وەزیران دەیدات.

بەرپێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

پای چوارەم، ئەوھ کە سەر بە پەرلەمان بێت، نووسیتان، باشە، ئیستا دەنگ لەسەر پای یەکەم دەدەین کە
سەر بە ئەنجومەنی ھەرێمی نەوت و گاز بێت، کێ لە گەل ئەوھ کە ئەم سندوقە سەربە ئەنجومەنی
ھەرێمی نەوت و گاز بێت؟، کێ لە گەل ئەوھ؟، (۲۵) کەس لە گەل ئەوھ؟، کێ دژیەتی؟، (۵۲) کەس دژیەتی،
کەواتە پەسەند نەکرا.

پای دووھم: ئەوھ کە ئەم سەندوقە، سەندوقی کوردستان بۆ داھاتە نەوتی و گازیەکان لە رۆوی
ڕیکخستنەوھ تەبەن کەسایەتی مەعنەوی و دارایی و کارگێری ھەبە، بەلام لە رۆوی ڕیکخستنەوھ سەر بە
ئەنجومەنی وەزیران بێت، کێ لە گەل ئەوھ؟، (۵۶) کەس لە گەل ئەوھ، کێ دژیەتی؟، (۱۲) کەس دژیەتی،

كەواتە پەسەند كرا، دەچىنە سەر ماددەى چوارەم، تىكايە بىخوئىننەوہ بۇ ئەوہى گىفتو گۆى لەسەر بىكەين، لە لىژنەى ياساى تىكايە ماددەى چوار بىخوئىننەوہ.

بەرپىز د.فالا فرىد:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

ماددەى چوارەم:

يەكەم: دەستەيەك بە ناوى دەستەى بەرپۆەبەردنى سەندووقى كوردستان بۇ داھاتە نەوتى و گازىيەكان، بەرپۆەبەردنى سەندووق لە ئەستۆ دەگرىت و مافى ھەيە سەرچەم رەفتارە كارىيە ياساىيەكان بۇ مەبەستەكانى ئەم ياساىە ئەنجام بەدات و، سەرۆكەكەى نوئىنەرايەتى سەندووق دەكات لەبەردەم پەرلەمان و دادگا و سەرچەم لايەنەكانى دىكە.

دووہم: دەستە پىك دىت لە:

۱- سەرۆكى دەستە بە پەلى وەزىر.

۲- جىگرى سەرۆكى دەستە بە پەلى بىركارى وەزارەت.

۳- بەرپۆەبەرى گشتى سەندووق.

۴- نوئىنەرى وەزارەتى سامانە سرۆشتىيەكان، پەلى وەزىفى لە بەرپۆەبەرى گشتى كەمتر نەبىت، ئەندام.

۵- نوئىنەرى وەزارەتى داراىى و ئابوورى، پەلى وەزىفى لە بەرپۆەبەرى گشتى كەمتر نەبىت، ئەندام.

۶- شارەزايەكى داراىى، ئەندام.

۷- شارەزايەكى ئابوورى، ئەندام.

۸- شارەزايەكى ياساى، ئەندام.

بەرپىز د.يوسف محمد صادق/ سەرۆكى پەرلەمان:

باشە، كى قسەى ھەيە لەسەر ئەم ماددەيە با ناوہكانيان بنووسين؟

بەرپىز فخرالدين قادر عارف/ سكرتيرى پەرلەمان:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

ئەم بەرپۆزانە گىفتو گۆى ئەو ماددەيە دەكەن (فەرھاد سەنگاوى، قادر ئۆتمان، شرىن حسنى، عباس غزالى، ابو بكر ھەلەدنى، بەھزاد دەرويش، عمر عىنايەت، عادل عزيز، محمود عمر، تحسىن اسماعىل).

بەرپىز د.يوسف محمد صادق/ سەرۆكى پەرلەمان:

دكتور شىركۆش، فەرموو كاك فەرھاد.

بەرپىز فەرھاد ھەمە صالح ((فەرھاد سەنگاوى)):

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

لەبەر ئەوہى من بە كارىك دەبىت برۆم داوا دەكەم رايەكانى خۆم لە ماوہى (۳) دەقە دەلئىم و دەرۆم، يەكەم شت: ھىوادارم پىشنىارەكەم كە (كاسەى كوردستان بۇ داھاتى سامانە سرۆشتىيەكان بىت) لەبەر

ئەوۋى نەوت بۆتە بە عوقدەى ئىمە، ئىمە سامانى سرۆشتىمان زۆرە بۇئەۋەى ئەم كاسەيە زۆر دەۋلەمەند بىت پىۋىستە، مەرپەمان ھەيە لەوانەيە يۇرانيوم و زىرمان ھەبىت ئاۋى شرىنمان ھەبىت دەيان شتمان ھەبىت بۇ ئەۋەى (كاسەكە) دەۋلەمەندتر بىت (كاسەى سامانە سرۆشتىيەگان) بىت، دوۋەم: ھەر پىنج پارىزگارەكەى (كەرگۆك، ھەلەبجە، سلىمانى، دھۆك، ھەولير) ئەندام بن، چونكە ھەم ناۋچەگانىان ناۋچەى نەوتىيە و ھى سامانى سرۆشتىيە و ئەوان باشتر دەزانن كە ناۋچەگانىان جى تىدايە و لەم سەندووقە بن، سىيەم: ئەم (كاسەيە) لە داھاتوودا دەۋلەمەندترىن (كاسە) دەبىت، بۇيە پىۋىستە بەشى شىرى بۇ كشتۆكالى و بەنداۋ بىت و، ھەرۋەھا بۇ سۆشبال بىت، چونكە سۆشبال ھەزار و نەدار و نەخۆش و ژنى بى جىگە و رىگە و خانەنشىن و كۆرتە بالا و كەم ئەندام و خويندكاران و پەھەندى كوردى و ئاۋەردى سىياسىش دەگرىتەۋە، لەبەر ئەۋە ئەمە بە نىسبەت منەۋە زۆر گرىنگ بو، سوپاستان دەكەم و سەرکەوتوو بن.

بەرپىز د.يوسف محمد صادق / سەرۆكى پەرلەمان:

باشە، سوپاس، بەرپىز دكتورە شرىن فەرموو.

بەرپىز د.شرىن حسنى:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

لشىرى باسى شارەزايەكى دارايى و شارەزايەكى ئابوورى و شارەزايەكى ياسايى كرىە، وشەى شارەزا بە تەۋاۋى ماناى شارەزا دەگەيەنەت كە خۆى لە سولەمى ۋەزىفى ھەيە، يەئنى ئەگەر لە سولەمى ۋەزىفى ھەبىت چۆن جارىكى تر دابمەزرىتن؟، ئەگەر شارەزا لىرە ماناى شارەزا نەبىتن، يەئنى ماناى ئەۋ شارەزا نەبىت كە لە سولەمى ۋەزىفى ھەيە ئەۋ وشەيە بگۆردىت بۇ پىسپۇر، زۆر سوپاس.

بەرپىز د.يوسف محمد صادق / سەرۆكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، بەرپىز كاك ابو بكر فەرموو.

بەرپىز ابو بكر عمر ((ابو بكر ھەلەدنى)):

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

من لە روۋى رىكخستەۋەى ماددەكەۋە پىمۋايە ماددەكە دوور و درىژرە، مادام لە ماددەى يەكەم دا پىناسەى دەستەمان كرددوۋە پىۋىست بەۋە ناكات لىرە ئەم پىناسەيە بىننەۋە ھەر بلئىن دەستە ئەركى بەرپۋەبەردنى سەندووق لە ئەستۋ دەگرىت و مافى گرتنەبەرى سەرچەم رىكارە ياسايەگانى پەيوەند بە جىبەجى كردنى ئەم ياسايەۋە ھەيە، ئەۋەى كە پەيوەندى بە سەرۆكەكەشەۋە ھەيە پىمۋايە لە ماددەى پىنجەم دا جىگەى بکەينەۋە سەرۆكەكە مەسئول دەبىت بەرامبەر بە پەرلەمان پىۋىست ناكات لىرەدا ھەبىت، زۆر سوپاس.

بەرپىز د.يوسف محمد صادق / سەرۆكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، بەرپىز كاك بەھزاد فەرموو.

بەرپىز بەھزاد دەرويش:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

نيسبەت ماددا (۴) دووم: بىرگا (۴) نۆينەرئ وەزارەتا سامانە سرۆشتىيەكان پىسپۆربىت لە بواری نەوت و گاز، چونكە چىدبىت وەزارەت نۆينەرەكى دياربەكەت شارەزابىت دىبارى كارگىرى و دارايى نەك بواری نەفت و گازى داكو مەتاتىيەت تىدا نەبىتن، چونكە ماددەكا دى بەحس دكەتن دىبىزىت (۱۰) سالا كىمتر نەبىت بەحسا وان ئەنداما ئەفین نۆينەرئ وان وەزارەتا، (۱۰) سال خزمەت ھەبىت لەبواری دەستە، بواری دەستە كارگىرى یت تىدا دارايى یت تىدا، بەلام مە دقیت نۆينەرئ وەزارەتا سامانە سرۆشتىيەكان، يەئنى پىسپۆربىت دىبارى نەفت و گازى دا، يەئنى بىتە تەحدىد كرن، سوپاس.

بەرپىز د.يوسف محمد صادق/ سەرۆكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، بەرپىز كاك عباس فەرموو.

بەرپىز عباس غزالی:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

بەنيسبەت ماددەى (۴) م لە لەگەل راي كاك (ابو بكر ھەلەدنئ) دام، بەلام ئەگەر ھەر ئەمە جىگىر بىت وەكو خوئ، چونكە متمانە نىيە ھەر شتىك دەلئىن دەبىت شەفافیەت ھەبىت پىويستە خالىكى تریش زیاد بكرىت نۆينەرى ھەموو لایەنەكان و فراكسىۆنەكان بەشدار بن، چونكە لە خالەكانى تر لە ئەنجومەن دەبىت ئەمەش ديارى بكرىت يان لابدريتن.

بەرپىز د.يوسف محمد صادق/ سەرۆكى پەرلەمان:

بەرپىز كاك قادر فەرموو.

بەرپىز قادر ئۆتمان:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

بەرپىز من ئەگەر ھەدەفەكە بەدەستەبەر كرنى شەفافیەت و نەھىشتنى فەسادى بىت، ئەوا پىشنيار دەكەم كە لەو دەستەيەدا ھەم سەرۆكى ديوانى چاودىرى دارايى ئەندام بىت و ھەمىش دەستەى نەزاهەش، جا چى سەرۆكەكانيان بىت يا خۆد يەككىك لەو دامەزاراوانە بىت، يەئنى نۆينەريان بىت وەكو ئەوہى كە ھاتووہ لە پىناو پارىزگارى كرن لە ئەموالى عام، راستە بە پىي ناوەرۆكى ئەم پىرۆزە ياسايە دەستەو كارەكانى پىكھاتەى دەستەكە و كارەكانيان ھەمووى ملكەچە بۆ ديوانى چاودىرى دارايى و پەرلەمانىش، بەلام لە ھەمان كاتدا ئەمە رىگر نىيە، چونكە ئىمە دەبىنن لە ولاتاندا دەزگا رەقابىيەكان لە سەرەتاي پىرۆسەكانەوہ بەشدارى دەكەن تا دەگات بە بىرپار و، ئىشى دەزگا رەقابىيەكانىش تەنيا ناكرىت ئىمە وا كورت بكەينەوہ كە وردىبىنى كرن بى لە ئەرقام و لە ئەوراق، بۆيە من پىم باشە ھەم دەستەى ديوانى چاودىرى دارايى و ھەمىش دەستەى نەزاهە ئەندام بن لە پىناوى زياتر بەرجەستە كرنى شەفافیەت، زۆر سوپاس.

بەرپز د.يوسف محمد صادق/ سەرۆكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، بەرپز كاك عمر فەرموو.

بەرپز عمر عىناپەت ھەمە:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

رستەگە تەقريبەن نوقسان دەبينم دەستەپەك بە ناوى دەستەى بەرپۆھبەردنى سندوقى داھاتەگانى نەوت و گازى ھەرپم پىك دىت، ئەو نوقسانە تەقريبەن مانا نا گەيەنەت، پىك دىت و بەرپۆھبەرى سەندوووق لە ئەستۆى دەگرىت ئەو سەرنجى يەكەم لەسەر ئەو بەندە، سەرنجى دووھەم: ئەگەر بىرگىت وەكو ئەو خوشكە بەرپزە باسى كرد شارەزا يان پىناسە بىرگىت يان بىرگىتە پىسپۆر لە بوارى خۆيدا، سەرنجى سىيەمىش ئەوھى ئەندامىكى دىكە زىاد بىرگىت بۆ ئەوھى بىي بە (۹) شارەزايى لە بوارى نەوت و گازدا ھەبىت، يەنى ئەمە شارەزاي بوارى دارايى تىدايە بوارى ئابوورى تىدايە بوارى ياسايى تىدايە، بەلام بوارى نەوت و گازى تىدا نيە، لەوانەيە ھەلەى تەكنىكى رووبدات، لەوانەيە كۆمەلەك كىشە بىتە پىشەوھە كە پىويستيان پى بىت، من پىشنيار دەكەم ئەندامىكى دىكە زىاد بىرگىت بىي بە (۹) ئەندام و ئەو ئەندامەش لە بوارى نەوت و گازدا شارەزا بىت، زۆر سوپاس.

بەرپز د.يوسف محمد صادق/ سەرۆكى پەرلەمان:

باشە، سوپاس، بەرپز كاك عادل فەرموو.

بەرپز عادل عزيز:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

پشتگىرى تەواوى قسەگانى كاك عمر دەكەم، ھەروھە لە ناو ماددەكەدا جوملەيەكى تىدايە پەيوەندى بە ماددەى ﴿۵﴾ ھەيە كاتىك دەلەت سەرۆكەكەى نوینەرايەتى سندوق دەكات لە بەردەم پەرلەمان و دادگا و سەرجم لایەنەگانى دىكە، ئەگەر بىرپار بىت لە پەرلەمان ﴿۳﴾ كەس سویند بخوات با ئەو ﴿۳﴾ كەسە بەرپرس بن بە شىوھەك لە شىوھەگان ماددەى ﴿۴﴾ پەيوەندى بە ماددەى ﴿۵﴾ ھەيە، ئايا چەند كەس دىتە پەرلەمان بۆ ئەوھى متمانە پى ببەخىرەت بۆ ئەم دەستەيە؟ ئەگەر ﴿۳﴾ كەسە لىرە بلىين سەرۆكايەتییەكە نوینەرايەتى سندوقەكە دەكات لەبەردەم پەرلەماندا، سوپاس.

بەرپز د.يوسف محمد صادق/ سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، كاك محمود فەرموو،

بەرپز محمود عمر صالح:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

قسەى من لەسەر خالى ﴿۶ و ۷ و ۸﴾، ئايا پىويستە پلەى وەزىفى خەبىر بىت بە سىفەى ئاكادىمىيەكەى يان تەنيا شارەزا بىت لە مەجالى ئىدارى و دارايى؟ و ھەروھە پشتگىرى لە قسەگانى ﴿كاك عمر﴾ دەكەم، سوپاس.

بەرپىز د.يوسف محمد صادق/ سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، كاك تحسین فەرموو.

بەرپىز تحسین اسماعیل احمد:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

ھەر لە سەرەتاوھ سندوقمان كرده سندوقى كوردستان بۇ داھاتە نەوتى و گازىيەكان، لىرە دەبىت وەكو خۆى لى بكرىتەو، لە دىپرى دووھمدا، رەفتاركارىيە ياسايەكان بۇ مەبەستەكانى ئەم ياسايە ئەنجام بەدات زۆر رەككە، ئەگەر لىژنەكانى مەعنى چاكى بكەن، سوپاس.

بەرپىز د.يوسف محمد صادق/ سەرۆكى پەرلەمان:

د. شىركۆ فەرموو،

بەرپىز د. شىركۆ ھەمە امين:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

پشتىوانى لە قسەكانى ﴿كاك ابوبكر و هيقاخان﴾ دەكەم، دەمەوئت ئەمە روون بكەين كە مەرجە سەرۆكى دەستە پلەى وەزىر بىت؟ ئەمە ھەموو دروستكردى دەستەبەك، وەزىرئىك بۇ حكومەت زىاد بكەين، ئايا كاريكى گۆنجاوھ لەگەل ئەم قەيرانە داراييە بەك دەگرىتەو؟ لەگەل ئەم ژمارە دانىشتوانە كەمەى ھەرىم بەك دەگرىتەو؟ واتە ئايا مەرجە پلەى ھەر وەزىر بىت؟

بەرپىز د.يوسف محمد صادق/ سەرۆكى پەرلەمان:

لىژنە پەيوەندىدارەكان راتان چىيە لەسەر راي ئەندامانى پەرلەمان؟ كاك على فەرموو،

بەرپىز على ھەمە صالح:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

ماددەبەك ھەيە ھەست دەكەم دوو، سى، جار و ترا، چ نوينەرى وەزارەتى سامانە سروشتىيەكان بىت، يان شارەزايەكى بوارى نەوتى، ئەم سندوقە كەم و زۆر پەيوەندى بە ئىختىساسى نەوتەو نىيە، ئەوھى پەيوەندى بە ئىختىساسى نەوتەو ھەيە كۆمپانىيەى دۆزىنەوھى نەوتە كە پىوستە شارەزاي نەوتى تىدا بىت و كۆمپانىيەى بە بازار كوردنى نەوتە و پىويستە خەلكى شارەزاي تىدا بىت لەبازاركردى نەوت، لىرەدا پىويستە خەلكى شارەزا لە بوارى ئىدارى و كارگىرى و دارايى، چونكە ئەمانە تەنياو تەنيا پارەكە وەردەگرن و لە سامانە سروشتىيەكانى وەردەگرن، لە مەرحەلەى دووھم لە كۆمۆى وەردەگرن، كەواتە ئەوھى لەم شەرىكەيە كار دەكات ناتوانىت بە دواى نەوتدا بگەرپت، و ناروات نەوتىش بفرۆشىت، بەلگو ئىدارىيەن ئەم بابەتە رىك دەخاتەو، سەبارەت بەوھى كە ئەندامى پەرلەمان يان چاودىرى دارايى و دەستەى نەزاهە، بە تەئكىد ئەمانە چاودىرى دەكەن و ناتوانن بىنە ئەندام تىدا، واتە كەسىك ناكرىت ئەندامى شوپنىك بىت و چاودىرى ئەو شوپنەش بكات و بابەتتىكى تر شارەزايەكى دارايى، كە لىرەدا بە ماناى پسپۆر بە پلەى شارەزا، واتە كەسەكە پسپۆرى ئابووورىيە و لە وەزىفەكەشى شارەزايە، ئەمە لە

ليژنهكه بۇچى جىگىر نەكراوه، بەلام ئەوكات مەبەستمان ئەوه بوو كه له رووى عىلميهوه شارەزا بىت و
له رووى ئىدارىشەوه پلەكەى شارەزا بىت.

بەرپىز د.يوسف محمد صادق/ سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، كاك عزت فەرموو،

بەرپىز د. عزت صابر اسماعيل:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

پيشنارىكى تر كرا كه ئەندامىك زياد بكرىت لەسەر ئەو بنەمايه بىت كه شارەزا بىت له بوارى نەوتدا،
﴿كاك على﴾ بەشىكى باس كرد كه ئەم سندوقه پارەى تى دەچىت و تەعامول لەگەل پارە دەكات، بۆيه
كۆمپانىي كوردستان بۇ دۆزىنەوه و دەرھىنانى نەوت گىرنگ بىت كه شارەزايى تىدا بىت، لەسەر وشەكه
لەگەل ﴿د. فالما﴾ قسەمان كرد له راستيدا مەبەست پىسپۆرە، واتە كەسىك تەواو پىسپۆر و خىرەى ھەبىت
لەمەجالى دارايى و موحاسبە و ماليه و له ناحىيەى قانونى ئىشكال دروست دەبىت و تۆ ناتوانى بۇ ئەوهى
ئەندام بىت تەنيا دەرەجەى خەبىرى بەدەيى، خەبىرىش مەراھىل و مەراتبى خۆى ھەيه كه بەحس
پيشكەش بكات و خزمەتى ھەبىت و بۆيه پيشنارى دەكەين كه تەنيا بنووسرىت پىسپۆر بىت له دارايى يان
لەو بوارانەى بۆى تەرخان كراوه، سوپاس.

بەرپىز د.يوسف محمد صادق/ سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، خاتوو شىرىن نوقتەى نىزامىت ھەيه؟

بەرپىز شىرىن حسنى رمضان:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

﴿كاك على﴾ باسى وشەى شارەزاي كرد كه ئەمەش يەك ماناي ھەيه ئەوهيه كه له پلەى وەزىفى ھەيه
خۆى، نابىت جارىكى تر دابمەزىت، لىرە نازانم ئەگەر وشەى شارەزا نووسرا تەنيا ئەو مانايەى ھەيه.

بەرپىز د.يوسف محمد صادق/ سەرۆكى پەرلەمان:

باشە روونکردنەوه دەدەن، د. شىركۆ جودت فەرموو،

بەرپىز د. شىركۆ جودت مصطفى:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

﴿٢﴾ خال له لايەن ﴿٣﴾ پەرلەمانتارى بەرپىز تەئكىدى لەسەر كرا كه مەسەلەى شارەزايى كه ئىمەش
قەناعەتمان وايە كه پىسپۆرى ھەم ئەكادىمى و شارەزا دەگەيەنىت و ھەم ئەزموون و خىرە دەگەيەنىت و
بەپىسپۆرى ئەم ئىشكالىيەتە حەل دەبىت و سەبارەت بەوهى كه سەرۆكايەتى نوینەرايەتى بكات ئەمەش
خالىكى تر بوو كه باس كرا كه بىریتە ماددە ﴿٥﴾ و لىرە تەنيا سەرۆك نوینەرايەتى ئەو دەستەيه نەكات
و ئەمە له ماددەيەكى تر باس بكرىت، سوپاس.

بەرپز د.يوسف محمد صادق/ سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، د. فائا فەرموو.

بەرپز د. فائا فرید ابراهيم:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

ئەو تېيىنپانەى لە لايەن ﴿د. شرین﴾ ھات لە رووى ياسايیەوہ راستە، لەبەر ئەوہى خەبەر ئەو کەسەىە کە پيشتەر بە پيى سولەى ئىدارى پلەى خۆى وەرگرتووہ و ئيمە ليړە دەیکەینە شارەزا و ئەمە بە نەزەرى ئيعتبار وەرگىرا و تەسبیت دەبیت پيش دەنگدان لەسەر ئەم ماددەىە و چەند پيشنارى تر ھەبوون کە بۆ ﴿٩﴾ ئەندام زیاد بکريت شارەزايەك لە بواری نەوت و گاز ھەبیت و ھەروەھا سەرۆکايەتى دەستە بۆ ﴿٣﴾ کەس و لە بەردەم پەرلەمان سویند بچۆن و ئەو ﴿٣﴾ کەسە بەرپرس دەبن ھەم لە بەرامبەر پەرلەمان و نوینەرایەتى سندوق بکەن لەبەردەم دادگا و ھەموو لایەنەکانى تر، و پيشنارى تر ھەبوون کە ئايا مەرچە پلەى وەزىرى ھەبیت سەرۆكى دەستە، پيشنارەکان نەگەيشتونەوتە ﴿٣﴾ کەس، سوپاس.

بەرپز د.يوسف محمد صادق/ سەرۆكى پەرلەمان:

خۆى ئەوہى پەيوەندايدارە بە شارەزا ھيوادارم بەرپز ﴿د. ئامانج﴾ یش ھاوکاریمان بکات، شارەزا ئیستا بە پيى ياسای خاوەن پلە تايبەتەکان، پلەى تايبەتە و لەوى نووسراوہ لە ياسای ھەريىمى کوردستان، بەرپز د. ئاشتى فەرموو.

بەرپز د. ئاشتى ھەورامى/ وەزىرى سامانە سروشتیەکان:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

پيشنارىمان ھەىە ئیستا ﴿٨﴾ ئەندامن و بۆ دەنگدان لەوانەىە کيشە دروست بکات و بە راي من ﴿٧﴾ کەس بن، شارەزا و پسيۆر کيشەکان نيیە و شارەزايەكى دارايى و ئابووورى ئەندام بیت کە خيەرى لەم دوو بوارە ھەبیت کيشەکە ھەل دەکات و بە نيسبەت ئيمە نامانەويت ئەندام ئيزافە بکەين لە وەزارەتى سامانە سروشتیەکان يەك ئەندام بەسە، بەلام با روون بیت، نوینەرى وەزارەتى سامانە سروشتیەکان شارەزايى ھەبیت لە بواری نەوت و گاز و ھەمان شت بۆ نوینەرى وەزارەتى دارايى کە شارەزايى لە بواری دارايى و ئابوووریدا ھەبیت و پلەى وەزىفى ئەمە بیت و ئەمە کيشەکان ھەل دەکات.

بەرپز د.يوسف محمد صادق/ سەرۆكى پەرلەمان:

کاک بەھزاد نوقتەى نيزامى ھەبوو؟

بەرپز بەھزاد دەرويش دەرويش:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

ئەزىش دا فى تەئکید کەمەوہ، ﴿د. ئاشتى﴾ بەحس کر، ئەو خالا من ل دەستپيکى گۆتى دى فى موشکيلى ھەل کەت و ئەوا ﴿کاک عمر﴾ بەحس کرى پسيۆرەكى دى خالا ﴿٩﴾ ئيزافە بيت کو من ل موداخلا خۇدا بەحس کر، سوپاس.

بەرپىز د.يوسف محمد صادق/ سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس كاك على فەرموو،

بەرپىز على ھەمە صالح:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

بابەتتەك كە موناقتە كرا كە شارەزاكان پەلەيان چى بىت؟ لەگەل ﴿د. عزت﴾ موناقتەمان كرد ناكريت پەلەيكى نەبىت دابنريت، بۇ نەمونه نەبىت وەزىر يەك دەنگى ھەبىت لە مەجلىس و فەرمانبەريكى ئاسايى كە تازە تەعینە بە ھەمان شۆھە يەك دەنگى ھەبىت، ئىمە بەم شۆھە پيشنيارمان كرد پسپورى دارايى بەپەلەى شارەزا كە پىويستە پيشووتر ﴿۱۰ بۇ ۱۵﴾ سال خزمەتى ھەبىت يان ﴿۱۷﴾ سال يان پەلەى شارەزاش نەبىت، بۇ نەمونه مامۇستاي زانكۆيە ﴿۱۷﴾ سال خزمەتى ھەبە بە پەلەى شارەزا بۇى نەقل بكرىت و دابنريت، بۇيە ناكريت.

بەرپىز د.يوسف محمد صادق/ سەرۆكى پەرلەمان:

راستە، بە پەلەى شارەزا يەنى ھەمان ئەو مەرجانە تىدا بىت كە بۇ شارەزا پىويستە ئەو كاتە دابمەزريت،

كاك ابوبكر فەرموو،

بەرپىز ابوبكر عمر عبدالله:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

حەل كردنى ئەو ئىشكالەى د. ناشتى وتى ئەگەر مەسەلەكە دەنگدانە بۇ ئەو مافە نەدەين بە سەرۆكى دەستە لە ھەر لايەننىك زياد بىت ئەو بىت.

بەرپىز د.يوسف محمد صادق/ سەرۆكى پەرلەمان:

ئەو دەبىت لە ياساكەدا جىگىر بكرىت، كاك عمر فەرموو،

بەرپىز عمر عىنايەت ھەمە:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

من زور بە روونى ئاگام لە قسەكانى د. ناشتى نەبوو، بەلام قەناعەتم كرد باشە ئەوەى كە نوينەرى وەزارەتى سامانە سروسشتىيەكانە موختەس بىت لە بواری نەوتدا و پشتگىرى ئەوەش دەكەم كە شارەزايەك لە بواری دارايى و ئابووورى كە ئەو كاتە دەبىتە ﴿۷﴾ كەس و دەنگدانەكەش تەواو دەبىت، سوپاس.

بەرپىز د.يوسف محمد صادق/ سەرۆكى پەرلەمان:

ئەو رەخنەيەشى لەسەر د. ناشتى، تكايە دايرپژنەو و بيخوينەو بە بيخەينە دەنگدانەو،

بەرپىز جعفر ابراهيم ئىمىنىكى / جىگىرى سەرۆكى پەرلەمان:

فەرموو كاك د. ناشتى.

بەرپىز د. ئاشتى ھەورامى / ۋەزىرى سامانە سروشتىيەكان:
بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.

بەرپىزان پېش ئەۋەدى سياغەكە بىكرىت، ئەۋەدى كە شارهزا ئىمە تەۋەقۇع دەكەين لە قۇناغى يەكەم عەقد بىت و ئەجنەبى بىت ئىحتىمالە لوبنانى يان ئىنگلىزى بىت و ئەمە شتىكى مېھەنى يە و ئىحتىمالە خەلك نەدۆزىيەۋە، بۇيە بىخرىتە قالبەۋە نەتوانى كەسىكى بىانى يان عىراقى تەعەين بىكەى و شتەكە لە ناحىەى ياساى دەستت دەۋەستىت.

بەرپىز جعفر ابراهيم ئىمىنىكى / جىگرى سەرۋكى پەرلەمان:
سوپاس، شرىن خان فەرموو،

بەرپىز شرىن حسنى رمضان:
بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.

پېش بىكەفىتە دەنگدانى ئەۋە پىشنىارا ﴿كاك على﴾ كە پىپورى داراىى بە پلەى شارهزا پىشتر ھەر شارهزاىە و ئەم دى شىين ل ماددا ﴿۵﴾ ئەۋ پىپورى داراىى و ئابوورى بە پلەى شارهزا بەيتە دامەزراندن ھەتا توۋشى خەلەتى نەين، كاك د. عزت فەرموو.

بەرپىز د. ئاشتى ھەورامى / ۋەزىرى سامانە سروشتىيەكان:
بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.

ھەموو لەم دىرەدا كۆ دەكەينەۋە پىپورىكى داراىى و ئابوورى شارهزاىى ﴿۱۰﴾ سال لەم بواردە ھەبىت،

بەرپىز د. يوسف محمد صادق / سەرۋكى پەرلەمان:
بەرپىز د. قالا فرىد ابراهيم:

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.

ماددەى چوارەم

يەكەم: دەستىيەك بەناۋى (دەستەى بەرپۆۋەبەردنى سەندوۋقى كوردستان بۇ داھاتە نەۋتى و گازىيەكان پىك دىت و بەرپۆۋەبەردنى سەندوۋق لە ئەستۆ دەگرىت و مافى ھەيە سەرجم رەفتاركارىيە ياساىيەكان بۇ مەبەستەكانى ئەم ياساىە ئەنجام بدات ، سەرۋكەكەى نوپنەرايەتى سەندوۋق دەكات لەبەردەم پەرلەمان و دادگاۋ سەرجم لايەنەكانى دىكە.

دوۋەم: دەستە پىكدىت لە:

۱- سەرۋكى دەستە بە پلەى ۋەزىر.

۲- جىگرى سەرۋكى دەستە بە پلەى بىركارى ۋەزارەت.

۳- بەرپۆۋەبەرى گشتى سەندوۋق.

۴- نوپنەرى ۋەزارەتى سامانە سروشتىيەكان ، شارهزاىى ھەبىت لە بوارى نەۋت و گاز ، پلەى ۋەزىفى لە بەرپۆۋەبەرى گشتى كەمتر نەبىت (ئەندام).

5- نوپنەرى وەزارەتى دارايى و ئابوورى ، شارهزايى ھەبىت لە بوارى دارايى و ئابوورى ، پلەى وەزىفى لە بەرپۆبەرى گشتى كەمتر نەبىت (ئەندام).

6- پسپۆرپكى ئابوورى و دارايى (ئەندام).

7- پسپۆرپكى ياسايى (ئەندام).

بەرپۆز جعفر ابراهيم ئيمىنكى/جىگرى سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس ، بەرپۆز كاك عادل فەرموو نوقتەى نيزامى؟

بەرپۆز عادل عزيز شکر:

بەرپۆز سەرۆكى پەرلەمان.

سەرەتاش باسمانکرد كە وشەى سەرۆكەكەى زۆر مەتاتىيە ، واتە بەس سەرۆك ديسانەو ە خوۋى بە بەرپرسىار دەزانى ديسانەو ە يەك كەس دىتە پەرلەمان ، لەگەل ماددەى (5) ئەمە ئىشكالەكى تىدايە ئەو سەرۆكە بكرىتتە سەرۆكايەتى دەستە ، واتا لەو سى كەسە پىكەبىت (سەرۆك و جىگر و بەرپۆبەرى گشتى سەندووق) كوردىش وتوويەتى بەردەوام (سى عەقل لە عەقلىك باشترە) ، زۆر سوپاس.

بەرپۆز جعفر ابراهيم ئيمىنكى/جىگرى سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس ، ديارە ئەو ەى بىتە بەردەم پەرلەمان بۆ سوپىندخواردن لە ماددەى پىنچەم يەك كەسە ، بەلام متمانە بەو سى كەسە دەدرىت ، ئەگەر مەبەستت ئەو ەى.

بەرپۆز عادل عزيز شكور:

بەرپۆز سەرۆكى پەرلەمان.

بەلئى مەبەستت ئەو ەى ، بەلام لىرەشا تۆ ناكرى يەك كەس بە بەرپرسىار بزانى ، يەئنى ئەگەر سەرۆكايەتى دەستەكە بەرپرسىارى كولى ئەو سەندووقە ەلگرن ، يەئنى سى كەس بەرپرسىارەكە ەلگرن نەك ديسانەو ە يەك كەس و ەموو شتەكان تەنھا لەلای يەك كەس بىت ، زۆر سوپاس.

بەرپۆز جعفر ابراهيم ئيمىنكى/جىگرى سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس بۆ كاك عادل ، لىژنەى ياسايى ئەنگۆ رەئىتان لەسەر ئەمە چيە؟ بەلئى كاك دكتور شىركۆ فەرموو.

بەرپۆز د. شىركۆ جودت مصطفى.

بەرپۆز سەرۆكى پەرلەمان.

سى پەرلەمانتار ، بۆيە ئەگەر ەلەبىن راستمان بكنەو ە ، باسيان لە نوپنەرايەتتەيەكە كرد ، نوپەرايەتتەيەكە لىرە وابدانم كاك ابوبكر ەلەدنى و كاك عباس غزالى تەئكىدى لەسەر كردهو ە كاك عادلش كە نوپنەرايەتتەيەكە لە ماددەيەكى دىكە باسى لىكراو ە كە ئەم سەرۆكى دەستەيە لىرەيا باسى لىو ە نەكرى كە نوپنەرايەتى دەستەكە ئەكا بچىتە ئەو ماددەيەى كە لىرەو ە باسكراو ە جا ئەگەر وانىيە بۆ كە .

بەرپۆز جعفر ابراهيم ئيمىنكى/جىگرى سەرۆكى پەرلەمان:

بەرپۆز كاك عادل فەرموو.

بەرپىز عادل عزيز شکر:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

ماددەى (۵) راستە ئەو سى بەرپىزەى دىن لە پەرلەمان متمانەيان پى دەبەخىرئىت ، بەلام لىرە وشەى سەرۆكەكەى ، مەبەست ئەوودىيە ئەو سى كەسەى كە لە ماددەى (۵) سوپىند ئەخون لىرە بۇ دەستەكە ، ئەو سىكەسەش نوپنەراپەتى سەندوووق بىكەن لەبەر دەم پەرلەمان و دادگا و سەرجم لایەنەكانى دىكە ، يەئنى تەنھا يەك كەس نەبىت ، سى كەس سەرۆكايەتى دەستەكە بىت ، سوپاس.

بەرپىز جعفر ابراهيم ئىمىنكى/جىگىرى سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس ، كاك دكتور عزت فەرموو.

بەرپىز د. عزت صابر اسماعيل:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

سى كەس سوپىندىش بخون لەبەردەم پەرلەمان ، بەلام بۇ لىپرسىنەووە لىپىچىنەووە ھەرسىكىان ناتوانن بىنە بەردەم پەرلەمان لەبەر ئەو سى يەككىكىان پەلى وەزىرە ئەو بەرپىزانەى تر پەليان جىگر وەزىر و بەرپىوبەرى گشتىيە ، بەلام لە لىژنەكانى پەرلەمان دەتوانرئىت ھەموو سىفەتى لىپرسىنەووە ياخود بانگھىشت كردن بۇ ھەر سى سەرۆكايەتییەكە ، بۇ ھەرسى كەسەكە بىكرىن لە لىژنەكان ، سوپاس.

بەرپىز جعفر ابراهيم ئىمىنكى/جىگىرى سەرۆكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس ، بەرپىز كاك ئومىد ھەمە على فەرموو.

بەرپىز ئومىد ھەمە على

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

تەنھا پىرسىارەكە لەسەر ئەو بابەتەيە ، ئەگەر لىرە سەرۆكەكەى بنوووسى نوپنەراپەتى ئەم سەندوووقە دەكات دوایى ئىشكالى ياسايمان بۇ دروست ناكات كە ئىمە دەنگ لەسەر ئەو ئەدەين سى كەس لە پەرلەمان سوپىند دەخوا ، كە سى كەس متمانەى پەرلەمان وەردەگرئىت دوایى ئەو ئىشكالىيە ياسايمەمان بۇ دروست نابى؟ ، سوپاس.

بەرپىز جعفر ابراهيم ئىمىنكى/جىگىرى سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، خاتوو امنە زكرى فەرموو.

بەرپىز امنە زكرى سعید:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

پىويست ناكاتن بلا يەئنى شتەكى نۆرمالە ئەگەر ھەر سى كەس باوهرپا ژ پەرلەمانى وەربىگرن وەك پەسەند كرن ، بەس يەك كەس بەردەم پەرلەمانى دىت بەرپىسار بىت و سوپىندى بخوت ، يەئنى سەرۆكى پەرلەمانى سىقە دىش پەرلەمانى وەربىگرىتن و ئەوى بەرپىرسە پەلە وەزىرى بەرامبەر پەرلەمانى سەرۆكى دەستى ، ھەردوو كى دىتە ناقى وان دىف ياسا ئەگەر سەحكەى ياساى ژمارە (۲۲) ژى سالى ۲۰۰۷

ئامازە ھەندى دداتن كو دەستە ژ پەرلەمانى فە دەنگى زۆرىنەى رەھا دېتە پەسەندىكرن گەل باوەرىدان و سوپىند خارن بەردەم پەرلەمانىا جىاوازه ؟، يەئنى فان دوو شتە ئەم ژىك جودا بىكەين ، سوپاس.

بەرپىز جعفر ابراهيم ئىمىنكى/جىگىرى سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس ، رەئى لىژنەى ياساىى فەرموو.

بەرپىز د. قالا فرىد ابراهيم:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

راى لىژنەى ياساىى وەكو ئەوەى كە لە راپۆرتەكەدا ھاتووە تەنھا سەرۆكەكە نوپىنەرايەتى سەندووق بىكات لەبەردەمى پەرلەمان و دادگا و سەرجمە لايەنەكانى تر ، لەبەر ئەوەى وەكو پوونكرايەووە متمانە پىدان لە لايەن پەرلەمان لەگەل بەرپرسىارەتى لەبەردەم پەرلەمان دوو بابەتى لەپەكتىر جىاوازن ، سەرۆكەكە بە پەلەى وەزىر كە دى لەبەردەمى پەرلەمان نوپىنەرايەتى سەندووقەكە دەكاو مەسئولىەتى سەندووقەكە لە ئەستۆ دەگرىت.

بەرپىز جعفر ابراهيم ئىمىنكى/جىگىرى سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس ، ديارە خالەكى نىزامىمان ھەيە ، تكايە خالى نىزامى بەرپىز كاك سراج.

بەرپىز سراج احمد حمدامىن:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

دەكرى باسى جىگىرىش بىكرى ئەگەر سەرۆك ئامادەنەبوو لەو شوپىنانە حىزورى نەبوو دەكرى جىگىرەكەى لە شوپىنەكەى ناوى بىتن ، لە شوپىنە فەرمىيەكان باسى جىگىر نەكرايە داوادەكەم جىگىر جىى بىكرىتەووە لەو شوپىنانە ، سوپاس.

بەرپىز جعفر ابراهيم ئىمىنكى/جىگىرى سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس ، دىكتور سراج ديارە ئەووە تەحسىل حاسلە ، دەبى لە ماددەيەك كەوا يەكلاىى بىكرىتەووە ، لىژنە پەيوەندىدارەكان رەئى خۇياندا ، لىژنەى ياساىى ئەگەر رەئى كۆتايى ، سىاغەى كۆتايى بىخویننەووە بۇ ئەوەى بىخەينە دەنگدان.

بەرپىز د. قالا فرىد ابراهيم:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

ماددەى چوارەم:

يەكەم: دەستەيەك بەناوى (دەستەى بەرپۆەبەردنى سەندووقى كوردستان بۇ داھاتە نەوت و گازىيەكان پىك دىت و بەرپۆەبەردنى سەندووق لە ئەستۆ دەگرىت و مافى ھەيە سەرجمە رەفتاركارىيە ياساىيەكان بۇ مەبەستەكانى ئەم ياسايە ئەنجام بدات ، سەرۆكەكەى نوپىنەرايەتى سەندووق دەكات لەبەردەم پەرلەمان و دادگا و سەرجمە لايەنەكانى دىكە.

دووەم: دەستە پىكدىت لە:

۱- سەرۆكى دەستە بە پلەى وەزىر .

۲- جىڭرى سەرۆكى دەستە بە پلەى بىرىكارى وەزارەت .

۳- بەرپۆبەرى گشتى سەندووق .

۴- نوپنەرى وەزارەتى سامانە سىروشتىيەگان ، شارەزايى ھەبىت لە بوارى نەوت و گاز ، پلەى وەزىفى لە بەرپۆبەرى گشتى كەمتر نەبىت (ئەندام) .

۵- نوپنەرى وەزارەتى دارايى و ئابوورى ، شارەزايى ھەبىت لە بوارى دارايى و ئابوورى ، پلەى وەزىفى لە بەرپۆبەرى گشتى كەمتر نەبىت (ئەندام) .

۶- پىسپۆرىكى ئابوورى و دارايى (ئەندام) .

۷- پىسپۆرىكى ياسايى (ئەندام) .

بەرپۆز جەفر ابراهيم ئىمىنكى/جىڭرى سەرۆكى پەرلەمان:

ئىستا ماددەكەى ھەمووى دەخەينە دەنگدان ئەوھى لەگەلە دەستى خۇى بەرزىكاتەوھ ، (۵۲) كەس لەگەلە ، كى دزىھەتى؟ (۱) كەس دزىھەتى ، ماددەكە پەسەندىكرا ، ماددەى (۵) م لىژنەى ياسايى بىخویننەوھ .

بەرپۆز د. ئاللا فرىد ابراهيم:

بەرپۆز سەرۆكى پەرلەمان.

ماددەى پىنچەم:

يەكەم: پىويستە لەسەر ئەنجومەنى وەزىرانى ھەرىم، لە ماوھى (۹۰) نەوت رۆز لە رىكەوتى بەركاربوونى ئەم ياسايەدا، ھەماھەنگى بىكات لەگەل ئەنجومەنى ھەرىمى بۆ پىشكەشکردنى كاندىدىكى لىھاتوو بۆ ھەر يەك لەو سى پۆستەى كە لە بىرگەى دووھى ماددەى چوارەمى ئەم ياسايەدا ھاتوون پىشكەش بىكات .

دووھم: دوو راي لەسەرە:

راى يەكەم:

۱- ھەر يەك لە سەرۆك و جىڭرەكەى و بەرپۆبەرى گشتى سەندووق و ئەندامانى دەستە بىچگە نوپنەرانى وەزارەتى دارايى و سامانە سىروشتىيەگان لە لايەن ئەنجومەنى وەزىرانەوھ بە پەسەندىكردنى زۆرىنەى رەھى ئەندامانى پەرلەمان بۆ ماوھىك زىاتر نەبىت لە (۴) چوار سالى شىاو بۆ يەكجار نوپىكردنەوھ و بەھەمان رىكارە باسكراوھگان، دادەمەزىن، وھ ئەوانەى ئەم وەزىفانەيان پىرگىرەتەوھ، پاش تەواو بوونى ماوھى دىارىكارا ئەگەر بەپى ياسا نوئ نەكرىتەوھ، ئەوا دەگەرپىندىرپنەوھ سەر كارەكانى پىشوويان بەر لە ئەستۆگرتنى ئەم وەزىفانە .

۲- سەرۆكى دەستە لەبەردەم پەرلەماندا ئەم سوپىندە دەخوات:

(بە خوداى مەزن سوپىند دەخۆم كە بە دىسۆزىھەوھ پارىزگارى لە يەكىتى گەل و خاكى كوردستانى عىراق بىكەم و رپۆز لە ياسا رەچاوكراوھگان بىگرم) .

راى دووھم:

۱- سەرۆكى دەستە لەلایەن ئەنجومەنى وەزيرانەو بە پەسەندكردنى زۆرىنەى رەھای ئەندامانى پەرلەمان بۆ ماوەیەك زیاتر نەبیت لە چوار سالى شیاو بۆ یەكجار نوێکردنەو و بەهەمان رێكارە باسكراوەكان، دادەمەزریت.

۲- سەرۆكى دەستە لەبەردەم پەرلەماندا ئەم سویندە دەخۆت:

(بە خودای مەزن سویند دەخۆم كە بە دلسۆزیەو پارێزگاری لە یەكیتی گەل و خاكی كوردستانی عێراق بكەم و رێز لە یاسا رەچاوكراوەكان بگرم).

سێیەم: مەرجه لە دامەزراندنى هەر یەك لە سەرۆك و جیگرەكەى و بەرپۆبەرى سەندووق و ئەندامانى دەستە، سەربارى بوونی مەرجه گشتیەكانى دامەزراندن لە وەزىفەى گشتیدا، بەلای كەم هەلگری بپروانامەى زانكویى بەراى بن لە بواری پسیپۆرى دەستەو خاوەنى شارەزایى بێت لە بواری پسیپۆرى دەستە بۆ ماوەیەك كەمتر نەبیت لە (۱۵) پازدە سال بەنەیسەت سەرۆك و (۱۰) دە سال بەنەیسەت جیگری سەرۆك و بەرپۆبەرى سەندووق و ئەندامەكان.

چوارەم: ئەنجومەنى وەزيران بۆى هەیه كەسانى بیانى لەوانەى خاوەن شارەزایى و پسیپۆرى لەسەر پێشنياری ئەنجومەنى هەرىمى بەسيفهتى راویژكاریى دابمەزرینیت و ماف و پابەندیەكانیان بەپێى گریبەست و بەگوێرەى پێرەوى ناوخۆى دەستە كە ئەنجومەنى وەزيران پەسەندى دەكات، دیارى دەكرین. زۆر سوپاس ، ئیستا دەرگای گفتوگۆ دەكەینەو ئەوێ دەیهوێ بەشداری بكات با ناوی خوێ بنووسیت.

بەرپۆز فخرالدین قادر عارف / سكرتیری پەرلەمانى كوردستان:

بەرپۆز سەرۆكى پەرلەمان.

ئەم ئەندام پەرلەمانە بەرپۆزانە گفتوگۆى ماددەكە دەكەن:

(علی حەمە صالح ، زۆزان صادق ، امنە زكری ، انس محمد ، دكتۆر فرست صوفى دكتۆرە ، شرین حسنى ، تحسین اسماعیل ، دكتۆر سراج احمد ، عباس غزالى ، فەمان فیصل ، رابوون معروف ، ابوبكر هەلەدنى ، ایوب عبدالله ، ئومید حەمە علی ، بەهزاد دەرویش ، دكتۆرە جوان ، منیرە عثمان ، شكریە اسماعیل ، فائق مصطفى ، دكتۆرە رپواز فائق ، فرحان جوهر ، قادر ئۆتمان ، مریم صەمەد ، سۆران عمر ، عمر عینایەت ، عادل عزیز ، مامۆستا مروان گەلانی).

بەرپۆز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆكى پەرلەمان:

بەرپۆز فائق مصطفى فەرموو.

بەرپۆز فائق مصطفى:

بەرپۆز سەرۆكى پەرلەمان:

من پیم وایە لە ماددەى پینجەم بڕگەى یەكەم و دووهم پاش و پێشیهك هەیه پێشنيار دەكەم كە بڕگەى دووهم پێش بخریت، لە بەر ئەوێ لە بڕگەى یەكەمدا باس لە پێشنيار كردنى سى كاندیدەكە دەكرى، بەلام لە بڕگەى دووهمدا هیشتا بە دوو را ماوەتەو كە رایەكەیان تەنها سەرۆكى دەستەكە لە لایەن پەرلەمانەو

متمانەيان پى بدرىت رايەكى تريان ئەودىيە كە سەرۆك و ئەندامانى ئەنجومەنەكە، بۆيە ھەتا لە بېرگەى دووھەدا يەك لای نەكرىتەو نەتوانىن لە بېرگەى يەكەمدا ئەو ژمارەيە ديارى بىكەين كە ئەنجومەنى وەزيران كانديدەكان پيشكەش دەكات، سەبارەت بە بېرگەى چوارەم كە لە سەر پيشنيارى ئەنجومەنى ھەرىمى، من پيشنيار دەكەم ئەو بەگريتەو لە سەر پيشنيارى دەستە خۆى بى، بۇ ئەودى چونكە ئىمە لەوى ئامازەمان بەو داوھ لە سەرەتاي پىرۆژە ياساكەدا كە ئەمە سەربەخۆيى كارگىپرى و دارايى ھەيە بۇ ئەودى زياتر ئەو سەربەخۆيى بچەسپىت دەستەكە، دەستەكە پيشنيارى شارەزا بىكات بۇ ئەودى كە گرى بەستيان لە گەل كى بى شارەزاي بيانيدا، زۆر سوپاس.

بەريز د.يوسف محمد صادق/ سەرۆكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، بەريز دكتور فرست صوفى فەرموو.

بەريز د. فرست صوفى :

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

سەبارەت بە بېرگەى يەكەم لە بەر ئەودى ئەنجومەنى ھەرىمى يەك وەحدەيە ھەموويان بەيەكەون بە ھەر دوو نوپنەرەكەى ھەر دوو وەزارەتەكەش وا باشە بەم شىوئەيە بى ئەنجومەنى ھەرىم بۇ ھەر يەكە لەو پوستانەى لە ماددەى چوارەمى ئەم ياسايەدا ھاتوون دەبى بەم شىوئەيە بى، لە بەر ئەودى ئەنجومەنى ھەرىمى تەشكىل نابى تا ھەر ھەموو پوستانەكان پىكەو تەواو نەبن، نابى نە سى و نە پىنج ھەمووى بەيەكەو ئەو يەك، خالى دووھم، سەبارەت بەوئەى كە با بلىين كى لە لايەن پەرلەمانەو پەسەند بىرىت، بە پىي ماددەى پانزەدە، بېرگەى دووھم لە ياساي ژمار (۲۲) بىست و دووى سالى (۲۰۰۷) ى نەوت و گاز كە ئەلىت سەرۆك و ئەنجومەنى كارگىپرى لە لايەن ئەنجومەنى وەزيرانەو دواى پەسەند كردنى لە لايەن زۆرىنەى رەھاي ئەندامانى پەرلەمان دادەمەزرىن بە مەرجىك دەسەلات و ... ھەتا دوايى، ماناي وايە ئەگەر بىپار بى ياساي ژمارە (۲۲) بىست و دوو وەكو مەرجەح حىسابى بىكەى بۇ تەشكىل بوونى ئەو كۆمپانيەى و ئەو موئەسسەسانەى كە بە پىي ئەم ياسايە دەبى بىرىن، واتە دەبى ئەنجومەنى كارگىپرى ھەموويان لە لايەن پەرلەمانەو پەسەند بىرىن بىنە ناو پەرلەمان بە زۆرىنەى رەھا پەسەند بىرىن، ئەگەر بەو پىوئەرش دايبىن كە ئەو ياسايەشى ياسايەكى نوپىيە و دەتوانىت، يەئنى با بلىين خۆى بۇ خۆى ئەو ئەنجومەنە كى بىت يان سەرۆك بىت يان چەند ئەندامىك بىن ئەوا دەكرىتە حالەتىكى تەبىعى، بەئام بە تەصەورى من يەئنى پەسەند كردن لە ناو پەرلەمان ھىچ كىشەيەك دروست ناكات، يەئنى ئەگەر ھەموويان بىت لە ناو پەرلەمان پەسەند بىرىن ئەوانەى كە پىيان دەگوترىن ئەنجومەنى كارگىپرى، حالەتىكى زۆر زۆر ئاسايە و پىشترىش كە لە پەرلەمان ياسايەك دەرچوو و رىگاي داوھ كە پەرلەمان ھەموويان پەسەند بىكات رەچاوى ئەو كراوھ كە راستە بەس سەرۆك بەرپرسىار دەبىت لە ناو پەرلەمان لە بەر ئەودى پلەى وەزىرە و دىتە ناو ھۆلى پەرلەمان و لىپرسىنەوئەى لە گەل دەكرى و سەحبى سىقەى لە گەلى دەكرى، بەئام ئەوانى تر كە پەسەند ئەكرىن وەكو با بلىين كۆمىسيۇنى ھەئىزاردن ھەموويان ھاتنە ناو پەرلەمان پەسەندمان كردن،

يەنى حالەتتىكى تەبىئىي يە، بەلام ئەگەر بەيانى بانگى كەين ئىمە بەس سەرۋىكى كۆمىسىۋان بانگى ئەكەين ناو ھۆلى پەرلەمان، مەرج نىيە ھەموو ئەندامانى كۆمىسىۋان بىن، بۆيە من پشتگىرى ئەو رايە دەكەم، زۆر ئاسايىيە با ھەموو ئەندامانى ئەنجومەنى كارگىپرى ناو پەرلەمان پەسەند بىرىن، زۆر سوپاس.

بەرىز د.يوسف محمد صادق/ سەرۋىكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، بەرىز دكتورە رىواز فائق فەرموو.

بەرىز د. رىواز فائق :

بەرىز سەرۋىكى پەرلەمان.

من خۆم نامادە نەكردوو، تۆزىكى تر قسە ئەكەم ئەگەر ئەبى، ئەگەر نابى قسە ناكەم، دەبى دە دەقىقەھى تر قسە بكەم؟

بەرىز د.يوسف محمد صادق/ سەرۋىكى پەرلەمان:

دەبىتن باشە، بەرىز شرىن حسنى فەرموو.

بەرىز شرىن حسنى :

بەرىز سەرۋىكى پەرلەمان.

سەبارەت ماددە پىنجەم بىرگە يەكەم پشتگىرى قسەكانى دكتور فرست دەكەم، ھەر يەك لە سى پۆستەكە لابدرىتن با ھەموو كە ئەندامان لەو ئەنجومەنە، ئەو دەستەيە بىن، يەنى پىشكەش بىرىتن لە لايەن ئەنجومەنى ۋەزىرانەۋە، سەبارەت بە زۆرىنە رەھى ئەندامانى پەرلەمان، من پىم وايە تەنھا سەرۋىكى دەستە بىتە بەردەم پەرلەمان ھالى ھەر دەستەيەكى تر چۆن بە سەرۋىكى دەستەيە ھاتبوو ھۆلى پەرلەمان ۋ دەنگى لە سەر درا ئەو ئەگەر سەرۋىكى دەستەيە بە پلەي ۋەزىرىش بى، ھالى ھەر ۋەزىرىك بىتە بەردەم پەرلەمان، بەلام ئەگەر ھات ۋ ھەر سىكىان ھاتنە بەردەم پەرلەمان ۋ زۆرىنە رەھى پەرلەمانى ۋەرگرت دەبى ھەموو مودىر عامەكان ۋ ھەموو ۋەكىل ۋەزىرەكانى تىرىش بىنە بەردەم پەرلەمان ۋ ۋەرى بگرن ۋ بىتە نەرىت، نەك تەنھا بۇ ئەم دەستەيە بىرىتن، ۋ سەبارەت بە چوار سال بىرىتە پىنج سال، سەبارەت بە سوپىند خواردىنىش، من دەبىنم سەرۋىكى دەستە تەنھا مەسئولە لە سەر بەرىۋەبىردى داھاتەكانى نەوت ۋ گاز نەك مەسئولە لە سەر پەرەپىدان ۋ گەشەپىدانى نەوت ۋ گاز، لە بەر ئەوە من دەبىنم ئەم سوپىند خواردەنە شتىكى ياسايىيە ۋ تەواۋە ۋ ھىچ ھەلەيەكى تىدا نىيە، چونكە بەرپرسە بەس تەنھا لە سەر مەسائىلى ئىدارى، زۆر سوپاس.

بەرىز د.يوسف محمد صادق/ سەرۋىكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، بەرىز عمر عىنايەت فەرموو.

بەرىز عمر عىنايەت ھەمە:

بەرىز سەرۋىكى پەرلەمان.

بەريز ئەندامانى پەرلەمان، سەبارەت بە نەوود (۹۰) رۆژ زۆر زۆرە، پشتگىرى لەو خوشكە بەريزە دكتورە شكريە خان ئەكەم بکريت بە سى رۆژ يان شەست رۆژ، چونكە نەوود رۆژ زۆر زۆرە، ماوئەيەكى زۆرە بە ھەماھەنگى لە گەل ئەنجومەنى ھەريمی ئەوە لا بکريت، چونكى بە راستى ئەنجومەنى وەزيران ئەنجومەنى وەزيرانە ناکريت ئەنجومەنى وەزيران ھەماھەنگى بکات لە گەل خۇيدا ئەوانە ھەموو ئەندامان لە ئەنجومەنى وەزيران، لە بەر ئەوە من داوا ئەکەم ئەو ھەماھەنگىە لا بکريت، ئەنجومەنى وەزيران خۇى ناو پيشکەش بکات، پيوست بەو ناکات ھەماھەنگى لە گەل ئەنجومەنى ھەريمی بکات، سەبارەت بەوہى كى پيئە بەردەم پەرلەمان بۇ پەسەند کردن، من رام لە گەل بەريز دكتور فرستە و پيم وايە كاك على پينجى وت ئيمە بيكەين بە ھەر ھەوتيان بينە ناو پەرلەمان ليرە ناوھکان پەسەند بکريت تەنھا بەريز وەزير سويند بخوات ھيچ لايەك نيبە، سەبارەت بە سويندەكە بە خودای مەزن سويند دەخۆم كە بە دلئسۆزى و دستپاکی ئەركى سەرشانم جيئەجى بکەم و ... تا كۆتايى، دەستپاکی و ئەركى سەرشانم ئيزافە بکريت بۇ سويندەكە، چونكە پارە كۆ ئەكاتەو، پيوستە دەستيان پاك بيت، سەبارەت بە برگەى چوارەم ئيمەى كوردستان دەردى راويژكارى ھەيە، راويژكارى بيانى لەو بەينە چوومە كەيسىك لە يەكئىك لە وەزارەتەکان لە ماوہى دوو سالدا يانزەدە مليار دینار دراوہ بە راويژكار، من راويژكارىكم بينى نەك راويژكار نەبوو موھەندىسش نەبوو، يەعنى ئەوہى من تەقىمەم كەرد توانای موئەتئىكى يەك سالەى نەبوو بە داخەوہ مانگانەكەى بيست و چوار مليون دینار بوو، لە بەر ئەوہ راويژكار دەبى خۆمان ئى بپاريزين ئەگەر ئەكريت من داوا دەكەم لە بەريزتان و داوا لە ھەموو ئەندامانى پەرلەمان ئەكەم ليرە ديارى بکريت بە لايەنى كەمەوہ عەدەدى راويژكارەكە ئەمن ناليم ھەمووى لا بەرن لە بەر ئەوہى شتىكى تازەيە ئيمە ئەكەين داوا ئەكەم راويژكار بلين يەك تا دوو راويژكار بۇ ئەوہى ھەسريان بکەين ئەگەر بى راويژكار دايمەزرين لەوانەيە پەنجا راويژكار بينى، ھەموو پارەكەمان بەدەن بە راويژكاران، لە بەر داوا ئەكەم ئەو راويژكارەکان تەحديد بکري، زۆر سوپاس، قسەکانى من تەواو بوو.

بەريز د.يوسف محمد صادق/ سەرۆكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، بەريز سۆران عمر فەرموو.

بەريز سۆران عمر :

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

ماددەى پينجەم برگە يەكەم ئەو ھەماھەنگىە لە گەل ئەنجومەنى ھەريمی لا بکريت، چونكە كە بۇ بە ئەنجومەنى وەزيران ئەنجومەنى ھەريميش لە ناو ئەنجومەنى وەزيرانە وا ئەزانم ئىجاب ناکات بۇ پيشکەش کردنى (کانديدىكى ليئەتوو) لە راستيدا لە گەل ئەوا نيم کانديدىكى ليئەتوو ئەوہ وشەيەكى مەتاتىە لە گەل ئەوہدامى (کانديدى ليئەتوو) لا بکريت، لە راي دووہم خالى سيئەم، برگەى سيئەم مەرجهکانى ھەر يەك لە سەرۆك و جيگر و بەريوبەرى سەندوووق و ئەندامانى دەستە ديارى كراوہ، بۇيە لە گەل ئەوہم برگەى سيئەم لە راي دووہم بييت بە مەرجى دانانى ئەندامەکان، واتە ئەو مەرجهانى كە

كاندیدی لیهاتووہ لیرہ دیاری کراوہ، واتہ رای یهکهم هیچ مہرجی تیدا نییہ تہنہا (کاندیدی لیهاتووہ)، لیهاتوویش شتیکی مہتاتیہ رایہکھی دکتور فرست پشتیوانی ئەکەم کہ تہنہا سئ پۆستەکە نہبیٹ کہ لە برگہی دووہمی ماددہی چوار ہاتووہ ہموویان بن جگہ لە نوینہری ہەر دوو وەزارہتی دارایی و سامانی سروشتی و لە گەل رای یهکەمەم لە برگہی دووہم، بەلام منیش لە گەل ئەوہم کہ چوار سالہکە مہجالی نوئ کردنہوہی نہبیٹ، لابریٹ، لە گەل ئەو سویندەم کہ بەریز کاک ئەبوہکر ہلہدنی پیشنیاری کرد ئەم مہزوعہ یهکیٹی گەل و خاکی کوردستانی عیراق لە ہموو کاتیکیدا دزی یهکیٹی خاکی عیراقم لە بہر ئەوہ هیچ پەبوہندی بہوہوہ نییہ، زور سوپاس.

بەریز د.یوسف محمد صادق / سەرۆکی پەرلەمان:

زور سوپاس، بەریز تحسین اسماعیل فەرموو.

بەریز تحسین اسماعیل :

بەریز سەرۆکی پەرلەمان.

ماددہی پینج یهکەم ہەندیک ہلہی زمانہوانی تیدایہ (کاندیدیکی) ناکریٹ (کاندیدی)، واتہ بو پیشکەش کردنی (کاندیدی لیهاتووہ) لە ریکەوتی بەرکار بوونی ئەم یاسایہدا لە گەل ئەنجومەنی وەزیران ہماہەنگی بکات، نەک ہماہەنگی بکات لە گەل ئەنجومەنی وەزیران ئینجا پیشکەش بکات، دوایی زیادہیہ، چونکہ خوی دەلیت بو پیشکەش کردنی، کہواتہ ئەوہی ئەخیر نابیت ہەبیٹ لە سەر برگہی دووہم رای یهکەم (چوار سالی شیوا) شتیکی زور غەلەتہ، ئینجا بہر لە ئەستوو گرتنی ئەم وەزیفانہ زیادہیہ ئەوان ئەم وەزیفانہ زیادہیہ ئەگەر راتان لە سەر بیٹ سیاغہیہکی کہ من دام رشتووہ بۆتان دەخوینمەوہ، ہەر یهک لە سەرۆک و جیگر و بەریوبہری گشتی سەندوووق و ئەندامانی دەستہ بیجگہ لە نوینہرانی وەزارہتی دارایی و سامانہ سروشتیہکان بہ پەسەند کردنی زۆرینہی رەہای ئەندامانی پەرلەمان بو ماوہیہک منیش لە گەل پینج سالہکەدام، لە پینج سال زیاتر نہبیٹ و شیوا یهکجار نوئ کردنہوہ بیٹ، شیوا یهکجار نوئ کردنہوہ دیتہ ئیرہ بہ ہمان ریکارہ باس کراوہکان لە لایەن ئەنجومەنی وەزیرانہوہ دادەمەزرین پاش تەواو بوونی ماوہی دیاری کراو ئەگەر بہ پیی یاسا نوئ نہکریتہوہ، ئەوا دەگەرپندرینہوہ سەر کارەکانی پیشوویان، ئەمە وەک راستکردنہوہی ہەندیک شتی زیادتی کہ تیدا بوو سویند خواردنہکە من پیم باشہ بہم جۆرہ بیٹ، بہ خوا ی مەزن سویند دەخۆم کہ ئەو ئەرکە ی پیم سپیردراوہ بہ پاکی و دلسۆزی ئەنجامی بەدەم، سوپاس.

بەریز د.یوسف محمد صادق / سەرۆکی پەرلەمان:

زور سوپاس، کاک تحسین تو دشیی ئەوین تہ نفیسی دارشتن تو ب نفیسی بینی دی باشتر بیت، بەریز ایوب عبد اللہ فەرموو.

بەریز ایوب عبد اللہ :

بەریز سەرۆکی پەرلەمان.

منیش به هه‌مان شیوهی هاوړپیکانم تیبینیم هه‌یه له سهر نهو نه‌وود (۹۰) رۆژه زیادی د‌ه‌زانم به راستی، چونکه نهو یاسایه تا به‌رکار ده‌بیت له کوردستاندا له‌وانه‌یه سی رۆژی تری پی بجیت لیره (۹۰) نه‌وود رۆژ و له ماددهی سی‌زدهش (۹۰) نه‌وود رۆژی ترمان هه‌یه بو دیاری کردنی هه‌یکه‌لی کارگیریه‌که که سهرجه‌مه‌که‌ی کو بکه‌ینه‌وه ده‌کاته سهد و په‌نجا (۱۵۰) رۆژ، بویه ههم نه‌وه نه‌وود رۆژه‌ی نه‌م مادده‌یه و (۹۰) نه‌وود رۆژی مادده‌ی سی‌زده‌میش به زیاد د‌ه‌زانم بکړینه چل و پینچ رۆژ و له سهر سوینده‌ک‌ه‌ش به هه‌مان شیوه من تیبینیم هه‌بوو پیم باشه سوینده‌که بهو شیوازه بیت، به خوای مه‌زن سویند ده‌خوم که به دل‌سوزیه‌وه پاریزگاری له یه‌کیتی گهل و خاکی کوردستانی عیراق بکه‌م و کار بکه‌م بو جیبه‌جی کردنی یاسا ر‌ه‌چاو کراوه‌کان و به‌رچاو روونی له داها‌ته‌کان و زیاد کردنیان، چونکه به راستی داوای خه‌لک ههم به‌رچاو روونیه له داها‌ته‌کان و ههم له وه‌زعی نه‌م‌رؤی کوردستان و نه‌و فه‌یرانه ئابوو‌ریه‌ش زیاد کردنی داها‌ته‌کانیشه، زور سوپاس.

به‌رپز د.یوسف محمد صادق/ سهرؤکی په‌رله‌مان:

زور سوپاس، نه‌وه‌ی پېشنیاره‌که‌ی به نووسین بده، نووسین ئاسانتر ده‌بن، به‌رپز به‌ه‌زاد د‌ه‌رویش فه‌رموو.

به‌رپز به‌ه‌زاد د‌ه‌رویش :

به‌رپز سهرؤکی په‌رله‌مان.

نه‌ز ژى دگهل وان ره‌نیا بووم نه‌ف (۹۰) نه‌وود رۆژ بیته شیست رۆژ، نه‌فه خالاً ئیکى، خالاً دووی ههر ماددا پینجی برگا ئیکى دویمایی یا هاتیه نه‌م یاسایه داها‌توو پېشکه‌ش بکه‌ن، ته‌بعه‌ن وازیچه ناحیا مه‌عنه‌وی دى پېشکه‌شى په‌رله‌مانی بکه‌ت به‌س نه‌نقیسیه پېشکه‌ش به په‌رله‌مان بکه‌ت، یه‌عنی نه‌و وشه ئیزافه بیتن، یا سیی نه‌ز ژى ته‌ئیدا ئاخفتنا دکتور فرست دکهم راستی کو زور ته‌بیعیه، چونکی نه‌ف ده‌سته‌یه گرنکه چه‌وا کو‌مسیونا بالاً سهربه‌خو یا هه‌ل‌ب‌زاردنا ههر نه‌ه نه‌ندام هاتنه ئیره نه‌ف ده‌سته‌ش ب ئیعتیار یا گرنکه کو بینه به‌رده‌م په‌رله‌مانی وه‌کی گوتی په‌رله‌مان متمانی پی بده‌ت، خالاً دی بو سویندئ ژى نه‌ز پش‌ت‌گیریا ره‌نیا ماموستا نه‌ب‌وبه‌کر هه‌له‌دنی دکهم، نوقتیه‌که‌کا دی ژى من هه‌بی ماددا پینجی خالاً سییه‌م دوو مه‌رج یین داناین هه‌ف‌د‌زى ئیکن، بو نموونه بیژیتن رسته سییه‌ت بیژى بواری پ‌س‌پ‌ورى ده‌سته، هه‌تا ئیره باشه، به‌س دیسان بیژیتن خاوه‌نی شاره‌زا بیت له بواری پ‌س‌پ‌ورى ده‌سته، من پی باشه نه‌ف چه‌ند وشه بیه راکرن، خاوه‌نی شاره‌زایی چونکی شاره‌زا (۱۰) سالاً نابیت، من رسته دی دیت (۱۰) ساله، شاره‌زا بی یاسای گه‌س (۱۰) سالاً نابیته شاره‌زا، پیم باشه نه‌و وشه خاوه‌نی شاره‌زا بیت له بواری پ‌س‌پ‌ورى ده‌سته، نه‌فه زی‌ده‌یه، خالاً ئاخیریش نه‌وه‌یه نه‌ز پش‌ت‌گیریا ره‌ئیه مونیره خانى ده‌که‌م، چونکه نه‌فه راستی سه‌ندوو‌قه پاره‌یه، و‌ب‌زانم تیرا خو‌ی شاره‌زا تیدا هه‌ی نه‌ف (۷) که‌سه، پیویست ناکات زور نه‌فه‌ره زی‌ده بکه‌ن بو فی سندوو‌قی، فه‌له‌بالغیه‌کی دروست بکه‌ین، پ‌س‌پ‌ور له‌وانه‌یه مه‌ پتر پیویست بن له بواری دیکه نه‌ بو به‌رپوه‌بر‌دنه فی سندوو‌قی، کو چه‌ند پاره هات، سوپاس.

به‌رپز د.یوسف محمد صادق/ سهرؤکی په‌رله‌مان:

خاتوو مريم فەرموو.

بەرپز مريم صمد عبدی:

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

لەسەر ماددەى پینجەم پیم باشە ئەو برگەیه هەماهەنگى بکات لەگەڵ ئەنجومەنى هەریم، بۆ پیشکەش کردنى کاندیدیكى لیھاتوو ئەو لابریت هەماهەنگى، چونکە پيوستە بکریت لەسەر ئەنجومەنى وەزیرانى هەریم لە ماوەى (۹۰) رۆژ لە ریکەوتى بەکاربوونى ئەو یاسایەدا، کاندیدیكى لیھاتوو بۆ هەریەک لەو سى پۆستەى کە لە برگەى دووهمى ماددەى چوارەمى ئەم یاسایەدا هاتوووە پیشکەش بکەن، لە ماددەى دووهم، لە برگەى دووهم لەگەڵ رای یەکەمم کە هەریەک لە سەرۆک و جیگرەکەى و بەرپۆهەبەرى گشتی و ئەندامانى دەستە بیجگە لە نوینەرانى وەزارەتى دارایی، لە ماددەى چوارەم پیم باشە ئەنجومەنى وەزیران کە دەلیت بۆى هەیه کەسانى بیانى لەوانەى خاوەن شارەزایى و پسرۆرن، ئەو شارەزاو پسرۆرانە بەپى پيوستى بۆى زیاد بکریت، سوپاس.

بەرپز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

کاک فرحان فەرموو.

بەرپز فرحان جوهر قادر:

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

من پشتگیری قسەکانى دکتۆر فرست و کاک عمر عینایەت دەکەم، کە قسەکانیان کرد لەبارەى هاتنى ئەو دەستەیه لە پەرلەمان متمانه وەربگرئ، منیش لەگەڵ ئەو دەمامە لە پەرلەمان متمانه وەربگریتن، هەرودها لەبارەى راپوێژکارەکان پیم وا بیتن (راپوێژکار) ئەو زیادە، لەبەرئەوئەى شارەزا هەیه، چەند شارەزاو پسرۆرى تیدانە، ئەمەش مەسەلەیهكى بى حەد ئیداریه، راپوێژکاری بیانى بۆ دۆزینەوئەى نەوت و بۆ بواری نەوت و سامانە سروشتییهکان بى نەك بۆ بواریكى ئیدارى، بۆیه بارگران کردنیان یان هیئانى موستەشارى بیانى لیرە من بە پيوستى نازانم، پیشنیار دەکەم ئەو هەر لابیچین، راپوێژکاری بیانى لەو سەندوووقەدا تیدا نەبیئ، لەبەرئەوئەى بەشى خۆى شارەزای تیدا هەیه، لەبارەى کەمکردنەوئەى رۆژەکانیش لە ماوەى (۹۰) رۆژدا لەگەڵ ئەو دەمام کە ماوەکە کەم بکریتەوئە، دوو، سى پیشنیارکران، بەلام من پیم باشە کەم بکریتەوئە، بەلام پیم باشە لەگەڵ رەئى کاک ایوب بى (۴۵) رۆژ باشە، ئەو بوو قسەکانى من، زۆر سوپاس.

بەرپز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

کاک عادل فەرموو.

بەرپز عادل عزیز شکر:

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

سەبارەت بە ماددەى پىنجەم راي يەكەم كە دەئىت ھەر يەك لە سەرۆك و جىگرەكەى و بەرپوئەبەرى گشتى سەندووق و ئەندامانى دەستە بى، بىجگە نوپنەرانى وەزارەتى دارايى و سامانە سروسشتىيەكان لە لايەن ئەنجومەنى وەزيرانەو بە پەسەندكردنى زۆرىنەى رەھاي ئەندامانى پەرلەمان بۆ ماوئەيەك زياتر نەبىت لە (۴) چوار سالى شياو، خۆى وشەى شياو ديارە زۆر زيادەيە لەو، چوار سال بۆ يەكجار نوپكردنەو بەھەمان ريكارە باسكراوكان دادەمەزرىن، ئىشكالەكە ليرەيە و، ئەوانەى ئەم وەزىفانەيان پركردۇتەو، پاش تەواو بوونى ماوئەى ديارىكراو ئەگەر بەپىي ياسا نوئ نەكرىتەو، ئەوا دەگەرپىندرىنەو سەر كارەكانى، دواى ماوئەى ديارىكراو ئەگەر بەپىي ياسا نوئ نەكرىتەو مەتاتىە، يەعنى ديارە دواى (۸) سالەكە بۆيان ھەيە (۸) سالى تريان بۆ تازە بكەنەو، بەپىي ياسا بۆيان ھەيە ئەو ماوئەيە نوئ بكەنەو، كەواتە بەپىي ياسا نوئ نەكرىتەو لاپىرئت لە جوملەكەدا، سەبارەت بە ھاتنى ئەو دەستەيە بۆ پەرلەمان وتمان وەرگرتنەيان لەلايەن پەرلەمانەو بەزۆرىنەى رەھا پشستگىرى تەواو قسەكانى كاك على ھەمە صالح دەكەم، سەبارەت بە راپوئىزكارەكانىش كە زيادەيە پشستگىرى لە قسەكانى كاك عمر عىنايەت دەكەم، ھەرۋەھا (۹۰) رۆزىش زۆرە، ديسان پشستگىرى لە قسەكانى كاك عمر دەكەم، (۴۵) رۆز زۆر باشە، سوپاس.

بەرپىز د.يوسف محمد صادق/ سەرۆكى پەرلەمان:

خاتوو رپواز فەرموو.

بەرپىز د. رپواز فائق حسين:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

پشستگىرى لە بۆچوونەكەى كاك فائق دەكەم لەوئى كە بركەى يەكەمى ماددە پىنجەم بەگوپرەى يەك لاپوونەوئى ئەو دوو راپەيە، كە لە بركەى دووئەدا ھەيە، دارشتنەكەشى دەگوپت، بۆيە پىشنيار دەكەم بركەى يەكەم بكرىت بە بركەى دووئەى ماددەى پىنجەم، ئەوئى كە ئىستا دووئەمە، پىشنياردەكەم بكرىت بە يەكەم لەرووى قانونىەو مەن قسە لەسەر ئەو دەكەم، ناي ھەر شەش كەسەكە پەرلەمان يەعنى بوو بە عورف يان دەكرىت ھەر شەشيان بىنە پەرلەمانى كوردستان يان نا؟ بۆچوونەكەى كاك دكتور فرست تەواوئە ئەوئى كە ماددەى ۱۵ ياساى ژمارە (۲۲) دا ھاتوئە، ھەرۋەھا سەربارى ئەوئى ئىمە بركەى پىنجەم لە ماددەى ھەشتاى دەستورى ھەمىشەيى عىراقىمان ھەيە، كە باس لەو دەكات يەكەىك لە دەسلاتەكانى ئەنجومەنى وەزيران ئەوئەيە كە پىشنيارى پلە تايبەت بكات بۆئەوئى دەنگيان لەسەر بدرىت و، لە ياسا كارپىكراوكانى رازەى مەدەنى و مووچەى پلە تايبەتەكانىشا، پلە تايبەتەكان دابەش دەكات بۆ پلەى بالائى (ا) لەگەل پلە بالائى (ب)، لە ماددە قانونىەكەى دەستوورىشا بە موتلەقى باسى پلە تايبەتەكان دەكات،

كهواته وهگيل وهزيريش دهبي، مودير عاميش دهبي و، ئهگهر نهبووه به عورف كه ليړه دنگ به مودير عام بدرت، له راستيدا به خوتان دهزانن له پرووی پله بهنديهوه عورف له دواي ياسايه، له سيسته می قانونی عراقيدا ياسا به ياسا رمت دهکړيتهوه، قاعیده ی قانونی به قاعیده ی قانونی، عورف ئاسانتره که به ياسا بليين رمت بکړيتهوه يان کارپيکړدنې رايگيرت، له بهرئوهوه له دهسلاتي ئهوه پهرله مانه يه دنگ به زياتر له که سيک بدات، بؤئوهوه که يان متمانه يان په سندن کردنی بؤ زياتر له که سيک ههبيت، به لام ئيشکاليه ته که له وهدا ئهگهر له يه که کهس زياتر بيته به رده می پهرله مانې کوردستان، له يه که کهس زياتر بيته به رده می پهرله مانې کوردستان، (۲) بن يان (۶) بن، ئيمه ئهوکاته کيشه مان بؤ دروست دهبيت له مه سدری سولته ی ئه مانه، ئيمه له پهرله مان سولته يان دهدينی، کهواته ئيسنات کردنی دهسلات، يه عنی قهراری خولقينه ر بؤ دهسلاتي ئهوان بریتيه له دنگدانی پهرله مانې کوردستان، کهواته قوه تی قانونی ئهوان يان له دهسلاتا هه موویان وهکو يه کتريه، بؤيه من پيشنيارده کهم ئهگهر ئه م پهرله مانه به رپزه له سهر ئهوه ساغ بووهوه که له که سيک زياتر بيته به رده می پهرله مانې کوردستان، ئاخير به شی برکه ی دووه می مادده ی پانزه هم جيبه جی بکات، که باس لهوه دهکات موشه ريع که باسی لهوه کردووه به زؤرينه ی دنگی رهای ئه ندامانی پهرله مان داده مزرين، وتوويه تی به مه رچیک دهسلات و به رپرسياريه تيان به ياسا دیاری بکريت، واته ئيمه ئهگهر فهقهره ی دووی مادده ی (۱۵) دنگی له سهر دهدين هه موو ئه نجومه نه که دپته ئيره، پهرله مان تارانی به رپز دنگ له سهر ئهوه ده دن، کهواته نابی به شيکی فهقهره که جيبه جی بکه ين، دهبی فهقهره که به ته واوه تی جيبه جی بکه ين، پهرله مان دهبيت دنگ بدات که زياتر له که سيک دپته ئيره دهبيت ئاخیری مادده که جيبه جی بکات، دهبيت به رپرسياريه تيان دیاری بکريت، ناکريت ئهوه که سه ی که پله که ی وهزيره ليړه متمانه ی وهرگرتووه، به رپزيکيش مودير عامه هر ليړه متمانه ی وهرگرتووه من ئهوه مودير عامه بم ده ليم من و تو وهکو يه کين، چونکه مه سدری سولته ی هه ردووکمان دنگدانی پهرله مانې کوردستانه، سه باره ت به مه فهومی به رپرسياريه تی بؤ خوتان دهزانن به رپرسياريه تی هيج که سيک له ئيمه ، هيج به رپزيک له حکومت به سيفه تی شه خسی، به سيفه تی که سی به رپرسيار نييه له به رامبه ر پهرله مانې کوردستان، ته نانه ت سه رۆکی ئه نجومه نی وهزيرانيش به رپرسه له دامه زراويه که که دامه زراوه ی حکومتی هه ريمي کوردستانه و وهزاره ته گانه، واته ئيشکاليه تی به رپرسياريه تی زؤر کيشه نابی له مادده ی پيشووشدا ساغمان کردووه ته وه، که ته نها سه رۆک به رپرسه، کهواته سه رۆک به رپرسه له کرده وه ی خوی و مونه سه سه که ی که ئه ندامانی ئه نجومه نه که ش بيگومان به رپوه ی ده بن، له بهرئوهوه داواکاری من ئه وه يه له پرووی قانونيه وه ئيمه ئه وه مان به سهر دا تينه په رپئ ئهگهر هاتو دنگمان له سهر ئه وه دا ده بی ئه رک و به رپرسياريه تی ده سته که، سه رۆک ، جيگر،

بەرپۆلەبەرى سەندووق، ئەندامانى دەستە دياربى، چونكە بەراستى ئەوكاتە تەنانەت سەرۆكى حكومەتپىش
حەقى ئەوۋى نىيە لىپرسىنەۋە لە مودىر عامىك بىكات، كە لىرە لە پەرلەمانى كوردستان متمانەى پىدراۋە،
سوپاس.

بەرپۆز د.يوسف محمد صادق/ سەرۆكى پەرلەمان:

ناكرىت ئەوۋە دواى لىزنىەى ياسايش رۋونكردنەۋەى لەسەر بدەن، ناكرىت ئەو بەرپرسىارىيەتانە لە رىگای
پەيرەۋى ناوخۆى سەندووقەكەۋە دەست نىشان بىكرىت، كە ئەوۋش ئەنجومەنى ۋەزىران پەسەندى دەكات،
ئەوكاتە لە پەيرەۋەكەدا ئەوۋە ديارى بىكرىت، بەرپرسىارىيەتەكەيان چۆنە، مامۇستا مەرۋان فەرموو.

بەرپۆز حسين اسماعيل حسين (مەرۋان گەلالى):

بەرپۆز سەرۆكى پەرلەمان.

قسەكانى من كرا، سوپاس.

بەرپۆز د.يوسف محمد صادق/ سەرۆكى پەرلەمان:

نوقتەى نىزامىت ھەيە كاك عمر؟ فەرموو.

بەرپۆز عمر عىناپەت ھەمە:

بەرپۆز سەرۆكى پەرلەمان.

نوقتەى نىزامى نىيە، بەلام بەدرىزايى تەمەنى عىراقپىش ۋ پەرلەمانى كوردستانپىش نە ۋەكىل ۋەزىر، نە
مودىر عام لەبەردەمى پەرلەماندا سوپىندىيان نەخواردوو.

بەرپۆز د.يوسف محمد صادق/ سەرۆكى پەرلەمان:

كاك عباس فەرموو.

بەرپۆز عباس غزالى مىرخان:

بەرپۆز سەرۆكى پەرلەمان.

بەنىسبەت ماددەى پىنجەم لەگەل راي امنە خانم، كە تەنھا دەستەى سەرۆكايەتى سوپىند بخوات، بۆنەۋەى
توۋشى ئىشكالىيەت نەبىن، چونكە تەنھا ۋەزىر دىتە بەردەم پەرلەمان ۋ متمانە ۋەردەگرىت، بەلام بۆ خالى
دووۋەم بەمشىۋەيە بى نابل جياكارى بىكرىت تەنھا سى كەس سوپىند بخۆن، ئەگەر تەنھا سەرۆكىك كە
نەيەتن متمانە ۋەربىگرىت، دەبى ھەموو دەستەكە پىكەۋە جياكارى نەكرىت، ھەموويان پىكەۋە بىن ۋ
متمانە بە ھەموويان بدرىت ۋ، لە مودەتى (۴) سالىكەش بىكرىت بە پىنج سال.

بەرپۆز د.يوسف محمد صادق/ سەرۆكى پەرلەمان:

د. شېركۆ فەرموو.

بەرپىز د. شېركۆ ھەممە امين:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

بەشى زۆرى قسەكان كرا، بەس ھەروەكو ئەوھى كە پشتيوانيان لى بكەم، ئەو (۹۰) رۆژە بابلىين لە ماددەى پىنجەم خالى يەكەم زۆر زۆرە، لەگەل ئەووم (۳۰) رۆژ بىت، ھەروەھا مادام ئىمە دەنگمان دا پىشتر ئەنجومەنى وەزيران لەرووى رىكخستەو، ھەر ئەنجومەنى وەزيران خۇشيان ئەو خالە يەنى كاندىدەكان پىشكەش كەن نەك بە ھەماھەنگى لەگەل ئەنجومەنى ھەرىمى، لە راى يەكەمدا ھەر لە ماددەى پىنجەم، خالى يەكەم يەنى بەپىي ئەو بىت دەكاتە (۱۲) سال زياتریش، كە دەئىت يەكجار بۆى ھەيە تازە بكرىتەو، پاشانىش پاش تەواوبوونى ماوھى ديارىكراو ئەگەر بەپىي ياسا نوئى نەكرىتەو، يەنى ئەو بەرپواى من روون بكرىتەو ئايا (۸) زياترە يان ھەر (۸) سالە؟ ئاسايە دووجار بىت، بەلام (۹۰) زياتر گونجاو نىيە بەراستى، سوئندەكەش ئەو ھاوپىيانە روونيان كردهو بەراستى ئەو لە سوئندى سەرۆكى ئەم دەستەيە ناچىت، كەسانى بيانى يەنى ئەگەر ئەو سەندوووقە ئەركەكەى كۆكردنەوھى داھاتە وەكو لە ماددەى ھەشتەمى ئەم پرۆژە ياسايە باسكراو، سەرچاوھى كۆكردنەوھەكەش ديارە ئىتر من نازانم دەبى رايۆزكارى بيانى بۆچى بى؟، يەنى ماددەى ھەشتەمى ئەم پرۆژە ياسايە ببوورە بەشى چوارەم بەرپوھبىردنى داھاتەكانى نەوت و گاز ماددەى ھەشتەم، يەنى ديارىشى كردووە پارەكە لەكوئوھ دىت، يەنى روونە لەبەرئەوھە من نازانم چ پىوئىستىيەكى بە رايۆزكارى بيانى ھەيە، كە فىريان بكات چۆن پارەكان كۆدەكەنەو، ئەوھى تريان كە لە ياساى ژمارە (۲۲) ھەتوھ، بەئى لەگەل ئەووم ئەوھى كە دەئىت سەرۆك و ئەندامانى ئەنجومەنى كارگىرى لەلایەن ئەنجومەنى وەزيران دواى پەسەندكردن واتە ئەوھ وەكو خۆى جىبەجى بكرىت، من لەگەل ئەووم كە بىنە ئىرەو دواتریش لەناو پەپرەوھەكە ئەرك و بەرپىسارىيەتەكەيان ديارى بكرىت.

بەرپىز د.يوسف محمد صادق/ سەرۆكى پەرلەمان:

كالك فەمان فەرموو.

بەرپىز فەمان فىصل سليم:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

دەستپێکی پشتگیری و پەسەندنی ئاخافتنی دکتۆر فرست دگەین، ئەو ماددە ئان ژێ ئەو سەنەدی قانونی یاسا ژمارە (۲۲) سالاً (۲۰۰۷) داھاتی گەلەك وازیجە، كو پیتقیە سەرۆك و ئەندامین ئەنجومەنی ئەقی دەستی بین بەردەم پەرلەمانی بینە پەسەندکرنی، ئەرك و دەسلاتیت وناژی د دیف پەپرەوی ناوخۆ کو ئەنجومەنی وەزیران بو ئەم دەینیتی دیت بینە دەست نیشان کرنی، سەبارەت بە ماددە پینجی برگە ئیکی ئەو (۹۰) رۆژە هەر زیدەنە، نابیتن کو پەرلەمانە لقیری بەرائەتە خۆی دیاری بکات، دقیتن ژ بیر نەکات دوو وەزیفە بیتن، ئیکی تەشریحە، یەگادی رەقابەیه نەك (۹۰) رۆژ، یان (۴۰) رۆژ ئان (۲) رۆژ بکاتە قەیدەك و بیتە سەر ملی دەسلاتا جیبەجی کرنی پی مولزەم بکاتن، بو هەندی بەرائەتە خۆ پی دیار کرن، بیژیتن ئیلتیزامی دوامی هات دەمی دا دەست پی بکات، نەخیر هەر پیتقی ناکاتن یەك رۆژی هەبیتن لە رۆژا قی قانونی دەسلاتا جیبەجی کرنی مولزەمە ، دقیتن ئەگەر وان ئیلتیزاما خۆ بەجی نەهینا، پەرلەمان مۆتابەعە قی چەندی بکات، سەبارەت ئەوی سیفەتە کو بو سویند داھاتی ، ئەسلەن ئەو سیفەتە بە هیچ شیوەیهك ناگونجی لەگەل وان ئەرك و مەھامەت کو ئەف دەستە هەیه ب ستوی قە بگریتن، چونکە راستە ئەو کەسە دقیت پۆستە ی وەرگرتن پلە وەزیرە، بەس سیفەتی وی نە سیفەتیکی سیاسیە، بەلکو پتر سیفەتیکی میهنیە، ژ بەر هەندی ژ دگەل وی کاک تحسین دارپشتی، سەبارەت بە خالا ئاخیری و خالا جوارییە، ئەز باش دەزانم کو ئەف خالاها هەر ئەسلەن زیدەیه، بەهیچ شیوەیهك پیتقی ناکاتن کو ئەم بچین خەبیریکی ژ دەرڤە بینین بو هەندی کو نیشان مە بدە، کە چەوا ئەم داھاتە خۆ خر قە بکەین، چونکە ئەرك و دەسلاتیت ئەقی دەستە هەیه دەست نیشان کرن مەحدودن، دگەل هەندی دا ئەگەر ماژی دامەزراندن بەهیچ شیوەیهك بو کەسیکی بیانی نابیتن، چونکە تەزراوب دروست دەکات دگەل قانونی خدمە مەدەنییە، بەتایبەتی ماددە (۷) فەقەرە (۱) دبیزی لازم عیراقی بیت یان متجنس بیتن، زۆر سوپاس.

بەرپز د. یوسف محمد صادق / سەرۆکی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، بەرپز د. جوان، فەرموو.

بەرپز د. جوان اسماعیل عزیز:

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

بەرپزان ئەندامانی پەرلەمان.

به نيسبەت ماددەى (۵) بېرگەى (۱) لەگەل بەرپۆز كاك عمر عيناپەتەم، لەگەل خوشكە شكريەم كە (۹۰) رۆژ زۆرە، بکریتە (۴۹) رۆژ، بە نيسبەت سویندەگەى دووبارە ناکەمەو، سویندەگە بەپراستی گشتى يە، دەبى تايبەت بى بە گوپەرى تەبیعیەتى ياساکە بى، خصوصییەتى بدیریتى، بە نيسبەت بېرگەى سېپەم، كە باسى شروتى دامەزراندن دەكات، لێردا من سوپاسى لیژنەى دارایی دەكەم، سوپاسى لیژنەى پیشەسازى و لیژنەى ياسایى دەكەم، بەپراستی ماندووبوونيان دیارە لەو ياسایەى كە بېرگەى سېپەم لە ماددەى (۵) دەخوینیتەو، دیارە ئەركيان چەند بەجیھیناوە، وەسفی وەزائیف دەكەن، كە (job description) دوو لای گرتوتەو، لایەنى وەزیفەى كار و مەهام و مەسئولیاتی ئەو دەستەى دیارى كێوو، لایەنى تر باسى شەھادە و ئیختیصاص و لیھاتووی و شارەزایی ئەو كەسانەى كێوو كە لەو دەستەى ئیش دەكەن، بەلام چۆن تۆ دەبینى شەھادە و ئیختیصاص گرنگە، شتیكى تر زۆر گرنگە، لە شەھادە و ئیختیصاص كەمتر نییە، ئەویش سلوكیات و ئەخلاقیاتی مېھنەى، واتا راستە لە (شروگ العمل)، وەزیفە، نووسراو، ئەو شروتانە، بەلام تەبیعیەت و خصوصییەتى ئەو ياسایە دەخوایى باسى دەستپاكى بكەین، باسى ئەمانەت بكەین، وەك ئەوێ لە كۆلیژى بەرپۆبەردن و ئابوورى لە بەشى ژمیریارى، ئەوێ لەسەر سندوق ئیش دەكات بە عەرەبى پى دەلین (أمین صندوق)، پېشنیاری ئەو دەكەم بۆ لیژنەگە، ئەگەر ئەو رستەى لە ئاخیر فەقەرەى سېپەم دانین، كە باسى (۱۵) سال دەكەن بە نيسبەت سەرۆك، (۱۰) سال بە نيسبەت جیگرى سەرۆك و بەرپۆبەرى سندوق و ئەندامەگان، ئەویش ئیزافە بكرى (ئەو كەسانەى كە لەم دەستە كار دەكەن بە دەستپاكى و ئەمانەت ناسراوبن)، لەگەل ئەویش فەقەرەى چوارەم كە باسى راپۆزكارى بیانى دەكات، یەنى خیرەى ئەجنەبى، بەداخووە دیارە شارەزا نییە لە هەریمی كوردستان، لە هەموو جامیەگان و زانكۆكانى هەریمی كوردستان كۆلیژىك هەیه بە ناوى كۆلیژى بەرپۆبەردن و ئابوورى، ئینسانى تەخەصوصى زۆر هەیه، لەلایەنى دارایی، لەلایەنى كارگىرى، لەلایەنى...

بەرپۆز د. یوسف محمد صادق / سەرۆكى پەرلەمان:

تۆزى دەرفەتمان پى بەدە د. جوان، با بى دەنگ بن ئەندامانى پەرلەمان، بەرپۆزان ئەندامانى پەرلەمان، كاتى ئەندامى پەرلەمان قسە دەكات پىویست دەكات گوى بگرین، بۆ ئەوێ بزانی چى دەلى؟ بۆ ئەوێ دواى قسەكانى دووبارە نەكەینەو.

بەرپۆز د. جوان اسماعیل:

بەرپۆز سەرۆكى پەرلەمان:

ئەوێ بكەویتە ئەخیر هەر شانسى وایە دكتور، من ئاخیر كەسم، شانسەكە وایە، بەرپۆزان زانكۆ هەیه، زۆر زانكۆ لە هەریمی كوردستان هەیه، كۆلیژىك هەیه بە ناوى كۆلیژى بەرپۆبەردن و ئابوورى، بەشەرى شارەزای كەفائەتى وای داراییمان هەیه، ئابووریمان هەیه، كارگىریمان هەیه، دەتوانین سوود لەوان وەرگرن، لەجیاتی ئەوێ ئیعتیقاد لەسەر كەفائاتى ئەجنەبى بكەین، ئیعتیقادى زۆر باش لەسەر كەفائاتى ناوخۆ بكەین، زۆر سوپاس.

بەرپىز د.يوسف محمد صادق/ سەرۆكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، بەرپىز كاك زانا عبدالرحمن، فەرموو.

بەرپىز زانا عبدالرحمن عبدالله:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

دياره من لەسەر بېرگەى (۲)، لەسەر مەرجەكانى دامەزراندن ھەندىك قسەم ھەيە، لەبەر ئەوھى ئەو سەندوووقە نوئى يە، گىرنگىشە، وا باشە ئەو كەسانەى كە بەرپىرسيارىتيان پى دەدرى شىوازى دامەزراندنەكەيان رپوون بى، دەرھەتى تيا بى بۆ خەلكى نوپىش، ئەوھى كە لىرە ھەيە ناروونى ھەيە، سەرۆكى دەستەكە تەنھا نووسراوھ كەسىكى لىھاتوو بى، دەبى ميكانيزمىك دابىرى لە رىگەى (CV) بى، بۆ ئەوھى فورسەت بخولقى خەلكى تر، يەعنى ئەنجومەنى وەزيران لە ناو ئەم ياسايە رپوون نەكراوھتەوھ، چۆن ئەو كەسە ديارى دەكات؟ چونكە ئەوھى كە من بىنيم لىرە، باس دەكات مەرجە گشتىيەكانى دامەزراندنى لە وەزىفەى گشتى تيا بى، بەلایەنى كەم ھەلگىر بىروانامەى زانكۆبى بى لە بواری پىسپۆرى دەستە خاوەنى شارەزايى بى، ماوھى كەمتر نەبى لە (۱۵) سال، يەعنى ئىستا لەبەر چاومن كىن، دەستەكە لەبەر چاومە، كۆمەلئى خەلكى كە ھەموو تەمەنىكى زۆر زۆريان ھەيە، دانىشتوون، يەعنى ئىستا وینەكانىش لەبەر چاوى من دا ھەيە، ئەو (۱۵) سالە زۆر زۆرە راستى، يەعنى دەبى فورسەت بۆ گەنج بخولقى، واتا راستە پىسپۆرى و ئەزموون گىرنگە، بەلام خۆ گەنجى ئەو ولاتەش، ئىمە بەرنامەى تواناسازيمان ھەيە، كۆمەلئى گەنجى زۆرمان ناردۆتە دەرەوھ، ئى ئەوانە دىنەوھ، تۆ ھەرچى پۆستى ئەم ولاتە ھەيە داتناوھ (۱۰) سال شارەزايى و (۱۵) سال شارەزايى، (۲۰) سال شارەزايى، فورسەت ناخولقى، ئەوھ چوار سالىش فورسەتى دەدەيتى، چوار سالى تىرش خۆى كاندىد بكاتەوھ بۆ سەرۆكى دەستەكە، يەعنى بزانه تەمەنى دەبى بە چەند، لەبەر ئەوھ ئەو (۱۵) سالە زۆر زۆرە، بەبىرواى من بىرپىتە (۵) سال بۆ ھەردووكيان، ھەم بۆ سەرۆكى دەستەكە، ھەم ئەوانەى كە بۆ جىگىرى سەرۆك و بەرپۆبەرى سەندوووقەكەش پىنج سال شارەزايان ھەبى كىفایەتە، تا ئەو گەنجانەى كە لەم ولاتەش دەژىن خەونيان ھەبى رۆژى ببنە سەرۆكى سەندوووق و ببنە ئەندام لە بەرپۆبەردنى ئەو ولاتە، زۆر سوپاس.

بەرپىز د.يوسف محمد صادق/ سەرۆكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، بەرپىز كاك ئومىد ھەمە على، فەرموو.

بەرپىز ئومىد ھەمە على:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

خالى يەكەم پشتيوانى روونکردنەۋەكەنى د. فرسەت دەكەم، كە ھەموو مەتەنەى پەرلەمان ۋەربىگرن، دووھەم/ ھەرچەندە سوئند مەسەلەيەكى ئەخلاقى يە، بەلام بە پرواى من سوئندەكەش بگورئ بەشپوھىيەك كە لەگەل جەۋھەرى كارى دەستەكە بگونجئ، چەمكى دەستپاكي تىدايئ، سىھەم/ پشتيوانى كاك عمر عىنايەت دەكەم لەۋەى كە پراوئزكاران ديارى بكرئ، سنوورئكيان بۇ دابنرئ، لە يەك تا دوو، زور سوپاس.

بەرئز د.يوسف محمد صادق/ سەرۆكى پەرلەمان:

زور سوپاس، پراى حكومت، بەرئز د. ئاشتى ھەورامى، فەرموو.

بەرئز د. ئاشتى ھەورامى/ ۋەزىرى سامانە سروشتىيەكان:

بەرئز سەرۆكى پەرلەمان.

چەند تىببىنييەكەمان ھەيە لەسەر ناحىيەى فەنى و عەمەلى، يەعنى بىرپار لاي بەرئزان..

بەرئز د.يوسف محمد صادق/ سەرۆكى پەرلەمان:

توزئ مايكەكەت نزيك بكەيتەۋە بەرئز د. ئاشتى، بۇ ئەۋەى گوئيان لئ بئ.

بەرئز د. ئاشتى ھەورامى/ ۋەزىرى سامانە سروشتىيەكان:

بەئئ، ببوورە، يەكەم/ نەۋەد رۆژ بە نەۋەد رۆژ شتىكى عەمەلى دانراۋە، چونكە بە (۳۰) رۆژ ناكريئ، تا خەلك بدؤزىتەۋە، موقابەلەيان دەكەين، ئەۋە شتىكى عەمەلى يە، تۆ دەبئ خەلكى شارەزا بدؤزىتەۋە، موناسىبە بەۋ ئىشە يان نا، ئەۋە خەتۋەى يەكەم، ئەۋەى دووھم/ نەۋەدى دووھم لە ماددەى (۱۳)، دەتوانين ئەۋە نەختئ كەم بكەينەۋە، بىكەين بە (۶۰) رۆژ، بەلام يەكەم زەرۋورىيە، من نايىبنم، حەز دەكەى بىكە بە (۱۰) رۆژ، بەلام ناحىيەى عەمەلى نارۋا، كەچى ئەنجومەنى ۋەزيران پىي ناكريئ، ئىعلانى دەكات خەلك دەدؤزىتەۋە، گەتوگؤ دەكات، ھەماھەنگى لەگەل كئ دەكات؟ دەتانەۋئ ھەماھەنگى لايىبەن، لايىبەن موشكىلە نييە، بەلام ناحىيەى عەمەلى، جىھەى مەعنى مالىيەى و نەۋتە، دەچىتەۋە ئەۋ لوجنەيە، دەچىتەۋە ئەۋ لىژنەيە خۇى مەعنىيە، شارەزايە لە ئەنجومەنى ۋەزيران، زياتر لە ھەموو ئەندامەكانى تر، راپىسپىرئ بەۋان، بئئ جىبەجىي بكەن، ئەندامان بۇ بدؤزىتەۋە، راستە پەسند كردنەكەى لاي ئەنجومەنى ۋەزيران دەبئ، بەلام عەمەلىيەن كە كانديد بدؤزىتەۋە و پىشنيار بكەيت و موقابەلەى بكەيت، (CV) يەكەى پەسند بكەى، دەبئ لىژنەى بۇ دابنئى، لىژنەكەش خۇى جىھەى مەعنى داھاتە و مالىيەى، لەگەل دارايى، جا لەبەر ئەۋە با ۋەكو خۇى بمىئئ، من لەبەر سوئنديش من لەگەل پراى زۆربەى ئەندامەكانم، كە ئىزافەى بۇ بكرئ، نەك سامان، داھات، سامان خۇى ۋەكو سامانى سروشتى، ۋەكو نەۋتەكە خۇيەتى، باسى داھاتەكە دەكەين، ئەۋە بخرىتە سەر سوئندەكە پىمان باشە بۇ ئەۋە، چوار سال عەمەلى ترە لە ھەموو دەزگاكانى جىھانى من ئاگام لىيە پىنج سالى نييە، چوار سالىيە، بشبئ بە پىنج سال موشكىلە نييە، بەلام چوار سالى باشترە، بەلام بۇ سەرۆكى دەستەكە با لەگەل خولى پەرلەمان بئ، ۋەكو ئەنجومەنى ۋەزيران، ۋەزىر دەگورئ ھەموو، ناكريئ پىنج سال بمىئئ، ھەر ئەۋ بە تەنھا ۋەزىر ماۋەتەۋە، بەلام سەرۆكى دەستەكە كە پەلى ۋەزىرە، كە

ئەنجومەن گۇرا، ئەۋىش دەگۆر، بەلام باقى ئەندامەكان لە شوپىن خۇيان دەمىن، چوار سال قابىلى تەمدىد بى، يان نا، يەك جار تەمدىد بى بەسە، باۋەر ناكەم پىۋىستى بە زياتر بى، راپۇژكارى بيانى پىۋىستە يان پىۋىست نىيە؟ بيانى بى، يان بيانى نەبى، بەلام راپۇژكارىكە كە بتوانى بە عەقد دايىمەزىنى، بۇ ئەۋەدى كە شارەزايى ھەيە بەكارى بىن، بۇ نموونە بەرپزان من لە ئەنجومەنى ۋەزىرائەم، برادەرم لىرە نىيە ۋەزىرى دارايى كە خۇى قسە بكات، داۋاي لى بكة راپۇرتىكت بۇ دروست بكات چەند گرافىكى تىدا بى، چەند تەحلىلىكى تىدا بى، ۋەللا بە مانگىك دروستى ناكات، شارەزايى نىيە، ھەتا لە ئەساسى ۋەزارەتى دارايى دا حاسىبە نىيە، ھەموۋى بە دەست دەكرى، ئى باشە تۇ چۇن دەتوانى ئەم سىندوۋقە بەرپۆۋبەبە بى ئەۋەدى ئەم شارەزايى يە دروست بكةى، بەرپزان من ئەۋەدى بەباشى دەزانم خۇى ئەمىنى سىندوۋقەكە دەبى يەكى لەۋانە بى كە بىدۇزىنەۋە، ئىحتىمالە ئەجىنەبى بى، جا لەبەر ئەۋە من دىمەۋە سەر ئەساسەكە، يەك كەس بەرپرسە، سەرۆكەكەيە دىت سويند دەخوات، نەك ھەر سى كەس، نەك ھەر شەشەكە، ئەۋە دروست ترە، لەبەر ئەۋەدى ئىحتىمال زۆرە ئىمە ئەمىنى سىندوۋقەكە دەبى ئەۋە شارەزايى تەۋاۋى ھەبى، من ۋەكو ۋەزارەتى سامانە سىروشتىيەكان، با باسى ۋەزارەتى خۇم بكام، چەند راپۇژكارى دەرەۋەم ھىناۋە، زۆر ئىعتىمادىان لەسەر دەكەم، ئىشم بۇ دەكەن، ۋەللا، ۋەبىلا، ۋەتەلا (۵۰) كەسم بۇ بىنە لە جىۋلۇجىيەكان ناتوانى خەرىتەيەكەم بۇ بكات ھىشتا، ئى باشە ئەۋە تۇ ئىشىكى عەمەلىت داناۋە، دەبى بتوانى رۇزانە راپۇرت دەربكات، دەبى تەحلىل بكات، دەبى بتوانى كۆمپىوتەر بەكار بەينى، ناتوانىن خەلك تەعەن بكەين لەبەر ئەۋان، بۇ ئەۋەمان نەكردوۋە، ئەگەر ۋابى با ھەر لە شوپىن خۇى بىمىنى، خۇ من باشتر دەتوانم راپۇرتت بۇ بكام، تۇ دەتەۋى سەربەخۇى ھەبى، بەلام عەمەلى تر بى، ئىشەكەى خىراتر بىروات، ئىشەكەى شەفاف بى، ئىشەكەى بە تۋانا بىكات، تەحلىل بكات، بۇ ئەۋەدى تىى بگەين ھەموۋمان، جا لەبەر ئەۋە پىشنىارى ئىمە ۋايە ھەر يەك كەس بى بۇ پەرلەمان، لەبەر ئەۋە سەبەبە مەجال بەدەين كە رەئىسى سىندوۋقەكە لەۋانەيە، ئىحتىمالە يەككى شارەزا بى لە دەرەۋە بىدۇزىنەۋە، بىروا ناكەم من كەس ناناسم، لەۋانەيە بەرپزتان زۆر خەلك بناسن بتوانى ئەۋە ئىشە بكات، ئەگەر ھەبۋايە من تەعەنم دەكرد لاي من، خەلكى ۋام پىۋىستە بۇ موحاسەبە، نىيە، لە دەرەۋە ھىناۋەم، جا بەرپزان ئەۋە كورت ۋ موختەسەر ئىمە مىللەتى كورد مەئساتى زۇرمان دىۋە، ھىشتا مەجالىكى زۇرمان ماۋە كە بگەينە ئەۋە بتوانىن بەشى لەۋ ئىشانەى خۇمان، خۇمان بە دەستى خۇمان بىكەين، لەبەر ئەۋە ھىۋادارم كە بە خراب ۋەرى نەگرن، من ھەز دەكەم كە بزانت ئەۋە عەمەلى دانراۋە ئەم ياسايەى كە بىروا، ئىشەكە بىروات، شتىكى فەننى دروست بىى، بتوانىن بە شەفافىت خىرا مەلوماتەكە بە پەلە ۋەربگرىن، كە بتوانىن تەحلىلى بكەين، جا لەبەر ئەۋە سەبەبانەيە من لەگەل ئەۋەم كە يەك بى بۇ سويند خۋاردن، يەك شتى تىش خەلەل ھەيە لە ھىنەكە، لەۋانەيە لە صياغەى عەقدەكەيە كە ئىمە ناردوۋمانە، بە تەئكىد مەبەستى ئىمە نەبۋە كە ۋەزىرى سامانە سىروشتىيەكان يان ۋەزىرى دارايى نۆينەرى خۇى بكات بە ئەندام، نا، ئەۋە پىشنىارى دەكات، دەبى دەنگى بۇ بدرى لە ئەنجومەنى ۋەزىران، مەبەست ئەۋە نىيە ئاشتى

ھەورامى، يان ۋەكو كا رېياز بەيانى بلىڭ فلانە مودير عامم دەنيرم، ئەندامە، دەبى ھەموو كەسىك بېدەنگ بى، نە كەس بلىڭ رەئيم ھەيە لەسەرى، نا، بە عەكسەۋە، دەبىڭ ھالى، ھالى باقى بى، دەبىڭ ئەنجومەنى ھەرىمى موقابەلەى بىكات، ئەنجومەنى ۋەزيران بلىڭ ئەۋە ھىنەكەى باشە يان باش نىيە، جا لەبەر ئەۋە من ھەز دەكەم ئەۋەش چارەسەر بىكرى، ھەموو ئەندامەكان بەيەكەۋە ئەنجومەنى ۋەزيران پەسندىان بىكات، زۆر سوپاس.

بەرپىز د.يوسف محمد صادق / سەرۋكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، خاتوو منيرە مولاھەزەپەكت ھەبوۋ؟ نوقتەى نىزامىت ھەيە؟ فەرموو.

بەرپىز منيرە عثمان على:

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.

بەرپاسى ئىمە لە قسەكانى بەرپىز ئاشتى ھەورامىيەۋە خەرىكە بى ھىۋا دەبىن لە گەنجى ۋلاتەكەمان، يەنى گەنجى ئىمە گەپشەپتەئاستىك نەتوانى كۆمپىوتەر بەكار بىڭى، ئەى بۇ زانكۆكان داناخەن؟ بۇ قەرار نەدەين زانكۆكان دابخەين؟

بەرپىز د.يوسف محمد صادق / سەرۋكى پەرلەمان:

باشە خاتوو منيرە، قسەى خۆتت كىردوۋە ۋ رەئى خۆتت وتوۋە، ئەۋىش رەئى خۆى دەلى، لىژنە پەيوەندىدارەكان قسەتان ھەيە؟

بەرپىز د. قالا فرىد ابراهيم:

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.

پىشنىارەكان زۆر بوون، لەسەر پا ۋ پىشنىارى بەرپىزان ئەندامانى پەرلەمان، لىژنەكان رېككەوتوۋىن كە بەۋ شېۋەيەى ئىستا دامان رشتوۋە بىدەينە دەنگدان، بەلام ئەگەر بەرپىزتان دەقەپەكى ترمان بدەنى، مەمنون دەبىن بۇ ئەۋ بابەتە.

بەرپىز د.يوسف محمد صادق / سەرۋكى پەرلەمان:

باشە سوپاس، بەرپىز د. زۆزان، فەرموو.

بەرپىز د. زۆزان صادق سعيد:

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.

نە نوقتەت نىزامى، بەس ۋەكو رەخنەيەكە، مولاھەزەپەكە ۋەكى دگەل منيرە خانى، ئەگەر فى شېۋە بىتن مە ھەندە پىسپور ۋ تايبەتمەند ۋ دىكتور ۋ پروفىسور لە زانكۆپىت ھەرىمى ھەين، ھەميا موختەص نەبن ۋ شارەزا نەبن، جەدوۋەكى بۇمە چىكەن بۇ شولەكى ۋاستە يەنى زانكۆپىت مە ھەمىت فاشىلن.

بەرپىز د.يوسف محمد صادق / سەرۋكى پەرلەمان:

باشە سوپاس، د. قالا، فەرموو.

بەرپىز د. ئالا فرىد ابراهيم:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

ئەۋەدى كە دەپخوئىننەۋە را و پېشنىيارى زۆربەى ئەندامانى پەرلەمان تىدا جىيى كراۋتەۋە، دواى گىفتوگۆكردن لەلاى لىژنەكان.

ماددەى پىنچەم:

يەكەم:

پىۋىستە لەسەر ئەنجومەنى ۋەزىرانى ھەرىم لە ماۋەى (۹۰) نەۋەد رۆژ لە رىككەۋتى بەركاربوۋنى ئەم ياسايدە، ھەماھەنگى بىكات لەگەل ئەنجومەنى ھەرىمى بۇ پىشكەش كىردنى كانىدى لىھاتوو بۇ ھەر يەك لەو پۇستانەى لە بىرگەى دوۋەى ماددەى چوارەمى ئەم ياسايدە ھاتوو.

دوۋەم:

۱- ئەندامانى دەستە لەلايەن ئەنجومەنى ۋەزىرانەۋە پاش پەسند كىردىيان بە زۆرىنەى رەھاي ئەندامانى پەرلەمان بۇ ماۋەيەك كە زياتر نەبىت لە چوار سال دادەمەزرىن و شىاۋى يەكجار نوئ كىردنەۋەن بە ھەمان رىكارە باسكراۋەكان، ئەۋانەى ئەو ۋەزىفانەيان پىر كىردۇتەۋە پاش تەۋاۋىۋونى ماۋەى دىيارى كراۋ ئەگەر بە پىي ياسا نوئ نەكرىتەۋە، ئەۋا دەگەرپىندىرئەۋە سەر كارەكانى پىشۋويان بەر لە ئەستۆ گىرتنى ئەو ۋەزىفانە.

۲- سەرۆكى دەستە لەبەردەم پەرلەمان دا ئەم سوئندە دەخوات:

(بە خوداى مەزن سوئند دەخۆم كە بە دئسۆزىۋە پارىزگارى لە يەككىتى گەل و سامان و خاكى كوردستانى عىراق بىكەم و پابەند بىم بە ياسا).

۳- مەرجە لە دامەزراندنى ھەر يەك لە سەرۆك و جىگرەكەى و بەرپۆۋەبەرى سەندووق و ئەندامانى دەستە، سەربارى بوۋنى مەرجە گىشتىيەكانى دامەزراندن لە ۋەزىفەى گىشتى دا، بەلاى كەم ھەلگىرى بىروانامەى زانكۆبى بەرايى بىت لە بوارى پىسپۆرى دەستە ۋە ھاۋەن شارەزايى بىت لە بوارى پىسپۆرى دەستە بۇ ماۋەيەك كەمتر نەبىت لە (۱۰) دە سال بەنىسبەت سەرۆك و (۷) ھاۋەت سال بەنىسبەت جىگرى سەرۆك و بەرپۆۋەبەرى سەندووق و ئەندامەكان.

سەربارى بوۋنى مەرجە گىشتىيەكانى دامەزراندن لە ۋەزىفەى گىشتى دا بەلاى كەم ھەلگىرى بىروانامەى زانكۆبى بەرايى بى لەبوارى پىسپۆرى دەستە ۋە ھاۋەن شارەزايى بى لەبوارى پىسپۆرى دەستە بۇ ماۋەيەك كەمتر نەبىت لە ۱۰ سال بەنىسبەت سەرۆك و ھاۋەت سال بەنىسبەت جىگرى سەرۆك و بەرپۆۋەبەرى سەندووق و ئەندامەكان.

۴- ئەنجومەنى ۋەزىران بۇي ھەيە كەسان لەوانەي خاۋەن شارەزايى و پىسپۇرن لەسەر پېشنيارى ئەنجومەنى ھەرئەيى بەسيفەتى راۋىژكارىيى دابمەزىننىت و ماف و پابەندىيەكانيان بەپىي گرىبەست و بەگوپرەي پېرەوى ناوخۇي دەستە كە ئەنجومەنى ۋەزىران پەسەندى دەكات، دىارى بگرين.

بەرپىز د.يوسف محمد صادق/سەرۆكى پەرلەمان:

خاتوو امنە فەرموو.

بەرپىز امنە زكرى:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

مە ل نوقتەيەكا ياسايى ئەگەر ھاتوو بە ۋەرگريش پەرلەمانى ۋەرگريتن، ماۋەي گرىدانا خۇ ل پەرلەمانى بەرچاف بىتە ۋەرگرتن، چار سال ناگونجىت گەل خولا پەرلەمانى، يەئنى فەراغا ياسايى بۇ سەرۆكى دەستى دى چى بىتن، باشە بىتە پىنج سال.

بەرپىز د.يوسف محمد صادق/سەرۆكى پەرلەمان:

كاك عادل فەرموو.

بەرپىز عادل عزيز شكر:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

۹۰ رۆژەكە ۋەكو خۇي ماۋتەۋە، كە راي زۆرىنەي ئەندام پەرلەمانەكان كە ئەو ماۋەيە زۆرە، ھەرۋەھا لە راي يەكەمىش كە لە ماۋەي دىارى كراۋدا بە پىي ياسا نوئى نەكرىتەۋە، ئەو (بەپىي ياسايە نوئى نەكرىتەۋە) زۆر مەتاتىيە، يەئنى رىخۇشكەرە بۇ ئەۋەي كە ئەو ئەندامە بەرپىزانە بۇ ماۋەي ھەشت سالى دىكەش واتە بچىتە (۱۶) سال ماۋەكەيان بۇ درىژ بگرىتەۋە، ئەلئى (چوار سالى شىاۋ بۇ يەك چار نوئى كرىنەۋە) يەئنى تا ئىستا بۇ (۸) سال تەبىئەيە، بەلام دەلئى (بەھەمان كارە باس كراۋەكان دادەمەزرىن) ئەوانەي ئەم ۋەزىفانەيان پىر كرىۋوۋتەۋە، پاش تەۋاۋبوۋنى.

بەرپىز د.يوسف محمد صادق/سەرۆكى پەرلەمان:

ئەو چارەشى تازە بوۋىيەۋە، بەھەمان رىكارى ياسايى، يەئنى دەبى ئەنجومەنى ۋەزىران رازى بى، بىتە پەرلەمانى كوردستان، پەرلەمانى كوردستانىش پەسەندى بكات، ئىنجا دەبىتەۋە، كاك عادل فەرموو.

بەرپىز عادل عزيز شكر:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

يەئنى ھەمان ئەندام؟

بەرپىز د.يوسف محمد صادق/سەرۆكى پەرلەمان:

بەللى ھەمان ئەندام، يەك جار دەتوانى تازە بېيتەو، بەلام بەھەمان پىكارەكان، واتە دەبى ئەنجومەنى
وھزيران پازى بى و پەرلەمانىش پازى بى، كاك عادل فەرموو.

بەرپىز عادل عزيز شکر:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

ئەمە بۇ ھەشت سالەكە بەرپىزم، بەلام لىرە دەللى پاش تەواو بوونى ماوۋى ديارى كراوۋەكە، ئەگەر بە پىي
ياسا نوئى نەكرىتەوۋە ئەوا دەگەرپىندىتەوۋە سەر كارى پىشووۋى.

بەرپىز د.يوسف محمد صادق/سەرۆكى پەرلەمان.

يەئنى چوار سالەكە ئەگەر تازە نەبوۋىيەوۋە دەپرواتەوۋە سەر ئىشەكەى خۆى، كاك عادل فەرموو.

بەرپىز عادل عزيز شکر:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

وشەى (ئەگەر بە پىي ياسا نوئى نەكرىتەوۋە) كەمىك مەتاتىە، يەئنى ئىحتمالى ئەوۋە ھەيە دواى ھەشت
سالەكە بۇ چوار سالى تر ديسان بۇيان تازە بكرىتەوۋە.

بەرپىز د.يوسف محمد صادق/سەرۆكى پەرلەمان:

باشە ئىستا لىژنەى ياساىي روونكردنەوۋەت دەدەنى، خاتوو شكرىە فەرموو.

بەرپىز شكرىە اسماعيل مصطفى:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

زۆربەى پىشنيارەكانى ئىمە رەچاۋ نەكراوۋە، ئىمە كۆمەللىك پەرلەمانتار ئەوۋەمان پىشنيار كىرد كە ماوۋى
(۹۰) رۆژ گەللىك زۆرە، بكرى بە (۶۰) يان (۴۵) يان (۵۰) ھىچيان وەر نەگىراوۋە، سەبارەت بە سوئندەكە،
ئەوۋەى كە دكتورە خوئندىەوۋە، بەپراستى زۆرىك لەو سوئندانەى كە ئىمە پىشنيارمان كىرد ئەوانەى كە ئىمە
وتمان بەم شىۋازە نىيە، بۇيە ئەو سوئندەى كە جەنابيان خوئندىەوۋە لەگەل ناوەرۆكەكەى لەگەل ئەم
كاروپىشەيە ناگونجى، سەبارەت بە مەسەلەى راپوئىكار كە زۆرىك لە ئەندام پەرلەمانان پىشنياريان كىرد كە
ئەمە بەپراستى ئەو راپوئىكارە، ھىنانى راپوئىكارىكى بيانى بە موۋچەيەكى يەكجار زۆر لەگەل ئىستاي
ھەرىمى كوردستان ناگونجى ئەگەر زۆر زەرور بوو ئىنجا بە عەقد بى، سوپاس.

بەرپىز د.يوسف محمد صادق/سەرۆكى پەرلەمان.

بيانبەكە لابرەو پىم واپى، خاتو منىرە فەرموو.

بەرپىز منىرە عىمان على:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

داوا لە بەرپىز لىژنەى ياساىي دەكەم جارىكى تر خالى كۆتايىمان بۇ بخوئىننەوۋە بى زەحمەت.

بەرپىز د.يوسف محمد صادق/سەرۆكى پەرلەمان:

باشه دوايې هه مووی دهیخویننه وه، کاک عمر فهرموو.

بهريز عمر عيناپهت حه مه:

بهريز سهروکی په رله مان.

فيعلهن ئيمه داوامان کردووه (۹۰) روژه که کهم بکريته وه، دهسکاري نه کراوه، پشتگيري قسه ی کاک عادل ده کهم که داوا دهکات به پيی ياسا نوئ بکريته وه، نه وه ته حسيل حاسله، نه وه نه گهر بيانه وي بويان نوئ بکريته وه، نه وه کاته ياسايه که هه موار ده کهن و با (۸) ساله که بييت به (۱۲) سال، به لام ئيستا نه وه مه تاتيه و پيوسته نه وه وشه يه لابي، له سه سر سوینده که وشه ی ده ستپاکيمان داوا کرد ده ستپاکيه که يان ره چاو نه کردووه، بهريزان نه ندامانی ليژنه ی ياساي و سهروکی ليژنه ی ياساي له راويژکاره کانيش دا ئيمه داوامان کرد بکري به شيوه ی کاتي و ژماره ی راويژکاره کانيش دياري بکري، ناکري مه فتوح بي بو راويژکاريک، له وانه يه سه د راويژکار دابمه زريني، يه عني ئيمه نمونه مان هيناپه وه له يه ک دائيره له کوردستان دا (۲۲) راويژکار دامه زراوه، يه عني ئيمه با ژماره که ته حديد بکري، چهنه راويژکاري پيوسته ئيستا پيمان بلين، يه که؟ دووه؟ دهيه؟ بيسته؟ با ليره ئيستا ته حديد بکري، چهنه راويژکاريان ده وي؟ سوپاس.

بهريز د. يوسف محمد صادق/ سهروکی په رله مان:

خاتوو زوزان فهرموو.

بهريز د. زوزان صادق سعيد:

بهريز سهروکی په رله مان.

مه سي نه ندام په رله مانا پيشنيار کر کو کانيدی ليها توو بيته کانيدی پسيور يان کانيدی پسيور و ليها توو، چونکه لفيري ديت هه ف دزيه ک هه بيتن دگل ماددا بهري، کو يا گو تي پسيوره کی دارايی، پسيوره کی نابووري، يه عني لفيري نه وه په يقا ليها توو لفيري ديتن موته مه کين، يه عني هه ف دزي وه يه نه وه کو موخته س بي ل ماددا دی تر دا، فه دقيت نان پسيوره ک کانيده کی پسيور و ليها توو بيتن يان کانيده کی پسيور، سوپاس.

بهريز د. يوسف محمد صادق/ سهروکی په رله مان:

تکايه ليژنه کانی په رله مان، ته بهن نه وه سياغه يه ی خوینرايه وه، پيکه وتنی هه موو ليژنه کان بوو، نه وه سي ليژنه يه ی که له سه ر مه نه سه کهن، نه وه سياغه ی که خوینديانه وه، بويه ئيستا روونکردنه وه بدن له سه ر نه وه سياغه يه ی که خوینديانه وه و تيبينی نه ندامانی په رله مانيش ره چاو بکهن و وه لامي تيبينيه کان بدنه وه، کاک گوران فهرموو.

بهريز گوران نازاد حه مه:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

ھەموو رەئىھەكى ئەندامى پەرلەمان جىي ئىعتبارە و ئىوھ دەتوانن بە دەنگدان يەكلایى بکەنەوھ، بەلام کہ ئىمە لەدوای موشاوەرەھىكى زۆر، يەئنى رەئىھەکانى ئىوھمان لەبەردەستە، موناقەشەى دەکەين لەگەل حکومەت و لەگەل خۇمان لەرووى مەنتقى لىكى دەدەينەوھ و دوا سیاغەھى نىھائى وەردەگرين، بەو مەعنايە نىيە رەئى ئىوھمان لەبىر چووبى، لەبەدەل ئەوھ ئەگەر ئەوکاتە ھەموو رەئىھەك کہ قسەى لەسەر کرا دەيخەينە دەنگەوھ ئەوھ شتىكى دىکەھى، لەبەرئەوھ زۆرجار ئەوھ دووبارە دەکرىتەوھ و ئەندامان دەلین ئەو رەئىھەى ئىمە وەرنەگىرا، لەسەر (۹۰) رۆژەکە يەکەم شت ئەم مەوزوعە رەبتى بە حکومەتەوھى، حکومەت جىھەى مەعنىە، دەللى من پىويستم بە (۹۰) رۆژە ئەوھ يەك، دوو/ ئىمە کۆمىسيۇنى ھەلئىزاردنمان لە پەرلەمان دروست کرد، (۹۰) رۆژمان دانا ئاخىر رۆژ پى راگەيشتىن، کہ مەسەلەى ئىختىساسى و پىسپورى نەبوو دەزانن چۆنمان دانا، ئاخىر رۆژ بۆ سبەھىنى مودەکە سقوتى دەکرد، ئەمە شتىكى پىسپورى و ئىختىساسى، سىيەم/ ئەم ولاتە لەسەر ئەم (۹۰) رۆژە ئەمە بۆ يەکەمجارە گرنگە ئەم کارە، ھەتا دروست دەبى، دواتر دەکوويتە سەر سکهى خوى و ئەم (۹۰) رۆژە شتەکە کۆتايى پى دىت، بۆيە يەئنى وەك رەئى لىژنە لەگەل حکومەت مادام ئەوان خۇيان واپان پى باشە و تەجروبهشمان نەبووھ، کىشە نىيە، (۹۰)ى دووھمىش لىژنەى با بلىين سامانە سروشتىيەکان و ئىمەش رەئىمان واپە، ئەگەر واپوو لەوئى دەتوانرئى، قابىلى ئەوھىە بکرى بە (۶۰) رۆژ ئەو رەئىھەى کاک عمر وکاک عادل باسيان کرد، مەنتقەکەى يەئنى دارپشتنەوھى نەسەکەى ئەوھايە کہ ئەو کەسە چوار سالە و چوار سالى دىکەى بۆ نوئى دەکرىتەوھ، بەلام کہ دەيخوئىيەوھ، لەوانەھىە ھەندئى کەس تەفسىرى دى تى بگات، بۆيە ئەوھمان دەسکاری کرد کہ بلىين پاش تەواو بوونى ماوھى دىارى کراو ئەوھ لادەدەين ھەر دەلئىن ئەو کاتە با بلىين بە پىي ياسا کہ بۆى نوئى دەکرىتەوھ لادەبەين، پاش تەواو بوونى کارەکەى دەگەرپتەوھ سەر وەزىفەکەى خوى، ئەو رەئىھەشمان وەرگرتوھ سوپاس.

بەرپىز د.يوسف محمد صادق/سەرۋىكى پەرلەمان:

بەرپىز د.قالا فەرموو.

بەرپىز د.قالا فرید ابراهيم:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

ئەوھى کہ پەيوھست بوو بە بابەتى سوئند خواردنەکە کہ موستەلەھى دەستپاکى بۆ زياد بکرى، من ئەندامان دلتيا دەکەمەوھ لەوھى کاتى کہ لەبەرگەى سىيەم دەلئىن مەرجه لە دامەزراندنى ھەريەك لە ئەندامان، بوونى مەرجه گشتىھەکانى دامەزراندن لە وەزىفەى گشتى دا، ھىچ کەسەك لە وەزىفەى گشتى دا دانامەزىت ئەگەر ھاتوو ئىدانە کرابى بە تاوانى جونھە ياخود جىنايە، کہ دەست پىسى و تاوانەکانى جونھە و جىنايە دەچنە ناو ئەو بابە، واتە کہ دەلئىن مەرجه گشتىھەکان بە پىي وەزىفەى گشتى ئەو کەسەى کہ تاوانبار بى بە يەكەك لەو تاوانانە خوى دانامەزى، بۆيە دەستپاکى ئەو کەسە تەحسىل حاسلە

به پيى ياسا، ئەو سەبارەت بەو بابەتە، بابەتى دووم كە باسكرا راويژكارەكان بە سيفهتى كاتى بن، ئىمە خۆمان لە ياسايەكەدا دەئىين بەپيى گريبەست، كە دەئىين گريبەست، يەنى عەقد، عەقد خۆى دامەزراندن نىيە و عەقد خۆى موفەتە ليرە، لەرووى ياسايەووه عەقد موفەتە.

بەرپىز د.يوسف محمد صادق/سەرۆكى پەرلەمان:

با تەواو بى كاك سۆران، نوقتەى نيزامى؟ فەرموو.

بەرپىز سۆران عمر سعید:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

ديسان لە سویندەكە كە بەرپىز د.اشتى تەئكىدى كردهوه قەزىه سامان نىيە، داھاتە، با وشەى سامان بكري بە داھات، دەبوو رەچاوبكرى.

بەرپىز د.يوسف محمد صادق/سەرۆكى پەرلەمان:

بەرپىز د.قالا فەرموو.

بەرپىز د.قالا فرید ابراهيم:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

داھات بە موستەلەحى عەرەبىەكەى بە مانای ئىرادات دىت، ئىمە دىراسەى ھەندىك لە ياساكانمان كرد كەسویندى تىدايە نازانم موستەلەحى ئىرادات ھىچ سویندى پى نەخوراوه، دائىمەن سامان ھاتوو، (پروات) ھاتوو، بەلام رەئى نىھائى بۆ ئەندامانى پەرلەمان دەمىنیتەو، بىكەن بە داھات، پەرەواتى مالى ھەيە، بەلام بە سامان ھاتوو، بەلام داھات.

بەرپىز د.يوسف محمد صادق/سەرۆكى پەرلەمان:

كاك عمر فەرموو.

بەرپىز عمر عىنايەت ھەمە:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

بەرپىز سەرۆكى لىژنەى ياسايى فەرموى كە دەستپاكى تەحسىل حاسلە، خۆ دئسوزيش تەحسىل حاسلە بۆ ھاتوو دئسوزى، يەنى دەستپاكى بۆ نەبى، چ زەرەپك دەدا لەو سویندە، ئەوھىە يەكەم، دووم ژمارەى راويژكارەكان با بوترى، يەنى ناتوانى مەفتوح بى لەوانەيە سەد راويژكار دامەزرىنى.

بەرپىز د.يوسف محمد صادق/سەرۆكى پەرلەمان.

باشە سوپاس، كاك خلف فەرموو.

بەرپىز خلف احمد معروف:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

من تەئكىد لەو قسەيەى ئەخىرى كاك عمر دەكەم، سەبارەت بە تەحەدەد كەردنى پراوئىژكارەكان دوو، سى جار پىشنىارى كەرد لىژنەى ياساى باسيان نەكەرد، عەدەدى پراوئىژكارەكان.

بەرپىز د.يوسف محمد صادق/سەرۋىكى پەرلەمان:

راى لىژنە پەيوەندارەكان چىيە لەسەر ژمارەى پراوئىژكارەكان؟ بەرپىز د.قالا فەرموو.

بەرپىز د.قالا فرىد ابراهيم:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

ئەو جىيەتتىكى تەنقىزىيە و حكومت كاتىك كە دەستەكە دادەمەزىنى ئەو دەزانى پىويستى بە چەند پراوئىژكارە، چۆن ئەتۆ بۆى تەحەدەدى عەدەدى پراوئىژكار دەكەى پىش دامەزناندى دەستەكە، ئەو كارىكە پەيوەندارە بە خۆيانەو، بەلام رەئىش بۆ ئەندامانى پەرلەمانە.

بەرپىز د.يوسف محمد صادق/سەرۋىكى پەرلەمان:

هيج ياسايەك هەيە كە ژمارەى پراوئىژكارى ديارى كەردى؟ هيج ياسايەك هەيە؟ بەئى د.عزت فەرموو.

بەرپىز د.عزت صابر اسماعيل:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

لەپەيرەوى ناوخۆى پەرلەمان نەهاتوو، سەرۋىكايەتى پەرلەمان چەندى پراوئىژكارى هەبى، لە ئەنجومەنى وەزيران نەهاتوو، سەرۋىكايەتى ئەنجومەنى وەزيران چەند پراوئىژكارى هەبى، لەگەل ئەوئەشدا لەپەيرەوى ناوخۆى ئەم موئەسسەسەيە دەتوانن ديارى بکەن، بە پى پىويست پراوئىژكار دادەمەزىنرى، لەبەرئەو بە رەئى ئىمە لە پەرلەمان زەحمەتە تۆ ديارى بکەى ژمارەى پراوئىژكار.

بەرپىز د.يوسف محمد صادق/سەرۋىكى پەرلەمان:

باشە كاك عادل فەرموو.

بەرپىز عادل عزيز شكر:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

كارى ئەم دەستەيە و ئەم سەندوقە تەنھا پارە كۆكردنەو، خۆ كارىكى تر ناكات، تا نەزانى چەند پراوئىژكارى پىويستە يەنى بەراستى، كارى ئەم سەندوقە تەنھا پارە كۆكردنەو، داھاتى نەوت و گازى ئەم ولاتەيە، يەنى ئىشەكەيان مەحدودە پارەى ئەم نەوت و گازە دەچىتە ئەم سەندوقەو، يەنى دەبى مادام مەحدودە ئىشەكە كەواتە دەبى پراوئىژكارەكانىش مەحدود بن، زۆر سوپاس.

بەرپىز د.يوسف محمد صادق/سەرۋىكى پەرلەمان:

كاك د.عزت فەرموو.

بەرپىز د.عزت صابر:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

ئىماراتى ئەبوزەبى داھاتى ھەموو نەوتەگەكى ئەجىنەبىيەك كۆى دەكاتەوۋە بەدوايدا دەگەرپى و عەقد دەكات ھەتا كۆتايى، لەبەرئەوۋە با بەھىن ۋەرى نەگرىن، من بە خراپى نابىنم بەراستى بەشىكى سەرگەوتنى ئىماراتەكانى دۈبەى و ئەبو زەبى و ئەوانە عەقلى نىۋدەۋلەتى بوۋە، لەبەرئەوۋە با لىي نەترسىن، بەلام منىش لەگەلئىم زۇر نەبى و پارەبەكى زۇرىشىان نەدرىتى بە پىي تواناكانى خۇيان، سوپاس.

بەرپىز د.يوسف محمد صادق/سەرۋىكى پەرلەمان:

د.سراج نوقتەى نىزامى؟ فەرموو.

بەرپىز د.سراج شىخ احمد:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

ۋەزارەتەكان وا تەسەۋر دەكەم بە پىي ياساكانيان لە سى يان تا چوار راۋپىزكار زياتر ناكرى، دەكرى جەمع و تەۋفىقىك بكرى، ئەۋەش دەستەبە و ۋەكو ۋەزارەت حسابى بۇ بكرى، لە چوار تى نەپەرپىت و تەسەۋر دەكەم ئەۋانىش ھەر پىۋىستيان بە چوار راۋپىزكار ھەبى، زياتر نابى، سوپاس.

بەرپىز د.يوسف محمد صادق/سەرۋىكى پەرلەمان:

تكايە ئەم جارەش بىخوئىننەۋە، بۇ ئەۋەى ئەندامانى پەرلەمان بزائن دەنگ لەسەر چى دەدەن، بەرپىز د.قالا فەرموو.

بەرپىز د.قالا فرىد ابراهيم:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

ماددەى پىنجەم:

يەكەم:

پىۋىستە لەسەر ئەنجومەنى ۋەزىرانى ھەرىم، لە ماۋەى (۹۰) نەۋەد رۆژ لە رىكەۋتى بەركاربوۋنى ئەم ياسايدە، ھەماھەنگى بكات لەگەل ئەنجومەنى ھەرىمى بۇ پىشكەشكردى كاندىدى لىھاتوو بۇ ھەر يەك لەو پۇستانەى كە لە بىرگەى دوۋەى ماددەى چوارەمى ئەم ياسايدە ھاتوو.

دوۋەم:

۱-ئەندامانى دەستە لەلايەن ئەنجومەنى ۋەزىرانەۋە پاش پەسەند كىردنىان بەزۇرىنەى رەھى ئەندامانى پەرلەمان بۇ ماۋەبەك كە زياتر نەبى لە چوار سال دادەمەزرىن و شياۋن بۇ يەك جار نوى كىردنەۋە بە ھەمان رىكارە باسكراۋەكان، ئەۋانەى ئەو ۋەزىفانەيان پىرگىرۋەتەۋە پاش تەۋاۋبوۋنى ماۋەى دىارى كراۋ دەگەرپىندىرئەۋە سەر كارەكانى پىشۋويان بەر لە ئەستۋ گرتنى ئەم ۋەزىفانە.

۲- سەرۆكى دەستە لەبەردەم پەرلەماندا ئەم سوپىندە دەخوات:

بە خوداى مەزن سوپىند دەخۆم كە بە دىسۆزىيەو پاریزگارى لە يەكئىتى گەل و سامان و خاكى كوردستانى عىراق بكەم و پابەند بىم بە ياسا.

سپيەم:

مەرجه لە دامەزراندنى ھەر يەك لە سەرۆك و جيگرەكەى و بەرپۆبەرى سەندوق و ئەندامانى دەستە، جگە لە نوپنەرانى ھەردوو دەستە، وەزارەتى سامانە سروشتىيەكان و وەزارەتى دارايى و ئابووورى سەربارى بوونى مەرجه گشتىيەكانى دامەزراندن لە وەزىفەى گشتى دا بەلاى كەم ھەلگىرى بىروانامەى زانكۆيى بى و بەرايى بى لەبوارى پسپۆرى دەستە و خاوەن شارەزايى لەبوارى پسپۆرى دەستە بۆ ماوەيەك كەمتر نەبى لە دە سال بە نىسبەت سەرۆك و ھەوت سال بە نىسبەت جيگرى سەرۆك و بەرپۆبەرى سەندوق و ئەندامەكان.

چوارەم:

ئەنجومەنى وەزيران بۆى ھەيە .

بەرپز د.يوسف محمد صادق/ سەرۆكى پەرلەمان:

بەرپز د.فالا فەرموو.

بەرپز د. فالا فرید ابراهيم:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

۴- ئەنجومەنى وەزيران بۆى ھەيە كەسانىك لەوانەى خاوەن شارەزايى و پسپۆرين لەسەر پيشنيارى ئەنجومەنى ھەريمى بە سيفەتى راويژگارى دابمەزىنيىت و ماف وپاپەنديەكانيان بە پيى گريبەست و بە گوپرەى پەپرەوى ناوخۆى دەستە كە ئەنجومەنى وەزيران پەسەندى دەكات، ديارى دەكرين.

بەرپز د.يوسف محمد صادق/ سەرۆكى پەرلەمان:

ئاليرە بۆ نالين ماف و پابەندى و ژمارەيە بە پيى گريبەست و بە گوپرەى پەپرەوى ناوخۆ دەستە ديارى دەكرى ئەووى تريش كيشەى ژمارە ھەل دەكات، دەستەكە خۆى ئەنجومەنى وەزيران رىى بۆ دائەنى، ژمارەيان دەست نيشان دەكرى، كاك عادل بيخوينەرەو ھەتكاپە د. فالا دەقەپەك.

بەرپز د.يوسف محمد صادق/ سەرۆكى پەرلەمان:

كاك عادل فەرموو.

بەرپز عادل عزيز شكر:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

زۆرىنەى ئەندامانى پەرلەمان پېيان باشە ئەو (۹۰) رۇژە زۆرە، كەم بىكرىتەو، بىكرىتە لايەنى كەم (۶۰) يان (۴۵) رۇژ، بەرپىز بېرىدەرى، لىژنەى ياساى ئەلئىت حكومەت تەلەبى كىردووه بۇ ئەوئەندە، كەواتە پەرلەمان لەسەر تەلەبى حكومەت وەزىرەكان بانگ دەكاتە پەرلەمان، يەعنى پەرلەمان ناتوانى حكومەت ئىجبار بىكا كە پىي بلى ئەو ماوئەىە زۆرە، كەمى بىكەرەو، سوپاس.

بەرپىز د.يوسف محمد صادق / سەرۆكى پەرلەمان:

وەكو راي لىژنەكانى پەرلەمانىش بەو شىوئەىە كە (۹۰) رۇژ، بەو شىوئەىە نەك ئەوئەى كە حكومەت ناتوانى راي خۇى بەسەر پەرلەمانا فەرز بىكا كاك عادل، ئەوان پېشنىارىيان كىردووه، ئىستا دەنگدانى پەرلەمان يەكلاى ئەكاتەو، ئەگەر پەرلەمانتاران لەگەل ئەو دەقە نەبوون كە خوئندراىەو ئەو كاتە ئەبى دەقى بە دىل بدۆزرىتەووه بوخرىتە دەنگەو، كى لەگەل ئەو دەقەىە دەى ماددەى پىچ بەو شىوئەىە كە خوئندراىەووه؟ (۴۶) كەس لەگەلئەتى، كى دۆبەتى؟ (۷) كەس دۆبەتى، كەواتە پەسەند كرا، ماددەى شەشەم.

بەرپىز د.يوسف محمد صادق / سەرۆكى پەرلەمان:

بەرپىز د.قالا فەرموو.

بەرپىز د. قالا فرىد ابراهىم:

ماددەى شەشەم: دەستە ناوبەناو، بەلاى كەم مانگى يەكجار، يان ھەر جارىك پىوئىست بىكات كۆدەبىتەو، و داواى بەستنى ئەم كۆبوونەوانەش لە لايەن سەرۆكى دەستەو ئاراستە دەكرىت و بېرىارەكان بە زۆرىنەى دوو لە سەر سىي ئەندامەكانى دەردەكرىن.

بەرپىز د.يوسف محمد صادق / سەرۆكى پەرلەمان:

كى قسەى ھەىە لەسەر ئەم ماددەىە با ناوەكانىان بنوسرى؟.

بەرپىز فخرالدىن قادر عارف / سكرتېرى پەرلەمان:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

ئەمانە بۇ ماددەى شەشەم گىتوگۆ دەكەن: د. فرسەت صۇقى، شكرىە اسماعىل، منىرە عثمان، عادل عزىز ، حاجى كاروان، قارەمان قادر، عمر عىناىەت، شرىن حسنى، سراج احمد، شوان شىخ احمد، د. شوان.

بەرپىز د.يوسف محمد صادق / سەرۆكى پەرلەمان:

كاك د. فرسەت فەرموو.

بەرپىز د. فرسەت صۇقى :

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

به تهسهووری من له رووی صیاغهوه پپووستی به صیاغه گردنهگهیه، بهس پهله بوو نهمتوانی صیاغهکهی داریژمهوه، نهگهر دهرهفت بی پاش نهوهی که قسهم گرد صیاغهکی نوئ بؤ بهریزان دهنیرم، چونکه له رووی صیاغهوه نارپکه، بهلام پرسپاری من نهوهیه بؤچی دوو لهسهر سی؟ یهعنی نهوه چ ختورهتهکی تیدایه که لیږه برپار به (دوو لهسهر سی) دهردهچی؟ یهعنی وا برپار موعهتهله، یهعنی نهسلن نهو سهندووقه لهوانهیه کهم برپار دهر بکات، باسپیش کرا که نهو سهندووقه، یهعنی زیاتر دهسهلاتهکانی کاشفن، لهبهر نهوه به تهسهووری من نهو مهترسیه ی نهوئ (دوو لهسهر سی) نهوئ ههر به لایهنی کهم زؤر زؤریش نهوه بی نهغلهبیهی، یهعنی بهزؤرینهی رههای نهندامانی برپاردهر بکات، زؤر سوپاس.

بهریژ د.یوسف محمد صادق/ سهرؤکی پههلهمان:

خاتوو شکریه فهرموو.

بهریژ شکریه اسماعیل:

بهریژ سهرؤکی پههلهمان.

منیش هاو رام لهگهل د. فرسهت نهمه پپووستی به صیاغهیه، لهبهر نهوهی شیوازهکهی تۆزیک رهکیکه، من پیم باشه کؤبوونهوهکه بکریته کؤبوونهوهی ههفتانه، کؤبوونهوهکه ههفتانه بی، نهو ههموو دوورو دریژییهی بؤ دانهنری، سوپاس.

بهریژ د.یوسف محمد صادق/ سهرؤکی پههلهمان:

کاک عمر مصطفي د. شوان فهرموو.

بهریژ د.شوان ههلاذیهی:

ههر کؤبوونهوهکه کؤبوونهوهیهکی ناسایی نهبیته، کؤبوونهوهی لهناکاویش، یاخود نائاسایی لهسهر داوای سهرؤکی دهسته، بهلکو لهسهر داوای (دوو لهسهر سی) نهندامان ههر کاتیک داوایان کرد نهو کؤبوونهوهیه نهنجام بدریته، زؤر سوپاس.

بهریژ د.یوسف محمد صادق/ سهرؤکی پههلهمان:

خاتوو مونیره فهرموو.

بهریژ منیره عثمان:

بهریژ سهرؤکی پههلهمان.

یهکهم له رووی صیاغهوه فیعلن صیاغهیهکی باش نییه نهبی صیاغه بکریتهوه، دووهمیشیان نهوه بهلای کهم مانگی یهک جار پیم وایه نهبی، ههفتانه کؤبوونهوهی خو بکات، سوپاس.

بهریژ د.یوسف محمد صادق/ سهرؤکی پههلهمان:

خاتوو شرین فهرموو.

بهریژ شرین حسنی:

بهریژ سهرؤکی پههلهمان.

ھەمان پېشنىيەرى دىكتور فرست سەبارەت بە (دوو لە سەر سې) ئەندامەگان و خائىكى تىرىش كە
كۆبۈنەۋەيەش لە لايەن سەرۋكى دەستەۋە مەرج نىيە لە لايەن دەستەۋە بېتەۋە، سوپاس .

بەرپىز د.يوسف محمد صادق/ سەرۋكى پەرلەمان:

كاك عادل فەرموو.

بەرپىز عادل عزيز :

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.

وھللا من پېم وايە ئەم ماددەيە ماددەيەكى زيادەيە دەستەيەك كارى ئەۋە بى پارەى ئەم وئاتە، سەرۋەت
وسامانى ئەم وئاتە ھەموومان دەزانين لە رېى نەوت و گازەۋەيە، يەعنى چى ناوبەناۋ يان بە لايەنى كەم
مانگى يەك يان ھەرجارى پېويست بكا بە دئىبايى بەردەۋام پېويست دەكا، تۆ بەردەۋام رۆژانە نەوتت
دەرۋا، لەبەر ئەۋەى ئەم دەستەيە بەردەۋام كۆبۈنەۋە بكا، يەعنى نازانم ھەر پېم وايە زيادەيە بەراستى بە
بەرۋاى من، زۆر سوپاس.

بەرپىز د.يوسف محمد صادق/ سەرۋكى پەرلەمان:

كاك د. سراج فەرموو.

بەرپىز د. سراج شېخ احمد:

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.

ئەم ماددەيە باسى نيزامى جەلەسات ئەكا، شىۋازى گرېدانى جەلسە دەكا، بەراستى ئەۋە بە سى دېر كۆتايى
پى نايى پاشان ركاكەتى زۆرى پېۋە ديارە، مەسەلەن بىدايەت دەست پېدەكا دەستە ناوبەناۋ، يەعنى ئەم
عباراتانە پېم وابى تۆزىك رەككە، دەكرى بنووسرى بلى دەستە كۆبۈنەۋەى ئاسايى خۇى گرى ئەدا
مانگى جارېك، ياخود ھەر كاتى پېويست بكا، يەعنى تۆزىك شتەكە ھەسىمى پېۋە ديار بى، يەعنى
مەتاتىەتى پېۋە ديار بى، يەعنى تۆزىك ئەم بابەتە رەككە پېويستى بە صياغەكى تىرو تەسەلتر ھەيە،
سوپاس.

بەرپىز د.يوسف محمد صادق/ سەرۋكى پەرلەمان:

كاك حاجى كاروان فەرموو.

بەرپىز كنعان نجم الدين (حاجى كاروان) :

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.

منىش ھەر مەبەستەم ئەۋە بوو دەستە ناوبەناۋ لايچى، لەلايەن سەرۋكى دەستەۋە ئەندامانى دەستەۋە
ئاراستە بكرىت بەس ئەم ئىزافەيەم ھەبوو، سوپاس.

بەرپىز د.يوسف محمد صادق/ سەرۋكى پەرلەمان:

كاك قارەمان فەرموو.

بەرپىز قارەمان قادر فتاح :

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

وھللا مېنىش ھەمان قىسىم ھەبوو، يەنى دەستە ئاوبەناو يان بەلەي كەم مانگى جارىك دەتوانىرى بە كورتى
بنووسرى ئەو دەستەيە پىويستە مانگى جارىك كۆبىتەو، لە كاتى پىويست كۆبوونەوھى ئاسايى خۇي
دەكات، زۆر سوپاس.

بەرپىز د.يوسف محمد صادق/ سەرۋىكى پەرلەمان:

كاك عمر فەرموو.

بەرپىز عمر عىنايەت ھەمە:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

من پىم باشە ئاوا بنووسرى و دەستە بەلەي كەمە پانزە رۆز جارىك كۆ دەبىتەو، يان ھەر جارىك پىويست
بوو، سوپاس.

بەرپىز د.يوسف محمد صادق/ سەرۋىكى پەرلەمان:

ليژنەكانى پەرلەمان راتان جىيە بۇ ئەو گىتوگۆيەي كراو راي ئەندامانى پەرلەمان؟ .

بەرپىز د.قالا فەرموو.

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

ئىمە وھكو ليژنەي ياسايى پىمان وايە تەئىدى بەرپىز كاك عادل دەكەين ئەوھى ليۋرە ھاتوۋە تەھدىد بىكاتن
چەند جار كۆ دەبىتەو، ئەو پەيوەستە بە خودى دەستەكە خۇي دەستەكە لە نىزام داخىلى خۇيدا
دەتوانى تەھدىدى بىكا لەوانەيە دەستە ھەموو رۆزى كۆ بىتەو بە پىي پىويست لەوانەشە ماوھەك،
يەنى ليۋرە ئەوھى كە تەھىد كراو پەيوەندىدارە بە بابەتى ئەوھى كە كەي كۆ بىتەو؟ ئەمە پىمان وايە
دەستە لە نىزام داخىلى دەتوانى ئەمە چارەسەر بىكاتن، بۇيە ھەلگرتنى ئەو ماددەيە بە باش دەزانم من.

بەرپىز د.يوسف محمد صادق/ سەرۋىكى پەرلەمان:

كاك د. شىركۆ فەرموو.

بەرپىز د. شىركۆ جودت مصطفى:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

ھەلگرتنى ماددەكە تەبەن بىرگەيەكى تىايە كە باس لە ئالىيەتى دەرگىرى بىپارە كە (دوو لەسەر سىيە)
كە ئەمە بۇيە دانراو بۇ ئەوھى زۆرىنەي دەستەكە زىاتر بىپار دەرگەن، بۇيە ناكىرى ماددەكە، تەبەن
د. عزتىش ھەمان رەئى ھەبوو، پىي راگەياندم تەنھا ئەوھى بىمىنەتەو كە دوو لەسەر سى بىپارەكان بە دوو
لەسەر سى بىرى، ئەكرى ھى كۆبوونەوھەكان ئەوانە لاپىرى، بەلام بىپارەكان بە (دوو لەسەر سى) بى باشترە،
سوپاس.

بەرپىز د.يوسف محمد صادق/ سەرۋىكى پەرلەمان:

پرۆتۆكۆلى دانىشتىنى ژماره (۵)

سى شەممە رېكەوتى ۲۰۱۵/۳/۳۱

كاترژمىر (۱۱)ى پېش نيوپروى رۇژى سېشەممە رېكەوتى ۲۰۱۵/۳/۳۱ پەرلەمانى كوردستان - عىراق بە سەرۆكايەتى يوسف محمد صادق سەرۆكى پەرلەمان و، بە ئامادەبوونى بەرپىز جعفر ابراهيم ئېمىنكى جىگرى سەرۆك و، بەرپىز فخرالدين قادر سكرتېرى پەرلەمان، دانىشتىنى ژماره (۵)ى خولى چوارەمى، سالى (۲۰۱۵) ى خۇى بەست.

بەرنامەى كار:

بەپپى حوكمەكانى برگه (۱)ى مادده (۲۰) لە پەپرەوى ناوخۇى ژماره (۱)ى ھەمواركرائى سالى ۱۹۹۲ى پەرلەمانى كوردستان - عىراق، دەستەى سەرۆكايەتى پەرلەمان برپارى دا دانىشتىنى ژماره (۵)ى خولى گرېدانى دوومى سالى يەكەم لە خولى چوارەمى ھەلېژاردن لە كات (۱۱)ى پېش نيوپروى رۇژى سى شەممە رېكەوتى ۲۰۱۵/۳/۳۱ دا بەم شيوهه بېت:

۱ بەردەوام بوون لەسەر گفوتگوڭ كوردنى پروژە ياساى سەندوقى داھاتەكانى نەوت و گاز لە ھەرىمى كوردستانى عىراق بەپپى ماددەكانى (۷۲) و (۷۴) و (۷۵) لە پەپرەوى ناوخۇى پەرلەمانى كوردستان ژماره (۱)ى سالى (۱۹۹۲) ى ھەموار كراو.

۲- دەنگدان لەسەر متمانەدان و سوپند خواردنى ياساى بەرپىز (غازى سعید سليمان) بۇ پۇستى وەزىرى ھەرىم بە پپى برگەى چوارەم لە ماددەى (۶۵) لە ياساى ھەلېژاردنى پەرلەمانى كوردستان ژماره (۱)ى سالى (۱۹۹۲) ى ھەموار كراو.

۳- دانان و ئالوگور كوردنى ھەندى لە ئەندامانى لىژنە ھەمىشەپپەكانى پەرلەمانى كوردستان بە پپى ماددەى (۴۴) لە پەپرەوى ناوخۇى پەرلەمانى كوردستان ژماره (۱)ى سالى (۱۹۹۲) ى ھەموار كراو.

۴- خویندەنەھەى يەكەم بۇ ئەم پروژە برپارانەى خوارەو بەپپى ماددەى (۷۱) لە پەپرەوى ناوخۇى پەرلەمانى كوردستان ژماره (۱) ى سالى (۱۹۹۲)ى ھەموار كراو.

يەكەم: پروژە برپارى بە پارېژگا كوردنى شارى كۆپە لە ھەرىمى كوردستانى عىراق.

دوومە: پروژە برپارى قەرەبوو كوردنەھەى شەھىد و برىندارانى خۇپيشاندانى (۱۷)ى شوباتى (۲۰۱۱) و رۇژانى دوايى.

بەرپىز د. يوسف محمد صادق / سەرۆكى پەرلەمان:

بەناوى خۇى گەورەو مېھربان.

دانىشتنەكەمان بە ناوى گەلى كوردستان دەست پپى ئەكەين، خولى چوارەمى ھەلېژاردن، سالى دوومە، دانىشتىنى ژماره (۵)، رۇژى دانىشتن (۲۰۱۵/۳/۳۱)، بەرنامەى كار، بەپپى حوكمەكانى برگه يەكى ماددەى (۲۰) لە پەپرەوى ناوخۇى پەرلەمانى كوردستانى عىراق، ژماره (۱) ى سالى (۱۹۹۲) ى ھەموار كراو،

دەستەى سەرۆكايەتى پەرلەمان بېرىددا كاتى دانىشتىنى ژمارە (۵) ى خولى بەھارە لە خولى ھەلبژاردنى چوارەمى پەرلەمان لە كاتژمىر (۱۱) ى پىش نيوەرپۆى رۆژى سى شەمە، رېكەوتى (۲۰۱۵/۳/۳۱) بەرنامەى كارى دانىشتن بەم شىوہىە بىت:

۱- بەردەوام بوون لەسەر گەفتوگۆ كەردنى پەرۆژە ياساى سەندوقى داھاتەكانى نەوت و گاز لە ھەرىمى كوردستانى عىراق بەپىي ماددەكانى (۷۲) و (۷۴) و (۷۵) لە پەپرەوى ناوخۆى پەرلەمانى كوردستان ژمارە (۱) ى سالى (۱۹۹۲) ى ھەموار كراو.

۲- دەنگدان لەسەر متمانەدان و سوپند خواردى ياساى بەرىز (غازى سعید سلیمان) بو پۆستى وەزىرى ھەرىم بە پىي بەرگەى چوارەم لە ماددەى (۶۵) لە ياساى ھەلبژاردنى پەرلەمانى كوردستان ژمارە (۱) ى سالى (۱۹۹۲) ى ھەموار كراو.

۳- دانان و ئالوگۆر كەردنى ھەندى لە ئەندامانى لىژنە ھەمىشەپىيەكانى پەرلەمانى كوردستان بە پىي ماددەى (۴۴) لە پەپرەوى ناوخۆى پەرلەمانى كوردستان ژمارە (۱) ى سالى (۱۹۹۲) ى ھەموار كراو.

۴- خويندنەوہى يەكەم بو ئەم پەرۆژە بېرىانەى خوارەوہ بەپىي ماددەى (۷۱) لە پەپرەوى ناوخۆى پەرلەمانى كوردستان ژمارە (۱) ى سالى (۱۹۹۲) ى ھەموار كراو.

يەكەم: پەرۆژە بېرىارى بە پارىزگا كەردنى شارى كوہە لە ھەرىمى كوردستانى عىراق.

دووہم: پەرۆژە بېرىارى قەرەبوو كەردنەوہى شەھىد و برىندارانى خۆپىشاندانى (۱۷) ى شوباتى (۲۰۱۱) و رۆژانى دوایى.

ئىستا داوا لە سەرۆكايەتى ھەرسى لىژنەى داراى و ياساى و سەرچاوە سروشتىيەگان ئەكەين بىنەو سەر مەنەسە، بو دەست كەردن بە تەوہرى يەكەمى بەرنامەى كارى ئەمەرپۆمان، كاك عەباس نوقتەى نىزامىيە؟ فەرموو.

بەرىز عەباس غزالى:

بەرىز سەرۆكى پەرلەمان.

پىشنيار ئەكەم بەرگەكانى (۲، ۳، ۴) بىتە پىشەوہ، لەبەر ئەوہى كاتى كەم ئەوئ بو ئەوہى بتوانىن بەرپى بکەين، سوپاس.

بەرىز د.يوسف محمد صادق/ سەرۆكى پەرلەمان:

بەپىي پەپرەوى ناوخۆ ناتوانىن، چونكە تەوہرى يەكەم كراو تەوہ لەبەردەم پەرلەمانى كوردستان، بابەتەك لە گەفتوگۆى پەرلەمان بى ناتوانىن كۆتايى پىي بىنين، تا كۆتايى پى نەپەت، يەعنى ناتوانى وازى لى بىنى و برۆپتە سەر گەفتوگۆى تەوہرىكى تر تا ئەو بەرگەپە تەواو نەبى، فەرموو كاك ئومىد نوقتەى نىزامىيە؟

بەرپىز ئومىد عبدالرحمن خۇشناو:

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.

پەرلەمانى كوردستان وەكو بەرھەمىك بۇ خويىنى شەھيدان و رابردوو كە ئەمىرۇ يادى لەسىدارەدانى يەكەمىن سەرۋك كۆمارى كوردستان پىشەوا (قازى محمد) ە، پىشنيار ئەكەم دانىشتىنى ئەمىرۇمان بۇ رىزگرتن لە رۇحى يەكەم شەھيدى كۆمار، و يەكەم شەھيدى سەرۋك كۆمار پىشەوا (قازى محمد) چەند ساتىك بەبى دەنگى بوەستىن، سوپاس.

بەرپىز د.يوسف محمد صادق/ سەرۋكى پەرلەمان:

پىم و ابى دويىنى بوو، بەلام كىشە نىيە، فەرموو دەقىقىەك وەستان بۇ گيانى پاكى قازى محمد و سەرجم شەھيدانى ھەرىمى كوردستان و كوردستان بە شىۋەپەكى گشتى، فەرموون، پىم و ابى لە ماددەى حەوتەمىن لە راپۇرتى ھاوبەشى ھەرسى لىژنە، بۇيە بيخويىنەوۋە بۇ ئەوۋى ئەندامانى پەرلەمان گىتوگۇۋى لەسەر بكەن.

بەرپىز د.قالا فرىد:

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.

ماددەى حەوتەم: دەستە ئەمانەى خوارەوۋە لە ئەستۇ ئەگرىت:

۱ تۆمار كردن و دۇگىۋمىنت كردنى سەرجم داھاتەكانى نەوت و گازى ھەرىم كە بە گوپىرەى حوكمەكانى ئەو ياسايە دەستە ئەكەون لە سەندووق، و بەرپوۋەبەردن و مسۆگەر كرنى رپژەى ئالوگۇرپان بۇ وەزارەتى دارايى پاش ئەوۋى بەپىي ماددەى (۱۱) ى ئەو ياسايە لەسەر پىشنيارى دەستە و برپارى ئەنجومەنى وەزيران و پەسند كردنى پەرلەمان تەرخان ئەكرىن.

۲- وردبىنى كردنى جولەى گشت داھاتەكانى نەوت و گازى ھەرىم لە سەندووق بەپىي چاودپىرى ناوخۇيى، لەگەل راپۇرتى مانگانە دەربارەيانەوۋە.

۳- سالانە ئاشكرا كردنى گشت ئەو داتايانەى تايبەتن بە ژمىرەو چالاكىەكانى سەندووق دەربارەى سپاردن و راکىشان و وردبىنى كردن بە بەكارھىننى كۆمپانىي ژمىريارى جىھانى لىھاتوو و متمانە پىكراو، دواتر بەرز كردنەوۋى راپۇرتى ناو، بەناو بۇ ئەنجومەنى وەزيران كەوا چالاكى و راپۇرتى ژمىريارى جىھانى پوخت ئەكاتەوۋە، لەگەل دەرخستنى راو بۇچوونى خۇى لەسەر ئەو راپۇرتە.

۴- مسۆگەر كردنى شەفايەت و دركاندن لە پرۇسە دارايىەكان لە كاتى ئەنجامدانى رىككار و پرۇسەكانى ژمىريارى بە گوپىرەى ستانداردى ژمىريارى پەپرەوكرائى جىھانى و ئاستى پيادە كردننىان لەسەر گشت ژمىريەكانى سەندووق كە لەم ياسايە باس كراون.

۵- پىويستە لەسەر دەستە راپۇرتى مانگانە و سالانەى خۇى بداتە پەرلەمان.

بەرپىز د.يوسف محمد صادق/ سەرۋكى پەرلەمان:

سوپاس، كى قسەى ھەيە با ناوہكانىان بنووسرى؟

بەرئىز فخرالدين قادر-سكرتېرى پەرلەمان:

بەرئىز سەرۆكى پەرلەمان.

سالار محمود.

بەرئىز د.يوسف محمد صادق/ سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو كاك عباس غەزالى.

بەرئىز عباس غزالى:

بەرئىز سەرۆكى پەرلەمان.

ماددەى حەوت من زياتر وهكو پېنمايى ئەبىنم، ياساى باش ھەرچى كورتر بى باشترە، ئەمن بەو شىوھىيە

پېشنيار ئەكەم

۱ دەستە ھەلدەستى بە تۆمار كردنى داھاتى ئەو سەندووقە

۲- وردبىنى جولەى گشت داھاتەكان بە شەفافیەت.

۳- دەستە راپۆرتى مانگانە و سالانەى خۆى ئەدات بە پەرلەمان.

سوپاس.

بەرئىز د.يوسف محمد صادق/ سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو خاتوو مونیرە.

بەرئىز منیرە عثمان:

بەرئىز سەرۆكى پەرلەمان.

ماددەى حەوتەم بېرگەى دووم لە كۆتايى دا ئەلئى (لەگەل دەرکردنى راپۆرتى مانگانە دەربارەیانەو، من

پېشنيار ئەكەم ئەو راپۆرتانە بکرىنە نامىلكەبەك لە شىوھى وەقائىعى كوردستان، خائىكى تر، پېم وایە

بېرگەى سىيەم بە وردى باسى ئەوھى كرووھ چۆن شەفافیەتى تىدا ئەپاريزرى لە داھاتى نەوت، پېم وایە

بېرگەى چوارەم زیادەيە، لە بېرگەى پېنجەمىش ئەلئى پېويستە لەسەر دەستە راپۆرتەكانى مانگانە و

سالانەى خۆى بداتە پەرلەمان، بەپېى ياساى نەوت و گاز ئەو دەستەيە لەژېر چاودىرى پەرلەمانە، بۆيە

پەرلەمان بۆى ھەيە ھەركاتىك بىھوئ ئەو دەستەيە راپۆرت بداتە پەرلەمان، كە وتت سالانە و مانگانە،

لېرە تەسبىت ئەبى، پېم وایە بە تەسبىت كراوى لەو ھالەتە پەرلەمان ناتوانى لە ھەركاتى پېويست بى

داواى راپۆرت بکات، بۆيە پېم بايە بەو شىوھىيە بى نەك سالانە و مانگانە، لە ھەركاتى بى پەرلەمان

بتوانى، سوپاس.

بەرئىز د.يوسف محمد صادق/ سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، دكتورە پىواز فەرموو.

بەرپىز د.رېئووز ھانق:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

من يەك مولاھەزەم لەسەر دەقە كوردىيەكە و دەقە عەرەبىيەكە ھەيە، تەرجمەى ئىنسىيايەت بە رېژەيى كراو، مسۆگەر كوردنى رېژەى ئالوئير، يەعنى (نسبىيە فى التحويل) وابدانم لە روى ئىقتىسادىيەو ۋەو دەلالەتتىكى خراپى ھەيە، يان ئىنسىيايەت وەكو خۆى بنووسرى، يان ھەر وشەكە لابرئ باشترە لەووى ۋەو وشەيە تىدابى، لەبەر ۋەووى مەسەلەى رېژەيى بوون لە تەحويل دەلالاتى ئىقتىسادى ھەيە، ھەرچەندە من لە ئىقتىساد زۆر نازانم، بەلام وەكو وشەيەك كە لە ناو نەسەكە ھاتبى ھەست ئەكەم حەقە بۆمان روون بكنەنەو ھەرقى ئىنسىيايەت و نسبىيەت چىيە؟ سوپاس.

بەرپىز د.يوسف محمد صادق/ سەرۋىكى پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو كاك ئايدن.

بەرپىز ئايدن معروف:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

لە ماددەى حەوتەم لە سەرەتاو ھاتوو دەستە ئەمانەى خوارو ۋە لە ئەستۆ ئەگرئ، لىرە پىشنيار ئەكەم بەو شىوہيە بىت (دەستە لەمانەى خوارو بەرپرسە)، لە عەينى ماددە لە برگەى سىيەم (كارى ژمىرە لەلايەن كۆمپانىيەى ژمىريارى جىھانى لىھاتوو و متمانە پىكراو ئەنجام ئەدرئ، لىرە دەرئەگەوى كە بى متمانەيى بە سىستەمى ژمىريارى ھەريەمى كوردستان ھەيە، بۆيە پىشنيار ئەكەم ۋەو كارە لەلايەن كۆمپانىيەى ژمىريارى جىھانى لىھاتوو بە ھاوكارى و ھەماھەنگى لەگەل وەزارەتى دارايى بۆ ئەنجامدانى ۋەو كارە، و لەو ماددەيە برگەيەك زىاد بكرئ، برگەى شەشەم، راپۆرتى مانگانە بۆ راي گشتى رابگەيەنى، لەبەر ۋەو ۋەو سەندوووقە داھاتە پىويستە زياتر شەفافیەتى ھەبئ، و ئەم سەندوووقە داھاتى راستەوخۆ و پەيوەستە بە جىلى داھاتوو، بۆيە ئەبئ راپۆرتى ۋەو سەندوووقە بۆ راي گشتى ئاشكرا بئ، سوپاس.

بەرپىز د.يوسف محمد صادق/ سەرۋىكى پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو خاتوو شرىن.

بەرپىز شرىن حوسنى:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

بەشيك لە قسەكانم كاك عەباس كوردى، بەلام برگەى پىنجەم خۆى ۋەو دەستەيە لە ژىر چاودىرى پەرلەمان دايە، بۆيە پىويست ناكات مانگانە و سالانە راپۆرتى خۆى بداتە پەرلەمان، بەلام لە جياتى پەرلەمان ئەگەر نوسخەيەك بداتە دەستەى نەزاهە، بۆ راي گشتى ديارى بكات، سوپاس.

بەرپىز د.يوسف محمد صادق/ سەرۋىكى پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو كاك قادر.

بەرپىز قادر ئۆتمان:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

سەبارەت بە ماددەى حەوتەم بىرگەى يەكەم، پېشنىار ئەكەم جگە لە دۆكىۋمىنت كىردن و تۆمار كىردنى داھاتى نەوت و گاز، داھاتى دارايى ھاتووش كە پەيوەستە بە بەرھەمە نەوتىيەكان لە حكومەتى ناوئەندىيەوۋە دىت تۆمار بىكرى، چونكە بەپىيى ماددەى دوو ئىمە وا پەسندىمان كىرد كە حوكمەكانى ياساكەجگە لە داھاتى نەوت و گاز بەسەر شتەكانى تىرى پەيوەست بە بەرھەمە نەوتىيەكانى تىرىش كە لە ناوئەندەوۋە بۆمان دىت پەسند ئەكرى، راستە ئەو داھاتە دىارى كراو، بەلام مادام دىتەوۋە ناو سەندوۋوقەكە پىويستە ئەویش تۆمار بىكرى، سوپاس.

بەرپىز د.يوسف محمد صادق/ سەرۋىكى پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو كاك ئومىد.

بەرپىز ئومىد حمە على:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

بىرگەى دوۋەم لە ماددەى حەوتەم، وردىبىنى كىردنى جۈلەى گشت داھاتەكانى نەوت و گازى ھەرىم لە سەندوۋوق بەپىيى چاۋدىرى ناوخۋىيى لەگەل دەر كىردنى راپۋرتى مانگانە دەر بارىيان، ئەوۋەى جۈلەى گشت داھاتەكانى نەوتى ھەرىم لە سەندوۋوق دا، قەناعەتم وايە لە سەندوۋوقدا لابرى، وەكو خۋى بنووسرىتەوۋە، و پىشتىوانى راي كاك ئايدن مەعرف ئەكەم كە راپۋرتەكە بۆ راي گىشتى ئاشكرا بىكرى، جا ئەوۋە وەكو بىرگەيەك زىاد بىكرى، يان ھەر لەگەل بىرگەكەى پەرلەمان يەك بىكرى، سوپاس.

بەرپىز د.يوسف محمد صادق/ سەرۋىكى پەرلەمان:

باشە، سوپاس، بەرپىز كاك على فەرموو.

بەرپىز على حمە صالح:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

من چەند تىبىبىيەكەم ھەيە، يەكەمىيان تۆمار كىردن و دۆكىۋمىنت كىردنى سەر جەم داھاتەكانى نەوت و گازى ھەرىم بە گوپىرەى حوكمەكانى ئەم ياسايە دەست دەكەون لە سەندوۋوق دا پىشتىوانى لە كاك (ئومىد) دەكەم، زىادە چونكە بابەتەكەمان سەندوۋوقى داھاتە و روونە، ھەر وەھا بەرپۋبەردن و مسۆگەر كىردنى گواستەنەوۋە بۆ ژمىرىارى وەزارەتى دارايى رېژەيىيەكەى ھەر لىرە واتاى تەواۋ نادات (ئالۋ وپىرىش) لە زمانى كوردىدا زىاتر كىرىن و فرۆشتن و مامەلە و ئەمانە دەگرىتەوۋە، بەلام پىموايە ھەر بنووسرىت مسۆگەر كىردنى گواستەنەوۋە بۆ ژمىرەى وەزارەتى دارايى واتاكەى دەپىكىت، لە خالى دوۋەمدا وردىبىنى كىردنى جۈلەى گشت داھاتەكانى نەوت و گازى ھەرىم لە سەندوۋوقەكاندا بەپىيى چاۋدىرى ناوخۋىيى، من دەزانم چاۋدىرى ناوخۋىيى لىرە وەكو مەبەست، مەبەستى دىوانى رىقابەى مالى و چاۋدىرى حكومەتە، بەلام ئەمە وازىچ نەھاتوۋە، چونكە ھەموو موئەسسەسەيەك وەزارەت بى يان دىوانى چاۋدىرى بى يان دامەزراۋەيەكى ئاوا

تەدقیقى داخلى خۇشى ھەيە، بۇيە بە وازىجى بنووسرىت كە مەبەست لىي دىوانى چاودىرى دارايى
حكومەتە، سەبارەت بە خالى (۵) م كە دەلئىت پىويستە لەسەر دەستە راپۇرتەكانى مانگانە و سالانەى خوى
بداتە پەرلەمان، لىرە بەپىي ئەم دەرىپىنە دەتوانى راپۇرتى مانگانە و سالانەش ھەر لە سالىك دا بنىرىت
يان دوو سال جارىك بنىرىت، بەراى من بنووسرىت پىويستە لەسەر دەستە راپۇرتەكانى بە شىوہى مانگانە
و سالانە، واتە شىوہى ناردنەكە مانگانە و سالانە بىت، نەك راپۇرتى مانگانە و سالانە، چونكە بە پىي ئەمە
دەتوانىت (۶) مانگ جارىك راپۇرتى (۶) مانگت بۇ بنىرىت، سالىك جارىك راپۇرتى (۱۲) مانگىت بۇت
بنىرىت، سوپاس.

بەرپىز د.يوسف محمد صادق/ سەرۇكى پەرلەمان:

زۇر سوپاس، بەرپىز دكتور شىركو فەرموو.

بەرپىز د.شىركو ھەمە امين:

بەرپىز سەرۇكى پەرلەمان.

پشتىوانى لە قسەكانى دكتورە (رېواز) و كاك (على ھەمە صالح) و كاك (ئايدن) و كاك (ئۆمىد ھەمە على)
دەكەم، يەك سەرنجىشم ھەيە لەوہى كە دەلئىت لە ماددەى (۷) م خالى (۱) م لە ئاخىردا دەلئىت بە پىي
ماددەى (۱۱) ى ئەم ياسايە لەسەر پىشنىيازى دەستە و برپارى ئەنجومەنى وەزىرانى و پەسەند كردنى لە
لايەن پەرلەمانەوہ، يەنى بە برواى من ئەمەى ئەنجومەنى وەزىران لى لابدريت دەستە خوى برپارى لى
بدات و لە پەرلەمانىشدا پەسەند بكرىت، ئەوہ پىشنىيازەكەى منە و، يەك پرسىارىشم نازانم بەرپىزان
ئەمپۇ لىرە نين لە وەزارەت، با بلين لە شويئىكى تردا يا خۇد رەنگە ھەر پەيوەست بىت بەمەشەوہ
شاىستەى كۆمپانىكان، يەنى ئەوہى كە موستەھقاتى كۆمپانىكانە، كى موسادەقە لەسەر ئەوہ بكات؟،
يەنى بۇ نمونە ئەم كۆمپانىايە دەلئىت من ئەوہندە موستەھقاتەم ھەيە ئەوہى تر بلين من ئەوہندە
موستەھقاتەم ھەيە كىن ئەو جىھەتەى كە موسادەقەى موستەھقاتى ئەم كۆمپانىانە بكات؟، چونكە
دواتر دەلئىت پارەى ئەوانە دەر دەكرىت ئىنجا ئەوئىرى دەچىتە ناو سەندوووقەكەوہ لە ماددەكانى تردا
ھەلبەتە، ئەمە لە راستىدا دەبىت روون بكرىتەوہ ئەو جىھەتە كىيە موسادەقە دەكا لەسەر موستەھقاتى
كۆمپانىكان؟، سوپاس.

بەرپىز د.يوسف محمد صادق/ سەرۇكى پەرلەمان:

باشە، سوپاس، بەرپىز كاك سالار فەرموو.

بەرپىز سالار محمود:

بەرپىز سەرۇكى پەرلەمان.

لە راستىدا قسەكانم ھەندىكى كرا، تەنيا ئەوہندە دەلئىم لەم ماددەيەدا دارشتنەوہى خالەكانى بەشىكى لە
رووى كار كىرى و ژمىرپارىيەوہ تەحسىل حاصلن و ھەندىك تەفاصيلى زۇرى تىدايە و وردەكارى زۇرى
تىدايە، كە تا ئاستىك دەچنە جوار چىوہى پەنسپىوہ بۇ لىژنەى مەنى، بەراى من چىركردنەوہى ئەم

ماددەيە بە پېۋىست دەزانم، ھەرچەندە لە رووی واقعيەو تەسەۋر ناكەم ئەو دەستەيە بتوانىت مانگانە راپۇرت بداتە جىيەتى مەنى، بە تەحدىد بوترىت وەرزی ئەو دوو راپۇرتە ئاراستە بکرىت و، سالانەش ھى سالەگە بنىردىت بۆئەۋەى ئەوان بتوانن لە چوار چىۋەى ياساکە نەچنە دەرەۋە و کارو بارى خۇيان بەرپۆە ببەن، ئەم ماددەيە بۆ مسۆگەر کردنى دوو مەسەلەى زۆر گرینگە يەكەم: تۆمار کردنى داھات، دووهميش: گواستەۋەى بۆ وەزارەتى دارايى و سەرف کردنى، بۆيە بە دیدى من وردکرەۋەى ئەم بابەتە جۆرىک لە مەترسى لە بەدینەھاتنى ئەم دوو خالە ھەيە، ھىوادارىن لیژنەى مەنى چرى بکاتەۋە و مسۆگەرى ئەو داخووزيە بکات کە ھەيە.

بەرپۆز د.يوسف محمد صادق/ سەرۆكى پەرلەمان:

باشە، ئىستا لیژنە پەيوەندىدارەکان قسەتان چيە لەسەر راي ئەندامانى پەرلەمان؟، بەرپۆز دکتور عزت فەرموو.

بەرپۆز د.عزت صابر:

بەرپۆز سەرۆكى پەرلەمان.

يەكکە لە پەرلەمانتارە بەرپۆزەکان باسى لەۋە کرد کە دەستە سەر بە پەرلەمان دەبىت، بۆيە راپۇرتەکانى نەك ھەر بۆ پەرلەمان يا خۆد پەرلەمان مافى ئەۋەى ھەيە ھەموو کاتىک دەسەلاتەکانى کەم بکاتەۋە، راستى ئەم دەستەيە سەر بە ئەنجومەنى وەزيران دەبىت، بۆيە زۆر گرینگە راپۇرتى بدرىتە پەرلەمان، لە خالى داھاتوودا سياغەى راپۇرتەگەش نيشانى بەرپۆزتان دەدەم، بەرپۆزىكى تریش باسى لەۋەى کرد شايستەى دارايى پېۋىستە ئەۋىش بچىتە ئەو سەندووقە، لە راستىدا لە برگەى (۵)ى ماددەى (۸) بە وازىحى ھاتوۋە شايستەى دارايى تر دەبىت ئەۋىش بچىتە سەندووقەگەۋە، سەبارەت بە ماددەى (۷)م برگەى (۱)م پشتگىرى راي پەرلەمانتارە بەرپۆزەکان دەکەم پۆزەى (ئالۆ وپۆر) لەۋى واتاى تەۋاۋ و دەقىق نادات بە دەستەۋە، بۆيە پيشنيار دەکەين بەم شىۋەيە بىت، بەرپۆەبەردن و مسۆگەر کردنى گواستەۋەيان بۆ ژمىرەى وەزارەتى دارايى ئەو کاتە ھىچ تەفسىرىكى ھەلە ھەلناگرىت، سەبارەت بە برگەى (۲)م لە ماددەى (۷)م وردبىنى کردنى جۆلەى گشت داھاتەکانى نەوت و گازى ھەرىم لە سەندووق دا بەپى چاودىرى ناوخۆيى لە ھەرىمى کوردستان، کە وتت لە ھەرىمى کوردستان ئەو سىغەيە يا خۆد ئەو تەفسىرە ھەلەيە ناھىلىت، چونکە ھەموو وەزارەتىک لە حکومەتى ھەرىم دا خۆى چاودىرى ناوخۆيى ھەيە، ھەموو وەزارەتىک بىچگە لەۋەش شۆپنەگەى لە ھەرىمى کوردستان پىى دەوترىت ديوانى چاودىرى دارايى، بۆيە مەعناى يا خود مەبەست لە برگەى دووهمى ماددەگە برىتییە لەۋەى کە ديوانى چاودىرى دارايى چاودىرى داھاتى ئەم سەندووقە بکات، بۆيە وشەى ھەرىمى کوردستانى بۆ ئىزافە بکرىت يان بە تەحدىد بنووسرىت، لە لايەن ديوانى چاودىرى دارايى لە ھەرىمى کوردستان....

بەرپۆز د.يوسف محمد صادق/ سەرۆكى پەرلەمان:

پىموايىت ئەۋە دوايى لە برگەکانى تردا تىدايە لە ماددەکانى تردا کە ديوانى چاودىرى رەقابەى دەکات.

بەرپىز د.عزت صابر:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

بەللى يەنى كەواتە ئىستا كە وشەى ھەرىمى كوردستانى بۇ ئىزافە بىكەين ئەو ئىشكالەش ناھىيلىت كە ئەم چاودىرىيە ناوخويىيە لە لايەن وەزارەت خويەو بەيت، ماددەى (5)م بەم شىوہىيە سياغە بىكرىتەوہ (پىويستە لەسەر دەستە راپورتەكانى بە شىوہى مانگانە و سالانەى خويى بداتە پەرلەمان و بۇ راي گشتى ئاشكرا بىكات) بۆئەوہى راي ئەو پەرلەمانتارە بەرپزانەى تىرىش بە ھەند وەربىگىرئىت، زۆر سوپاس.

بەرپىز د.يوسف محمد صادق/ سەرۆكى پەرلەمان:

بەرپىز دكتور شىركۆ جودت، فەرموو.

بەرپىز د.شىركۆ جودت:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

بە ناوى خوى بەخشەندە و مېھرەبان، ئەم خالانەى كە باس كرا سەبارەت بە راپورتەكان بىكرىت بە نامىلكە و لە وەقايى كوردستان خويى بىگومان راپورتەكان بلاو دەكرىتەوہ، مەسەلەى ئەوہى كە (بە پىي پىويستى) بۇ زىاد بىكرىت ھەر ئەوہش پىويستە و ئىمە پشتىگىرى ئى دەكەين بەوہى كە مانگانە ئەوانە راپورت بىنئىر و بە پىي پىويست، سەبارەت بە راپەكەى دكتورە (رپواز) مەسەلەى ئىنسىابىيەت و نىسبىەت من پشتىگىرى لەو راپە دەكەم، چونكە ئىنسىابىيەت جىوازە لە نىسبىەت، نىسبىەت واتە رپزەيەك دىارى بىكرىت، بەلام ئىنسىابىيەت واتە سىاقى جولەى ھەرەكەى ھىنەكە، بۇيە بەللى ئەوہ ئىستا لە گەل لىزنەدا دەبىت روونى بىكەينەوہ يان تەووزىحى زىاترى بدەينى، مەسەلەى بە ھاوكارى و ھەماھەنگى وەزارەتى دارايى بەللى ئەوہ خويى لە خويىدا تەحسىل حاصلە، چونكە ئەم موئەسسەسەيە سەر بە ئەنجومەنى وەزىرانە و، ئەنجومەنى وەزىرانىش وەزارەتى دارايى مەعنى يە،...

بەرپىز د.يوسف محمد صادق/ سەرۆكى پەرلەمان:

لە كوئىدا ئەمە دكتور؟

بەرپىز د.شىركۆ جودت:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

ئەوہى كە ھەر لە بىرگەى پىشترا ئىقرارمان كىردووہ كە تەنزىمىيەن سەر بە ئەنجومەنى وەزىران بىت و لەوئىدا تەبەعن دەبىتە تەحسىل حاصل كە وەزارەتى دارايى بىتە سەر خەت و ئەگەر ئىشارەتىشى پى بدرىت، يەنى تەئكىد كىردنەوہىيە لەسەر ئەوہ، ئەوہى ئاشكرا بىكرىت بۇ راي گشتى بەللى بىگومان كە پەرلەمان ناگادار بوو و ئەو راپورتانە زەخت بىكرىتەوہ بۆئەوہى كە ئاشكرا بىكرىت بۇ راي گشتى شتىكى گرىنگە بۇ شەفافیەت، ئەوہى كە دەوترىت پىويست ناكات (بنووسرىت) يان (بوترىت) كە راپورت بدات بە پەرلەمان، ئىمە مەبەستمان بۇ كە بەروونى تەئكىد لەوہ بىكەينەوہ كە مولزەم بىت ئەو دەستەيە كە راپورت بدات بە پەرلەمان بۆئەوہى كە نەبىتە ئەوہى كە ئىجتىھاد بىكرىت مانگىك بىنئىرئىت يان كاتىك

بنيړيت و کاتيک نه نيړيت له بهرته وهی که مولزدم نييه، بويه بهو دهقه ئيلزامی ئه و دهسته يه دهکريت که راپورت بنيړيت بؤ په رله مان راپورتي ته فصيلي، ئه وهی که به روونی بنووسريت ديوانی چاوديري دارايی به ئی، چونکه هر ئيمه خوښمان که موناغه شاتمان دهکرد له ليژنه گاندا مه به ستمان ئه وه بوو که له ژير ره قابه ی ديوانی چاوديري دارايی دا بيت که له برگه ی (۲) م دا باسی ليوه بکريت، زور سوپاس.

بهريز د. يوسف محمد صادق / سرؤکی په رله مان:

سوپاس، بهريز دکتوره فاله فرموو.

بهريز د. فاله فرید:

بهريز سرؤکی په رله مان.

وهکو ليژنه ی ياسایي ته نيا رای خو مان له سر برگه ی (۲) م هه يه، که تايبه ته به وردبيني کردنی جو له ی گشت داهاته گانی نهوت و گازی هه ريم له سهندووق دا به پي چاوديري ناو خو یی له گه ل ده کردنی راپورتي مان گانه دهربارمiane وه، مادده ی (۱۱) برگه ی (۵) م هه يه، له مادده ی (۱۱) برگه ی (۵) م کاره گانی دهسته و ژميره گانی سهندووق مل که چ دهن به چاوديري په رله مانى کوردستان و ديوانی چاوديري دارايی هه ريم، بويه دهکريت ئه و برگه يه لي رانه هه لېگريتن له بهرته وهی له برگه ی (۵) م له مادده ی (۱۱) م به راشکاوانه ئيشاره ت به و بابه ته و به و خاله دراوه.

بهريز د. يوسف محمد صادق / سرؤکی په رله مان:

بهريز کاک علی فرموو.

بهريز علی حه مه صالح:

بهريز سرؤکی په رله مان.

وه لاهى يه ک تيبينى بچووکم هه يه، ته به عن من پشتيوانی زوريه ی بؤ چوونه گانی بهريز کاک (سالار) دهکمه، به لام سه باره ت به وهی که راپورتي مان گانه رهنگه نهکريت و بکريته وهرزی من پيموايه راپورتي هه فتانه ش دهکريت بکريت ئه مه عه مه لييه کی زور ئاسانه و له دونيا بؤ ته شتيکی له حزه وی، ئه م له حزه ئه وهنده نهوت دپروات و ئه وهنده نهوت فرؤشرا پاره که ی جو له ی پیده کريت، ئيستا له نهرويچ موعته به ره، يه عنی عه مه لييه که قورس نييه، ئه و نهوتانه ی که فرؤشراوه ته نيا به ياناته کان کو دهکريته وه له چوار چيوه ی راپورتي کدا و ته سليم دهکريت، ئه م به ياناته ش به شيکن له وهی که رؤزانه هه ن، يه عنی تايبه ت به په رله مان يان تايبه ت به ئه نجومه نی وهزيران، ئه م راپورته حازر ناکريت، ئه م دامه زراوه راپورته که هه ر خو ی هه يه تی به شيوه ی رؤزانه چه ند نهوتی فرؤشرووه؟ جا تو دهتوانی رؤزانه ليی وه ربگری، دهتوانی هه فتانه ليی وه ربگری، دهتوانی مان گانه ليی وه ربگری، بويه پيموايه کاريکی ئاسانه و قورس نييه.

بهريز د. يوسف محمد صادق / سرؤکی په رله مان:

باشه، تکيه موشاوه ره بکه ن سياغه ی بکه نه وه مادده که به و تيبينيانه ی که وه رتان گرت بؤ نه وهی بيخوينريته وه و بيخه ينه دهن گه وه. بهريز دکتور عزت فرموو.

بەرپز د.عزت صابر:

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

برگه‌ی (۲) م له ماده‌ی (۷) م وردبینی جوڵه‌ی گشت داهاته‌کانی نهوت و گازی هه‌ریم له سه‌ندوووک دا به پێی چاودێری ناوخۆیی له گه‌ڵ ده‌رکردنی راپۆرتی مانگانە دەربارەیانەوه، له راستیدا له ماده‌ی (۱۱) هاتوووه که دیوانی چاودێری دارایی سهرجهم جوڵه‌ی داهاات له‌م سه‌ندوووقه وردبینی ده‌کات، له یه‌کیکی تر له ماده‌کان هاتوووه کۆمپانیای (جیهانی) وردبینی ده‌کات، له سیستهمی ژمیریاریش له هه‌ریمی کوردستاندا سهرجهم وه‌زارهت و ده‌سته‌کان له ناوخۆی خۆیدا به‌شیک هه‌یه پێده‌وتری به‌شی (ته‌دقیق)، به‌شی وردبینی، بۆیه بۆئهو‌ی هه‌رسی چاودێرییه‌که چاودێری ناوخۆی و ده‌سته‌که سه‌ندوووقه‌که دیوانی چاودێری دارایی له هه‌ریمی کوردستان له گه‌ڵ کۆمپانیای باوه‌ر پیکراوه‌کانی دنیا بۆئهو‌ی هه‌رسیکی ئامانجه‌که بپێکی، دووم به‌م شیوه‌یه دایده‌پێژینه‌وه بۆئهو‌ی هه‌یج ته‌فسیریکی تر هه‌لنه‌گریت وردبینی کردنی جوڵه‌ی گشت داهاته‌کانی نهوت و گازی هه‌ریم له سه‌ندوووک دا به پێی وردبینی ناوخۆیی ئیتر له‌ویدا هه‌یج ته‌فسیریکی تر هه‌لنه‌گریت، نه‌و چاودێری کردنه ده‌که‌ین به (وردبینی) بۆئهو‌ی که‌لیمه‌ی ته‌دقیق بپێکی وردبینی ناوخۆیی له‌گه‌ڵ ده‌رکردنی راپۆرتی مانگانە دەربارەیانەوه، زۆر سوپاس.

بەرپز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

باشه، سوپاس، برگه‌کانی تریش داریژراونه‌ته‌وه، به‌رپز دکتۆر شیرکو فرموو.

بەرپز د.شیرکو حه‌مه امین:

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

ببوره، ده‌بوايه له کاتی خۆیدا به‌ وتایه، ته‌نیا زمانه‌وانییه، دەربارە‌ی نا، به‌ئکو له‌بارەیه‌وه، چونکه گۆنجاوتر و کوردی تره.

بەرپز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

له‌بارە‌ی له‌ برگه‌ی چه‌ند؟

بەرپز د. شیرکو حه‌مه امین:

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

ماده‌ی حه‌وته‌م، دووم.

بەرپز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

د. شیرکو فرموو،

بەرپز د. شیرکو جودت مصطفی:

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

ئیمه له‌ برگه‌ی دووم، کاتی که گه‌توگۆکانمان کرد له‌سه‌ر مه‌سه‌له‌ی چاودێری، باسما‌ن له‌ ته‌نیا ته‌دقیق نه‌بوو، به‌ئکو مه‌به‌ستمان نه‌وه بوو شتی که هه‌یه له‌ دنیا پێی ده‌لین (energy editing system) واته

﴿نظام الرقابة على الطاقة﴾ ئەم سىستەمى چاودىرىيە گىرگىيەكەى لەو دەدايە كە ئەم دەستەيە ﴿۲﴾ ئىشمان لە ماددەيەكى تردا تەسبىت كىردو، ﴿تەدقىقە، تەوفىقە، ادارە عائىدات النىفط﴾ واتە وردبىنى و دىنيا كىردنەو و بەرپۆبەردنى داھاتى نەوت و گاز، لە رووى تەوفىقىيەو نەك لە رووى تەدقىقىيەو بە تەنيا، لە رووى تەوفىقىيەو دىنيا كىردنەو روونادات ھەتا ئەو دەستەيە ئىشى چاودىرى نەكات، واتە لەگەل كۆمپانىياكانى ھەرىمى كوردستان بۇ نەوت و گاز تەنسىق دەكات بۇ دىنيا كىردنەو داتا و زانىارىيەكان كە راستن، بۇيە ئىمە پىمان وايە بىرگەى دووم، لەبەر ئەوئەى گىتوگوى زۇرمان لەسەر كىردو و لە ماددەى ھەوت، وەك خوى بىمىنىتەو و چاودىرىيەكەى و بوعدە رەقابىيەكەى و دىنيا كىردنەو كە زەمانەت دەكات و ھەم تەدقىقەكەشى دەھىنىتە دى.

بەرىز د.يوسف محمد صادق / سەرۆكى پەرلەمان:

باشە، تەواو بوون؟ كاك فەرھاد قسەت ھەبوو؟ ببورە، فەرموو،

بەرىز فەرھاد ھەمە صالح ﴿فەرھاد سەنگاوى﴾:

بەرىز سەرۆكى پەرلەمان.

دوو، سى، قسەشم ھەبوو، لەبەر ئەوئەى من لە موناقتەى ئىرە يەك، دوو، جار روويشتم، بەداخەو ئىو تىيىنىيەكانى منتان بە ھەند وەرنەگرتبوو، تىيىنىيەكانىشم لە خۇرايى نەبوو، وتم وشەى سەندوووق بىكەنە ﴿كاسە﴾ كە بە داخەو موفەق نەبوون، بەئام شتىكى ترم وت كە ﴿۵﴾ پارىزگارەكەى كوردستان پىويستە ئەندام بن لەو شوينە، بۇچى؟ ھەر ﴿۵﴾ پارىزگارەكەى كوردستان ناگادارتىن كەس و بەھىزىرتىن كەس لە پارىزگارەكەى خۇيان لە ئىدارى و زانىارى و دەسەلاتيان ھەيە و ئەگەر ئەندامى ئەو كاسەيە بن ھەم شەفافت و ھەم ناگادارتەر دەبن و كوردستان كۆ دەكاتەو، چونكە ﴿۵﴾ پارىزگار لە ھەر پىنج گۆشەى كوردستان دەزانن چىيە، من شەخسى خۆم ئەگەر پارىزگار بىم ناھىلئىم نەوت لە پارىزگارەى من دەرکەن، ئەگەر نەزانم چۆن دەبىت؟ و بەشى ئىمە چەندە؟ چەند دەبىرتىت؟ لەبەر ئەوئەى ئەگەر لە مەسلەھەتى سەندوووقەكە بۇ ئەوئەى دىمۆكراتى تر بىت و باشتر بىت بۇ كوردستان پىويستە ﴿۵﴾ پارىزگارەكەى كوردستان ئەندام بن، ئەگەر تىپەرىپو دەتوانرىت لە ماددەى ﴿۱۳﴾ كە باسى ھەيكەلى كارگىپرى سەندوووقەكە دەكات لەوى جىگای بىرتەو، ئەمە مەسەلەى زۆر گىرگە.

بەرىز د.يوسف محمد صادق / سەرۆكى پەرلەمان:

مەسەلەى ﴿كاسە﴾ يان سەندوووق، وتمان لە دارشتنى كۆتايىدا، تەدقىق دەكەين كە چۆنە، ئەگەر بىگۆنجىت لەگەل زاراو كوردىيەكاندا بەكارى دەھىنين، بەئام ئەوئەى جەنابت باس دەكەى ئەم سەندوووقە تەنيا ئەركى كۆكردنەوئەى داھاتە و ئەركى سەرپەرشتىكىردنى پىرۆسەكانى نەوت نىيە، كۆمپانىياكانى تر كە دروست دەكرىن ئەو كات دەتوانرىت وا بىرتىت كە لە ژىر چاودىرى پارىزگارەكان بن، بۇ نەوونە كۆمپانىياى دۆزىنەو و بە بازاركىردنى نەوت كە دروست دەبىت لە داھاتوو كە بە ياسا دەرى دەكەين، بەئام ئەمە

سەندووقىكە بۇ كۆكردنەۋەى داھات نەك بۇ سەپەرشتى كىردنى پىرۇسەكانى نەوت، بۇيە رەنگە لەبەر ئەمە تىبىنىيەكەت بەھەند وەرنەگىرايىت لە لايەن لىژنەكەۋە.

بەپىز فەرھاد حەمە صالح ﴿فەرھاد سەنگاۋى﴾:

بەپىز سەرۋكى پەرلەمان.

ئەگەر روونى بىكەنەۋە رەنگە بە سوود بىت، سوپاس.

بەپىز د.يوسف محمد صادق / سەرۋكى پەرلەمان:

د. قالا فەرموو.

بەپىز د. قالا فرىد ابراھىم:

بەپىز سەرۋكى پەرلەمان.

دوای تاوتوئ كىردنى بابەتەكە بە تايبەتى بىرگەى دووم، لەگەل ھەردوو لىژنەى تايبەتمەند ئەوان لە بىدایەتەۋە روونكىردنەۋەيان دا كە مەبەستىان لە چاۋدىرى، چاۋدىرى ديوانى رەقابەى مالىيە و دوای تاوتوئ كىردن دەرگەوت مەبەستىان ديوانى رەقابەى مالى نىيە، بەلكو مەبەستىان وردبىنى كىردنى نىوخۇيىيە، بۇيە لىژنەى ياسايى بىرپارەكەى لەگەل ئەوانە كە ئەو ماددەيە ۋەكو خۇى بىمىنىت و دوای ئەۋەى كە روونكىردنەۋەيان دا و ماددەكە بەم شىۋەيە دارپىژراۋتەۋە، ماددەى حەوتەم: دەستە ئەمانەى خوارۋە لە ئەستۋ دەگرىت، يەكەم، تۆماركىردن و دۇكىۋمىنىت كىردنى سەرجمەى داھاتەكانى نەوت و گازى ھەرىم كە بە گوپىرەى حوكمەكانى ئەم ياسايە دەستدەكەون لە سەندووقدا و ھەروەھا بەپىۋەبىردن و مسۇگەر كىردنى گواستەۋەيان بۇ ژمىرەى ۋەزارەتى دارايى پاش ئەۋەى بە پىى ماددەى يازدەھەمى ئەم ياسايە لەسەر پىشنىارى دەستەۋ بىرپارى ئەنجومەنى ۋەزىران و پەسەندكىردنى پەرلەمان تەرخان دەگرىت، دووم، وردبىنى كىردنى جولەى گشت داھاتەكانى نەوت و گازى ھەرىم لە سەندووقدا بە پىى چاۋدىرى نىوخۇيى لەگەل دەركىردنى راپۇرتى مانگانە لەبارەيانەۋە، سىيەم، سالانە ئاشكراكىردنى گشت ئەو داتايانەى تايبەتن بە ژمىرە و چالاكىيەكانى سەندووق دەربارەى سپاردن و راكىشان و وردبىنى كىردنىان بە بەكارھىنانى كۆمپانىيەى ژمىرىارى جىھانى لىھاتوو و متمانە پىكراو، دواتر بەرزكىردنەۋەى راپۇرتى ناوبەناۋ بۇ ئەنجومەنى ۋەزىران كەۋا چالاكى و راپۇرتى كۆمپانىيەكانى ژمىرىارى جىھانى پۇخت دەكاتەۋە لەگەل دەرختنى راۋبوچوونى خۇى لەسەر ئەم راپۇرتانە، چوارەم، مسۇگەركىردنى شەفافىيەت و دركاندن لە پىرۇسە دارايىيەكان لەكاتى ئەنجامدانى رىكارو پىرۇسەكانى ژمىركارى بە گوپىرەى ستاندىردى ژمىرىارى پەپىرەۋپىكراۋى جىھانى و ئاستى پىادەكىردنىان لەسەر گشت ژمىرەكانى سەندووق كە لەم ياسايەدا باس كراون. پىنچەم، پىۋىستە لەسەر دەستە راپۇرتەكانى بە شىۋەى مانگانە و سالانەى خۇى بداتە پەرلەمان و بۇ راي گشتى ئاشكرى بىكات.

بەرپرز د. یوسف محمد صادق / سەرۆکی پەرلهمان:

کۆ لهگهڵ ماددهکهیه بهو شیوهیهی که خوینرایهوه؟ خرایه دهنگهوه، ﴿٧٥﴾ کهس لهگهڵئیدایه، کۆ دزیهتی؟ کاک سعید دزیهتی، ﴿١﴾ کهس دزیهتی، کهواته پهسهندکرا، ماددهی ههشتم، کاک عمر نوقتهی نيزامیت ههیه؟

بەرپرز عمر عینایت حهمه:

بەرپرز سەرۆکی پەرلهمان.

پیش مانگیك ئیمه یاداشتیکمان ئاراستهی بهرپرزتان کرد بۆ ئامادهبوونی بهرپرزتان ئهنادمانی بالای لیژنهی نهوت و گاز بۆ ناو پەرلهمانی کوردستان.

بەرپرز د. یوسف محمد صادق / سەرۆکی پەرلهمان:

کاک عمر، ئهمه پهیوهندی بهم دانیشتهوه نییه، دهتوانی به یاداشتیک بیدهی به دهستهی سەرۆکیهتی، فەرموو ماددهی ههشتم بخوینن بۆ ئهوهی بیخهینه گفتوگۆوه.

بەرپرز د. فائاد فرید ابراهیم:

بەرپرز سەرۆکی پەرلهمان.

بهشی چوارهم، بهرپۆهبهردنی داهاتهکانی نهوات و گاز، ماددهی ههشتم: دهسته وهرگرتنی ئهمانهی خوارهوه له ئهستۆ دهگریت، یهکههه، پوختهی داهاته شایستهکانی ههریمی هاتوو له ههناردهکردن و فرۆشتنی نهوت و گاز به گویرهی گریبهست کردنی بهستراو لهگهڵ کۆمپانیاکاندا چ له لایهن وهزارهتهکانهوه یان کۆمپانیا کوردستان بۆ دۆزینهوه و بهرهمهینانی نهوت و گاز بیته به گویرهی یاسا، پاش داشکاندن شایستهکانی ئهوه کۆمپانیاکانه له ههریم کار دهکهن و بهرهمهینهرن، چ نهختینهی بیته یان عهینی و تیچوونهکانی و گواستنهوه و عههبار کردن و ههناردهکردن و فرۆشتن له لایهن وهزارهتهوه، دووهم، سهرجهه پێ بهخشین و پاداشتهکانی هاتوو له گریبهستهکانی نهوت و گاز له کاتی شایستهبوونیان و له نیوانیشیان پاداشتهکانی واژو کردن و بهرهمهینانی گری بهسته نهوتیهکانی بهستراو لهگهڵ کۆمپانیا بیانی و خۆمالییهکان و پاداشتهکانی ژیرخانی ئابووری و برههکانی تهرخان کراو بۆ پاراستنی ژینگه و داهاتهی تر به گویرهی یاسای نهوت و گاز و یاساکی دیکه پهیوهندیداردا هاتوووه. سێ یهه، پوختهی داهاتهکانی بهروبوومه نهوتی و گازیهکان پاش داشکاندن تیچوونهکان له نیوانیاندا پالائوته کردن و گواستنهوه و عههبار کردن ئهوهی پهیوهسته پێیانوه له لایهن وهزارهتهوه، چوارهم: داهاتهی دارایی هاتوو له حکومهتی ئیداری ئهوهی راستهوخۆ پهیوهسته به داهاتهی نهوت و گاز و بهروبوومهکانیان جگه له پشکی ههریم له بودجهی گشتی ئیتحادی دا. پینجهه: ئهوه برانهی وهک شایسته بۆ ههریم هاتوو لهوهی تایبهته به نهوت و گازوه، به گویرهی حوکمهکانی یاسای دیاری کردن و وهرگرتنی شایسته داراییهکانی ههریمی کوردستان-عیرق له داهاته ئیتحادیهکان ژماره ﴿٥٥﴾ ی سالی ﴿٢٠١٣﴾ لهگهڵ رهچاو کردنی برهگی

چوارەمى سەرۋەدى ئەم ياسايە، شەشەم: ئەو بىرلەشەنە لە ۋەبەرھىنەنە داھاتەكانى نەوت و گازدا ۋەدەست ھاتوون كە لەو ماددەيەدا ئامازەيان بۇ كراۋە.

بەرپىز د.يوسف محمد صادق/ سەرۋكى پەرلەمان:

كى تىببىنى ھەيە لەسەر ئەم ماددەيە با ناۋى خۇى بنووسىت؟ بەرپىزان ديارە لىژنە پەيۋەندىارەكان دەزانن تىببىنيتان لەسەر چىيە؟ بۇيە روونكردەنەۋەيەك دەدەم پىش ئەۋەى قسە بكنەن و دواى ئەۋە ئەگەر بىروراي ترتان ھەبىت، ئەگەر قسەكانتان لە لايەن لىژنە پەيۋەندىارەكانەۋە گەيشتبيت، بۇ ئەۋەى كە ناوتان دەخويندريتەۋە گفتوگوكان دريژ نەخايەنيت، فەرموو د. عزت،

بەرپىز د. عزت صابر اسماعيل:

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.

تەننەت لە بودجەى سالانەى عىراق دا ھاتوۋە سەرجم داھات و خەرجى نەوت لە بودجەدا پەسەند دەكرىت ئىنجا خەرج دەكرىت، بۇيە ئەگەر مادەى ھەشتەم، كە نووسراۋە پوختەى داھاتەكان، لە بىرگەى يەكەم و سى يەم، وشەى پوختە دەكەين بە وشەى كۆى ﴿total﴾ بە ئىنگلىزى و سیاغەيەكى تری بۇ دەكەين و ھەندىك پارەى تر ھەيە شاراۋە نيیە، ھەرىمى كوردستان كە نەوت دەفرۇشيت بۇ كۆمپانیا گەورەكان لە جىھان، ئەو نرخەى كە پىى دەفرۇشيت و ئەو پارەى كە ۋەردەگرىت كۆمىنشنى لەسەرە يا خود خەرجى ھەيە ئەو خەرجىيانە يەكسەر ئۆتۆماتىكى دەكرىت و ئەو خەرجىيانە فىعلەن نايەتە ناۋ سەندووقەكەۋە، سیاغەيەكى واى بۇ دەدۆزىنەۋە، بەئام ناكرىت ۋەزارەتى سامانە سروشتيەكان بەدەر بىت لە ۋەزارەتەكانى تری حكومەتى ھەرىمى كوردستان، بۇيە ئەو سەندووقە مەكانەتى خۇى ھەبىت پىويستە سەرجم داھاتى نەوت، نەك پوختەى داھاتى نەوت بچىتە ئەو سەندووقەۋە، ئەگەر بەرپىزان ئەندامانى پەرلەمان موناقتشەيان چىر بىتەۋە لەسەر وشە، ئەوا راى لىژنەى دارايى و لىژنەى سامانە سروشتيەكانە كە وشەى پوختە دەكەين بە وشەى كۆى داھاتەكان، زۆر سوپاس.

بەرپىز فخرالدين قادر عارف/سكرتېرى پەرلەمان:

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.

ئەم ئەندام پەرلەمانە بەرپىزانە ناويان تۆماركردوۋە بۇ گفتوگوكردن لەسەر ماددەى (۸) ، جا ھەر بەرپىزىك ئەگەر پەيامەكەى گەيشتبوو بۇ گفتوگوكردن كە من ناوم خويندەۋە ئاگادرامان بكاتەۋە بۇ ئەۋەى ناۋى بكوژىنەۋە ، پىشتەر ئەم بەرپىزانە ناويان نووسيوە (تەلار لطيف ، گەشە دارا ، شىركۆ ھەمە امين ، على ھەمە صالح ، عزت صابر ، رىۋاز فائق ، مريم صمد)

بەرپىز د . يوسف محمد صادق/ سەرۋكى پەرلەمان:

كى ناۋى خۇى ئەكوژىنيتەۋە با ئىستا پىمان بلىت.

بەرپىز فخرالدين قادر عارف/سكرتېرى پەرلەمان:

(قادر وثمان ، صالح فهقى ، سەرکەوت سەرحەد ، تحسین اسماعیل ، مامۇستا مروان گەللى ، ھەورامان گەچىنەيى ، رابوون توفىق ، ابوبکر ھەلەدنى ، بەھزاد دەرويش ، پەروا على ، گەژال ھادى ، حسن صالح ، منىرە عثمان ، غرىب مصطفى ، حىياە مجيد ، عباس غزالى).

بەرپىز د . يوسف محمد صادق/ سەرۆكى پەرلەمان:

خاتوو گەشە فەرموو.

بەرپىز گەشە دارا جلال:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

منىش لەگەل ئەو راپە بووم كە بەرپىز دكتور عزت خويندیهوه ، مەسەلەى (پوختە و كۆ)كە لەگەل كۆيا بووم (كۆى داھاتەكان) ، داھاتە شایستەكانى ھەرىم لە ھەناردەكردن و فرۆشتنى نەوت و گاز ئەگەر ئىمە ھەسرى بکەين بە فرۆشتنى نەوت و گاز و تەنها (تصدیر و بیع) لێرەيا ھەركاتیك حكومەتى ھەرىم عەقدىكى كرد لەسەر بەرھەمىكى تری نەوتى داھاتەكەى نایەتە ئەم سەندوووقەوہ ، بۆیە پىم باشە بە گشتى عەقدەكان بە مەتلەقى بىت ، واتە ئەگەر بلیین ھەموو ئەو عەقدە نەوتیانەى كە كراوہ داھاتەكەى بىتە ئیرە ، ئەبى ئەو بېرگەيەش لاچى لەكاتى مەسەلەى كۆكە ئەویش پاش داشكاندى شایستەكان ، شایستەى كۆمپانییەكان ، ديارە لیژنەكانى پەيوەندیدار خۆیان باشتەر ئەزانن ، زۆر سوپاس.

بەرپىز د . يوسف محمد صادق/ سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس ، بەرپىز شىركۆ ھەمە امین فەرموو.

بەرپىز د. شىركۆ ھەمە امین:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

سەربارى پشتگىرىم بۆ قەسەكانى دكتور عزت و گەشەخان و تەلارخان و ئەوانە ، من لەسەر ئەم ماددەيە ئەم سەرنج و تىبىنيانە ئەلیم ، ئەم رەشەنوووسەشم نامادە كەردووہ ، لەسەر يەكەم من بەديارى كراوى من لایەنگرى ئەوہم ئاوا بنووسرى ماددەى ھەشتەم ، خالى يەكەم " (كۆى داھاتەكانى پەرۆسەكانى نەوت دەچیتە سەندوووقەكەوہ) ، پاشان موستەحافاتەكانى كۆمپانیاكانى لیدەردەكریت پاش رەزامەندى دەستەى بەرپۆھبەردن و وردبىنى كەردن ، چونكە لە راستیدا بەپىي ئەمە دەسەلاتەكى زۆر زۆر دراوہ بە وەزارەتى سامانە سروشتیەكان بۆ من ھەرتەمەنام ئەكرد بەرپىزيان لیرە بوونايە ، يەعنى ناكرى لە دونیادا ھىچ وینەيەكى تر نییە وەزارەتێك خۆى نەوت دەربىنى ، خۆى نەوت بفرۆشى ، خۆى ئامر بلسەرفیش بىت ، ئەوہى تا ئیستا لەگوردستان كراوہ وابووہ لە راستیدا ، ھەتا بەپىي ئەو راپۆرتەشى كە بەرپىزيان داويانە بە ئەندامانى پەرلەمان كە باسى خەرجیيەكانى نەوتیان كەردووہ لە سالى (۲۰۰۷-۲۰۱۳) كە لەراستیدا ھەمووى بە برپارى نەينیەو يەعنى ئەمە وینەى نییە لە عالەمدا ، بۆ نموونە وەزیرەكانى تر رەنگە دەسەلاتیان زۆر مەحدووودە لە سەرفیاتا ، ئەبى جیاوازی چى بى لە بەينى وەزیرێك و وەزیرێكى ترا؟! بۆیە من لایەنگرى

ئەووم لە راستیدا نەسەگە بەم جۆرە دابەریزیتەو ، لایەنگری ئەووم لە راستیدا (كۆی داھات) ببیت بە داھاتی وەزارەتی دارایی یەعنی لە راستیدا دەبیت وەزارەتی سامانە سروشتییەکان لایەنی تەکنیکی پڕۆسەى نەوت سەریەرشتی بکا نەك لایەنی فرۆشتن و كۆکردنەوێ داھاتوو بواردەکانی تر ، چونكە لە راستیدا وێنەى نییە لە جیھانا ، لەسەر خالی دووھەمیان " ھەر بۆیە پیمخۆشە نازانم كى وەلاممان بداتەو؟ ئایا ھەموو ئەوپارانەى پێشتر چارەنووسیان چى لیدیت؟ ئایا ئەچنە ناو ئەم سندوقەو؟ یاخود ئەم سندوقە لەو كاتەى كە دەست بەكارکردن ئەكات پارەى تى ئەچیت؟ سێھەمیان " ئەوێ دكتور عزت دیسان لەگەڵیام (كۆی داھاتەکان) ، لەگەڵ ئەوھشدام ئەوێ لابریت پاش داشكاندن تىچوونەكان ئەمە لابریت ، واتا كۆی داتەكە بچیتە ناو سندوقەكە و لەوێو لى دەربكریتەو ، حەزئەكەم وەلامى ئەم پرسیارەش وەربگرەو ھەست دەكەم چوارەم و پینجەم لەیەك ئەچن جا نازانم بەرپزان خۆیان سەیریكى بكەن ئایا چوارەم و پینجەم چ جیاوازییەكى ھەبە لە نیوانیانە داھاتی دارایی ھاتوو لە حكومەتى ئیتیحادى پاشان ئەو برانەى وەك شایستە بۆ ھەرئیم ، ھەستدەكەم خۆیان تۆزىك وردتر سەیری كەن ، ئایا ھىچ جیاوازییەك ئەبینن لە نیوانیاندا؟ خالی شەشەم " ئەو برانەى لە وەبەرھێنانى داھاتەكانى نەوت و گازدا وەدەست ھاتوون ئەو (كەبە) زیادەبە ، بلىین ئەو برانەى لە وەبەرھێنانى نەوت و گازدا وەدەست ھاتوون و لەم ماددەبەدا ئامازەیان بۆ كراو ، سوپاس.

بەرپز د. یوسف محمد صادق / سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس ، ئەندامانى لیژنە پەيوەندیدارەكان دواى قسەى خۆتان بكەن ، بەرپز كاك تحسین اسماعیل فەرموو.

بەرپز تحسین اسماعیل احمد:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

ماددەى ھەشتەم ، بڕگەى یەكەم " كۆی داھاتە شایستەكانى ھەرئیمى ھاتوو ، لە كوردى نییە ئەگەر بكریتە (شایستەكانى ھاتوو ھەرئیم) ، ئینجا لیڤرە ھاتوو بە گوێرەى گریبەستەكانى نەوت و گازى بەستراو لەگەڵ كۆمپانیەكاندا ، بەستراو ھەر غەلەتە لیڤرە نەبى باشترە ھەر گریبەستەكانى نەوت و گاز لەگەڵ كۆمپانیاكاندا ، ئینجا ئەویش پاش داشكاندن لیڤرە داشكاندن ناگونجى كەمكردنەو ھەو (كەمكردنەو ھەو شایستەكانى ئەم كۆمپانیانەى لە ھەرئیمدا كاردەكەن) ، بڕگەى دووھم " نووسراو (سەرچەم پیبەخشین و پاداشتەكانى ھاتوو) ، پیبەخشین نا ، (بەخشیش و پاداشتەكانى ھاتوو لە گریبەستەكانى نەوت و گاز لە كاتى شایستە بوونیاندا) نازانم مەفھومىك نادا باشترە بلىین كە شایستەبەن لە نیوانیشیاندا پاداشتەكانى واژۆكردن و بەرھەمھێنانى گریبەست ، گریبەست بەرھەمناھینرى ئامادەكردنى گریبەستە نەوتییەكان بى دیسان بەستراو لەوێ لابریتن ، بڕگەى سێھەم " بەرپزىكى تریش ئیشارەتیدا كە بەروبووم زیاتر بۆ كشتوكال دیت ، ئەگەر بكریتە پیکھاتە نەوتییەكان موشتەقات پیکھاتەبە ، دیسان داشكاندن بكریتە

كەمكردنەوہی تیچوونەكان ، پالوتەكردن نییە بۆ پالوتن نەبی پالوتەكردن بیتن ، من لەگەڵ بەرپز كاك
دكتور شیركۆم برگی چوارەم و پینجەم لەیەك ئەچن ، بكرینە یەك باشترە ، سوپاس.

بەرپز د. یوسف محمد صادق / سەرۆکی پەرلەمان:

زۆر سوپاس ، بەرپز كاك رابوون معروف فەرموو.

بەرپز رابوون توفیق معروف:

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

بەكورتی پشتگیری ئەو بۆچوونەدەكەم كە وشە پوختە دەكریتە سەرچەم ، ھەروەھا بە دەستەواژەییەکی
وازیح و ئاشكرا جیبكریتەوہ ، جگە لەوہزارەتی دارایی یەعنی پینش گەیشتنی داھاتەكان بۆ وەزارەتی
دارایی ھیچ ناوہندیکی تر مافی سەرفكردنی پارە ی نەبی ، ھەروەھا پینشنیاریش دەكەم بۆ لیژنە
پەيوەندیدارەكان لەسەرەوہ ئەگەر بكری پیناسە ی داھاتە نەوتییەكان بەگوێرە ی ماددە ی یەكەم لە یاسای
نەوت و گاز ریکبخریتەوہ ، زۆر سوپاس.

بەرپز د. یوسف محمد صادق / سەرۆکی پەرلەمان:

زۆر سوپاس ، خاتوو حیاة مجید فەرموو

بەرپز حیاة مجید قادر:

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

قسەكانەم لەلایەن مامۆستا تحسین و گەشەخان كرا ، سوپاس بۆ ئیوہ.

بەرپز د. یوسف محمد صادق / سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس ، بەرپز دكتورە ریواز فەرموو.

بەرپز د. ریواز فائق حسین:

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

من تیبینیم لەسەر برگی شەشەم ھەییە ، ئەگەر ئەم برگیە بۆ ئەوہ دانراوہ ، ئەگەر ئیمە لە پینج
برگی سەرەوہ ھیچ یەعنی شتیكمان لەبیر چووئی یان شتیك كە لە ئایندەیا رەنگە وەكو داھاتبیت ئەو
بەرش بچیتە ناوسندوووقەكەوہ ھەستدەكەم سیاغەكە ی تەواو نییە ، ئەو برانە ی لە وەبەرھینانی
داھاتەكانی نەوت و گازدا وەدەست ھاتوون كە لەم ماددەییەدا ئامازەیان بۆ كراوہ نووسراوہ ، خو ی ئەبووا یە
بنووسری بۆ نەكراوہ ، ھەرشتیکی تر كە لەو پینج برگیە نەكراوہ ئەگەر وابی یەعنی ئەو ماددەییە ئەو
فەقەرە ی زیادەییە ئەوہ یەكەمیانە ، دووہم " ئەمەوی تەوزیح لەسەر دوو شت بەدەم برگی چوارەم و برگی
پینجەم مەبەست چییە ، برگی چوارەم مەبەست لەپارە ی بەنزینە ھەندیك جار ئیمە قسە لەسەر ئەوہ
دەكەین كە لە رابردووا بریکی زۆر حسە ی بەنزینی ھەریمی كوردستان نەھاتووہ مەبەست ئەوہییە ، برگی
پینجەمیش مەبەست ئەو (۲۷) تریلۆنەییە كە ئەو وەكو راپۆرت لە رابردوودا وەرمانگرت ئەگەر خواكردی و
عیراق دلی نەرم بوو بۆ ی ناردین ئەچیتە ناو ئەو سندوووقە ، زۆر سوپاس.

بەرپىز د. يوسىف محمد صادق / سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس ، كاك عباس غزالى فەرموو.

بەرپىز عباس مىرخان:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

ئەوھى راسى بېتىن ھەروھكو لە ماددەى پېشترىش باسەم كەرد ئەمانە زياتر لە رېنمايى دەچن ، ئەمن ماددەى ھەشت ، نۆ بەم شىوھىە كورتم كەردىتەوھ ئەگەر پەسند بى ، لەدواى كەمكەردنەوھى ئىلتىزاماتى سەرفىيات كۆى داھاتەكانى خالىس لەم سەندووھە كۆدەكرىتەوھ بە دراوھەكانى دانپىدراو لەو بانكەى سەندووھ بە پەسندى ئەزانى ، سوپاس.

بەرپىز د. يوسىف محمد صادق / سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس ، كاك بەھزاد دەرويش فەرموو

بەرپىز بەھزاد دەرويش:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

بۇ ماددا ھەشتى خالى يەكەم و سىيەم تەئىدا پشەتگىريا دكتور عزتى دكەين ھەروھتف بۇ خالى يەكەم ئەف سىاغە دكتور شىركۆ ھەمە امين خويىندىھەوھفا تەئىدى لوى سىاغە دكەين بەراستى ، خالىسى " ھەر ل سىيەمدا ماددا ھەشتى سىيەم بەدل بەروبووم و بەرھەمەكان پېشترىش مە بەھس كە بەدل بەروبووم بېتە بەرھەمەكان ، ئەوژى ئەز وى رەئىمە ھەروھتف پاش داشكاندن بىتە ئىلغا كەرن ئەفە خالىسى داھاتىيە نىشانكەرن ، شەشەم " بەرپىز سەرۆكى پەرلەمانى ھەرچەندە دكتورە رىواز ب شىوازەكى دى بەھس كە راستى ئەگەر ھەمى داھاتىت نەوت و گازى ئەم ئەغەبى سەر وى رەئىنە خالى ئىكى و سىيى ، ھەمى بەرھەمەكانى نەوت و گاز ھاتنە پەسن كەرن ئەف خالە ھەنگى زىدەيە ئەوئ شەشى ، زۆر سوپاس.

بەرپىز د. يوسىف محمد صادق / سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس ، خاتوو پەروا ەلى فەرموو.

بەرپىز پەروا ەلى ھەمە:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

سەبارەت بەخالى يەكەم منىش وشەى (كۆ) باشترە كە بەرپىزان ئىشارەتەيان پىدا ، ھەر وھە لەگەل تەواوى قسەكانى دكتور شىركۆ ھەمە امينم ، سەبارەت بەخالى شەشەمىش بەھەمان شىوھ ئەو برانەى لە وەبەرھىنانى داھاتەكانى نەوت و گازدا وەدەست ھاتوون ئەكرى بكرى بە ئەوانەى تر يان سەرجەم ئەو برانەى تر تارادەيەك دەستەواژەكە روون نىيە يان لەگەل ئەوانى تر كۆبكرىتەوھ يان بگۆردرى ، زۆر سوپاس.

بەرپىز د. يوسىف محمد صادق / سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس ، بەرپىز كاك قادر ئۆتمان فەرموو.

بەرپىز قادر ئۆتمان رسول (قادر رەزگەيى):

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

منىش پشتىگىرى ھەموو ئەو رەئىيانە دەكەم كە (كۆى داھات) بىت نەك (پوختەى داھات)بى، پېشنيار دەكەم لە بېرى پاش داشكاندن دواتر شاىستە دارايىيەكان سەرف بىكرى، بېرگەى سىيەم ھەر نەمىنى تەنھا يەك وشەى جىياوازى تىدايە كە پالاوتە كىرەنە باقى شتەكانى دىكە لەو دەقەدا ھاتوون ياخود لە ماددەى (۱۱) بېرگەيەك يان خالىك زىادبىكرى بۇ دراو پىدانى وەزارەت بە مەبەستى شاىستە دارايىيەكانى كۆمپانىيەكان و بۇ مەبەستەكانى دىكەش، يەنى گواستەنەو و پالاوتەكىرەن بۇ ھەموو ئەو مەبەستانە، واتە كۆى داھاتەكە بىتە سىندووقەكە دواتر وەزارەتى سامانە سىروشتىيەكان پارە وەربىگرى بە مەبەستى بەرجەستە كىردنى شەفافیيەت، زۆر سوپاس.

بەرپىز د. يوسىف محمد صادق/ سەرۆكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، بەرپىز كاك غەرىب فەرموو.

بەرپىز غەرىب مىسكىنى ھەمە (غەرىب پىنجوئىنى)

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

ئەوھى كە دىكتۇر عزت باسى كىرد، كە وشەى (پوختە) بىكرىت بە (كۆ)ھاورپىيانە ئامازەيان پىكىرد، كە ئەوھ بىكرىت بە (كۆ)، بەلام ئەگەر لەكۆتايى ھەردوو خالى يەك و سىيەم، لە بېرگەى پاش داشكاندننى تا كۆتايىيەكەى لا نەبىرئ ئامانجى ئىمە ناپىكىت، تا كۆى داھاتەكە بە شەفافی بىتە ناو سىندووقەكەو، بۇيە ئومىد دەكەم لەھەردوو خالەكەدا ھى يەكەم و سىيەم، پاش داشكاندننى تا كۆتايى ھەمووى لاپىرئىت، سوپاس.

بەرپىز د. يوسىف محمد صادق/ سەرۆكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، بەرپىز كاك صالح فەقى، فەرموو.

بەرپىز صالح فقى محمد امين:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

منىش پشتىوانى لەو پوختەيە دەكەم، ئەوھ يەكەم، دووھم: لەخالى يەكەم ئەوھى گىرپەستەكەى نەوت و گازى بەستراو، تا رادەيەك ئەوانەى دواى خوى ناگرپتەوھ، كە بۇ لەمەودوا ئەبەستىت، ئەو بەستراوھش لاپىرئىت، ئەم وشەى داشكاندنە كە لەھەركوئىدا ھاتبىت، نەمىنىت، كە ئىمە باس لە پوختە ئەكەين ھىچ سەرفىاتىك نامىنىتەوھ، تا پاش يان داشكاندننى تىدا بىمىنىتەوھ، ئەبىت جارىكى تر رپك بىخرپتەوھ، وھ لەھەر شوئىنىك وشەى نەوت وگاز ھاتبىت، بەرھەمەكانىشى لەگەئىدا ئامازەى پى بدىرئىت، وشەى ھاتوو يان بەدەستھاتوو ئەوھش تا رادەيەك روون نىيە، لە ھەر جىگايەك ھەبىت بەدەست دەكەوئىت يان بەدەست دىت ئەوھ وشەيەكى تىرى بۇ بدۆزىنەوھ، لەوھى پىنچەمىش: لە دوو خالدا پىويست بەوھ ئەكات لە سەرجەم پىرۆسەكانى داھاتى نەوت، واتە سەرجەم پىرۆسەكانى بۇ زىاد بىكرىت، سوپاس.

بەرپىز د. يوسىف محمد صادق / سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، بەرپىز كاك على حەممە صالح، فەرموو.

بەرپىز على حەممە صالح:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

من رېكەم خستوووتەو دەو دامرشتوووتەو سەبارەت بەو دەى كە پىي ئەلئىن (كۆبكرىت) خالى يەكەم: چونكە كە دەلئىن داھاتە شايستەكانى ھەرىمى ھاتوو، لىرەدا داھات نەھاتوو، ھەرىم ھاتوو، بۆيە لەرووى زمانەوانىيەو، باشە بلئىن كۆى داھاتە وەدەست ھاتووەكانى ھەرىم، لەھەناردە كەردن و فرۆشتنى نەوت و گاز، بەگوپرەى گرىبەستەكانى نەوت و گازى بەستراو لەگەل كۆمپانىياكان، لىرەدا واتاكەى بەم دوو دىپرە بەتەواوتى دەپىيكتىت، چونكە ئەو دەى كە دەلئىن لەلایەن وەزارەتەو يان كۆمپانىياى كوردستان، ئىستا لەلایەن وەزارەتەو، بەلام كە كۆمپانىياى كوردستان دروست بوو، ئۆتوماتىكى لەقانونى تايبەت بەخۆى ھەمووى ئەچىتە سەر كۆمپانىياى كوردستان، من لەگەل وشەى شايستەدا نىم، چونكە ئەم داھاتانە ھەر ئەبىت شايستە بن، نايىت نا شايستە بن، يەعنى بەشيوەيەك لە شيوەكان تۆ گومان لەخۆت دەكەيت كە ئىشى ناشايستە ئەكەيت، ھەمىشە دووبارەى دەكەيتەو، لەخالى سىيەم: ديسانەو لەوانى ترىشدا لەماددەى دووم، سەرچەم پى بەخشىن و پاداشتەكانى ھاتوو، لەگرىبەستەكانى نەوت و گاز لەكاتى شايستە بوونى، بۆ داھاتى تر ھەيە ناشايستە بىت، يان كاتىكى تر ھەيە داھاتى ناشايستەى تىدا بىت، ئەو زىادە، خالى سىيەم: پىم وابىت ئەمە بەتەواوتى دەپىيكتىت، كە بلئىن ديسانەو كۆى داھاتە وەدەست ھاتووەكانى ھەرىم لەھەناردە كەردنى نەوت، ئەو ھەش ئەتوانىن بنووسىن كۆى داھاتە وەدەست ھاتووەكانى نەوت و گاز، ئەو بەتەواوتى دەپىيكتىت، ئەگەر نا وشەى ھەناردەكەردن و وشەكانى تر كۆتايىيەكەى بەو شيوەيە بىرپىت، خالىكى تر رەنگە پرسىارى ئەو بىت، لەگەل كاك دلشادىش باسما كەرد، ئەى پارەى ئەو ھەموو كۆمپانىيانەى كە وقوفيان كەردوو، ئىستىحقاقى پالاوگەكان چى بەسەر دىت؟، لە عىراق وا كراو، سەرچەم پارەى نەوت كە وەدەست دىت ئەخرىتە سەندوووقى دەولتەو، دوایى لەناو بودجەى گشتىدا ئىستىحقاقى كۆمپانىيا نەوتىيەكان و ھەموو مەسروقاتەكانى نەوت تەخسىسى بۆ ئەكرىتەو، پارەى بۆ تەرخان ئەكرىتەو، چونكە فىكەرەكە ئەو ھەيە ئەگەر راستەوخۆ وەزارەتى سامانە سەروشتىيەكان يان كۆمپانىياى كوردستان يان ھەر دامەزراو ھەيەكى تەربىن، ئەم پارانە بەدەنەو وەك ئىستىحقاقات، ئەم ئىستىحقاقاتانە رەنگە بە فىلتەرى تەحقىقدا تى نەپەرپىت، يەعنى ئىستىحقاقاتەكە ھەر ئەدرىت، بەلام كە بىتەو سەندوووق و لەناو بودجەدا تەرخانى بۆ بكرىت زەمانەتىكى باشتر ھەيە كە بە فىلتەرىكەدا تى دەپەرپىت، زۆر سوپاس.

بەرپىز د. يوسىف محمد صادق / سەرۆكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، دكتور عزت، فەرموو.

بەرپىز د. عزت صابر اسماعيل:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

پرسىيارىك كرا سەبارەت بە ماددەى چوارەم و پىنچەم، جىاوازييەكەيان چىيە؟، بەرپىز دكتورە رپىواز بەشىكى ئىشارەت پىداو بەشىكى تىرىشى سالانە لە بودجەى عىراقەو (۱۰۰)ملىار دىنار تەرخان دەكرىت بۇ كرىنى سووتەمەنى بۇ وىستەگەكانى كارەبا و ئەبىت ئەو پارەش بچىتە ئەم سىندوووقەو، كەواتە جىاوازييان ھەيە، بۇيە چوارەم وپىنچەم گىرنگى خۇى ھەيە، ەكو خۇى دەمىنىتەو، ماددەى ھەشتەم، يەكەم: پوختەكە دەكرىت بە (كو) لەكويدا كۆمپانىياكانى تەواو بوو، ئىتر بوەستىت، ئەمجارەش تەئكىد لەو دەكەمەو كە ئەم سىندوووقە ەكو بانقىك وايە، بۇ ھەلگىرتى پارەى داھاتى نەوت، بۇيە گىرنگە و بۇ ئەوئە شەفاف بىت پىرۆسەى نەوت لە كوردستان سەرچەم خەرجىەكانى لەم پەرلەمانەدا پەسەند دەكرىت، ەزارەتى نەوتى ھەرىمى كوردستان سالانە خەرجى خۇى ەكو ھەموو ەزارەتەكانى تر بىخاتە ناو پىرۆژەى بودجەو ئەو كات ئەوئەش نامىنىت كەو ەزارەتى دارايى ئاگادارى نابىت، ياخود ئەو سىندوووقە ئەھەمىەتى كەم دەبىت، سەرچەم خەرجى ەزارەتى سامانە سىرووشىيەكان بچىتە ناو بودجەى سالانە كە پەرلەمان پەسەندى دەكات، بۇيە يەكەم: لەكويدا وشەى كۆمپانىياكان ھاتوو كۆتايى پى بىت، سىيەم: پوختەى داھاتەكان تەواو دەقىقە، بەروبووم لاپىرىت ئەو ە ماددەكانى تىرىش چاكامان كرد، ماددەى شەشەمىش (كراو) بكرىت بە (نەكراو)، ئەوئە دكتورە رپىواز دەقىقە، يەئنى لەم پىنچ ماددەيەدا چ داھاتىك لەنەوت دەستمان دەكەوئىت بىجگە لەوئەش ھەر داھاتىكى تر كە دەستمان دەكەوئىت، لەنەوتەو بىت ھەر ئەبىت بچىتە ئەم سىندوووقەو، ماددەى نەوت (۲۰۰) ماددەى تىرى لى دروست دەكرىت، (۱۰۰) بەكار ھىنانى ھەيە، بۇيە زۆر ئاسايىە لەداھاتوو داھاتىكى تىرمان ھەبىت، كە لەم ماددانەدا ئىشارەتى پى نەكراو، سوپاس.

بەرپىز د. يوسف محمد صادق/ سەرۆكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، لىژنەكانى تر قسەتان ھەيە؟، خاتوو منىرە فەرموو.

بەرپىز منىرە عثمان على:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

لە برگەى يەكەم كە باسى كۆى داھاتە شاپستەكانى ھەرىمى ھاتوو لە ھەناردە كردن و فرۆشتنى نەوت و گاز، پىشنىار دەكەم بكرىت بە (نەوت و گاز) و (بەرھەمە نەوتىيەكان)، بەگوپىرەى گىرئەستەكانى نەوت و گازى بەستراو لەگەل كۆمپانىياكاندا، مەبەستم ئەوئە پىرۆنكردنەوئە تەواو لەبەردەستمان بىت، كە مەبەستى كام بىرە نەوتانەيە؟، ئەو بىرانەى ئىستايە، يان داھاتوو يان كۆنەكانە؟، چونكە بەپىي ماددەيەك لە فەقەرەى ۱۶ و ۱۷ ياساى نەوت و گاز بەروونى ئىشارەتى بەمە داو، كە بىرە نەوتەكانى ئىستاو داھاتوو، واتە راپردووشى ئىشارەت پىداو، لە برگەى چوارەم، پىشنىار دەكەم لىژنەى ياسايى سەپىرىكى ئەم برگەيە بكات، دەقاو دەق ھاوشىوئەى ماددەى دوووم برگەى دوووم، دووبارە بووئەتەو، سوپاس.

بەرپىز د. يوسف محمد صادق/ سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، دكتور فرسەت نوقتەى نىزامىت ھەيە؟، فەرموو.

بەرپىز د. فرست صۇڧى على:

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.

لەسەر برگەى شەش پىم وايە، خۇيان كەنووسىويانە بەو شىۋە نووسىويانە، ئەگەر نا پىۋىست نەبوو وشەى بەرھەمھىنانى تىدا بىت، ئەگەر وابووايە ئەوہ قسەكەى ئەوان تەواو بوو، كە ئەئىت ئەو برانەى لە داھاتەكانى نەوت و گاز بەدەست ھاتووہ، ئەگەر وابىت تەواوہ، بەلام كە ئەئىت وەبەرھىنانى مەبەستى ئەوہيە كە لە پىشتر وابووہ، با بلين ئىمە شىرىنيمان ھەيە، داھاتمان ھەيە، ئەگەر وەبەرھىنان بەو برانە بكرىت، ئەو داھاتانەى لە وەبەرھىنانى ئەمانەوہ دىت، ئەوانىش دەچنە ناو ئەم سەندوووقەوہ، ئەگەر مەبەستيان ئەوہ نىيە، ئەم وەبەرھىنانە چىيە لىرەدا؟، لەبەر ئەوہ من تەسەور ئەكەم كە برگەى شەش كىشەى نىيە وەكو خۇى، چونكە ئەوان ئەئىن وەبەرھىنانى لەسەر بكرىت، لەسەر بەروبوومى نەوت، ئەگىنا ئەبىت وەبەرھىنان ھەئىگرىت، سوپاس.

بەرپىز د. يوسف محمد صادق / سەرۋكى پەرلەمان:

سوپاس، دكتور عزت، فەرموو.

بەرپىز د. عزت صابر اسماعيل:

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.

لەدانىشتەنمان لەگەل نوپنەرى ئەنجومەنى وەزىران و حكومەت، تەنانەت وەزارەتى سامانە سروسشتىيەكانىش، بەوازىچى ھەتا بەزمانى ەرەبى بۇ ئىمەيان ناردووہ، جەختيان لەوہ دەكردەوہ، پىنج خالەكە كە سەرچاوى كۆكردنەوہى داھاتن بۇ سەندوووقى داھاتە نەوتىيەكان، ھەر داھاتىكى تر كە لەم پىنج خالەدا نامازەى پى نەكراوہ، تەنھا مەبەستى دەقىقى حكومەت ئەوہيە، سوپاس.

بەرپىز د. يوسف محمد صادق / سەرۋكى پەرلەمان:

ئەتوانىن واى لى بگەين ئەو برانەى لەوہبەرھىنانى داھاتەكانى نەوت و گاز وەدەست ھاتوون و ئەو داھاتانەى ترىش كە لەم ماددەيەدا نامازەيان بۇ نەكراوہ، ئەوہ ھەم داھاتى وەبەرھىنان دەگرىتەوہ ھەم ھەر داھاتىكى ترىش كە لە برگەكان نامازەى پى نەكراوہ، بەئى دكتور عزت، فەرموو.

بەرپىز د. عزت صابر اسماعيل:

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.

تەفسىرەكەى دكتور فرسەت دەقىقە لىرەدا، وەبەرھىنانى داھات و وەبەرھىنانى سەرمايە تا دوايى، بەم شىۋەيە صياغەى دەكەينەوہ، ئەو داھاتانەى كە لە پرۆسەى نەوت و گازدا وەدەست ھاتوون و لەم ماددەيەدا نامازەيان بۇ نەكراوہ، بۇيە وشەى وەبەرھىنان ھىچ پىۋىست ناكات لەویدا دابندرىت، سوپاس.

بەرپىز د. يوسف محمد صادق / سەرۋكى پەرلەمان:

ئەۋەش پېم ۋايىت ماناكان ئەپىكىت، باشە لىژنەكانى تر هيچ تىبىنيتان ھەيە؟، دكتور شىركۆ فەرموو.

بەرىز د. شىركۆ جودت مصطفى:

بەرىز سەرۆكى پەرلەمان.

خالىك باسكرا لەسەر ئەسەرى رەجى ئەم ياسايە كە ئايا ئەسەرى رەجى ئەبىت بۇ داھاتەكانى داھاتوو، يان نايىت؟، ئەۋە ئەكرىت، لە بىرگەى داھاتوودا كە باس لە نەفازى ئەم ياسايە دەكرىت، ئەگەر ئەندامانى پەرلەمان پىيان باش بوو ئەكرىت بە بىرگەيەك ديارى بكەين كە ھى رابردووش وردبىنى تىدا بكرىت، لەۋىدا تەسبىت بكرىت، سوپاس.

بەرىز د. يوسف محمد صادق / سەرۆكى پەرلەمان:

كاك على حەمە صالح، فەرموو.

بەرىز على حەمە صالح:

بەرىز سەرۆكى پەرلەمان.

يەك بابەتى گرنگ ھەيە نەمانوتوو، بەرەنى من كۆكردنەۋەى داھات زۇر زۇرەو ئامازەى پى نەكراۋە، ئەۋىش مولكانەيە، چونكە لە ۱۰% ھەموو پارەى ۋەدەستھاتوو لە پىرۆسەى نەوتدا، لەھەموو گرېبەستىكدا لەپىش ھەموو شتىك لە ۱۰% بۇ حكومەتى ھەرىمە، بۇيە پىم باشە بنووسرىت سەرجم پى بەخشىن ۋ پاداشتەكانى ھاتوو لە گرېبەستەكانى نەوت ۋ مولكانەكان، من ديسانەۋە تەئكىد ئەكەمەۋە ئەۋ كاتەش ھەر ۋەلامى ئەمەم پى نەگەيشت، ئىستا حكومەت بەپى ھەموو عەقدىك لەگەل ئەنجومەنى بالاي ھەرىمى نەوت ۋ گازىش ۋەلامى ئەمەم پى نەگەشت، لە (۲۰%) ى قازانجە لەھەموو گرېبەستىكى نەوتىدا، كۆمپانىيى كوردستان بۇ دۆزىنەۋە ۋەبەرھىنانى نەوت ئەم لە (۲۰%) تە دەكەۋىتە كۆپۈە لىرەدا؟، چونكە من لىرەش دەستم نەكەوتوو، ئەم دوو داھاتە دوو داھاتى زۇر گەورەن كە لىرەدا نىيە، سوپاس.

بەرىز د. يوسف محمد صادق / سەرۆكى پەرلەمان:

باشە، تىكايە صياغەى بكەنەۋە پاشان بىخویننەۋە تا بىخەينە دەنگەۋە، مامۇستا ئەنەس، فەرموو.

بەرىز انىس محمد شريف:

بەرىز سەرۆكى پەرلەمان.

حەقىقەت ۋشا ۋەبەرھىنان دوو، سى جارا پىشتى ھنگى زى يا ھاتى ۋە ديارە مەبەستا حكومەتى ئەۋە كو ۋەبەرھىنان جەى خۇ تىدا ببىنيت، چونكى ماددەى نۆيەم، چوارەم بىژىت (سەندووق لە سەر پىشنىيازى دەستە ۋ رەزامەندىا ئەنجومەنى ۋەزىران دەسەلاتى ھەيە ژمىرەيەكى تايبەت لە بانكە ئەھلىيەكان تەنھا بۇ مەبەستى ۋەبەرھىنان بىكەتەۋە)، يەئنى ئەۋ ۋەبەرھىنانە دوو، سى جەھا دووبارە بوويە ۋا ديارە مەبەستى پى ھەى نازانم ئەگەر لىرە رابكەن خەلەلەك دروست دەبىتن يان دەبى لە ھەموو جىگا رابكەن يان زى بمىنيت.

بەرىز د. يوسف محمد صادق / سەرۆكى پەرلەمان:

ئىنجا دكتور عزت باسى ئەۋەدى كرد، ئەگەر بوتريت كۆى داھاتەكانى تريش ئەۋكاتە داھاتى ۋەبەرھىيەنەش ئەگرىتەۋە، فەرموون دوا دارشتىنى ماددەكان بخويىنەۋە بۆئەۋەدى بىخەينە دەنگەۋە.

بەرپىز د. فالأ فرید ابراهيم:

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.

بەشى چوارەم

بەرپۆەبەردنى داھاتەكانى نەوت و گاز

ماددەى ھەشتەم:

دەستە ۋەرگرتنى ئەمانەى خوارەۋە لە ئەستۆ دەگرىت:

يەكەم: كۆى داھاتە شايستە ۋە دەستھاتوۋەكانى ھەرىم لە ھەناردەكردن و فرۇشتىنى نەوت و گاز بەگوپىرەى گرىبەستەكانى نەوت و گاز.

دوۋەم: سەرجمە پى بەخشىن و پاداشتەكانى ھاتوۋ لە گرىبەستەكانى نەوت و گاز و مولگانەكان لەكاتى شايستە بوونياندا لەنيوانيانىشدا پاداشتەكانى واژوو كردن و بەرھەمھىيەنى گرىبەستە نەوتىيەكان لەگەل كۆمپانیا بيانى و خۆمالييەكان، پاداشتەكانى ژىرخانى ئابوورى و بېرەكانى تەرخانكراۋ بۆ پاراستنى ژىنگە ۋ داھاتى دىكە بەگوپىرەى ئەۋەدى لە ياساى نەوت و گاز و ياساكانى دىكەى پەيوەندىداردا ھاتوون، سىيەم كۆى داھاتەكانى بەرھەمە نەوتى و گازىيەكان، چوارەم، داھاتى دارايى ھاتوۋ لە حكومەتى ئىتىجادى كەۋا راستەۋخۆ پەيوەستە بە نەوت و گاز و بەرھەمەكانىان جگە لە پشكى ھەرىم لە بودجەى گشتى ئىتىجادىدا، پىنجم، ئەۋ بېرانەى ۋەك شايستە بۆ ھەرىم ھاتوون لەۋەى تايبەتە بە نەوت و گازەۋە ئەۋيش بە گوپىرەى حوكمەكانى ياساى ديارى كردن و ۋەرگرتنى شايستە دارايىيەكانى ھەرىمى كوردستانى عىراق لە داھاتە ئىتىجادىيەكان ژمارە پىنجى (۵) ى سالى (۲۰۱۳) لە گەل پەچاۋ كردنى بېرگەى چوراهى سەرەۋەى ئەم ماددەى، شەشم، ئەۋ داھاتانەى كە لە ئەنجامى ۋەبەرھىيان بە سەرمايەى سەندوۋۋەكەۋە دەست دىن، ھەوتەم، ھەر داھاتىكى تىرى پىرۋسەى نەوت و گاز كە لەم ماددەىدا ئامازەى بۆ نەكراۋە.

بەرپىز د.يوسف محمد صادق/ سەرۋكى پەرلەمان:

كى لە گەل ماددەكەىيە بەۋ شىۋەىيە كە خويىندرايەۋە؟ (۶۷) كەس لە گەئىيەتى، كى دىيەتى؟ كەس نىيە دىى بىت، كەۋاتە پەسەند كرا، يەك كەس؟ يەك كەس دىيەتى، كەۋاتە پەسەند كرا، نوقتەى نىزامىت ھەيە كاك صالح؟ فەرموو.

بەرپىز صالح فەقى :

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.

لە خالى يەك پۇختەى داھاتە شايستەكانى ھەرىمى تىدا نەبىت، لە بەر ئەۋەدى ئەۋ بەرھەمانەى كە لە كەركووك دىن ناگرىتەۋە.

بەرپىز د.يوسف محمد صادق/ سەرۋكى پەرلەمان:

سیاغەكەى واى لىھاتوو، كۆى داھاتە بە دەست ھاتووەكانى ھەرئىم.

بەرئىز صالح فەقى:

ئەمن ھەر دەستىش ھەئپرى بۇ ئەو خالە.

بەرئىز د.يوسف محمد صادق/ سەرۆكى پەرلەمان:

ئەتوانرئى لە جىگايەكى تر جى بکرىتەو، لە شوئىكى تر جى بکرىتەو، باشە ماددەى دواتر بخوئىنرئىو، پىم وابى جىئ ئەبئتەو، چونكە لە برگەى ھەوتەمدا كۆى داھاتەكانى كە لىرەشدا نەھاتووە باس كراو، جى ئەبئتەو، كىشە نىيە بەئى، فەرموون ماددەى نۆبەم بخوئىنەو.

بەرئىز د. فائال فرىد:

بەرئىز سەرۆكى پەرلەمان.

ماددەى نۆبەم، يەكەم، ژمىرەى ئەو سەندوووقە، ژمىرەيەكى داخراو دەبئت تەنھا بە مەبەستى كۆ كرىنەو، داھات، دووم، چەند ژمىرەيەكى جوړاجوړ بۇ سەندوووق دەكرىتەو چ بە دىنارى عىراقى بئت يان ھەر دراوئىكى بىانى لە لقى بانكى ناوەندى عىراقى لە ھەرئىمدا يان ھەر بانكىكى دىكەى حكومى كە ئەنجومەنى وەزىران پاش پەسەند كرىنى لقى بانكى ناوەندى لە ھەرئىمدا ھەئىدەبئىرئىت بە مەبەستى سپاردنى گشت داھاتەكانى نەوت و گاز كە لەم ياسايەدا دەقىيان لە سەر كراو، سىيەم پئويستە لە سەر دەستە رىنمايى پئويست بۇ جوړلاندن و سپاردنى برەكان لە نىوان ژمىرەكانى سەر بە سەندوووق پاش پەسەند كرىنى لە لايەن ئەنجومەنى وەزىرانەو دەرىكات، چوارەم، سەندوووق لە سەر پىشنيارى دەستە و رەزامەندى ئەنجومەنى وەزىرانەو دەسەلاتى ھەيە ژمىرەيەكى تايبەت لە بانكە ئەھلىيەكان تەنھا بۇ مەبەستى وەبەرھىنان بكاتەو.

بەرئىز د.يوسف محمد صادق/ سەرۆكى پەرلەمان:

كى قسەى ھەيە لە سەر ئەم ماددەيە با ناوى خوئى بنووسئىت؟ بەرئىز كاك صالح فەقى فەرموو.

بەرئىز صالح فەقى:

بەرئىز سەرۆكى پەرلەمان.

لە ماددەى نۆبەم لە خالى يەكەمدا ئەو پاش پەسەند كرىنى لقى بانكى ناوەندى لە ھەرئىم ھەئى دەبئىرئى، ئەو پاش پەسەند كرىنى لى لابرئىت، رەنگە ئەو لقى بانكى ناوەندى ھەندىك جار كىشە بۇ ئەم سەندوووقە دروست بكات ئەو لابرئىت باشترە كە تا ئىستاش پىم وايە نەكراوئەو.

بەرئىز د.يوسف محمد صادق/ سەرۆكى پەرلەمان:

بەئى، تەواو ھەر ئەوئەندە؟ باشە، بەرئىز مامۇستا انس محمد فەرموو.

بەرئىز انس محمد:

بەرئىز سەرۋىكى پەرلەمان.

ھەر ماددە نۆپەم، چوارەم، ديسان ئىشكالىيەك يا تىدا ھەي، بۇ مەبەستى وەبەرھىنان حىسابەك بىكەنەو، ھىچ وازىح نىيە ئەو وەبەرھىنانە چىيە؟ ئەگەر بانكى ئەھلى يەنى مەقسەد پى ئەو بىت پارەى بدەنى و ئەو پارە ب دەين بچىتن ئىحتىمالە قروزىت رەبەوى بن، ئەگەر قروزىت رەبەوى بن كىشەيەكى شەرعىمان لە سەر ھەبىت ئەگەر نا بە چ شىكل يان بە چ ئىستىسمار بىتە كرن؟ حەقىقەت نەيا وازىحە ئىحتىمالە بىتە ئەگەرئى قى چەندى، يەنى ئىحتىمالا زەرەرى و فايدە و خوسارەتى ھەبىت، بىتە ئەگەرئى قى چەندى ئەف مالا مالى گشتى بە ھەدەر بچىت دەبى بىتە وازىح كرن كا مەبەست وەبەرھىنان چىيە و ل كىرى بىتە وەبەرھىن كرن، زۆر سوپاس.

بەرئىز د.يوسف محمد صادق/ سەرۋىكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، كاك ئومىد حەمە على فەرموو.

بەرئىز ئومىد حەمە على:

بەرئىز سەرۋىكى پەرلەمان.

تەنھا بىرگەى چوارەمى سەندووق لە سەر پىشنىارى دەستە و رەزامەندى ئەنجومەنى وەزىران و پەسەند كردنى پەرلەمان، من دەمەوى ئەو پەسەند كردنى پەرلەمانەى بۇ زىاد بىرئىت دەسەلتى ھەيە ژمىرەيەكى تايبەت لە بانكە ئەھلىيەكان تەنھا بۇ مەبەستى وەبەرھىنان بىكەتەو.

بەرئىز د.يوسف محمد صادق/ سەرۋىكى پەرلەمان:

باشە، زۆر سوپاس، بەرئىز مامۇستا جمال عثمان فەرموو.

بەرئىز جمال عثمان ((مۆرتكە)):

بەرئىز سەرۋىكى پەرلەمان.

خالى يەكەم ژمىرەى ئەم سەندووقە ژمىرەيەكى داخراو دەبىت تەنھا بۇ مەبەستى كۆ كىرەو ھەي داھاتەكان، بە راى من ئەم سەندووقە ژمىرەيەكى داخراو دەبىت تەنھا بۇ مەبەستى كۆبۇونەو ھەي داھاتەكان وازىحتر و روونترە، خالى چوارەمىش مامۇستا باسى كىرە، زۆر سوپاس.

بەرئىز د.يوسف محمد صادق/ سەرۋىكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، بەرئىز دىكتورە رىواز فائق فەرموو.

بەرئىز د. رىواز فائق:

بەرئىز سەرۋىكى پەرلەمان.

لە يەكەمدا تۆزىك ناوازىحى ھەيە، ژمىرەى ئەم سەندووقە ژمىرەيەكى داخراو دەبىت تەنھا بە مەبەستى كۆكردنەو ھەي داھات، من نازانم ئەم فەقەرەمان بۇچى دانان؟ بۇ ئەو ھەيەتەى سەندووقەكە دەسەلتى سەرفى نەبىت حىسابەكەى حىسابىكى موغلەق بىت تەنھا سەلأحىيەتى كۆكردنەو ھەيەتەى، سەلأحىيەتى خەرجى نەبىت، ھەست ئەكەم سىاغەكە خويىندەو ھەيەكى تىرى بۇ ئەكرىت، يەنى من ناوا

ئەپخوئىنمەۋە ئەگەر كەسىك مەلوماتم لە سەر قانۇنەكە نەبىت وا ئەپخوئىنمەۋە كە ژمىرەى ئەم سەندووقەش تەنھا لە بۇ كۆكردنەۋەى داھاتە ژمىرەيەكى داخراۋە، لە بەر ئەۋە داوا لە لىژنە پەيوەندىدارەكان ئەكەم سىاغەيەك بكنە كە مەجالى ھىچ نەۋە تەفسىرىكى تىدا نەبىت و ئەو ئامانجە بېيىكى كە لىژنە تايبەتمەندىيەكان خواستىانە، زۇر سوپاس.

بەرئىز د.يوسف محمد صادق/ سەرۆكى پەرلەمان:

زۇر سوپاس، بەرئىز دكتور شىركۆ ھەمە امين فەرموو.

بەرئىز د. شىركۆ ھەمە امين:

بەرئىز سەرۆكى پەرلەمان.

لە راستىدا ئەمنىش سەرنجى يەكەم لە سەر ئەۋەيە كە دكتورە رىۋاز وتى، يەنى ژمىرەى داخراۋ روون نىيە، روون بىكرىتەۋە، يەنى بە مەنەى ئەۋەى ھىچ ھىسابىكى تىرى لە سەر ناكىرئەۋە يا خود چۆن ۋەكو جەنابى وتى، يەنى زۇر بە دىبارى كراۋى، مەبەستەكە ئەۋەيە ئايا پارەكە كۆ ئەكاتەۋە بە ھىچ جۆرىك لى سەرف ناكىرئە؟ يەنى مەبەست زۇر روون بىكرىتەۋە بە جوانى، خالىكى تىرىش لە سەر بىرگەى چوارەم سەندووق لە سەر پىشنىيازى دەستە و رەزامەندى ئەنجومەنى ۋەزىران دەسەلتى ھەيە ژمىرەيەكى تايبەت لە بانكە ئەھلىيەكاندا تەنھا بۇ مەبەستى ۋەبەرھىنان بىكاتەۋە، يەكەم لە راستىدا ۋەبەرھىنان دىار نىيە، روون نىيە، بە برۋاى من ئەمە دەرگايەك ئەكاتەۋە رەنگە لە ئايندە بۇ خراب بە كار ھىنان، بۇيە باشترە بىرگەيەكى بۇ زىاد بىكرىت يان ھەر لە گەل خۇيدا بۆتە دەستە رىنمايى تايبەت بۇ ئەۋ ۋەبەرھىنانە يا خود جۆرى ۋەبەرھىنانەكە، يەنى چى ئەكات؟ ئەۋ ۋەبەرھىنانە كامەيە كە بەۋ پارەيە دىكرىت؟ بۇيە لە راستىدا بەم جۆرە پلاستىكىە بە برۋاى من لە ئايندەدا زۇر بە خرابى بە كار بھىنرىت، و خالىكى تىرىش ئەۋەيە كە پىۋىست ناكات رەزامەندى ئەنجومەنى ۋەزىرانىان ھەبىت دەستە خۇى ئەۋ بانكە ئەھلىيە ھەئىزىرى كە ژمىرەكەى تىدا ئەكاتەۋە، سوپاس.

بەرئىز د.يوسف محمد صادق/ سەرۆكى پەرلەمان:

زۇر سوپاس، بەرئىز دكتور فرست صۆفى فەرموو.

بەرئىز د. فرست صۆفى:

بەرئىز سەرۆكى پەرلەمان.

سەبارەت بە بىرگەى يەكەم منىش پىم وايە ھەر لە پرۆژەكەى كە لە پەرلەمانىش پىشكەش كرا پرۆژەكەى ھكومەتىش ئەۋ ھىسابى داخراۋ نىيە، ھىساب لە نىزامى بانكى ھىساب كە ھەيە و دونىايەك رى و شوين پىشتر دامانىيە بۇ ئەۋ دەستەيە كە چۆن تەعامول لە گەل ئەۋ ھىسابانە دەكات ئەمە تىبىنى يەكەم، خالى دوۋەم بىرگەى پىنج لە ماددەى پانزدە لە ياساى نەۋت و گازدا دەخوئىنمەۋە ئىنجا تىبىنى يەكە دەئىم، بىرگەى پىنجەم دەئىت تاكو مەرجهكانى ئامازەيان بۇ كراۋە كە لە ماددەى نۆزدەمى ئەم ياسايە جىبەجى دەكرىن سەندووقەكە دوو ھىسابى بە دەستەۋە دىكرىت مەبەستى سەندووقى داھاتەكانە، يەكەمىان داھاتە

بە دەست ھاتوۋەكان لە پىرۆسەكانى نەوتى تايبەتن بە كىلگەكانى ئىستا حىسابى كىلگەكانى ئىستا ھى دىكە داھاتەكانى بە دەست ھاتوو لە پىرۆسەكانى نەوتى تايبەتن بە كىلگەكانى ئايندە، يەنى حىسابى كىلگەكانى ئايندە ھەر دوو حىساب بەشيك لە داھاتى گشتى ھەرىم پىك دىنن و دەكەوئە ژىر چاودىرى پەرلەمان، ماددەى نۆزدەمم خويىندەو ھەو مەرجانەى ھىشتا نەھاتوونەتە دى، واتە دەبى لە كىرندەو حىساب لە ناو ھەو ياسا بەدا ھەو دوو خالەى كە ئىستا باسەم كىر لە بىرگەى پىنچەم لە ماددەى پانزدە رەنگ بەدەنەو، واتە حىساب كە دەكرىتەو ھەو سەندووقى داھاتەكانى نەوت لە سەر بىنەماى كىلگەكانى ھەو ئىستا و لە سەر بىنەماى حىسابى كىلگەكانى ئايندە لە ناو ھەو ماددەى كە ئىستا حىساب دەكرىتەو رەنگ بەداتەو بە تەسەورى مەن و بىرگەى يەكەمىش بە ھىچ شىۋەىك پىۋىست ناكات، چۈنكە كە حىساب كىرەو ھەو ھەو دەستەى تەسەروف لە گەلى دەكات ھەو حىسابە چۈنە و بە چ دراۋىكە و بە چ شىۋەىكە، زۆر سوپاس.

بەرىز د.يوسف محمد صادق / سەرۋكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، خاتوو شىرىە اسماعىل فەرموو.

بەرىز شىرىە اسماعىل:

بەرىز سەرۋكى پەرلەمان.

مەن پىم باشە، نووسرايە رىژەىكە دىارى كراو لە داھاتە نەوتىيە ۋە رىگىراۋەكان بۇنەو ھەو داھاتوو بىسپىردىت، مەن پىم باشە ھەم رىژە دىارى كراۋە دىارى بىرەت لىرەدا بىرەتە لە سەدا پىنچ، (5%).

بەرىز د.يوسف محمد صادق / سەرۋكى پەرلەمان:

ھەو ماددەى دەىمە خاتوو شىرىە ئىستا ئىمە لە ماددەى نۆىەمىن، د. عزت فەرموو.

بەرىز د. عزت صابر اسماعىل:

بەرىز سەرۋكى پەرلەمان.

حىسابى موغلق، ھەو حىسابەى كە بەس پارەى تى دەچى و پارەى لى دەرنایەت، حىسابىك بۇ مەندالىكى قاسر، كەس مافى نىيە پارەى لى دەرىكات تا خۇى دەبى بە خاۋەنى ھەتا دواىى، لەبەرئەو ھەم سەندووقە بۇئەو كراۋە كەس مافى ھەو نەبى پارەى لى خەرج بىكات، بۇئەو ھەو سالاڭە كورتەئىنانى بودجەت بۇ پىرەكرىتەو، لەراستىدا بەرىزان با تەوزىچىكى تىر بەدەم، ھەو سەندووقە بۇئەو ھەو نىيە بودجەى سالاڭە ھەموۋى لەمەو دابىن بىرەت، خالىكى تىر بۇئەو ھەو يەكەم وازە تىر بى ژمىرەى ھەو سەندووقە ژمىرىيەكى داخراۋ دەبىت و خەرجى لى ناكىت و، تەنھا بۇ مەبەستى كۆكردنەو ھەو داھاتە، ھەو بۇئەو ھەو يەكەم وازىچ تىر بى، چۈنكە لە ماددەى دواى خۇيدا ھاتوو ھەم پارانەى كە لەو سەندووقە ۋە راپدەكىشىت بۇ ۋەزارەتى دارايىيە، بۇ بودجەى، بۇ ھەو بابانەى كە تەرخان كراۋە، بۇىە كەلىمەى، وشەى داخراۋ تەنھا مەبەستى ھەو ھەو كە ھەتۇ حىسابى بانكى پارەى تى دەكەيت و پارەى لى دەردەھىنى، بەلام ھەو سەندووقە كە دەلىت داخراۋە تەنھا مەبەست لىى ھەو ھەو دەستە ياخود تەنانەت ھەنجومەنى ۋەزىرانىش ھەگەر پەرلەمان ئاگادار نەبىت، مافى نەبىت پارە لەم سەندووقە خەرج بىكات، سەبارەت بە چوارەم سەندووق

لەسەر پېشنيارى دەستە و رەزامەندى ئەنجومەنى وەزيرانەو، دەسلەتتى ھەيەزمىرەھىيەكى تايبەت لە بانكە ئەھلىەگان تەنھا بۆ مەبەستى وەبەرھىنان بە سەرمايەى سەندوووقەكە بىكاتەو، پېشنيار دەكەين ئەو وشانەى بۆ زياد بىكرىت و بۆئەوھى وازىح تر بى بۆ بەرپزان ئەندامانى پەرلەمان، وەبەرھىنان بە سەرمايەى سەندوووقەكەو ئەوگاتە ناحىە لوغەوييەكەى جوانتر دەبى و رىكتەر دەبى، سوپاس.

بەرپز د.يوسف محمد صادق/ سەرۆكى پەرلەمان:

لەزەنەگانى تر ھىچ سەرنج و تىبىنيەكتان ھەيە؟ د. شىركۆ فەرموو.

بەرپز د. شىركۆ جودت مصطفى:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

سەبارەت بە ئەوھى كە جوۆرى وەبەرھىنان بە رېنمايى ديارى بىكرىت، ئىمە موستەلەھى وەبەرھىنان، خوۆى موستەلەھىكى ئابووورىە، لەبەرئەوھ دەبى زياد بىكات واتە ھەر پەرۆزەھىەك كە پارەكەى پى زياد بىكات، لەبەرئەوھ عىلمىەن ئەوھ حەسم كراو، بۆيە رېنمايى ترى ھەرەوگەو چۆن دەستەى وەبەرھىنان ھىنى خوۆى ھەيە بەھەمان شىوھ موستەلەھىكى عىلمىە، سابتە دەبى زياد بىكەن، ھەر مەشروەكە بى دەبى زياد بىكرىت.

بەرپز د.يوسف محمد صادق/ سەرۆكى پەرلەمان:

د. شىركۆ نوقتەى نىزامىت ھەيە؟ فەرموو.

بەرپز د. شىركۆ حەمە امين:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

دوو شتم وت مەبەستم ئەوھ بوو جوۆرى وەبەرھىنانەكە كى ئەو وەبەرھىنانە دەكات؟، ئايا ئەو سەندوووقە، دەستەكە خوۆيان وەبەرھىنان دەكەن؟، دەرپۇن بە سەرمايەكە وەبەرھىنان دەكەن؟كى چاودىرى ئەو وەبەرھىنانە دەكات؟، خالىكى ترىش بوو وتم ئەگەر بىكرىت ئەوھى لى لابرېت، يەعنى دەستەكە خوۆى بانكەكە ھەلپزىرېت، نەك بە رەزامەندى ئەنجومەنى وەزيران، دەستە خوۆى بتوانىت بانكىك ھەلپزىرېت و ژمىرېيەكى تىدا بىكاتەو، سوپاس.

بەرپز د.يوسف محمد صادق/ سەرۆكى پەرلەمان:

د. عزت وەلامت ھەيە؟ فەرموو.

بەرپز د. عزت صابر اسماعيل:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

لە بودجەى ئەمسالى عىراقدا ھاتوو ئەو سەندوووقانەى كە ھەيەتى وەك سەندوووقى خانەنشىنيە، ھەر سەندوووقىكى تر فىلەن دەسلەت دراوھ بە سەرۆكى ئەو سەندوووقە وەبەرھىنان بىكات، لەبەرئەوھ ئەو پېشنيارەى دكتور شىركۆ بە ھەند وەربىگىن، چۆنكە ئەو پارەى سەندوووقە دەچىت بودجەى پى دروست دەكرىت و پەرلەمان تەسلىقى دەكات، دەتوانىن لەھىگەى ئەنجومەنى وەزيران وشەى پەرلەمانى

كوردستانى بۇ دابنېين يان سەرۆكى ئەو دەستەيە و ئەنجومەنى ئەو دەستەيە بېرىار بىدەن، كە ئەو حىسابە لە ج بانكىك دەكەنەو، پېويست بە ئەنجومەنى وەزيران ناكات لەراستىدا، سوپاس.

بەرپىز د.يوسف محمد صادق/ سەرۆكى پەرلەمان:

كاك فەرهاد فەرموو.

بەرپىز فەرهاد حەمە صالح سەنگاوى:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

لە دارپشتنەوئەي بابەتەكاندا كە ئەو برادەرەنە پېوئەي ماندوو بوون، بۇئەوئەي باشترى دابېرپىژنەو، وشەي (invest) لە كوردىدا كراو وەبەرھەينەر، يان وەبەرھەينان، با لەگەل (و) لە زمانى كوردىدا لەو شوئینە زيادە، دەتوانرېت بېئى بەرھەينان، بەرھەينەر ئەو دەروستە، سوپاس.

بەرپىز د.يوسف محمد صادق/ سەرۆكى پەرلەمان:

تېبىنئىيەكى گونجاو، مامۇستا انسىش قسەيەكى هەبوو، فەرموو.

بەرپىز انس محمد شريف:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

وئەلا هەر مەترسى ئەو چەندە هەيە كو يەئنى جەنابى دكتور شيركو گوتى هەر شكەكى پارە زىدە ببىت، حەقىقەت هەر شكەكى پارە زىد ببىتن ھندەك جەھا نەرەوايە، مسەلەن قروزي بانكى يىت هەين رەبەوى دى پارەى زىدە دەكات، بەس موخالىفى شەرعيە، ھەرەسا موخالىفى ئىجتىمالە دەستورى عىراقىش بىتن، كو ھەر شتەكى موخالىفى شەرعى بىت نابىت بىتە پەپرەو كردين، يا دى زى دەرگەھەكى قەكرىە ژ بەر ھندى ئىجتىمالە ھندەك جارا يەئنى خودانى مالى و دز ئەگەر پىكفە بوونە شريك دى گاي كولهكى را بەن، ئەف بەندە عەينەن ئەف كولهكەيە، يەئنى ئىجتىمادى، ئىجتىمالە شەرىكاتىت دى ھەمى قروزا ببەن وەكى ئەم ببىن سەدان شەرىكاتىت توركى و ئىرانى و نازانم چى پارە ژ كوردستانى بى و مەشارعيت خۇب جە نەئىناینە و يىت چووین موخاسەبە ژى لدويفدا ناھىتە كرن، ئەف بەندە بىتە دەرگەھەك، دەرگەھەكى خراب ئەف دگەل خۇ كرىن، قىن بشكەكى حەساس تەعامول بىتە كرن و بۇ وازىجى ، سوپاس.

بەرپىز د.يوسف محمد صادق/ سەرۆكى پەرلەمان:

خاتوو شرىن فەرموو.

بەرپىز شرىن حسنى رمضان:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

وئەلا قسەكان لەلاى مامۇستا مەلا انسەو كرا، بەلام كە وەبەرھەينان دەوترىت مەعناتە زيادبوونى سەرمایەيە، كە داخلى سيستەمى بانكى بىئى ئىجتىمال بەوجۆرەى كە مامۇستا انس ئىشارەتى پىدا، بە رىبا يەئنى پارە بە نەقد بداتە خەلك و زيادى لەسەر وەرېگرىتن، ئەگەر لىرەو جۆرى وەبەرھەينان ديارى بىكرىتن باشتر دەبىت، سوپاس.

بەرپز د.پوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

د. شێرکۆ فەرموو.

بەرپز د. شێرکۆ جودت مصطفی:

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

ئێمە باسماڤ له تەعریفه عیلمییەکهی وهبەرھێنانمان کرد، نەك بوعدی ئهوهی كه یهعنی حهرامه یان گهندهلئیه، یان كه مو كورتی تێدایه، وتمان تەعریفی علمی له عیلمی ئیقتصاده بۆ وهبەرھێنان ئیستمار لهسەر وهزنی ئیستیفاله واته (ثمر)، واته بوونی بهرهم، مهسهلهی ئهوهی كه ئهوه بهرهمه دواتر قانونیه یان قانونی نییه یان گهندهلئیه یان حهرامه یان ئهوه، ئهوه مهوزوعیكى قانونی تره، بۆیه دهكریت كه جهنابتان باسی دهكهن بهوه حهسمی كهین كه بلیین بهپیی پیناسهی وهبەرھێنان كه له قانونی ئیستمار تەعریفی وهبەرھێنان كراوه، زۆر وازیچه، زۆر جوانه باس له ئهوه بهرهمه سافیه، پاكیه دهكات كه یاسا رپی پێ دهدات، ئهوه تهسبیت بكریت بۆ وهبەرھێنان و یهك لایى بپتهوه.

بەرپز د.پوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

كاك عزت فەرموو.

بەرپز د. عزت صابر اسماعیل:

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

وهبەرھێنان پیی دوتریت (investment) ئیستمار، ئهوه كهسهی كه وهبەرھێنانهكه دهكات پیی دوتریت (investor) وهبەرھێنەر، وەكو فیعلیش وهبەرھێنان یهعنی ئیستمار لهبەرئهوه كیشهی وشه وەكو وهبەرھێنان له ماددهكه هاتوو، هیچ ئیشكالیكى تیدا نییه، وهبەرھێنان بریتیه له زۆرکردنی سهرمایه ئهمرۆ پارهكه ناخۆیت دهیخهپته پرۆژهیهكهوه، پرۆسهیهكهوه له داھاتوو پرهكهی زۆر بپیت، لهراستیدا دیسان تهئکید لهوه دهكهمهوه ئهمسال وەزارهتی مالیهیی عیراقی له سهندوووقی خانهنشینی پارهی لی وەرگرتوو، فایدهیهکی دهداتی به له سهدا ئهوهنده پارهكەش دهخاتهوه ناو سهندوووقهكه و، موذیر و ههیهی سهندوووقهكەش رهمهندی دهردهبرن، تهنانهت وهزیری مالیهش مافی نییه بهزۆر پارهیان لی وهرگریت، لهبەرئهوه ئهوه سهندوووقه پارهیه دهدات به حكومهت دهنوانیت ئهم سهندوووقه پاره بدات به وەزارهتی دارایی دواپی لی وهرگریتهوه، ئهوه سهندوووقه پاره بدات به بانکی ئههلی به فائیده لهراستیدا جیی خۆیهتی كیشهی حهرامی و حهلالی، روونی چونكه ئیمه نازانین ئهم پارهیه له داھاتوو لهگۆی زیاتر دهپیت؟، تا ئهم سهندوووقه وهبەرھێنانی پپوه بكات، بۆیه وشهیی وهبەرھێنان كیشهی تیدا نییه، پشٹیوانی له رای ئهوه دوو پەرلهمانتاره بهرپزه دهكهم، كه سیاغهكهی بهمشپوهیه دهكهم بهزۆرینهی دهنگی دهسته دهسهلاتی ههیه، ژمیریهکی تابهت له بانکه ئههلیهكان تهنها بۆ مهبهستی وهبەرھێنان به سهرمایهیی سهندوووقهكه بکاتهوه، دواي راپوێژ لهگهڵ بهرپز ئهنادمانی لیژنهیی نهوت و گازیش له ماددهی چوارهم ئهم ئیزافهیهی بۆ دهكهن، یاخود بهمشپوهیه دهیخوینینهوه بۆ بهرپزان، بهزۆرینهی دهنگ دهسته دهسهلاتی

ههيه ژمپرييهكى تايهت له بانكه نههلييهكان بكاتوه، تهنها بو مهبهستى وهبهرهينانى ياساى به سهرمايه سهندووقهكهوه، خاليكى تر دمهوئ نيشارتهى پى بدهم بوئهوهى نهو لايانه ديارى بكرىت كه خهرجى كوهمپانيا نهوتيهكان ديارى بكات، ماددهى پينجهم ئيزافه دهكهين ياخود برگهه پينجهم بو ماددهى نويهم ئيزافه دهكهين، بهمشيوهيه دهخوينمهوه، وهزارتهى سامانه سروشتيهكان شايسته داراييهكانى كوهمپانياكانى بوارى نهوت له ههريمى كوردستاندا ديار دهكات و لهلايهن نهنجومهنى ههريمى نهوت و گازوهه پهسهند دهكرىت، دواى نهوهى لهلايهن دهستهى سهندووقهوه وردبىنى بو دهكرىت و له بودجهى سالانهدا تهرخانكردى بو دهكرىت.

بهريز د.يوسف محمد صادق/ سهروكى پههلهمان:

ماددهكه سياغه بكرىتهوه، بوئهوهى بيخهينه دهنگهوه، خاتوو گهشه فهرموو.

بهريز گهشه دارا جلال:

بهريز سهروكى پههلهمان.

نهوهى دكتور عزت خوينديهوه كه باس له بهرههمهينانى ياساى دهكات، بهراستى نابيت بهو سيغهيه بى، تو گومانته هه بى لهوهى كه سهندووق له مهتنى نهسيكدا گومانيان ههبيت له بهرههمهينانى نياساى، دهكرىت بوترىت وهبهرهينانى نياساى، دهكرىت بوترىت وهبهرهينانى بهگوپههه ياسا كارپيكاوهكان.

بهريز د.يوسف محمد صادق/ سهروكى پههلهمان:

نهوهش دهكرىت، فهرموو.

بهريز د. عزت صابر اسماعيل:

بهريز سهروكى پههلهمان.

بهريزان نهاندامانى پههلهمان داواى نهوهيان كرد، برگهه پينجهم له ماددهى نويهم بخوينينهوه وهزارتهى

بهريز د.يوسف محمد صادق/ سهروكى پههلهمان:

دهبيت بلئيت وهزارته، چونكه پيناسه كراوه، فهرموو.

بهريز د. عزت صابر اسماعيل:

بهريز سهروكى پههلهمان.

بهئى باش، وهزارته شايسته داراييهكانى كوهمپانيايهكانى بوارى نهوت له ههريمى كوردستاندا ديارى دهكات و لهلايهن نهنجومهنى ههريمى نهوت و گازوهه پهسهند دهكرىت، دواى لهلايهن دهستهى سهندووقهوه وردبىنى بو دهكرىت و له بودجهى سالانهدا تهرخانكردى بو دهكرىت، دواى لهلايهن دهستهى سهندووقهوه وردبىنى بو دهكرىت و له بودجهى سالانهدا تهرخان كردنى بو دهكرىت، كه دهليين بودجهى سالانه مهبهست لهوهيه ده بى له بودجه پهسند بكرىت، تهخصيص بكرىت برى نهو پارهييه كه خهرج بكرىت بويان.

بهريز د.يوسف محمد صادق/ سهروكى پههلهمان:

بهريز د.شيركو حهمه امين، فهرموو.

بەرپز د.شیرکوۆ حەمە ئەمین:

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

ناکری بوتریت دواى ئەوەى دەستە وردبىنى دەکات، ئىنجا ئەنجومەنى ھەریمی پەسندى بکات، یەعنى کە ئەنجومەنى ھەریمی پەسندى کرد، وردبىنىیەکە پەنگە مەعنايەکی نەمىنیتەو، سەرەتا با بلین وەزارەت دیارى دەکات، دەستە وردبىنى دەکات، تەدقیقى دەکات، ئەوجا دەبىنیری بۆ ئەنجومەنى ھەریمی بۆ کاروبارى نەوت و گاز بۆ ئەوەى پەسندى بکات.

بەرپز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

بەرپز کاک دلشاد شعبان، فەرموو.

بەرپز دلشاد شعبان عبدالغفار:

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

ئیشى ئەم سندوقە تەنھا کۆکردنەوێ پارەیه زائیدن ئىستىسمار کردنى ئەم پارەیه، ئەوەى وردبىنى لەسەر ئەم پارەیه، یەعنى دەبى بچیت وردبىنى لەسەر ئىنتاجى نەوت بکات، ئەو ئیشى ئەم سندوقە نییە، یەعنى ئەو ئىختیصاصى ئەنجومەنى ھەریمی بالای نەوت و گاز، دەکری لەلایەن ئەنجومەنى وەزیرانەو پەسند بکری، ئەو دەکریت، بەلام ئیشى ئەو سندوقە نییە بچى بەدواداچوونى ئىنتاجى نەوت بکات، ئیشى ئەو نییە، زۆر سوپاس.

بەرپز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

بەلئى سوپاس، بەرپز د.شیرکوۆ، فەرموو.

بەرپز د.شیرکوۆ حەمە ئەمین:

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

من پىشتریش ھەر ئەووم وت، لە راستى دا پرسيارەکە ھەرە ئەوہیە، کىيە ئەو لایەنەى کە وردبىنى دەکات؟ بۆ نمونە کۆمپانیايەکی نەوت دەلئى ئەم بىرە ھەزار مەترە، بە چى دا بزائىن ھەزار مەترە؟ یەعنى کى یە ئەو لایەنەى کە دىت وردبىنى دەکات لە موستەحەقاتى ئەم کۆمپانیاىانە؟ من بە چى دا بزائىن ئەو بىرە بۆ نمونە (5) سەد مەتر نییە؟ ئەوہیە لە راستى دا خەلەلە گەورەکە.

بەرپز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

بەلئى، باشە، بەرپز د.شیرکوۆ جودت، فەرموو.

بەرپز د.شیرکوۆ جودت مصطفى:

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

له ماددهیهك دا به زهقی ئیشارهت بۆ ئەوه كراوه كه ئەم سندووقه سی ئیشی ههیه: (تدقیق - توثیق - إدارة عائدات النفط و الغاز)، تهدقیق ئەوه وردبینی یه و وازیحه، وردبینی و شیوازی ئصولی تهدقیقی ههیه، بهلام (توثیق) كه دهلی (توثیق) واتا دئنیاکردنهوه، واتا ئەوهی كه ئەوه ئەو دزگایه بی، ئەو دهستهیه بی كه ههموو لایهك دئنیا بکاتهوه، گومانهكان برهوینیتتهوه، لهسهه ئەوهی كه بۆیه باسی ئینیرجی و (auditing)مان کرد، بۆیه باسی چاودیریمان کرد لهبری تهدقیق له برگی پیشوودا و دهنگمان لهسهه دا، بۆ ئەوهی رهقابه بی نهك تهدقیق تهنها، واتا رهقابه تهدقیقهكەش دهگریتهوه، رهقابه به معنای ئەوهی كه سیستمیک بهکار دههینی، کاتی كه دهوتری ئەوهنده بهرمیل نهوت بهرههه هینراوه، بۆ ئەوهی دئنیایی دروست بکات، دهبی دئنیای بی لهوهی كه ئەو پینچ سهه ههزاره، پینچ سهه ههزاره، داهاتهكەشی كه زهربی سיעری نهوتی دهکات، دهکاته ئەوهنده، دئنیایه له داهاتهكەشی، چونکه ئەگەر ئەوه نهبی، ئەو کاته ههه چ رهقهمیکی ئینتاجی بیت بۆ ئەم دهستهیه، ئەم زهربی سיעرهکەشی دهکات و دهلی ئەوه عائیاداتهکەیهتی، ئەوه غهلهته بهراستی، لهبهه ئەوه ئەم دهستهیه یهکیک لهو ئیشانهی كه دهنگدانی لهسهه كراوه (توثیق)ه، (توثیق) واتا دئنیاکردنهوه، رهواندنهوهی گومانهكان له داهاته كه رهبتە به ئینتاجی بهرههه می نهوت و گاز له ههریمی کوردستان.

بهپێز د.پوسف محمد صادق/ سهروکی پههلهمان:

بهلی، خاتوو شرین حسنی، فهرموو.

بهپێز شرین حسنی رمضان:

بهپێز سهروکی پههلهمان.

من پشتگیری قسهکانی کاک دلشاد دهکەم، زۆر تیکهلی کرا له بهینی ئیشی وهزارهت و ئیشی ئەم سندووقه، بهشیوهیهك كه وای لی دیت ناوهپۆکی ئەم پرۆژه یاسایه لهگهه ناوی ئەو پرۆژهیه ناگونجییت، زۆر سوپاس.

بهپێز د.پوسف محمد صادق/ سهروکی پههلهمان:

زۆر سوپاس، باشه ئەگەر وای لی بکرییت (دوای وردبین کردنی به پیی ماددهکانی ئەم یاسایه)، خاتوو ریواز فائق، فهرموو.

بهپێز د.ریواز فائق حسین:

بهپێز سهروکی پههلهمان.

ئەوهی د.عزت خویندییهوه دهبیته برگی (5)ی ماددهی (9)؟

بهپێز د.پوسف محمد صادق/ سهروکی پههلهمان:

بهلی.

بهپێز د.ریواز فائق حسین:

هیچ پەيوەندى بەو ماددەپەووە نىيە بەراستى، ئىمە بەس باسى حىساباتى سىندووق دەگەين لە ماددەى (۹)، ئەگەر دەيانەوئى ئەووە بگەن شوئى ئەو ماددەپەووە نىيە، تىكەل و پىگەئىيە، لە پرووى مەنھەجىيەت و تەسەلسولى مەوادى قانونىشەووە، يەعنى لە پرووى مەزووعىيەووە رەبىتى نىيە بە ژمىرەووە، ئىمە باسى حىساباتى سىندووق دەگەين، كى تەدقيق دەكات و ئەوانە لە پىشەووە بوو، ئەو قسەپە دەباوئە يان پىشتر بگرايە، يان لە شوئىنىكى تر دا بگرايە.

بەرپز د.يوسف محمد صادق / سەرۆكى پەرلەمان:

يان بگري بە ماددەپەووە سەرپەخۆ.

بەرپز د.رېواز فائق حسين:

نازانم چى لى دەگەن، بەلام لە فەقەرەى (۵)ى ئەم ماددەپەووە دوور و نزىك، يان من هىچ نازانم لەم مەسەلەپە، يان جى نايپتەووە، چونكە ئەو بەس باسى حىساباتى سىندووقە، هىچ شتىكى تر نىيە، حىسابەكەى چۆنە؟ لە كوئى يە؟ لە كوئى دا بۆى هەپە حىساباتى تازە بگاتەووە؟ ئىتر عىلاقەى نىيە بەسەر تەدقيق، ئەو فەقەرەى كە زياد كرا ماددەى سەرپەخۆپە، شوئىنى نىيە بە هىچ شىووەپەك لە پرووى مەنھەجىيەت و تەسەلسولەووە، سوپاس.

بەرپز د.يوسف محمد صادق / سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، بەرپز د.عزت صابر، فەرموو.

بەرپز د. عزت صابر اسماعيل:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

ئەو قسەپەى بەرپز د.رېواز تەواو دەقيقە، بەلام ئىمە لە ماددەى (۸)دا ئەو سەلاحيەتەمان لە دەستى وەزارەتى سامانە سىروشتىيەگان دەرھىنا كە خۆى هەموو خەرجى پىرۆسەى نەوت بگات، مادام خەرجى پىرۆسەى نەوت ئىستا وەزارەتى سامانە سىروشتىيەگان موباشەرەتەن خۆى نايكات، مادام پارە و هەموو مەصرەفى وەزارەتى سامانە سىروشتىيەگان دەبى بىتە ئەم سىندووقەووە، بۆپە دەبى ئەگەر لەم پىرۆزە ياساپەدا نەبى، لە شوئىنىكى دا يەكلايى بگەينەووە كى يە ئەو لايەنەى كە دەئى/ كۆمپانىيەى گازپىرۆم ئەوئەندە پارەى خەرج كىرەووە؟ كى تەدقيقى دەكات؟ كى پارەكەى دەدات؟ مادام وەزارەت نايكات، دەبى شوئىنىكى هەبى وردبىنى بگات، چاودىرى بگات، بۆپە مەبەست لە ئىزافە كىردنى ئەو ماددەپە دىئىام لەوەى ئەم سىندووقە يەعنى پارەى تى دەچى، ماددەى دواى ئەوئىش خەرج دەكرى لەلايەن بودجەووە، ئەووە باس لەو دەكات، تەدقيق دەكرى و پارەگان تەقدىر دەكرى و ئەوانە، بەلام چونكە لە ماددەى پىشوو دا ئىمە ئەو سەلاحيەتەمان لە دەستى وەزارەتى سامانە سىروشتىيەگان سەندۆتەووە، دەبى لايەنىكى هەبى، جىھەتتىكى هەبى ئەم حىساباتانە بگات، زۆر سوپاس.

بەرپز د.يوسف محمد صادق / سەرۆكى پەرلەمان:

باشه، سوپاس، بهرپز د. بههار، فەرموو.

بهرپز د. بههار محمود فتاح:

بهرپز سەرۆکی پەرلەمان.

پشتیوانی له پراکەى د. رپواز دەکەم، پيشنيار دەکەم بە ماددەبەهەکی سەربەخۆ بى ئەوه، دواى وردبيني کردن ئیستا، دوايى د. عزتیش زەرورەتى ماددەبەهەکی رپوون کردوه، بۆیه دەتوانين له دواى ماددەى نۆیەم بە ماددەبەهەکی سەربەخۆ دابنرئ.

بهرپز د. یوسف محمد صادق / سەرۆکی پەرلەمان:

باشه، بهرپز د. شیرکو جودت، فەرموو.

بهرپز د. شیرکو جودت مصطفى:

بهرپز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەو ماددەبەهە زەرورە، ئەو بڕگەبە زەرورە هەبى لەبەر مەسەلەى کۆنترۆل کردنى وردبيني لەسەر کولفە، بۆیه تەئیدى ئەوه دەکەم که بە ماددەبەهەکی جیا بى، بەلام له دارپشتنەکەى دا ئەوه بى که دواى وردبيني کردنى ئینجا پەسند بکرى، نەك پەسند بکرى دوايى وردبيني بۆ بکرى، زۆر سوپاس.

بهرپز د. یوسف محمد صادق / سەرۆکی پەرلەمان:

باشه، ئەگەر مۆتەفیقن بیکەن بە ماددەبەهەکی سەربەخۆ دوايى.

بهرپز د. فالأ فرید ابراهيم:

بهرپز سەرۆکی پەرلەمان.

ماددەى نۆیەم:

۱- ژمیرهى ئەو سندووقە ژمیرههەکی داخراوه و خەرجى لى ناکرى، تەنھا بە مەبەستى کۆکردنەوهى داهاهەکانە.

۲- چەند ژمیرههەکی جۆراوجۆر بۆ سندووق دەگریتەوه، چ بە دینارى عیراقى بىت، یان هەر دراویکی بیانى له لقی بانکی ناوهندی عیراقى له هەریم دا، یان هەر بانکیکی دیکەى حکومى که ئەنجومەنى وهزیران پاش پەسند کردنى لقی بانکی ناوهندی له هەریم دا هەلیدەبژیرى بە مەبەستى سپاردنى گشت داهاهەکانى نەوت و گاز که لەم یاسایانەدا دەقیان لەسەر کراوه.

۳- پۆیستە لەسەر دەستە رینمایى پۆیست بۆ جۆلاندىن و سپاردنى برەکان له نیوان ژمیرههەکانى سەر بە سندووق پاش پەسند کردنى لەلایەن ئەنجومەنى وهزیرانەوه دەربکات.

۴- دەستە دەسەلاتى هەیه ژمیرههەکی تايبەت له بانکە ئەهلییهکان بکاتەوه تەنھا بۆ مەبەستى وهبەرهيان بەسەرمايهى سندووقەکه به پىی یاسا کارپیکراوهکان.

بهرپز جعفر ابراهيم ئيميني/ جیگری سەرۆکی پەرلەمان:

ئىستا ئەو دارشتنە دەخەينە دەنگدانەو، بەو چوار بېرگە، ماددەى نۆيەم بە تەواوى بە چوار بېرگەو، ئەوۋى لەگەلە دەستى بەرز بىكاتەو، (۶۰) دەنگ لەگەلە، كى دژيەتى؟ (۲) كەس دژە، ماددەكە پەسند كرا بەكۆى دەنگ، ديارە بېرپار وايە ماددەيەكى ئيزافى تاوتوۋى بىكرىت، ئەو ماددەى ئيزافە كراوہ موناقلەشەى لەسەر كراوہ، ھەر تەنيا دارشتنەكە دەخوئىرئىتەو و دەيخەينە دەنگەو، دەبىتە ماددەى دەيەم، فەرموو.

بەرپىز د. قاللا فرىد ابراهيم:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

ماددەى دەيەم:

وہزارەت شايستە داراييەكانى كۆمپانىاكانى بوارى نەوت و گاز لە ھەريمى كوردستان دا ديارى دەكات و لەلايەن دەستەى سەندوووقەو و دىبىنى بۆ دەكرىت و لەلايەن ئەنجومەنى ھەريمى نەوت و گازوہ رەزامەندى لەسەر دەدرىت و لە بودجەى سالانەدا تەرخان كوردنى بۆ دەكرىت و پەرلەمان پەسندى دەكات.

بەرپىز جعفر ابراهيم ئىمىنىكى/جىگىرى سەرۆكى پەرلەمان:

ئىستا ئەو ماددە ئيزافيە دەخەينە دەنگدانەو، موناقلەشەى لەسەر كراوہ، ئەوۋى لەگەلە دەستى خۆى بەرز بىكاتەو، (۵۷) لەگەلە، كى دژيەتى؟ (۱) دژە، ماددەكە پەسەند كرا بە كۆى دەنگ، ماددەى (۱۰) دەبىتە ماددەى (۱۱)، د. قاللا فەرموو.

بەرپىز د. قاللا فرىد ابراهيم:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

ماددەى/۱۱

سەندوووقىك بە ناوى سەندوووقى نەوہكانى داھاتوۋى ھەريم دادەمەزرىت، كە بەرپۆوہبردن و دراو پىدانى بە ياسايەك رىك دەخرىت كە لەماوہى (۱۸) مانگ لە رىكەوتى بەركاربوونى ئەم ياسايەدا دەردەكرىت تيايدا رىزەيەكى ديارى كراو لە داھاتە نەوتىەكانى وەرگىرا و بە پىي ياسا بۆ نەوہكانى داھاتوو دەسپىردىت و لە بودجەى سالانەدا جىگىر دەكرىت.

بەرپىز جعفر ابراهيم (جىگىرى سەرۆكى پەرلەمان):

زۆر سوپاس سەرۆكى لىژنەى ياسايى، ماددەكە خوئىرئىتەو، دەيخەينە بەر گەفتوگۆ، كى دەيەوۋى موناقلەشە بىكات؟ بەرپىز سكرتيرى پەرلەمان فەرموو.

بەرپىز فخرالدين قادر عارف (سكرتيرى پەرلەمان):

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

ئەم بەرپىزانە گەفتوگۆ دەكەن لەسەر ماددەى (۱۱) دەكەن، (صالح فقى)، تحسين اسماعيل، ابوبكر ھەلەدنى، شكريە شىخانى، بەھزاد دەرويش، عمر كۆچەر، شوان قەلادزەيى، ابو كاروان، حاجى كاروان، فەرھاد سەنگاۋى).

بەرپىز جعفر ابراهيم (جىگىرى سەرۆكى پەرلەمان):

بەرپىزان، پىش ئەۋەدى بېيىنە سەر ئەم ماددەيە، كاك گۆران روونکردنەۋەيەكى ھەيە لەسەر كۆى ماددەكە،
فەر موو.

بەرپىز گۆران ئازاد محمد:

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.

بەرپىزان ئەندامانى پەرلەمان، پىموايە بەشى زۆرى ئەندامانى پەرلەمان مولاھەزەكەيان لەو چوارچىۋە
دايە كە لەۋانەيە پىمان وابى (۱۸) مانگ زۆرە، ئىمە دۋاى مشاۋەرە كىردن لەگەل ھەردوۋ لىژنەى مەعنى،
سەندوۋوقىك دروست دەبى مەفھومى ماددەكە بەم شىۋەيەيە ئەگەر سەرنج بەدەين بۇ نەۋەكانى داھاتوو،
ئەم سەندوۋوقە كار كىردن و ئىشەكانى بە ياسايەك رېك دەخرىت، كى ياسا دەرەكات، پەرلەمانى كوردستان،
ئىتر تى ناگەم بۇ ئىمە مودە دانىين، ئەمپۇ ئەم ياسايە پەسەند دەكەين بەيانى ۋەرن پىرۇژە ياسايەك
پىشكەش دەكەين بۇ نەۋەكانى داھاتوو، واتە ئىلزىمىك نىيە لەسەر حكومەت، نەنووسراۋە حكومەت پىرۇژە
ياسايەك دەنپىرى، نەش نووسراۋە رېنمايى ھەتا حكومەت دەرى بكات مودەى بۇ دابنىين، نەمان گوتوۋە
سەندوۋوقەكە دروست دەبى لە ماۋەى (۱۸) مانگ دا دەلئىن ياسايەك دەرەكەين لە ماۋەى (۱۸) مانگ دا ئىتر
بۇ ئىمە خۇمان بە كاتەۋە پەيوەست بىكەين، بە ياسايەك دەرەكەى و ياسايەكەش ئەۋە ئىمە كە ئىمە
لەگەل لىژنەى مەعنى قسەمان كىرد دەلئىن حازرىشە و دەتوانىن پىشكەشى بىكەى و حكومەت بانگ دەكەى
بۇ گىفتوگۇ و موناقلەشە كىردن، بۇيە ئەم كاتەيە پىموايە زيادەيە.

بەرپىز جعفر ابراهيم (جىگىرى سەرۋكى پەرلەمان):

سوپاس، كاك صالح فەر موو.

بەرپىز صالح فىقى محمدامىن:

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.

يەك/ ئىمە بەردەۋام باس لەسەر ئەۋە دەكەين لەسەر ئەمىرى واقع ناۋچە كوردستانىيەكانى دەرەۋەى
ئىدارەى ھەرىم ھاتوۋەتە سەر كوردستان، بۇيە پىۋىستە ئەم سەندوۋوقە سەندوۋوقى نەۋەكانى داھاتوو
كوردستان بى، نەك ھەرىم بى، دوو/ ئەو ماۋەيە من بەگىنگى دەزانم ھەبى، بەلام ماۋەكە مەرج نىيە (۱۸)
مانگ بى، بلئىن لە (۱۸) مانگ تى پەر نەكات، يان كاتىك كە لەۋە تى پەر نەكات، سەبارەت بەو رېژەيە،
رېژەيەكى دىارى كراۋ بۇ نەۋەكانى داھاتوو، من پىم باشە رېژەيەك دىارى بىكىرى، دوو خالىكى بۇ ئىزافە
بىكىرى بەرپىزەيەك لەسەداى چەند ئەندامانى بەرپىزى پەرلەمان دەنگى لەسەر بەدن بۇ نەۋەكانى شەھىدان
و قوربانىانى ئەنفال دابىن بىكىرى و زۆر سوپاس.

بەرپىز جعفر ابراهيم (جىگىرى سەرۋكى پەرلەمان):

كاك تحسىن فەر موو.

بەرپىز تحسىن اسماعىل:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

كاك گۆران نازاد تىببىنيەكەي لە جىيى خۆي بوو ئەو روونکردنەوويە، ئەوئە تريان من لەگەل كاك صالحم كە سەندووقى نەوئەكانى داھاتووى كوردستان بى، لەھەر شوپىنكىش كە دەسپىردى ھاتى پىم باشە دادەندىت گونجاوترە، زۆر سوپاس.

بەرپىز جعفر ابراھىم (جىگىرى سەرۋىكى پەرلەمان):

كاك ابوبكر فەرموو.

بەرپىز ابوبكر عمر عبدالله ھەلەدنى:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

من پىموايە ديارى كردنى وادە گرنگە، پىچەوانەي رەئىيەكەي كاك گۆران، چونكە ياساى نەوت و گاز لە سالى (۲۰۰۷) دەرچوو، ئەوئە ئىمە پاشى (۸) سال لەو ياسايەدا باس لەم سەندووقە دەكات، دواى ھەشت سال ئىمە پىرۆژە ياسايەكى ئاوا موناھەشە دەكەين، لەبەرئەوئە من پىموايە ماوەكە گرنگە، بەلام بلىين لەسائىك زياتر تى نەپەرى، يەئنى دەرھەتى سائىك كە بى، نەك حەزفى كات بكەين، زۆر سوپاس.

بەرپىز جعفر ابراھىم (جىگىرى سەرۋىكى پەرلەمان):

سوپاس، تىكايە ئەو تىببىنى و سەرنجانە لای خوتان بنووسن، شىرىيە خان فەرموو.

بەرپىز شىرىيە اسماعيل مصطفى:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

من پىم باشە ئەم پىژرەيە ديارى كراو بى، بە پىي ستانداردە جىھانىيەكان لەزۆرەي و لاتە جىھانىيەكان پىژرەي (۵%) ديارى كراو، ھىوادارم لىرەش (۵%) ديارى بكرىت و، سوپاس.

بەرپىز جعفر ابراھىم (جىگىرى سەرۋىكى پەرلەمان):

كاك بەھزاد فەرموو.

بەرپىز بەھزاد دەرۆيش دەرۆيش:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

ماددەيا (۱۱) نافى سەندووقى من پى باشە ب شىوازى بيت، سەندووقا نەوئەكان لە داھاتى نەوت و غازدا، يەئنى تەھدەيد بىتە كرن، نە موتلەقى بيت نافى سەندووقى، دووبارە دكەمەوئە سەندووقا نەوئەكان لە داھاتى نەوت و غاز دا، خالا دوويى ئەز پىشتىگىريا مامۇستا ابوبكر ھەلەدنى دەكەم كە (۲۱) سال زياتر نەبى، تەھدەيد بىتە كرن مودەكە باشە.

بەرپىز جعفر ابراھىم (جىگىرى سەرۋىكى پەرلەمان):

كاك عمر فەرموو.

بەرپىز عمر صالح (عمر كۆچەر):

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

ئەف ماددا بەھىسى نەۋەكان ئەجىيالى بېت دكەتن، ئەز پېشنيار دكەم بۇ ئىستا زى و نووكە زى پلە بەرزەكان، ھەر خېزانەكى كېمىسى پېنج سەد دۇلار ژ نەفت و گازى بۇ بېتە تەرخان كرن، سوپاس.

بەرپىز جعفر ابراهيم (جېگىرى سەرۋىكى پەرلەمان):

كاك عمر فەرموو.

بەرپىز عمر مصطفى (د.شوان قەلادزەيى):

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

والله منىش ھەر لەگەل ئەۋەم رەئى كاك صالح كە بىرپىتە سەندوۋقى نەۋەكانى داھاتوۋى كوردستان - عراق، (۱۸) مانگەكەش ئەو (۱۸) مانگە بەشىۋەپەكى تەرتىب كرابى كە لەو خولەى دا پەسەند نەكرى ئەۋە، يەئنى جى بەجى نەكرى، ئەگەر بىرپىتەۋە شەش مانگ يان شەش تا ھەشت مانگ، پېژدەكەش ديارى بىرئ مەسەلەن لەسەدا دەپە، لەسەدا پانزەپە ديارى بىرئ لە ئەو ماددەپەدا و زۇر سوپاس.

بەرپىز جعفر ابراهيم (جېگىرى سەرۋىكى پەرلەمان):

كاك ابوكاروان فەرموو.

بەرپىز عبدالرحمن فارس (ابوكاروان):

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

منىش لەگەل ئەۋەدام ئەو ماۋەپەى كە ديارى دەكرى سالىك بى، زۇر سوپاس.

بەرپىز جعفر ابراهيم (جېگىرى سەرۋىكى پەرلەمان):

كاك فەرھاد فەرموو.

بەرپىز فەرھاد ھەمە صالح (سەنگاۋى):

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

سوپاس، بەرپىز من بۇ ماددەى (۱۱) بوو.

بەرپىز جعفر ابراهيم (جېگىرى سەرۋىكى پەرلەمان):

كاك حاجى كاروان فەرموو.

بەرپىز كنعان نجم الدين (حاجى كاروان):

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

بەس ويستم تەئكىد لە قسەكەى بەرپىز مامۇستا عمر كۆچەر بىكەمەۋە، بە يەك شەرحى ئىزافە، مادام ئىمە دەتوانىن پېژدەپەكى ديارى كراو ديارى بىكەين بۇ نەۋەكانى داھاتوۋ ئەشتوانىن بەھەمان شىۋەپە پېژدەپەك ديارى بىكرى بۇ خېزانەكانى ئىستا، ئەگەر كوردستان دابەشى بىكەين، تەقريبەن بلىين پېنج مىليۇن كەسە ئەگاتە مىليۇن و نيوپك خېزان، ئەگەر ھەر خېزانىك چوار سەد دۇلار مانگانەى ھەبى، ھەر مانگى مەبلەغىكى زۇر ديارى كراو ناكات، بەلام مەعیشەتى خەلك و بىژىۋى خەلك زۇر باش دەبى و

ئەۋەندەش پېۋەدى ديار نابى، ئەگەر ئەمەش نەكرى فەترەبەكى تر ئىمە لەۋە دەچى ديارە پرۆژە ياساى پېشكەش بىرى لە داھاتى نەوت بەشى خىزانەكان بىرى، ئەگەر جىيى بىرىتەۋە بە پىيى ياسايەك لەۋە دەچى زۆر باش بى.

بەرىز جعفر ابراهيم (جىگرى سەرۋكى پەرلەمان):

كاك على فەرموو.

بەرىز على حەمە صالح:

بەرىز سەرۋكى پەرلەمان.

من بۇ ئەۋەدى تەفسىرى ئەۋە نەكرى كە ئايا ناۋچەكانى تىرى كەركووك و ئەۋانەى دەگرىتەۋە، پېشنيار دەكەم بىرىت بە سەندوۋىك بەناۋى سەندوۋى نەۋەكانى داھاتوو، كە وتت نەۋەكانى داھاتوو دەكرى بۇ كەركووك و شەنگال و بۇ ھەموو شوپىنىك ئىستفادەى لى بىرى و ئەو وشەى ھەرىمە لى بىكەينەۋە، بە تەئكىد لەو گىرقتە رىزگارمان دەبى، بۇچى نىسبە ديارى نەكراۋە، ئىمە زۆر موناۋەشەمان كىرد، ھۇكارى ديارى نەكرى رىزەكە ئەۋەبە كە ئىمە قانۇنىكى تر دەردەكەين، ئىستا ئامادەكارىمان كىردوو تەنيا قانۇنىك بۇ نەۋەكانى داھاتوو، لەو قانۇنە نىسبەكە ديارى دەكەين ناكىر لىرە نىسبەبەك ديارى بىكەين ئەو قانۇنە قانۇنىكى خاستر و تايبەتمەند ترە، بە باشترمان زانى لەۋى ديارى بىرى، سەبارەت بەۋەى كە (۱۸) مانگ بى، بە تەۋاۋەتى لەگەل ئەۋە دام ئەو (۱۸) مانگە لىبرى و لەو ھالەتە يان بە (۱۸) مانگەكە بە تەۋاۋەتى لىبرى يان بلىين لە (۱۸) مانگ زياتر نەبى، بە دەستى خۇشمانە ئىستا پرۆژەكەمان حازرە دەتوانىن لە مانگىك يان دوو مانگى تردا پەسەندى بىكەين، ئەو گىرقتەمان چارەسەر دەبى، سوپاس.

بەرىز جعفر ابراهيم (جىگرى سەرۋكى پەرلەمان):

لىژنە پەيوەندارەكان، بەلى كاك د. شىركۆ فەرموو.

بەرىز د. شىركۆ جودت مصطفى:

بەرىز سەرۋكى پەرلەمان.

بەرىزان ئەندامانى پەرلەمان، ئەم كاتەى كە سنوودار بىرى جىيى خۇبەتى بەۋەى كە بەو دۇخە نەپۇنەۋە كە بەسەر ياساى نەوت و گازى ھەرىم لە (۲۰۰۷) ھەۋە تا ئىستا ھات، بۇيە ئەو (۱۸) مانگەش باسى بە تەسەۋرى من زۆرە، پېشنيارى شەش مانگ دەكەم، بۇ سەققە زەمەنىكەى، بۇچى رىزەكە ديارى ناكىر، ئىزافەتەن بۇ تەۋىزىچەكەى كاك على، مەسەلەى رىزە لە قانۇندا دەبى بە دىراسات و بە قول بوونەۋە بە داتا و بە زانىارى نىسبەتەكە ديارى بىرى، كە ئەۋەش پالپىشتى ياساى نەۋەكانى داھاتوو كە گوتمان ئەۋە دابمەزرى، مەسەلەى ئەۋەى كە بەشىك ديارى بىرى بۇ خىزانەكان، ديارە ئەمە باس لە نەۋەكانى داھاتوو، ديارە ئەم ماددەبە باس لە نەۋەكانى داھاتوو، بۇيە بۇ خىزانەكان لە بىرگەى دواى ئەمە لە ماددەى دواى ئەمە، دەكرى لە مەسەلەى بىمەى كۆمەلايەتى كە ئەۋەش پرۆژەبەكى ترە دەتوانىن جىيى بىكەينەۋە لە ئەۋابى سەرفى ئەم ماددەبە، زۆر سوپاس.

بهریز جعفر ابراهیم (جیگری سەرۆکی پەرلهمان):

لیژنه‌ی دارایی و کاروباری ئابووری کاک د.عزت فەرموو.

بهریز د.عزت صابر اسماعیل:

بهریز سەرۆکی پەرلهمان.

له سی مانگی رابردوودا له‌راستی دا چەند رێکخراویک پرۆژه یاسایه‌کیان حازر کردوو، پرۆژه یاسایه‌که‌شم بینووه و له‌راستی دا ده‌ولمه‌ندی ده‌که‌ین وه‌کو لیژنه‌ی دارایی و لیژنه‌ی سامانه سروشتیه‌کانیش و لیژنه‌ی یاساییش، له نزیکتین کاتیش دا پێشکەش ده‌که‌ین بۆ ئەوه‌ی په‌سەند بکری، ئەگەر لێره رێژه‌ی سه‌دی دیاری بکه‌ین، ئەو پرۆژه یاسایه ئەهمیه‌تی نامینی باشتر وایه له پرۆژه یاسایه‌که‌دا دیاری بکری له سه‌دا چەندی داها‌تی ئەم سه‌ندوو‌قه بچیته سه‌ندوو‌قه‌که‌وه، سه‌ندوو‌قی نه‌وه‌کانی داها‌توو‌ی کوردستان، پێشنیار ده‌که‌ین هه‌ریم لایه‌ری، کوردستان بی بۆ ئەوه‌ی ناوچه کوردستانیه‌کانی که له‌ژێر دهره‌وه‌ی ئیداره‌ی هه‌ریمدا ئەوانیش بگرتیه‌وه، له ماوه‌که‌شدا رای زۆرینه‌ی لیژنه‌کان له‌وه‌دایه که ماوه‌که لاده‌به‌ین، چونکه ناکری پەرله‌مان خۆی ماوه بۆ خۆی دابنێ وه‌کو به‌رپزانی تریش ئیشاره‌تیا پێیدا، که‌واته سیاه‌که‌ی به‌م شیوه‌یه‌یه سه‌ندوو‌قیک به‌ناوی سه‌ندوو‌قی نه‌وه‌کانی داها‌توو‌ی کوردستان داده‌مه‌زێت که به‌رپوه‌به‌ردن و به‌ره‌و پێدانی به یاسایه‌ک رێک ده‌خری، تیایدا رێژه‌یه‌کی دیاری کراو له داها‌ته نه‌وتیه‌کانی وه‌رگراو به پێی یاسا بۆ نه‌وه‌کانی داها‌توو ده‌سپێردریت و له بودجه‌ی سالانه‌دا جیگر ده‌کریت، سوپاس.

بهریز جعفر ابراهیم ئیمینکی / جیگری سەرۆکی پەرلهمان:

کاک سالار فەرموو.

بهریز سالار محمود مراد:

بهریز سەرۆکی پەرلهمان.

من ده‌ست خو‌شی له لیژنه‌ی مه‌عنی و ئەندامان ده‌که‌م، که باسیان له جیگرده‌نه‌وه‌ی خسوسیه‌تی ناوچه کوردستانیه‌کانی دهره‌وه‌ی هه‌ریم کرد دياره ئەم سه‌ندوو‌قه پشت ئەستوره به فرۆشتنی نه‌وت وه موشته‌قاتی نه‌وتی له هه‌ریمی کوردستاندا، به پێی دوا‌یین رێک که‌وتن که‌رکوک هه‌ریمی کوردستان ته‌حه‌کومی پێوه ده‌کا، که‌واته ناوه‌تیانی که‌رکوک و ناوچه کوردستانیه‌کانی دهره‌وه‌ی هه‌ریم خیر کردن نییه به‌و خه‌لکه، بۆیه واجبی پەرله‌مانی کوردستانه به یاسا به ماده‌ی سه‌ریخ شوین ده‌ست که‌وتی ئەوان، چاوه‌روانی ئەوان له‌و سه‌ندوو‌قه بکاته‌وه، ئەگینا بێته سه‌ر حه‌ق ئەو به‌راورده ئەفکاریه لیژنه‌ی سامانه سروشتیه‌کان، لیژنه‌ی دارایی باشتر ئەزانن که ئەو رێژه‌یه‌ی که له که‌رکوک هه‌ریمی کوردستان ته‌حه‌کومی پێوه ئەکا له چوارچێوه‌ی رێکه‌وتنه‌که، ئەگەر زیاتر نه‌بی که‌مه‌تر نییه له هه‌ریمی کوردستان، له‌به‌ر ئەوه ناوه‌تیانی سه‌ندوو‌قی نه‌وه‌کانی داها‌توو به تاییه‌تی بۆ جیگرده‌نه‌وه‌ی چاوه‌روانییه‌کانی خه‌لکی ئەو ناوچه‌یه له سه‌ندوو‌قی داها‌ته نه‌وتیه‌کان ئەمه له جیگی خو‌یه‌تی، خالیکی تر ئەبی ئیمه بزانی ئەم سه‌ندوو‌قه که ئیستا مونا‌قه‌شه‌ی ئەکه‌ین، ئەبی به یاسا ئەوه دوو خولی پەرله‌مانه ئینجا توانیمان ئەو ئیراده گشتیه دروست

بکەين، ئەگەر بېتو بۇ ئەو بابەتەى تریش ئەگەر زەمەن تەحدید نەکرى بە دیدى من (۱۸) مانگ زۆر زۆرە
لە سال تىپەر نەکا زۆر باشە زەمەن تەحدید بکرى، حکومت ئیلزام بى بە ھاوکارمان بى کە ئەو کارىكى
باشەو بگەینە ئەو ئاکامانەى کە ھەموومان ئەمانەوى، سوپاس.

بەرئز جعفر ابراهیم ئیمینكى / جیگری سەرۆكى پەرلەمان:

كاك ابوبكر فەرموو.

بەرئز ابوبكر عمر عبدالله ھەلەدنى:

بەرئز سەرۆكى پەرلەمان.

پېشنيار ئەكەم ماددەى يانزەھەم بکرىتە دوو برگە: برگەى يەكەم: سندوقىك بە ناوى سندوقى نەوہکانى
داھاتوو دادەمەزىت کە بەرئوہبردن و دراو پیدانى بە ياسايەك رىك دەخرىت دواى ماوہیەك، برگەى
دووہم: تيايدا رىژەيەكى ديارىکراو لە داھاتە نەوتیەکان ئەویش بەپى ياسايەك رىك دەخرىت بکرىتە
برگەى دووہم، بۇ ئەوہى وازحتر بىت، سوپاس.

بەرئز جعفر ابراهیم ئیمینكى / جیگری سەرۆكى پەرلەمان:

كاك گۆران فەرموو.

بەرئز گۆران نازاد محمد:

بەرئز سەرۆكى پەرلەمان.

من تەنھا تەوزیح لەسەر مەسەلەى پابەند بوون بە کاتەوہ دەكەم، خوى ئەگەر حکومت بابلىين پرؤژەكە
بنيرى زەرورە با بلىين کاتى تيا بى، قسەكەى من ھەر ئەوہندەيە کە ئيمە وەك پەرلەمانى خۆمان
تەشرىعى قانون دەكەين، يەعنى خۆمان گومانمان ھەيە لە دەسەلتى خۆمان، لەوہى حکومت ھاوکاريمان
بکا لەوہى ياساکەمان پیدەرچى، بۇ ئەوہى قانون دادەنئین، گريمان ئەو مودەيەمان داناوہ حکومت
رېگربوو، ھاوکارى ئيمەى نەکرد مەفھومى موخالەفەو عيقابى حکومت لەو قانونەيە لە کيە ؟ يان چ
دەقەومى؟ ئەوہ قانونەكە دەرئەچوو خۇ ئەبى کە نەسك دابنى بۇ شتىك کە نەبوو، لەبەر ئەوہى بەراستى
من ئىلحاحى لەسەر رەئى خۆشم ناکەم دەكرى بلىين ئەوہى پى باشە بمىنئتەوہ، ياخود لايدەن، لە
حالەتى مانەوہش زۆربەى ئەندامانى بەرئز قسەيان لەسەر کەمکردنەوہى مودەكە کرد، ياخود سەققىكى
زەمەنى دانين بلىين لە شەش مانگ زياتر نەبى، لە سال زياتر نەبى، بۇ ئەوہى بتوانين ئەگەر توانرا زۆر
زووتر پەسەند بکرى، زۆر سوپاس.

بەرئز جعفر ابراهیم ئیمینكى / جیگری سەرۆكى پەرلەمان:

خاتوو د. بەھار فەرموو.

بەرئز د. بەھار محمود فتاح:

بەرئز سەرۆكى پەرلەمان.

ئازادپىخوазى گەلى كوردستان لە ئاستى دونيا زياتر نرخينرا، و زياتر دەرکەوت، ھەئەت گەلى كوردستان رەتى كردهوه لەزير حوكمى دىكتاتورى زيان بەسەر بەرى، ئاوارەى ولاتەكانى تر بوو، بەلام ھەنگاوى دواى ئەو ھە گەلى كوردستان ھاويشتى برىتى بوو لە ئەنجامدانى ھەئبژاردن بۆ دروست كردنى دامودەزگاكانى ھەريمى كوردستان، ئەو ھەيامىكى زور پوون بوو، ھەر لەوكاتەو ھە گەلى ھەريمى كوردستان بە ھەموو پيگھاتەكانى ھەو ھەريمى كوردستانى زولم و زوردارىيە راپەرىنى دژ كرد، لە ھەمان كات نەيوسىت لەزير چەپۆكى ئەو رزيمە بىننيتەو، و بەدىل بۆ رزيمى دىكتاتورى ھەئبژاردنى ئىختيار كرد بۆ يەكلایى كردنەو ھە مەملانى سىياسىيەكان لە ھەريمى كوردستان، بۆيە ئەو ھەريمى كوردستان بەھيزى گەلى كورد پيشان ئەدات، گەلى كوردستان بە ھەموو پيگھاتەكانى ھەو ھەميشە لەگەئ ئازادين، لەگەئ يەكلایى كردنەو ھە مەملانى سىياسىيەكان، و ھەميشە دژ بە گرووپە تيرورىستىيەكان و ھەستاون، دژ بە گرووپە توندپەر و رزيمە دىكتاتورىيەكانى ناوچەكە و ھەستاون، گەلى كوردستان تولى لە راپەرىنەو ھەست پى بكات، و لە (۲۰۰۳) رزيمى دىكتاتورى بەغدا برووخين، لە كاتىكدا بەرنامە بۆ ئەو دانرابوو كە لە رىگەى كشانەو ھە دامودەزگاكانى حوكمەتى بەعس لە ھەريمى كوردستان ئەزمونى حوكمرانى لە ھەريمى كوردستان شكست بىنى، بەلام ئەو رىك پىچەوانە بوويەو، لە برى ئەو ھەلى كوردستان و ھەستەلاتەكەى شكست بىنى، رزيمە دىكتاتورىيەكەى بەغدا شكستى ھىنا، و بىنيمان چۆن ئەو رزيمە لەبەردەم ئىرادەى خەنگى عىراق و بە ھاوكارى ھىزە ھاويەيمانەكان شكستى خوارد، ئىستا ھەست بە بەرنامەى كارى ئەمرومان ئەگەين كە خالىپ يەكەمى برىتییە لە بەردەوام بوون لەسەر گفوتوگو كردنى پروژەى داھاتەكانى سەندوقى نەوت و گاز لە ھەريمى كوردستانى عىراق بەپى ماددەكانى (۷۲) و (۷۴) و (۷۵) لە پەپرەوى ناوخۆى پەرلەمانى كوردستان ژمارە (۱) سالى (۱۹۹۲) ى ھەموار كراو، بۆيە داوا لە بەريز سكرتيرى پەرلەمان ئەكەين، كاك عادل ئەتبىنم، بەلى فەرموو.

بەريز عادل عزيز:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

پيشنيار ئەكەم دەستپىكى كۆبوونەو ھە پەرلەمان ئەو جارە بە دەقىقەيەك و ھەستاون بۆ گيانى ئەو شەھيدانەى چىمەن بەتايبەتى لە پيش كۆبوونەو ھەكە بوونە رىگر لەبەدەرم داگيركەرى بەعس، و بۆ ئەو منال و ژنانەى لە برسان و لە سەرمان لە كۆرەو ھەكە رەق بوونەو، و تىكراى شەھيدانى كوردستان، سوپاس.

بەريز د.يوسف محمد صادق/ سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو دەقىقەيەك و ھەستاون بۆ گيانى پاكى شەھيدانى راپەرىن، و ھەموو شەھيدانى ھەريمى كوردستان، سوپاس، فەرموو بەريز سكرتيرى پەرلەمان بۆ خویندەو ھە كۆنوسى پيشووى دانىشتنى پەرلەمان.

بەريز فخرالدين قادر-سكرتيرى پەرلەمان:

بەرئیز سەرۆکی پەرلەمان.

بەناوی خوای گەورە، پوختەى دانىشتنى ژمارە (۵) ى كۆبوونەوهى ئاسايى پەرلەمان لە بەروارى (۲۰۱۵/۳/۳۱) بەو شێوهىه بوو:

۱ دەست پیکردنى دانىشتن لەلایەن بەرئیز سەرۆکی پەرلەمانەوه.

۲- گفتوگۆ کردن لەسەر پرۆژە یاسای سەندووڤى کوردستان بۆ داھاتە نەوت و گازییەکان لە ھەرئیمى کوردستانى عێراق، بۆ دانىشتنى ئەمپرۆ دواخرا.

بەرئیز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو ناوی ئامادە نەبووانى دانىشتنى پێشوو بخوى.

بەرئیز فخرالدین قادر-سکرێترى پەرلەمان:

ناوی ئامادە نەبووانى ئەندامانى پەرلەمان گە لە دانىشتنى ژمارە (۵) ى ئاسايى لە بەروارى (۲۰۱۵/۳/۳۱) مۆلەت دراون بوون یان بى مۆلەت ئامادە نەبوون بەم شێوهىه:

۱- ئارى محمد-مۆلەت

۲- ئاواز حمید-مۆلەت

۳- دلیر مصطفى-مۆلەت

۴- ادريس على-مۆلەت

۵- زۆزان صادق-مۆلەت

۶- فیان عباس- مۆلەت

۷- على هالۆ-مۆلەت

۸- مدینه ايوب- مۆلەت

۹- هیفا حاجى-مۆلەت

۱۰- يراونت نيسان- ئامادە نەبووه

بەرئیز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، ئیستا داوا لە ھەرسى سەرۆکایەتى ئەکەين، لیژنەى دارايى، لیژنەى سەرچاوه سروشتییهکان و سامانە سروشتییهکان، و لیژنەى یاسايى بێنە سەر مەنەصه بۆ دەست پیکردن بە بەرنامەى کار، فەرموو کاک سالار نوقتەى نيزامییه؟

بەرئیز سالار محمود:

بەرئىز سەرۋىكى پەرلەمان.

لە راستىدا بە پىشت بەستىن بە پەيرەۋى ناوخۇي پەرلەمان بەندە بىرۆكەيەگم ھەيە عەرزى بەرئىزتان و پەرلەمانى كوردستانى بىكەم، ھىوادارم بىخىتتە بەرنامەى كارەۋە، بۇ ئەم مەبەستەش بەرئىز سىكرىتىرى پەرلەمان و جىگىرى سەرۋىكى پەرلەمانىشم ئاگادار كىردۇتەۋە، سوپاس.

بەرئىز د.يوسف محمد صادق/ سەرۋىكى پەرلەمان:

باشە، با بەرنامەى كار ئەنجام بەدەين، بىرگەكانى جى بەجى بىكەين، ئەۋكات دەرەفت بە بەرئىزىشت ئەدەين بىرۆكەكەت پىشكەش بىكەى، ئىستا سىكرىتىرى پەرلەمانىش باسى كىرد كە (۴۸) سەعات پىش ئىستا خىستۇتە رۋو، ھەرموۋ ماددەى يازدە كە بۇتە ماددەى دوازدە بخوئىنەۋە بۇ ئەۋەى ئەندامانى پەرلەمان گىفتوگۇى لەسەر بىكەن.

بەرئىز د.فائىل فرىد:

بەرئىز سەرۋىكى پەرلەمان.

بەشى پىنچەم

دابەشكىردنى داھاتەكانى نەۋت و گازى سىندوۋوق

ماددەى يازدەم دەبىتتە ماددەى دوازدەم:

بەكەم: داھاتەكانى نەۋت و گاز كە لە سىندوۋوقدا دەسپىردىن و بەپىي ھوكمەكانى ئەم ياسايە ۋەرگىراۋن، لە لايەن ئەنجومەنى ۋەزىرانەۋە بەپىي مەرج و ستاندىرى ھاتوۋ لە ياساى نەۋت گازدا، پاش تەرخان كىردنى ئەم بىرانە لە بودجەى سالانەۋە پەسند كىردنى لە لايەن پەرلەمانەۋە، بەم شىۋەيەى خوارەۋە دابەش دەكىرىن:

- 1- دراۋپىدانى بودجەى گىشتى بەگوپىرەى ياساى بودجەى گىشتى سالانەى ھەرىم.
- 2- دراۋپىدانى پروژەى ۋەبەرهىنان لە پى بەخشىن و پاداشتەكان بە گوپىرەى گىرەبەستە نەۋتى و گازىەكانى بەستراۋ لەگەل كۇمپانىا بىانى و خۇمالىەكان كە لەلايەن ئەۋ كۇمپانىيانەۋە تەرخان ئەكىرىن بەۋ مەرجەى بە گوپىرەى ستاندارد و مەرجەكانى ھاتوۋ لە ياساى نەۋت و گازدا بىت لە نىۋانىشىان چىرى دانىشتۋان بەۋ شىۋە دادپەرۋەرى لە نىۋان پىكھاتە ئاينى و نەتەۋەيەكان دىنئىتە كايەۋە بە لەبەر چاۋ گىرتنى گەشە پىدانى ئەۋ ناۋچانەى پرۇسە نەۋتىيەكانى تىدا ئەنجام ئەدىرى، و پالپىشتى كىردنى ئەنجومەنە خۇجىيەتى و شارەۋانىيەكانيان.
- 3- ژمىرەى (سىندوۋوقى نەۋەكانى داھاتوۋ) بەگوپىرەى ھوكمەكانى ماددەى دەيەمى ئەم ياسايە.
- 4- دراۋپىدانى ۋزارەت بۇ پالپىشتى كىردنى ژىرخانى ئابوورى كەرتى نەۋت و گاز لە ھەرىمدا لە كاتى پىۋىستىداۋ قەرەبوۋ كىردنەۋەى خاۋەنى ئەۋ زەۋىيانەى بۇ پرۇسەكانى نەۋت و گاز تەرخان دەكىرىن، و قەرەبوۋ كىردنەۋەى ئەۋ كەس و لايەن و مولكانەى لە ئەنجامى پرۇسە نەۋتىيە و گازىيەكاندا زىانىان پى دەگات.

۵- پالېستېكىردنى سىندوۋى ژىنگەى دامەزراۋ بەپېى ياساى نەۋت و گاز.

دوۋەم: نابى تەرخان كراۋەگانى خەرجى پىرۇۋەگانى ۋەبەرھىنان كە گىرېبەستى لەسەر نەكراۋە بىخولېندىرېنەۋە.

سېيەم: لە سەرھەتاي نېۋەى دوۋەمى ھەر سالىكى رۇۋمىرى، ۋەك يەكى داھاتەگانى نەۋت و گازى تەرخانكراۋە فىعلېەگانى ژمىرەگانى سىندوۋى ئەنجام دەدرېت و، ژمىرەگانى سىندوۋى لەسەر ئەم بىنەمايەۋ بەپېى ياساۋ پىرەۋەگانى بىنەماگانى ژمىرىارى مەمانە پىكراۋ لە ھەرىمدا، ئەنجام دەدرېن.

چوارەم: دەستە بەرپىرسىارىەتى خۇى بەپېى ئەۋ پىرسىپ و ستاندرانەى تايبەتن بە دەستپىشخەرى شەفافیەت لە پىشەسازىيە دەرىنكارەگانى ھاتوۋ لە سەرچاۋەى (Extractive Industries Transparency) ناسراۋ بە (EITI)، پىادە دەكات و پىۋىستە شىاۋو ھاۋتەرىب بىن لەگەل شىۋازە ھەرە باشەگانى پىشەسازىيە نەۋتییەگان.

پىنچەم: كارەگانى دەستەۋ ژمىرەگانى سىندوۋى ملكەچ دەبن بۇ دىۋانى چاۋدېرىى دارايى ھەرىم.

بەرىز د.يوسف محمد صادق/ سەرۋكى پەرلەمان:

سوپاس، ژمارەيەك ئەندام پەرلەمان ناۋيان نووسىۋە، (عباس غزالى، دكتورە پىۋاز، بەشار موشىر، شىرىن حسنى، على حمە صالح) كېى تر ناۋ ئەنووسى؟ خاتوۋ مونىرە تۇش قسە ئەكەى؟

بەرىز فخرالدىن قادر-سكرتېرى پەرلەمان:

بەرىز سەرۋكى پەرلەمان.

ئەۋ بەرىزانە ناۋيان تۇمار كىردوۋە بۇ گىفتوۋ كىردن لەسەر ماددەى دوازە، (گەشە دارا، عباس غزالى، پىۋاز فائق، بشار مشىر، شىرىن حسنى، على حمە صالح، قادر وتمان، مېرىم صمد، صالح فەقى، تەلار لطيف، ئاۋاز جىنگى، انس محمد، تحسىن اسماعىل، فرست سۇقى، فەمان فىصل، ئومىد حمە على، كاك ايوب، بەھزاد دروېش، بىستون فائق، پەروا على، منىرە عثمان، شىركۇ حمە امىن، قارەمان قادر، كەزال ھادى، سھام عمر، عمر كۇچەر، ايدىن معروف، سرود سلېم، سالار محمود، عبدالرحمن، نجات محمد)

بەرىز د.يوسف محمد صادق/ سەرۋكى پەرلەمان:

خاتوۋ گەشە فەرموۋ.

بەرىز گەشە دارا:

بەرىز سەرۋكى پەرلەمان.

دىارە لەسەر خەرجىەگانى ئەۋ سەندوقە پىم باشە بىرگەيەك زىاد بىكرى، چۈنكە دىارە ھەموومان لە بەرنامەى ئىنتىخابى باسماۋ لە عەدالەتى كۆمەلەيەتى و ھاۋكارى كىردنى خەلكى فەقىر و ھەزار كىردوۋە، ھەر يەكە و بە جۇرىك لىست ھەبوۋ باسى پىشكەش كىردنى پىرۇۋەى شۇسىالى دەكىرد، لىست ھەبوۋ باسى پىشكى ھاۋولاتيانى ئەكىرد بە راستەۋخۇ لە داھاتى نەۋت، ھەرىەكە بە جۇرىك، بەراستى ھەموۋ لىستەگان ئەۋ جۇرە بەرنامەيان ھەبوۋ، بەس بە دەربىرىنى جىاۋاز، ئىستاش لە پەرلەمانى كوردستان سى پىرۇۋە

هەيە، و لە لیژنەى كار و كاروبارى كۆمەلایەتى، راستەوخۆ ئیلمە كار لەسەر ئەو پرۆژە ئەكەین، حەوت لیژنەى تریش كارى لەسەر ئەكات، ئەوەى گرنگە كە ئەو پرۆژەى ئیلتیزاماتى مالى ئەكەوئیتە سەر شانى حكومەت بۆ ئەوەى لە داھاتوو بیانوى نەبى بۆ جى بەجى كردنى ئەو پرۆژەى، پىویستە ئیلمە كە ئەگەر نىەتمانە، دلنیاشم ھەموومان نىەتمانە، و بە گرنگى ئەزانین، ھەموو فراكسیۆنەكان كە ئەو پرۆژەیان پىشكەش كردوو (۳) پرۆژەى بەتایبەتى پرۆژەى یەكەم كە ھەموو فراكسیۆنەكان خاوەننىەتى واژوو زۆربەى پەرلەمانتارانى بەسەرەویە بە گرنگى دەزانین ئەمە لە داھاتوودا بچیتە بواری جیبە جى كردنەو دەوى ئەوەى كە لە پەرلەمان پەسەند دەكریت، بۆیە پىم باشە كەپرێك لە داھاتى ئەو سەندوووقە بەرپژەیهك دیارى بكریت بۆ ھاریكارى كۆمەلایەتى لە حكومەتى ھەریمی كوردستان، زۆر سوپاس.

بەرپژ د.یوسف محمد صادق/ سەرۆكى پەرلەمان:

باشە، سوپاس، بەرپژ كاك عباس فەرموو.

بەرپژ عباس غزالى:

بەرپژ سەرۆكى پەرلەمان.

بە پىویستى دەزانم پرۆژى سەرى ساڵ لە برا ئاشورىبەكانمان بكەین، بە نىسبەت ماددەى (۱۲) راستە لە خالى (۴)م باسى قەرەبووى جوتیار كراوە، بەلام ئەو زەویەش ئىستىمرارىبەتى ھەيە بۆئەوەى بەرھەمى كشتوكالى بىنى، بۆیە پىشنيار دەكەم خالى (۵)م بەم شۆبەى پىشنيار بكەین: لەبەر ئەوەى تەواوى نەوت و گاز تەواوى كار و پرۆژەكانى نەوت و گاز لەسەر زەوى كشتوكال و لە وەرگاكان، رەنگە بلین ئەو سەخەرىبە یان ناوچەبەكە كە بە كەلك نایەت، بەلام لەوەرگاى بۆ ئاژەلدارى بەكار دیت راستەوخوش مەترسیان لەسەر ژینگە ھەيە، ھەر بۆیە پىشنيار دەكەین لە خالى (۵)م رپژەیهك كە من (۴٪)م پىشنيار كردوو لە داھاتى ئەم سەندوووقە بۆ بواری ژینگە و كشتوكالى تەرخان بكریت، سوپاس.

بەرپژ د.یوسف محمد صادق/ سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، بەرپژ دكتورە فەرموو.

بەرپژ د.رئواز فائق:

بەرپژ سەرۆكى پەرلەمان.

من قسەكانم دەكەم بە دوو بەشەو، بەشیكى بۆئەوەى ھەموو ھاوړپیکانم لەسەر پەيامى فراكسیۆنى سەوز لەسەر ئالیبەت و میکانیزمى دابەش كردنى داھاتەكانى نەوت ھەموومان قسە نەكەین، بەرپژ سەرۆكى فراكسیۆن ئەركى ئەوەى بە من سپاردوو لە جياتى رەفیقەكانم بە ناوى فراكسیۆنەو ئەم قسەبە بكەم لەسەر ماددەى (۱۲)م كە ئیستا (۱۲) یە، بەشەكەى تریش سى تیبینى قانونیە كە لەسەر ماددەكەبە و ھى خۆم، بەرپژان ئەندامانى پەرلەمان: لە دیباچەى ماددەكەو دەر دەكەوئیت كە داھاتەكانى سەندوووقەكە بەسەر پىنج بواردى دابەش دەكرین و لەو دارشتەى دیباچەكەو روون دەبیتەو كە ئەو پىنج سىكتەرە بە شۆبەكەى حەسرى داھاتەكانیان بەسەردا دابەش دەكریت، بۆیە بواری نىبە ئەنجومەنى وەزیران لە كاتى

دابهش كردندا هيچ سيكتهرېك زياد بكات، هاوكات پهرلهمانى كوردستانيش له كاتى پهسند كردندا ئەم كاره ناكات، بويه يهكهم: بهناوى ههزاران گهنجى بيكارى ئەم ههريمه كه زوريان دهرچووى زانكو و پهيمانگانان، به ناوى ههزاران خاوهن پيداويستى تايبهت كه تواناي دابين كردنى پيداويستيه سهرهتاييهكانى خويانيان نيبه، بهناوى سهدان نهخوشى خيزانه ههزارهكانى ئەم ههريمه كه لهبهر نهبوونى ناتوانن داو دهرمان بو نهخوشهكانيان دابين بكهن، بهناوى ههزاران ژنى مالهوه كه سهرچاوهيهكى داهاتيان نيبه و چاوييان له دهستى باوك و برا و هاوسهرهكانيانه كه شتيك پارهيان بو كړينى سهرهتايى ترين پيداويستيهكانيان يان سهرهدانى نهخوشيك يان كړينى دياريبهك بو نازيزانيان پى بدن، بهناوى ههزاران ژنى بى هاوسهرى ئەم ههريمه كه سهرچاوهى داهاتيان نيبه و چاوييان له زهكات و خير و سهدهقهى خهلكه بو دابين كردنى پيداويستيهكانيان، بهناوى سهدان ژنى تهلاق دراو كه دواى جيا بوونهوهيان نازانن روو له كوئى بكهن و دهست له كى پان بكهنهوه، بهناوى ههزاران مندال كه لهبهر ههزارى خيزانهكانيان يان بيناز بوونيان يان بى سهرپهرشتيان لهسهر شهقامهكان دهسوړپنهوه و له خوښندن و ژيانى ساده و سهرهتايى بيبهشن، بهناوى ههزاران خوښندكارى زانكو...

بهريز د.يوسف محمد صادق/ سهرۆكى پهرلهمان:

دكتوره برؤ ناو بابتهكهوه، پيشنيارهكانت چيبه؟ فهرموو.

بهريز د.رؤواز فائق:

بهريز سهرۆكى پهرلهمان.

بهلى، پهيامى فراكسيونهكهم: زانكو و پهيمانگانان كه لهبهر بى پارهيى روو به رووى دهيان مهوقفى موحرىج دهنهوه، بهناوى ههزاران به سالآ چووى ئەم ههريمه كه سهرچاوهيهكى داهاتيان نيبه و چاوييان له رهمهتى كور و كچهكانيانه، به ناوى ههزاران گهنجى ئەم ههريمه كه له ترسى نهبوونى شوښنى نيشته جيبوون هاوسهرگيرى ناكهن يان نهگهر هاوسهرگيريش بكهن نهبوونى شوښنى نيشته جيبوون دهبيتته مۆتهكهو ههميشه ههريشه له بهختهوهريان دهكات، به ناوى ههموو نهوانهه كه دهكرىت له ئايندهدا له ياساى چاوديرى و هاريكارى كۆمهلايهتى ناسراو به (سوښيال) سوودمهند ببن، داوا له ليژنه تايبهتمهندهكان و هاوړپياني پهرلهمانتارمان دهكهين كه رهزامهند بن لهسهر تهرخان كردنى برى له (١٠٪) ههموو داهاتى سهندووقهكه بو ئەو چين و تويزانهه كه له سهرهوه ئامازهمان پيدا له چوار جيوهه سهندووقهكانى هاركارى كۆمهلايهتى كه دواتر به ياسا رپك دهخرىت، چونكه ئەمه لهم ههل و مهرجهدا گونجاوترين ميكانيزمه بوئهوهه هاوولاتياني ههريمى كوردستان راسته و خو له داهاتى نهوت و گاز سوودمهند بن و گيرفانهكانيان به داهاتى سامانى سرؤشتى گهرم بيتتهوه كه دوا جار سامانى ههموو خهلكى كوردستانه، دووهم: له جياتى كهس و كارى سهربهرزى شههيدان و له جياتى دايك و باوك و...

بهريز د.يوسف محمد صادق/ سهرۆكى پهرلهمان:

تكا دىكەم ئىترى واز لەمە بېنە، بېرۇ ناو پېشنيارەكانت، خاتوو (گەشە) پېشنيارەكانى خوڭندەوۋە تەبىئىيە يە، يەنى پېشنيارەكانت بىكە، من دەمەوئىت يەك تىببىنى لىرە بلىم بەرپزان، دىكتۇرە (رېواز) ھەموو ئەندامانى پەرلەمان نوڭنەرايەتى خەلكى كوردستان دەكەن بە گشتى، بۆيە ھەموويان كاتىك كە قسە دەكەن سەرنج و تىببىنى دەلئىن پېشنيار دەكەن ھەردىسانەوۋە ھەموويان بە نوڭنەرايەتى ھەموو خەلكى كوردستان ئەمە دەكەن، بۆيە پېويست ناكات كەستان بىرى كەستان بېنەوۋە كە نوڭنەرايەتى كى دەكەن يان كى ناكەن، بۆيە ھەر ئەو كاتەى كە تۇ پېشنيار دەكەى يان خاتوو (گەشە) پېشنيار دەكات بەشىك لە داھاتەكەى بۇ سەندووق بىت بە ناوى ئەوۋەيانەوۋە، بۆيە راستەوخۇ بچۇ سەر سەرنج و تىببىنەكانت.

بەرپز د.رېواز ھانق:

بەرپز سەرۋكى پەرلەمان.

باشە، داوا دەكەم بەشىك بۇ سەندووقى كەس و كارى شەھىدان تەرخان بىكرىت، چونكە بەداخەوۋە لە ئىستادا ئەو سەندووقە كە سەندووقى كەس و كارى شەھىدانە سەندووقىكى مايە پوۋچەو قەيرانى دارايى كارىگەرى راستەو خۇى لەسەر دروست كردوۋە، ئەو پەيامى فراكسىۋنەكەمانە، خۇشم چەند تىببىنەكى ياسايىم ھەيە يەكەم: داوا دەكەم ناو نىشانى بەشى (۵) م بەم شىۋەيە لى بىكرىت، لە جياتى دابەش كردنى داھاتەكانى نەوت و گازى سەندووق، بوترىت (دابەش كردنى داھاتەكانى سەندووق كە پېويست بە نەوت و گاز ناكات)، دوۋەم: ئەم ماددەيە پېشتر ژمارە (۱۱) بوۋە لە پېرۇژەكە و لە راپۇرتەكە ئىستا بوۋە بە ژمارە (۱۲)، داوا لە لىژنە تايبەتمەندەكان دەكەم لە ھەر كويى ئەم ژمارەيە ھاتوۋە لە ئىستاۋە چاك بىكرىت و، ئاخىر تىببىنىشەم ئەوۋەيە بېرگەى (۴) م بەم شىۋەيە لى بىكرىت (دراو پىدانى وەزارەت بۇ پالپشتى كردنى ژىرخانى ئابوورى، كەرتى نەوت و گاز لە ھەرىم دا لەكاتى پېويستدا، نوقتە تەواو، قەرەبوو كردنەوۋەى خاۋەنى ئەو زەويانەى بۇ پېرۇسەكانى نەوت و گاز تەرخان دەكرىن و قەرەبوو كردنەوۋەى ئەو كەس و لايەنانەى مولگانە لە ئەنجامدانى پېرۇسەى نەوت و گازەكاندا زىيانان پىگەيشتوۋە بىكرىت بە بېرگەيەكى سەربەخۇ و دەسلەتتى قەرەبوۋەكە بىدرىت بە سەندووقەكە نەك بە وەزارەتى سامانە سىروشتىيەكان، زۇر سوپاس.

بەرپز د.يوسف محمد صادق / سەرۋكى پەرلەمان:

زۇر سوپاس، بەرپز كاك بشار قەرموو.

بەرپز بشار مشىر:

بەرپز سەرۋكى پەرلەمان.

وا ديار ئەم ياسايە زۇر گرىنگە لەبەر ئەوۋەى چەندىن دانىشتن بۇ ئەم ياسايە تەرخان كراۋە پەرلەمانتارانى بەرپز بەجدى گەفتو گۇى لەسەر دەكەن، ھەرۋەكو دەزانىن نەوت تەنيا سەرچاۋەى داھاتە لە ھەرىمى كوردستان و بۇئەوۋەى ئەم سەرچاۋەيە بە ھىز بىكەين پېويستە سەرچاۋەى داھات جۇراو جۇر بىتن و باشترىن كەرت بۇئەوۋەى بىيئە سەرچاۋەى دىكەى داھات كەرتى كشتۇكالە، چونكە سەرکەوتن لە ئاۋەدان

کردنى ھەر ولاتىك يان بنىاتنانەۋەى ھەر شارستانىيەتەك بەندە بە پېشكەۋەتن و گرېنگى دان بە بواری كشتوكال و دابىن كردنى ئاسايشى خۇراك، بەلام بەداخەۋە لە ھەرىمى كوردستان ئەم كەرتە پىشتگوى خراۋە، بۇيە پىشخست لە بواری كشتوكال و گەرانەۋە بۇ ئاۋەدان كردنى گوندەكان پىۋىستى بە ھەلمەتەكى فراوان ھەيەۋ ئەگەر كەرتى كشتوكال لە ئاستى پىۋىست با لە ھەرىمى كوردستان بىرىنى بودجەۋ موۋچە و كېشەكانى نەوت و گاز لە نىۋان حكومەتى ھەرىم و حكومەتى ناۋەند كارىگەرەيەكى ئەو تۇى نەدەبوو يان ھەستى پىنەدەكرا، بەلام ماۋەى (۲۴) سالە كە كوردستان خاۋەنى حكومەتى خۇيەتى، ئەم كەرتە كارى وای بۇ نەكراۋە كە ژىرخانىكى كشتوكالى بەھىزمان ھەبىت يان پىۋىست بىت بۇئەۋەى لايەنى كەم رېژەيەك لەو بارگرانىيەى لەو كېشانەى لەو قەيرانانەى لە ئەستۆ بگرېت كە ئەمپۇ توۋشى ھەرىمى كوردستان بوۋە، سىياسەتى دابىن كردنى ئاسايشى خۇراك و كەرتى كشتوكال لە ھەر ولاتىك بىت بەو ولاتانەى كە دەۋلەمەندن بە نەۋەتەۋەش گرېنگىيەكى تايبەت بە كەرتى كشتوكال دراۋە لەبەر ئەۋەى كارىگەرەيەكى راستەۋ خۇ لەسەر لايەنى سىياسى و ئابوورى و كۆمەلايەتەش ھەيە، بۇيە بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان: من داۋا دەكەم لە ماددەى (۱۱) م فەقەرەيەك زىاد بگرېت بۇ برە پارەيەك لەم سەندوۋقە كە داھاتى نەوت دىتە ناۋى ديارى بگرېت و جىگىر بگرېت بۇ چارەسەر كردنى كېشەكانى كشتوكال بەتايبەتى كېشەى سەرچاۋە ئاۋىيەكانى نىۋ دەۋلەتى و بەنداۋەكان، چونكە ھەموومان دەزانن ولاتانى دراۋسى زۇر بە خراپى سىياسەتى بەرپىۋەبەردنى ئاۋ پەيرەۋ دەكەن و مەترسىيەكى زۇر گەۋرە لەسەر ئايندەى ئاۋ لە ھەرىمى كوردستان دروست دەبىت، بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان: من پىشتگىرى تەۋاۋى قسەكانى براى بەرپىزمان كاك (عباس غزالى) دەكەم، زۇر سوپاس.

بەرپىز د.يوسف محمد صادق/ سەرۋكى پەرلەمان:

زۇر سوپاس، خاتوو شرىن فەرموو.

بەرپىز شرىن حسنى:

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.

ماددەى (۱۲) م خالى (۱) م دراۋ پىدانى بودجەى گشتى بە گوپرەى ياساى بودجەى گشتى سالانەى ھەرىم ئەم خالە زۇر وازىح نىيە، چونكە ئەمە تەزاروب دەكات لە گەل بەشى (۴) م كە تىدا ديارى كراۋە جگە لەو بەشە بودجە كە لە بەغداۋە دىتن ئەگەر لىرە ديارى بگرېتن، چونكە ئەم سائىش ياساى بودجەى گشتى ھەرىم لەسەر ئەو بەشە بودجەى (۱۷%) كە لە بەغداۋە دىتن خەملىنراۋە، بۇيە لىرە ئەم خالە زۇر وازىح نىيە، خالى دوۋەم: باسى بە رەچاۋ كردنى ئەو ناۋچانەى كردوۋە كە پرۆسە نەوتىەكانى تىدا ئەنجام دەدرىت، لىرە من پىشنىار دەكەم ئەگەر بە رېژەى پترۇ دۇلار ديارى بگرېتن، ھەر ۋەكو لە ياساى عىراقىدا ھاتوۋە، ديارى كردبوو كە بۇ ھەربەرمىلىك (۵) دۇلار خەرج بگرېتن، بەلام لەبەر ئەو قەيرانە دارايىيە نىستا كردوۋىانە (۲) دۇلار بۇ ھەر بەرمىلىك، منىش پىشنىار دەكەم بۇ ھەر بەرمىلىك (۲) دۇلار تەرخان بگرېتن ۋەكو رېژە نەك تەنيا بە رەچاۋ كردن بىت، چونكە ئەگەر بە رەچاۋ كردن بىت ئىحتىمال ھەيە (۱)

دۆلار خەرج بكا و ئىحتىمال ھەيە (۱۰) دۆلار خەرج بكا و ئىحتىمال ھەيە خەرجىش نەكاتن، ئەگەر بە رېژە بىتت تۆزىك ئىجبارى تىدا دەكرىتن و خەرج دەكرىت، ھەروھە بۇ خالى (۵)م پالپشتى كىردنى سەندووھى ژىنگەي دامەزراو بە پىي ياساى نەوت و گاز، لىرەش ئەگەر بۇ ئەو ناوچانەي كە پرۆسەي نەوتىيەكان تىدا ئەنجام دەدرىتن، چونكە زياتر ئەو ناوچانە زەرەمەند دەبن و ژىنگەيان تىك دەچىت، ھەروھە لىرەش وەكو رېژەي پىرۆ دۆلار خەرج بكرىتن بۇ ھەر بەرمىلېت (۲) دۆلار بىتن، ھەروھە پىشتىوانى لە قسەكانى خاتوو (گەشە) دەكەم، كە فەقەرەيەكى تر زىاد بكرىتن كە بەشىك لەم پارەيە تەرخان بكرىتن بۇ (سۆشيال)، زۆر سوپاس.

بەرپىز د.يوسف محمد صادق / سەرۆكى پەرلەمان:

باشە، زۆر سوپاس، بەرپىز كاك على فەرموو.

بەرپىز على ھەمە صالح:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

من سەرنجەكانى خۆم دابەش دەكەم بەسەر دوو تەوەرەدا تەوەرەيكيان ئىزافە كىردنى ھەندىك بىرگەيە، تەوەرى دووھمىش ھەندىك تىبىنيە لەسەر بابەتەكان، من پىشنيار دەكەم بەو پىيەي كە ئەم ماددە، ماددەيەكى گرېنگە واتە دارايى نەوتە كۆي گىشتى بۇچوونەكە ئەوئەيە درايى نەوت دەبىت لە سى شتى سەرەكىدا بەكار بەيىنرىت، بووژانەوھى ژىرخانى ئابوورى، باشتر كىردنى گوزەرانى خەلك، تەنمىيەي بەشەرى، كە بتوانىن ئەم سى بىرگەيە جىي بەكەينەو بەشىوھىكى ھەكىمانە زۆر باشە، لە ئىزافەكانەم پىشنيار دەكەم، يەكەم: دابەش كىردنى بەشىك لە داھاتەكانى نەوت بەسەر خىزانە كەم دەرامەتەكاندا ئەمە بە پىي ياسا واتا بوترىت بە پىي ياسا، چونكە دەبىت ياسايەكى تايبەتى بۇ دەر بكرىت، راستە ئىستا لە كوردستاندا بمانەوئ و نەمانەوئ بودجەي كوردستان و عىراقىش زياتر پىشتى بە نەوت بەستوو، رەنگە ھەندىك خىزان ھەبىت چەندىن مووچەي ھەبىت لە سايەي ئەم نەوتە ھەندىك خىزانىش ھەبىت ھىچ مووچەيەكى نەبىت، دەكرىت دواتر لە قانونەكە بوترىت بۇ نمونە ھەر خىزانىك دەخلى مانگانەي لە كە (۱۵۰۰) دۆلار كەمترە يا خود ھەربىرېك كە پىمان باش بوو مانگانە بىرېكى ديارى كراوى لە پارەي نەوت بىدرىت، ئەم بىرەش بە پىي زىاد بوونى بەرھەمى نەوت و زىاد بوونى داھاتى و لات زىاد بكات، خالى دووھم: پالپشتى كىردنى پىرۆژە بۇ ناوچە كوردستانىيەكان، كوردستانىيە ئازاد كراوھكانى ناو دەنيىن ناوچە كوردستانىيە جى ناكۆكەكان ناو دەنيىن ھەرچى ناو دەنيىن، پالپشتى كىردن بۇئەوھى پىرۆژە لەو ناوچانە بكرىت، چونكە رەنگە لە بودجەي گىشتى دا ئەو ھەك پىويست بايەخيان پى نەدرابىت، خالى سىيەم: پىشنيار دەكەين لە عىراق دا پىرۆ دۆلار بۇ مەخافەزاتە، بەلام ئەگەر لە كوردستان دا ئىمە پىرۆ دۆلار بۇ مەخافەزات دابىنيىن ھەر چوار مەخافەزەكە نەوتى تىدايە، بۇيە پىشنيار دەكەم ھەر قەزايەك نەوتى ئى دەر بەيىنرىت لەسەر ئەساسى قەزا دابىنيىن لە (۲%) بەرھەمى نەوتىيەكان بۇ قەزايە بىت، بۇ بووژانەوھى قەزايە، بۇ ئەو زەرەرى ژىنگەيەي ئى دەكەوئ و دەرھەتى كار دروست بىت، خالىكى دىكە كە ئەمە بۇ

تەنمىيەى بەشەرى زۆر موھىمە، تەرخان كىردنى بەشېك لى پارەى سەندووقى نەوت بۆئەوہى وەك قەرز بىرئىتە خۇيىندىكاران، دىارە من باش دەزانم پىويستە پارەى نەوت بۆ گەشە پىدانى ژىرخانى كشتوكال، ژىرخانى پىشەسازى و ھەموو ئەو كاپانەى تر بەكار بەئىنرئىت، بەلام دەتوانىن ھەموو ئەوانە و ئەوانى تر لى بودجەدا جىي بىكەينەو، دەرۆمە سەر تىبىنىيەكانم لەسەر بىرگەكانى ماددەكە پىموايە خالى (۲)م لى بىرگەى (۱)م ماددەكە زىادە، چونكە ئىمە لى خالى (۱)م دا دەئىين دراو پىدانى بودجەى گشتى بە گوپىرەى ياساى بودجە، بودجەى گشتى لى بودجەى تەشغىلى بەكار بىردن لى بودجەى وەبەر ھىنانىش پىك دىت، واتە خالى (۲)م خۇى راستەو خۇ بەشېكە لى خالى (۱)م، واتە پىرۆژەكانى وەبەر ھىنان خۇى بەشېكە لى خالى (۱)م ئەمە جگە لەوہى كە ئىمە پىشووتر وتوومانە كۆى داھاتەكە دەگەرئىتەو سەندووقەكە، پاشان لى چوار چىوہى بودجەى گشتى دا ئامادە دەكرىت و لى چوار چىوہى بودجە پىرۆژەكان پەسەند دەكرىت، بۆيە بۆئەوہى بابەتەكە شىن نەبئىتەو و دوایى تەفسىرى خراپىشى بۆ نەكرىت بەراستى من پىشنىار دەكەم بىرگەى (۲)م بە تەواوہتى لا بىرئىت، خالى (۴)م بىرگەى (۱)م دراو پىدانى وەزارەت بۆ پالپىشتى كىردنى ژىرخانى ئابوورى كەرتى نەوت و گاز لى ھەرىم دا ئەمە كارىكى گرینگە، بەلام بلىين دراو پىدانى وەزارەت پاش رەزامەندى ئەنجومەنى بالالى ھەرىمى نەوت و گاز، واتە وەزارەتى سامانە سرۆشتىيەكان خۇى پىشنىارى بىكات لەبەرئەوہى ئەو ھەيئەيەكى بالاترە، بەلام مۆتەفىق بن لەسەرى دواتر لى بودجەدا جىي بىكرىتەو، من تەصەور دەكەم ئەمە ھەدەفەكە بە تەواوہتى بىيىكىت، بىرگەى (۲)م ماددەكە دەئىت نابىت تەرخان كىراوى خەرجىيەكانى پىرۆژەكانى وەبەر ھىنان كە گرئبەستى لەسەر نەكراوہ بخۇلئىنرئىتەو، ئەمە لى ياساى بودجەى سالانە ھەبوو زۆر بە خراپ كەوتەوہ دىسان رەنگە ئەو پەرلەمانتارانەى كە پىشتر لەم خولەدا بوون شايەتى ئەمە بەدن، بۆ نموونە (۴) مىليار دۇلار تەرخان دەكرا بۆ پىرۆژەكانى وەبەر ھىنان (۲) مىليارى خەرج دەكرا (۲) مىليارەكەى ترى خەرج نەدەكرا، نە دەخولايەوہ بۆ سالى پاشتر ھەر بۆ ئەو پىرۆژەيە بەكار بەئىنرئىت، دەھىنرايەوہ بۆ خەرجى بەكار بىردن و بۆ كۆمەئىك خەرجى كە بە بەراورد بە خەرجى پىرۆژەكان ئەمانە خەرجى پىويست نەبوون، بۆيە من پىشنىار دەكەم ئەم بىرگەيە لا بىرئىت، چونكە بىرپاردان لەسەر چارەنووسى پىرۆژەكان بخولئىتەوہ يان نە خولئىتەوہ ئەمە ئىشى ياساى بودجەيە، ئىشى ئەم ياسايە نىيە پارەكە چى بەسەر دىت؟ پارەكە دەخولئىتەوہ يان نا خولئىتەوہ، چونكە ئەم سەندووقە پارە كۆدەكاتەوہ ئىمە لەسەرەوہ وتوومانە تەمويلى بودجەكە دەكات لى ياساى بودجەكەدا پىويستە قەرار بىرئىت كە ئەم پارەيە دەخولئىتەوہ يان نا، بەلام ئەگەر تەسبىت بىرئىت چى لىرە بىت چى لى ياساى بودجە بىت ئەگەر پارەى مەشارىع نەخولئىتەوہ رەنگە دوایى بۆ خەرجى دىكە بەكار بەئىنرئىت، كە ئەمەش سوودى ئەوتۆى نابىت، ئاخىر تىبىنىم ئەوہيە بەراى من پاش و پىش لى نيوان بىرگەى (۵)م و (۴)م بىرئىت، يەئنى بۆچوونى خۇمە كە كارەكانى دەستەو ژمىرىيەكانى سەندوق ملكەچ بن بۆ چاودىرى پەرلەمان و ديوانى چاودىرى دارايى رەنگە زەرورتر بىت، پىويست تر بىت، جدى تر بىت، مەنتقى بىت

لەوێ گە بە پێی ئەو ستانداردەى گە تايبەتە بە دەست پېشخەرى شەفافىيەت لە پېشەسازى دەرھێنانى نەوت دا پېش و پاشەووى بکرىت، سوپاس.

بەرپز د.يوسف محمد صادق/ سەرۆكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، بە خيڕهاتنى بەرپز مامۆستا (مولود محى الدين موراد) وهزيرى هەریم بۆ کاروبارى پەرلەمان، بەرپز كاك (غازى سعيد سليمان) كانديد بۆ وهزيرى هەریم دكهين بۆ ناو هۆلى پەرلەمان، بەرپز كاك ئايدن فەرموو.

بەرپز ئايدن معروف:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

لە ماددهى (١٢)م كە دەربارەى دابهش كردنى نەوت و گاز پېويستە رەچاوى ئەم خالانەش بکرىت، يەگەم: دەبىت رېژىيەك لە سەدا ديارى كراو ديارى بکرىت بۆ دراوى پيدانى تەمويلى پڕۆژەكان و بودجەى گشتى، دووهم: دەبىت رېژىيەكى لەسەدا ديارى كراو سالانە ديارى بکرىت بۆ ئەنجامدانى پڕۆژەى ستراتيجى گەورە و دريژ خيەن، بە شيوەيەك برگەيەك لەو ماددهيه زياد بکرىت دراوى پيدانى پڕۆژەى ستراتيجيەتە نيشتمانىيەكان و، هەروەها منيش پشتيوانى قسەكانى دکتۆرە (رېواز) خان دكهەم، زۆر سوپاس.

بەرپز د.يوسف محمد صادق/ سەرۆكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، بەرپز كاك ئۆمىد فەرموو.

بەرپز ئۆمىد حەمە على:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

سەرەتا تيبينىيەكانى خۆم دەلێم لە برگەى ژمارە (٢) دراوى پيدانى پڕۆژەكانى وهبەر هينان پشتيوانى رايەكەى كاك (على حەمە صالح) دكهەم، چونكە لە ژمارە (١) حەلى ئەو بابەتە كراوه، دەتوانرێ لا بکرىت، خالى (٤)م دراوى پيدانى وهزارەت بۆ پالېشتى كردنى ژيڕخانى ئابوورى كەرتى نەوت و گاز، دراوى پيدانى وهزارەت پرسیارەكە ئەوويە ئەى ئەو كاتەى كە دوو كۆمپانيا بۆ دۆزينەوى نەوت و بۆ بە بازار كردن دادەمەزرينين ئەو كاتە ئەو دراوى پيدانە وهكو خۆى دەمىنيتەوه يان بۆ چارەسەرى دكهرىت بليين دراوى پيدانى وهزارەت تا ئەو كاتەى هەردوو كۆمپانياكەى پەيوەنديدار دادەمەزرين؟ چۆن ئەمە رېك دەخەن لە رووى ياساييەوه؟ بە برۆاى من بەم شيوەيه بىت باشە، چونكە كاتيك كە ئەو دوو كۆمپانيايه دادەمەزرينين رەنگە ئيشكال بۆ ئەو بابەتە دروست ببىت، هەر لەو خالەدا قەرەبوو كردنەوى ئەو كەس و لايەن و مولگانەى لە ئەنجامى پڕۆسەى نەوتى و گازىيەكاندا زيانيان پيگەيشتوو، كە دەلێين زيانيان پيگەيشتوو واته ئەوانەى كە لە رېردوودا، بۆيه بە برۆاى من ئەمە باشترە هەم لە رووى زمانەوانيشهوه بکرىت (كە لە ئەنجامى پڕۆسەى نەوتى و گازىيەكاندا زيانيان پيدەگات) لە هەر كاتيكدا ئەوى لە رابردوودا بووه و ئەوى لە داهاووش دا لە پڕۆسەكانى نەوت و گازدا زيانيان پيدەگات، برگەى (٢)م دووبارە پشتيوانى رايەكەى كاك (على حەمە صالح) دكهەم، يان لابرېى يان ئەو (نابىتەى) لى لابرېت و بسرپتەوهو تەنيا

بكریتە بەوہی كە بخولینرینەوہ و، بە پۆیستی دەزانم ئەوہ بۆیەم كە خائێكى دیکە بۆئەم ماددەبە زیاد بکریت ئەویش تەرخان کردنی یارمەتی بۆ ئەو خیزانانەى داھاتیان بە پێى ستانداردى جیھانى لە ئاستیكى خراپ دایە دیارە ئەوہ بە پێى یاسەبەكى تاییبەت بتوانریت ئەو بپرە دیاری بکریت، ئەو چین و توێژانەى كە كۆمەلگەى ئیلمەیان لى پیکھاتووہ بیگومان گەنجان، خویندکاران، پیران، خوشکان، دایکان، کچان، کابانى مائە، مامۆستایان، ھەموو خیزانەکان، کرێکاران، پیشەوهران، ھەژاران، ھەموو چین و توێژەکانى تر، كەم ئەندامان و، كەس و كاری شەھیدان، ئەمە پیکھاتەى كۆمەلگای ئیلمەبە، بۆبە بە برۆای من دەبیت لە (۱۰۰٪) پارەى ئەم سەندوووقە بۆ تەواوى ئەم چین و توێژانە بۆ واتە بۆ كۆمەلگای ئیلمە بیت، سوپاس.

بەرپۆز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆكى پەرلەمان:

بەرپۆز مامۆستا انس فەرموو،

بەرپۆز انس محمد شریف:

بەرپۆز سەرۆكى پەرلەمان.

ب نافی خودی مەزن و دلۆفان، حەقیقەت ئەم دەبینین وەكى وان تەرحیت بوریدا، تەقربەن ئەو سەندوووقا ھە گەلەك جھا، جھى بودجەى دگریت، یەعنى ئەم دەبینین ئەو تەشتى مە دفتى ل بودجەى تەرخان بکەین ئەم ل سەندوووقى دا تەرخان دكەین، حەقیقەت سەندوووق تقياً تەنیا بۆ دیاری كۆم كرنا پارەى با و ل دوماھیکى چووبا بودجەیدا، بەس مادەم ھوسا دەرباز بووبە ھندەك تییینی من ل سەر ھەنە، مە بەحسێ گەلەك تەخ و چینا كر، بەلى تەخەك ل ھەموو تەخان پیرۆزترە كە ئەگەر ئەو نەبان ئەفرۆكە ل فى پەرلەمانى ئەم نەدشیاین باخقین و نەدشیاین ل مائاً خۆ ب ئارامى بنقین، ئەو ژى پيشمەرگیت كوردستانی نە و بنەمالیت سەربەرزیت شەھیدان، ئەز نابینم نافی وان ل فى پیرۆژەى دا ھەبیت، حەقیقەت دفتى پارەكى باش ل فى سەندوووقى بپتە تەرخان كرن بۆ پشتمەفانیا پيشمەرگەى و ھاریکاریا بنەمالیت شەھیدان و ئەفە ل ھەموو یان پیرۆزتر و گەورەتر و مەزترن كە ئەم لیرەدا دابین بکەین، یا دوویى، ل برگا دوویى، لەفزەك یا تیدا دەرباز بووى دادەپەرورەى لە نیوان پیکھاتی ئایینی و نەتەوہیبەکان، حەقیقەت ئەز لیرە دەبینم ئەگەر پيش وان ناخفتنا ئەم بکەینە ھاوولاتی، چونكى ئەم كار دكەین بۆ ھاوولاتی بوونى و ئەم ھەمى ھاوولاتینە بى فەرق و جیاوازی و شینا وان پەیفھا ھاوولاتی ل ویرى بپتە نفیسین باشترە، و ھەرودسا برگە چار، دراو پیدانى وەزارەت بۆ پالپشتى کردنى ژیرخانى ئابوورى كەرتى نەوت و گاز لە ھەریمدا لە کاتى پۆیستدا و قەرەبووکردنەوہى، ئەو ﴿کاتى پۆیست﴾ وازح نیبە و ﴿کاتى پۆیست﴾ جیبە؟ كەنگى یە؟ نەیا شەفافە بزاین كەنگى ﴿کات پۆیست﴾؟ و ئەگەر پتر ھاتبا حەسر كرن دا باشت بیت، سوپاس.

بەرپۆز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆكى پەرلەمان:

كلك قادر نۆتمان فەرموو.

بەرپىز قادر ئۆتمان رەسول:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

سەبارەت بە بىرگە، يەكەم خالى دووم، پىشنىار دەكەم چۆن چىرى دانىشتوان و ئەو ناوچانەى كە پرۆسەى نەوت تىدا ئەنجام دەدرىت و بەرپۆ دەچىت لەبەر چاۋ بگىرىت لە دراۋ پىدانى پرۆژەكانى وەبەرھىنە ناوچە راگوپىزراۋەكانىش بگىرىتەو، چونكە تاكو ئىستا ئاسەۋارى سوتان و راگوستىيان پىۋە ديارە و بودجەش بە پىۋى ژمارەى دانىشتوان دابەش دەكرىت و ئەم ناوچانە ژمارەى دانىشتوانيان بە بەراورد بە شوپىنەكانى تر كەمترە، بۇيە داخلى بگىرىت، بۇ نەمۇنە پشدر و ھەموو ئەو ناوچانەى كە راگوپىزراۋن و بەشىك لەو ناوچانە ناوچەى قەدەغەگراۋ بوون، پشتيوانى لە رايەكەى ﴿گەشەخان﴾ دەكەم، بۇ ئەۋەى برىك لە داھاتى ئەم سەندووقە بۇ ھارىكارى كۆمەلەپەتى تەرخان بگىرىت، ھەرۋەھا پشტიگىرى لە ﴿رېۋاز خان﴾ دەكەم كە كەمىك لە داھاتى ئەم سەندووقە بۇ سەندووقى كەس و كارى شەھىدان بىت، ھەرۋەھا پشტიگىرى لە قسەكانى ﴿كاك على و كاك ئومىد﴾ دەكەم، بۇ ئەۋەى كەمىك لەم داھاتە بۇ ئەو ھەزارانە بىت و بە ياسا رىك بخرىت كە لە ھەرىمى كوردستان موۋجەيان نىيە و داھاتى فەردىان كەمە، سوپاس.

بەرپىز د.يوسف محمد صادق / سەرۋىكى پەرلەمان:

كاك تحسىن فەرموو،

بەرپىز تحسىن اسماعىل احمد:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

ماددەى دواز دەھەم، عىنۋانەكەى وەكو ﴿د. رېۋاز﴾ گوتى ھەرۋاى لىبىكرىت دروست ترە، دابەشكردنى داھاتەكانى سەندووقى نەوت و گاز، نەك نەوت و گازى سەندووق، بىرگەى يەكەم، پىم باشە بەم سىاغە بنووسرىت داھاتەكانى نەوت و گاز لە سەندووقدا دادەنرىن يان ئەگەر دەسپىردىن دەمىنىت دەبى بنووسرىت كە بە سەندووق دەسپىردىن و بە پىۋى حوكمەكانى ئەم ياسايە ۋەرگىراۋن بە پىۋى مەرج و ئىستاندەردى ھاتوو لە ياساى نەوت و گازدا پاش تەرخانكردنى ئەو برانە لە بودجەى سالتانە و پەسەندكردنى لە لايەن پەرلەمانەۋە ئەنجومەنى ۋەزىران بەم شىۋانەى خوارەۋە دابەشىان دەكات، ئەمە بە نىسبەت سىاغەكەى، لە ھەر شوپىنك دراۋ پىدان ھاتبىت، پىم باشە تەرخان كردن بىت، تەرخان كردنى بودجە بۇ ھەر شتىك بىت، پىشنىار دەكەم دوو بىرگە زىاد بگىرىت يەكەم، ديارى كردنى مانگانە بۇ ئەو كەسانەى كە بىكارن بە ناۋى سۆشپال و بىرگەيەكى تر تەرخان كردنى بودجەيەك بۇ قەرەبوو كوردنەۋەى ئەۋانەى بە درىژاۋى شۆرشەكانى بزۋوتنەۋەى رزگارپىخۋازى كورد زەرەرمەند بوونە، سوپاس.

بەرپىز د.يوسف محمد صادق / سەرۋىكى پەرلەمان:

سوپاس، كاك ايوب فەرموو.

بەرپىز ابوب عبداللە اسماعىل:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

سەرھتا پىشتىگىرى لە ﴿كاك عالي حەممە سالج﴾ دىكەم لەسەر بىرگە يەكەم، خالى دووم، لەسەر دراو پىدانی پرۆژەكانى وەبەرھىنان بە زىاد دەزانم، چونكە ئەمانە لەو خالانەدا ھاتووھە كە يەكەمىنان كارى ئەنجومەنى وەزىرانە و لە بودجە دا جىگە كراوھتەوھ و ئەم بىرگە يە مەتاتىيە و لەوانە يە پارە يەكى زۆر سەرف بىرئىت لەم سەندوووقە لە زۆر شوپىن كە پىويستىش نەبىت، لەسەر خالى چوارەم، كە دەئىت دراو پىدانی وەزارەت بۆ پىشتىگىرى ژىرخانى ئابووورى كەرتى نەوت و گاز پىويستە، بەلام پىويستىشە ئەو لايەنە ديارى بىرئىت كە بىرپار دەداتن كام ژىرخان پىويستە؟ واتە دواى رەزامەندى ئەنجومەنى ھەريمى نەوت و گاز بىت يان دواى رەزامەندى ئەنجومەنى وەزىران بىت لەسەر ديارى كەردنى ژىرخانەكە، زۆر سوپاس.

بەرپىز د.يوسف محمد صادق/ سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، كاك سروود فەرموو،

بەرپىز د. سروود سليم متى:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

پىشتىگىرى لە قەسەكانى ﴿د. شرىن و كاك على﴾ دىكەم دەربارەى سىستەمى پىرۆدۆلار، ئەو سىستەمە زۆر گرنگە، لەبەر ئەوھى زۆربەى خەلكى گوندان گلەيى و گازاندەيان ھەيە بەوھى كە لەم پرۆسە يە تەنيا دوكل بۆ ئىمە يە، و ئەو سىستەمە بەشيك لەم گلەيانە كەم دەكات، سوپاس.

بەرپىز د.يوسف محمد صادق/ سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، كاك بەھزاد فەرموو،

بەرپىز بەھزاد دەرويش دەرويش:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

ماددا دوازدى، يەكەم، بىرگا دوويى، مەژى پى باشە ھەر وەكو بەھس ھاتىيە كرن، دابەش كرن لەسەر شىوازى ھاوولاتى بىت نەك لەسەر ئەساسى پىكھاتەى بىت، چونكە ئەوھە پارە يە بۆ دادپەرورەيى و مە دقئىت ھەموو دەزگائىت خۆ لەسەر ئەساسا ھاوولاتى بوونى دروست كەين نەك لەسەر ئەساسا پىكھاتا، ئەوھە نە مەسەلەكا سىياسىيە، دووم، ھەر ل بىرگا ئىكى خال دوويى باتى پىشتىگىرى كرن لە ئەنجومەنى شارەوانى و خوجبىيەكان ببىژىن، بە پى پرۆژە پىرۆدۆلار كە ﴿٢٪﴾ كىمتر نەبىت، چونكى براستى رىژە لىرە زۆر موھىمە، بۆ قى گاقى حكومەتا فیدرال ناچار بى ئەولجار دۆلارەك بى و پاشى كره ﴿٥﴾ دۆلار، نووكە ﴿٢﴾ دۆلارا سەرف دكەت و سى دولا بىت ھىلايەوھ، ئەگەر سەعري بەرميلا نەفتى باش بى پاش دى سەرف كەتەوھ، بەرھندى ئەز دىبىژم رىژەيا ﴿٢٪﴾ كىمتر نەبىت و بىتە خەرج كرن بۆ قەزا و ناحىيا، چونكە مە گوت ئەو حكومەتا فیدرال بۆ تەنميا پارىزگەھا پىر تىتە بكارئىنان، ھەر وەتوف خالەكا دى، يەكەم، خالا شەشى بىتە زىاد كرن و ببىژىن پالپشتى خىزانين ھەزار و كىمئەندام، ئەوین كە ھىچ

سەرچاوهیەکی داھاتی نەبیت کە لە ﴿٢٪﴾ کیمتر نەبیت و بە پێی یاسای تاییبەت ریکبخریت و خالا دوماھیی یا پینجەم، تەبعەن ئەو یاسایە لاسەر ئەساسا یاسایا نەوت و گازی ھاتییە دانان، بەرھەندئ ئەز بیژم پالپشتی ماددا ﴿١٧٪﴾ یاسایا نەوت و گازی کارەکانی دەستە و ژمیرەکانی سەندوووق ملکەج دەبن بۆ چاودیری پەرلەمانی کوردستان و دیوانی چاودیری دارایی ھەریم، زۆر سوپاس.

بەرپز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، د. فرست فەرموو،

بەرپز د. فرست صۆفی علی:

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

بە پێی ماددەى ﴿٥٧﴾ لە یاسای ژمارە ﴿٢٢﴾ ی نەوت و گاز سالی ﴿٢٠٠٧﴾، لەوئ ئەوئ کە ئیستا لیرە باس کراوە ھەمووی تیدا، تەنیا ﴿٢﴾ فەقەرەى تیدا نییە، بەکارھێنانی ریزەییەک لە داھاتە نەوتییەکان بۆ پاراستنی مافەکانی نەوتەکانی داھاتوو، ئەوھمان تەسبیت کرد و پرۆژە ستراتییەکانی تیدا نییە، و پشتگیری ژینگە تیدا، و پشتگیری خیزانی شەھیدەکان لیرە ھاتوو، تیدا نییە، بۆیە ئاساییە مادام لە یاسا بنەرەتییەکە کە یاسای ئەسلە لەوئ باسی خیزانی شەھیدان و پرۆژە ستراتییەکانی کردوو، دەکرئ لەگەڵ مەسەلەى ژینگە و یەکیک لەم فەقەرەنە باسی ئەوھش بکریت، خالی دووھم، ھەندیک جار تەنیا ئەگەر ریزەى ھاوولتیا نەبەر چا و بگری، رەنگە جوړیک کیشە دروست ببیت، چونکە زۆریک لەو مەنتیقانەى کە بە راگواستن و بەر تەرحیل کەوتن ئیستا ریزەى دانیشتونیا نەمە، بەلام رووبەرى جوگرافی گەورەیان ھەییە بە تاییبەتى مەنتیقە حدودییەکان و لە دەستووری عیراقیش ھاتوو ئەو ناوچانەى کە زەرەرمەند بوون لە سیاسەتى رژیمی پیشوو، شان بە شانى مەسەلەى فراوانى دانیشتونیا ن زۆر زۆر باشە لەبەر چا و بگریت، زۆر سوپاس.

بەرپز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، مریم خان فەرموو،

بەرپز مریم صمد عبدی:

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

لە ماددەى دوانزە، یەکەم، خالی پینج، پالپشتی کردنی سەندوووقی ژینگەى دامەزراو بە پێی یاسای نەوت و گاز، دیارە بەرپزان دەمەوئ نامازە بەو بەکەم کە ھەموومان ئاگادارین و دەشزانین لەسەر ئاستى ھەموو جیھان بە تاییبەتى لە وڵاتە پیشکەوتووھکان ئیستا گرنگى زۆر دەدریت بە بواری ژینگە کە بودجەى تاییبەت و ئیشی جوان و شتى تازە لەم بوارە دەکریت، بەلام بەداخووە ئەوئ گرنگى پینادریت نەک تەنیا لە ھەریمی کوردستان بگرە لە رۆژھەلاتى ناوھراست زۆر بە کەمى گرنگى بە پرسى ژینگە دەدریت، بەلام ئەوئ لە ھەریمی کوردستان ھەستى پیدەکریت بە ھوئ ئەو پیشکەوتنە تەکنەلۆجیاى کە لە ھەریمی ئیمە ھەییە و زۆر بوونى دانیشتون و پیشکەوتنى پیشەسازى لە ھەریمی کوردستان ئیستا وای کردوو کە

هەرپىمى ئىمە تووشى قەيرانى پىس بوونى ژىنگە بوو بە پىي ئەو بەدواداچوونەى ئىمە چونكە ئىمە لە لىژنەكەى خۇمان ئەو سەندووقەى كە ھەيە، بەلام وەزارەتى سامانە سروشتىيەگان سەرپەرشتى دەكات و بە پىي قسەگانى خۇيان نىسبەيەكى كەم بۇ ژىنگە پارەى تەرخان كرددو، بۇيە پىويستە ئەو پارەيەى كە تەرخان دەكرىت بۇ ژىنگە بخرىتە ناو سەندووقى ژىنگە كە لە لايەن دەستەى پاراستن و چاكردىنى ژىنگە سەرپەرستى دەكرىت ئەوان سەرپەرشتى بكەن بە پىي ماددەى ﴿١٠﴾ لە ياساى ژمارە ﴿٨﴾ ى سالى ﴿٢٠٠٨﴾، ئەوئى ئىمە دەلىين تىكەئاويىكە ھەيە لە نيوان وەزارەتى سامانە سروشتىيەگان و دەستەى ژىنگە، بەوئى كە ئىمە داوا دەكەين ئەو سەندووقەى كە تەرخان دەكرىت ئەو دەستەيە سەرپەرشتى بكات.

بەرپىز د.يوسف محمد صادق / سەرۆكى پەرلەمان:

ئەمە لەم ياسايە جىي نابتەو، چونكە ياساى سەندووقەكە ئەو كات لەوئى موعالەجە دەكرىت.

بەرپىز مريم صمد عبدى:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

بە پىي ماددە ﴿١٠﴾ لە ياساى ژمارە ﴿٨﴾ سالى ﴿٢٠٠٨﴾ ھەيە، ئەو سەندووقە جىي بۇ كراوئەتەو، دەبىت ئەو دەستەيە سەرپەرشتى بكات، بەلام وەزارەتى سامانە سروشتىيەگان خۇى سەرپەرشتى ئەو سەندووقە دەكات و خۇى تەحەكومى دەكات،

بەرپىز د.يوسف محمد صادق / سەرۆكى پەرلەمان:

تىدەگەم لە مەبەستەكەت خاتوو مريم، بەلام ھەر دەمەوئىت ئەو تىيىنيىيە بلىيم، ھاوكارى ئەو سەندووقە بكرىت و ئەو سەندووقە سەر بە كى يە؟ سەر بە وەزارەتى سامانە سروشتىيەگانە يان دەستەى ژىنگەيە؟ ئەمە دەبىت لە ياساى دەستە يان ياساى سەندووقەكە موعالەجە بكرىت.

بەرپىز مريم صمد عبدى:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

لە كۆتاييدا دەمەوئىت پشتگىرى لە قسەگانى ﴿گەشە خان و د. رىواز﴾ بكەم، سوپاس.

بەرپىز د.يوسف محمد صادق / سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، كاك قەمان فەرموو،

بەرپىز قەمان فيصل سليم:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

ديارە ئەم ھەمى دزانين كو داھاتى نەفتى داھاتەكى موئەقەت دى بيت و دبىت ل چەند سالەكى ديدا بەرەف كۆتايى بچىت، بەرھندى پىتقى دزانم ئىستيفادە ل وى داھاتى بەيتە كرن بۇ پالپشتى كرن ل سىكتەرى كشتوكالىي زىراعەتى دا و برگەيەكى ل ماددا ﴿١٢﴾ بىتە زياد كرن كو ب ياسايەكى دى بىتە رىكخستن بۇ ھندى كو داھاتى فى نەفتى پالپشتىي ل سىكتەر يان زى كەرتى زىراعەتى و ئافاكرنا سەدا واندا بكەتن، تىيىنيىيەكا دى لسەر ھەمان ماددە كو برگا پىنجى دىيژىت كارەگانى دەستە و ژمىرەگان و

هەتا دوماھیکى دىبىت خازىيەن بۇ رەقابا پەرلەمانى و ديارە ياسايە ژمارە ﴿٢٢﴾ ساڻا ﴿٢٠٠٧﴾ ئى ماددا ﴿١٧﴾ دا ھەمان ماددە ھاتىيە، ژبەر ھندى ئەز پىدقى نزانم ببىتە ﴿٨﴾ بۇ ماددەيەکا دىتر و مادەم کو ياسايا دىتر ئەسلە و كىفايەت تىتە كرن بۇ ئىشارەت پىدانى كو كارىن ئەوى دەستى خازىيەن بۇ رەقابا پەرلەمانى، سوپاس.

بەرپىز د.يوسف محمد صادق/ سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، خاتوو كەژال فەرموو،

بەرپىز كەژال ھادى فەقى:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

سەرەتا پىشتىگىرى داواكەى ﴿گەشەخان﴾ دەكەم، يەككىك لە داھاتەكانى خەرچى نەوت و گاز بۇ بىمەى كۆمەلئايەتى بىت كە ئەمەش بە پىي ياسا رىك بخرىت و پىشتىگىرى رايەكەى سەيدا ﴿بەھزاد و د. شرىن﴾ دەكەم، رىژەى ﴿٢٪﴾ پترۆدۆلار بۇ قەزا و ناحىەكان لە رىگەى ئەم سەندوووقە تەرخان بكرىت، لە رىگەى ئەم سەندوووقە ئەو كەسانەى كە زىانىان پىگەيشتووہ وەكو تەنكەرە نەوتىيەكان بە ھوى دەعم كرن و ئاگر كەوتنەوہ و ئەسەرى رەجى ھەبىت بۇ ئەوانە پىش چوونى ياساكە كە زىانى گىانى و ماددىان پىگەيشتووہ، تەعويز بكرىن لە رىگى ئەم ياسايەوہ، زۆر سوپاس.

بەرپىز د.يوسف محمد صادق/ سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، خاتوو پەروا فەرموو،

بەرپىز پەروا ەلى ھەمە:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

زۆرىك لە تىبىنييەكانى من ئىشارەتى پىدرا و پىشتىگىرى لە قسەكانى ﴿كاك ەلى﴾ دەكەم، لە خالى چوارەم گۆپىنى داواكارم كە بركەى يەكەم، لە خالى دووہم، لا بىرىت و سەبارەت بەوہى رىژەيەك ديارى بكرىت بۇ ھەموو چىن و تويزەكانى تر و پىشتىگىرى لەم رايە دەكەم، زۆر سوپاس.

بەرپىز د.يوسف محمد صادق/ سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، خاتوو نجات فەرموو،

بەرپىز نجات محمد ەبدالله:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

بەرگا دوويى، سەبارەت دراو پىدانى پرۆژەكانى وەبەرھىنان بەو مەرجەى بە گويەرى ستاندارد و مەرجەكانى ھاتوو لە ياساى نەوت و گازدا و لە نيوانياندا چىرى دانىشتوان، واتە تەنيا پىوہرى رىژەى ھاوولتايان وەرگىراوہ، بۇيە پىشنيار دكەم ھەم رووبەرى جوگرافى و دەقەرەين زەرەرمەند بىتە بەرچاڧگرتن و زىدە كرن، تەنيا رىژا دانىشتوان كارتىكرنەكا راستەوخۆ لسەر كىميا ناستى خزمەتگوزارىيا دكەت ل فان دەقەرا، بۇ نموونە دەقەرا ئامىدىنى سنوورەكى جوگرافى بەرفرەھ ھەى و رىژا ئاكنجى بوونى ژبەر كىميا

خزمەتگوزاريا دىبىتە ئەگەرئى دروست بوونا ھىجرەى بۇ سەنتەرى پارىزگەھا، بەر ھندى ئەز پىشتەوانيا
﴿د. فرست و كاك عباس و شرىن خان و كاك بەشار﴾ دكەم، سوپاس.

بەرپىز د.يوسف محمد صادق/ سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، كاك صالح فەرموو،

بەرپىز صالح ھەقى محمدامىن:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

من له ماددەى دوانزەھەم، له يەكەمى خالى دوووم، گرېبەستە نەوتى و گازىيەگانى بەستراو، ئەو
﴿بەستراو﴾ ناروونى ھەلدەگرىت و ناکۆكە و رەنگە زياتر پىش خۆى بگرىتەو، بۆيە ئەو وشەى
﴿بەستراو﴾ لابرىت باشترە و گرېبەستەگان ئەوئى دوامىش بگرىتەو، ھەر له خالى دوووم، وشەى ﴿بەر
لەبەر چاوغرتنى گەشەپىدانى ئەو ناوچەانەى پرۆسە نەوتىيەگانى تىدا ئەنجام دەدرىت﴾، ئەو ﴿بەر
لەبەرچاوغرتن﴾ لابرىت و سىفەى ئىلزامى پى بدرىت، له خالى سىيەم، ناوى سەندوووق لە رابردوووشدا
گۆرپمان كوردستانى بۇ زىاد بكرىت، خالى پىنچەم، لەسەر سەندوووقى ژىنگە رىژەيەك ديارى بكرىت بۇ
ئەو ناوچانەى كە پرۆسە نەوتىيەگانى تىدا ئەنجام بدرىت، بۇ نمونە ئەگەر سنوورى چەمچەمال بە
نمونە بەيئەمەو، زەوى زۆرى كشتوكالى لەو سنوورە بە بىابان كراو و سەوزايىەكى زۆر بە بىابان كراو،
بە ھۆى بەكارھىنانى ئەو بىرانە ھەر لە ھەلگەندنى ھەتا سەرچەم پرۆسەگانى نەوت ئاويكى زۆرى ژىر
زەوى بە رۆزانە ئەو بىرە ئىلتىوازيبانە بە بەردەوامى ئىش دەكات، بۆيە رەنگە بە بىابانىش زياتر بكات،
لەبەر ئەوئى ئەو ئاوە وردە بەرەو كەمى دەچىت و لە ئەنجامى ئەو پرۆسانە ماددەيەكى زۆرى زيان
بەخش و دووگەل دەردەچىت وا دەكات ژىنگەى سنوورەكە زياتر تىكيدات و ئەو نەخۆشىە مەترسىدارانە
بە پىي پىسپۆر و شارەزايانى بوارى پزىشكى لە ئايندەدا مەترسى ئەو دەكرىت زۆرتىن نەخۆشى
درىژخايەن و كوشندە لەو سنوورانە بىلاو بىتەو، بۆيە پىويستە ئەم سەندوووقە بۇ ئەو ناوچانە ئەوللىيەتى
پى بدرىت و چەندىن بەنداو بۇ ئەو سنوورانە دروست بكرىت و رىژەى سەوزايى لەم سنوورانە زىاد
بكرىت و رەچاوى ئەو بكرىت كە ئەو نەخۆشىە كوشندانە كە بىلاو دەبىتەو چارەسەر بكرىت، ديارە لە
سنوورى گەرميان بە گشتى لای ئىمەش بەش ھەرە زۆرى زيان لىكەوتوون و كەس و كارى زۆرى شەھىدان،
ھەم قوربانىانى ئەنفال و كىمىاباران و بە گشتى لە سنوورەگانى ترىش، بۆيە بىرىك لەو بكرىت كە
رەچاوى ئەو بكرىت رىژەيەك بۇ كەس و كارى شەھىدان ديار بكرىت، پىشتىگىرى لەو رايانە دەكەم كە
پىشنىارىيان كرد رىژەيەك بۇ كەرتى كشتوكالى ديار بكرىت، لەبەر ئەوئى لای ئىمە ھەم كەرتى كشتوكالى
پەيوەندى بە ئەمىنيەتەو ھەيە و لە لايەكى تر بىر لەو بكرىتەو باشترىن و گۆنجاوترىن كەرتە كە بىر
لە سەرچاوى داھاتى دوووم لە ھەرىمى كوردستان لە دواى نەوت، كەرتى كشتوكالى گرىنگى پى بدرىت و
پىشنىار دەكەم ئىمە وەكو لىژنەى ناوچە كوردستانىيەگانى دەرەوئى ھەرىم كە بەرھەمى ناوچە

كوردستانىيەكانى دەرهوۋى ئىدارەى ھەرئىم بەكاردىنن نەوتى كەركووك و ناوچەكانى تر، بۇيە خالىك بۇ
ئەو ناوچە كوردستانىيەنە زىاد بىكرىت، زۇر سوپاس،

بەرئىز د.يوسف محمد صادق/ سەرۋكى پەرلەمان:

سوپاس، خاتوو منىرە فەرموو،

بەرئىز منىرە عثمان على:

بەرئىز سەرۋكى پەرلەمان.

لە بەشى پىنچەم ﴿دابەش كوردنى داھاتى نەوت و گازى سەندووق﴾ لا بىرئىت، لەبەر ئەوۋى لە پىناسەكاندا
ھاتوو، واتە لە ماددەى دوانزە، يەكەم، دەبئىت داھاتەكانى نەوت و گاز كە لە سەندووقدا، نەوتراوہ گاز
لېرەش لابرئىت، پىشتىگىرى ئەو راپەى بەرئىز كاك على ھەمە صالح ئەكەم كە خالى دووہم لابرئىت ، پىشنيار
ئەكەم خالىكى بۇ زىادبىكرىت كە تىيدا تەعويزى ئەو ناوچانە بىكرىتەوہ كە لەسەر دەستى رېژىمە يەك
لەدوايىيەكەكانى راپردوو تووشى زەرەر و زيان بوون وەكو ھەلەبجەو گەرميان و ناوچەكانى تر ، خالى
چوارەم دراويپىدانى وەزارەت پاش پەزمامەندى ئەنجومەنى بالاي نەوت و گاز بئىت ، پىشتىگىرى قسەكانى
بەرئىز كاك على ھەمە صالح و كاك ئومىد ھەمە على ئەكەم ، بەرئىزان ئەندامانى پەرلەمان ، بەرئىز
سەرۋكى پەرلەمان پىشتىگىرى تەواوى قسەكانى گەشەخان ئەكەم كە پىويستە رېژەيەك بۇ پەرۋزە ياساى
ھارىكارى كۆمەلەيەتى لېرەدا تەسبىت بىكرى ، لەبەر ئەوۋى ئەو پەرۋزە ياسايە تىيدا كەم ئەندام و خاوەن
پىداويستى تايبەت ، مندالى بى باوك ، زنى بى ھاوسەر ، ھەزارانى ئەم ولاتە ، خوئىندكاران ، ھەموو ئەو
فىئانەى پىداويستيان بە ھاوكارى دەست گىرۋىيى ھكومەتە ، ئاشتىكرىدەوۋى ھكومەت و ھاوولائىيانە ، بۇيە
داوادەكەم رېژەيەك ديارى بىكرى بۇ پىشتىگىرى كوردنى ئەو پەرۋزە ياسايە ، ھەرۋەھا پىشتىگىرى تەواوى قسەى
ئەو ئەندام پەرلەمانە بەرئىزانە دەكەم كە پىشنيارىيان كوردوۋە رېژەيەك دابىرى بۇ بوژانەوۋى كەرتى
كشتوكالى ، سوپاستان دەكەم.

بەرئىز د. يوسف محمد صادق/ سەرۋكى پەرلەمان:

زۇر سوپاس ، خاتوو تەلار فەرموو.

بەرئىز تەلار لطيف محمد:

بەرئىز سەرۋكى پەرلەمان.

سەرەتا پىشتىگىرى قسەكانى خاتوو گەشە ئەكەم بۇ ديارىكوردنى رېژەيەك بۇ ھارىكارى كۆمەلەيەتى ، لەبەر
ئەوۋى پالپىشەك ئەبى بۇ سەرەم چىن و تويزەكان بى جياوازى بەتايبەتى خاوەن پىداويستى تايبەت ،
پىشتىگىرى لە پىشنيارەكەى كاك عباس و كاك بشار ئەكەم بۇ ديارىكوردنى رېژەيەك بۇ كەرتى كشتوكال ،
ھەرۋەھا پىشتىگىرى لە قسەكانى كاك على ئەكەم بۇ پىترۆ دۇلار ، پىشنيار ئەكەم نىسبەيەك بۇ كەرتى
پىشەسازى دابىرىت راستە لە بوودجەى ھەرىمدا ئىمە توانىمان پالپىشتىكە دابىن بىكەين ، بەلام ديارى
كوردنى لەم سەندووقەدا ئەبى بە ئىلزامكردن بۇ بوژاندىنەوۋى ئەم كەرتە ، ھەرۋەھا بەتايبەتى كارگەكان ،

چونکہ ئەم کارگانە ئەبنە ھۆکارىك بۇ زيادبوونى ھەلى كارىش لە ھەريمی كوردستاندا ، گرینگترين ياخود ديارترين رېگا بۇ پالېشتى لە سەرکەوتنى سىياسەتى نەوت لە ھەريمی كوردستاندا رەنگدانەوھىەتى لەسەر بووژاندنەوھى كەرتى كشتوكال ، ھەروھە كەرتى پيشەسازى ، چونکہ ئەوانيش لە داھاتوودا ئەبنە ھاوکارىيەك ياخود پالېشتىەك بۇ زيادبوونى داھاتىكى دىكە بۇ ھەريمی كوردستان ، دەربازبوونمان لەو قەيرانەو ياخود لەو گەمارۆ ئابوووربانەى كە دائىمەن ھەردەشەپە لەسەر ھەريمی كوردستان ئەویش بوونى داھاتىكى دىكەپە لە پال داھاتى نەوت ئەویش كەرتى كشتوكال و پيشەسازىيە ، بۆپە ديارىکردنى نىسبە بۆيان لەم سەندووقەدا ، لەم ياساپەدا گرنگى و تايبەتمەندى خوۆى ھەپە ، پالېشتى لە ھەموو رەئىھەكانى دىكە ئەكەم ، زۆر سوپاس.

بەرپۆز د. يوسف محمد صادق / سەرۆكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس ، بەرپۆز دکتۆر شىركۆ ھەمە امين فەرموو.

بەرپۆز د. شىركۆ ھەمە امين

بەرپۆز سەرۆكى پەرلەمان:

من سەرھەتا پشەتگىرى ئەكەم لە قسەكانى كاك على ھەمە صالح ، گەشەخان ، دکتۆرە رېواز ، كاك عباس غەزالى و كاك قادر و كاك ئومىد و ھەموو ئەوانى تر كە لە راستىدا باسى ئەوھيان كەرد كە پارەى نەوت ئەبىت جگە لە بووژاندنەوھى ژېرخانى ئابووورى كوردستان لەكەرتەكانى پيشەسازى ، بازرگانى ، كشتوكال ، دەست خستنى ھەلى كار بۇ گەنجان كە بەداخەوہ تا ئىستا لە ھەريمی كوردستان نەخراوہ ژېرخانى رۆشنىرى لە ھەريمی كوردستاندا ، يەئنى تا ئىستا ئەمە نەكراوہ لە راستىدا ، پشەتيوانى لە ھەموو ئەوانە ئەكەم ، جگە لەوھى پىويستە كەرتى نەوت بخرىتە خزمەتى ئەم كەرتانەوہ ، يەئنى ناكرى خوۆ ولاتىك تەنھا ھەموو چاوى لەسەر نەوت بىت ، پشەتيوانى لەوہ ئەكەم كە باسى پارەى نەوت ئەبى بۇ دادپەرورەرى كۆمەلاپەتى لە ھەريمی كوردستاندا بىت ، واتا ئەم پارەى نەوتە جگە لە بووژاندنەوھى كەرتەكانى ترى ژېرخانى ئابووورى ھەريمی كوردستان ئەبىت دادپەرورەرى كۆمەلاپەتى لە ھەريمی كوردستاندا بەرجەستە بكات كە تا ئىستا ئەم دادپەرورەرى كۆمەلاپەتییە نىپە لە ھەريمی كوردستاندا ، لە راستىدا ھەروھەكو دکتۆرە رېوازش وتى ھەموو فراكسىۆنەكان ، ھەموو لىستەكان بە پەيامى جىاواز ئەمەيان باس كەردووہ بۇ نەوونە ئىمە وتووومانە نەوت لە نەعلەتەوہ ئەكەپن بە نىعمەت ، سووريشين لەسەر ئەو پەيامە بە ھاوکارى ھاورپىكانمان بۇ ئەوھى نەوت لە نەعلەتەوہ بكەپن بە نىعمەت بۇ خەلكى ھەريمی كوردستان ، بۆپە ئەمە نوقتەپەكە لە راستىدا جا ئەم چىن و توپژە جىاوازانەى كۆمەلى كوردستان ھەر لە بابلىن كارگوزارىك ئەپگرىتەوہ تا ئەگاتە كەس و كارى شەھىدان ، پيشمەرگە ، گەنجان ، زانكو ، كابانى مال ، پىر و پەكەوتەكان ، نەك ھەر ئەوہ ئىمە لاپەنگرى ئەوھىن كە مووچە بەرزەكانىش كەمبكرىتەوہ ، مووچەى كەم زيادبكرى بۇ ئەوھى دادپەرورەرى كۆمەلاپەتى بىنئىتە كاپەوہ ، بۆپە لە راستىدا پيشنىيازىش ئەكەپن لە (۱۲٪) تەرخان بكرى بۇ سەندووقى بىمەى كۆمەلاپەتى كە ئەمەش بە ياسا رىكبخرىت ، لە راستىدا من

سەرنجىكىم لە لا دروست بوو لە دوڭنۆپوھ بۇ بەرپۇزان لە حكومەت لىرە نىن ، يەنى لە راستىدا ئەمە پرسىيارىكى گەورەيە ، خۇ ئەسل وايە ئەو پەرپۇزە ياسايانەى موناڧەشە ئەكرىن كە پەيوەندىدارە بە حكومەتەوھ خۇيان لىرە بن ، يەنى زۇرجار حكومەت خۇى ئەو رەخنەيە ئەكا يا ئەو گلەييە ئەكا بۇچى پەرپۇزە ياساكان بەبى ئامادەبوونى حكومەت لە پەرلەماندا تى ئەپەرئى؟ ئەى باشە حكومەت بۇ لىرە نىيە؟ من پىشنىيازىك ئەكەم لە راستىدا ، پىشنىيازىك ئەكەم مادام دەستەى دەستپاكي ، ديوانى چاودىرى دارايى لە ژىرچاودىرى ئەم پەرلەمانە دايە ماوھىەكى زەمەنى زۇر كورت و ديارىكراويان بۇ ديارى بكرىت كە چاودىرى بكنە لەو راپۇرتە ، وردبىنى بكنە لەو راپۇرتە كە وەزارەتى سامانە سروسىتيەكان داويەتى بە ئىمە كە چۇن پارەى نەوتيان لە سالى (۲۰۰۷-۲۰۱۳) سەرفكردووھ ، بەپىي ئەمە بى بەرپۇز سەروكى پەرلەمان.....

بەرپۇز د. يوسف محمد صادق / سەروكى پەرلەمان:

ئىمە باسى ياساى سندوق ئەكەين بەرپۇز دكتور شىركۇ.

بەرپۇز د. شىركۇ حەمە امين:

بەلى ، دىمە سەر تىبىنيەكانىشم لەسەر ئەمە ، بەرپۇز سەروكى پەرلەمان تەرخانكردى دوو مليۇن و شەسەدو ھەشتا و پىنج و كەسرىك ، كەمپىنى بىكارى گەنجان من تىناگەم ئەم پارەيە چۇن سەرفكراوھ؟ بۇ كەمپىنى بىكارى گەنجان ، دەيان پارەى تىايە دراوھ بە كەرتى ئەھلى ، زانكۇى ئەھلى ، بە رىكخراوى ئەھلى.....

بەرپۇز د. يوسف محمد صادق / سەروكى پەرلەمان:

دكتور شىركۇ ئەمەوى سەرنجت رابكىشم ، تىايە وەرەوھ سەر بابەتەكەى خۇمان كە بابەتى سندوقى داھاتە نەوتىيەكانە....

بەرپۇز د. شىركۇ حەمە امين:

دوا پىشنىيازىم ئەوھىە بە خىرايى سەققىكى زەمەنى بۇ دەستەى دەستپاكي ، ديوانى چاودىرى دابنرىت ئا ئەمەمان بۇ يەكلای بكنەوھ ، چونكە لە راستىدا من نازانم ئەگەر پارە مابى با ھەندى پىشنىيازى تر بكنە ، چونكە پىموايە حكومەتەكە خۇى بۇ ئەوھ نەھاتبىت ئەزانىت كە پارەى نەوت نەماوھ ، نازانم چ پارەيەك چۆتە ناو ئەم سندوقوھوھ؟

بەرپۇز د. يوسف محمد صادق / سەروكى پەرلەمان:

من ئەمەووت تەنھا ئەوھ بە بىرى جەنابت بەيئەمەوھ بەرپۇزىشت وەكو ئەندامىكى پەرلەمان ئەتوانى داوا لەو دوو دامەزراوھىە بكنەى كە بەدواداچوون بۇ ئەو داھاتە بكنە ، راپۇرت بەدەنەوھ بە پەرلەمان ، پەرلەمانى كوردستان لە دانىشتەكانمان تەئكىدمان لەوھ كردۆتەوھ كە ئەوان چاودىرى ئەو پەرپۇسەيە بكنە ، ديوانى چاودىرى دارايى كەوتۆتە سەرخەت لەو بوارە ، بۇيە بەرپرسىيارىەتى ئەوانە چاودىرى بكنە.....

بەرپىز د. شېركۆ ھەممە امين:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

مادام قىسەكە ھاتە سەر ئەو ھەگەر يارمەتيم بىدەى.....

بەرپىز د. يوسىف محمد صادق/ سەرۆكى پەرلەمان:

نا ، قىسە لەسەر ئەسلى پىرۆژە ياسا كە ئەكەين ئىستا ، من تەنھا ئەو ھەت پىئەئىم چونكە مونتيح نىيە ئەم

باس و خواسە ، ئىستا لىرە مونتيح نىيە.....

بەرپىز د. شېركۆ ھەممە امين:

ئەچمە سەر ئەسلى پىرۆژە ياسا كە ، ئەو تىبىنيانەى كە ھەممە لەسەر ئەسلى پىرۆژە ياسا كە لە يەكەمىاندا ھەر بىگومان گونجاوترە بگوتىت داھاتەكانى سىندووق ئەو نەوت و گازەى لى لابرېت ، دىسان ئەيلىمەو پىشتىگىرى لە قىسەكانى كاك على ھەممە صالح ئەكەم لەو ھەى كە وتى ئەو بىرگەيە لابرېى ، لە دووھەمىاندا لە كۆتايىدا ئەلى ئەنجومەنى خۇجىيەتى و شارەوانىيەكان ، من تىناگەم كە شارەوانىيەكان ھىچ شەرىعيەتتىكىان نەماو كە لە سالى (۲۰۰۰) ھەلئىزاردىيان بۇ كراو ھە ئىمە بىين جارىكى تر زىندوويان بىكەينەو ئەى بۇ نەئىين وەرن ھكومەت پارتى كوردى ناچاربىكەين ھەلئىزاردى ئەنجومەنى قەزاو ناحىيەكان بىكا ، بۇ جارىكى تر بىين لە رىگاي ئەم تەرخانكردنەو تەمدىدى سالىكانىان بىكەينەو و شەرىعيەتيان پىبدەينەو ، بۇيە من لەگەل ئەو ھەم لە راستيا لە برى ئەو ئىمە بلىين پىويستە ھەلئىزاردى ئەنجومەنى قەزاو ناحىيەكان بىكرى ، چونكە ناكىت لە شوپىنىك دوو دەسلەت ھەبى ، دوو ئەنجومەنى پارىزگا ھەبى و ئەنجومەنى شاروانىش ھەبى ، لە خالى چوارەمىاندا بابەت دراو پىدانى وەزارەت ئەو ھەى لە ئەخىردا ئەئىت ، بىوورە دراو پىدانى وەزارەت بە كولى لەگەل ئەو ھەم وەزارەتە لابرېت پىشنىازدەكەم ، چونكە لە ھىچ شوپىنىك لە خالەكانى پىشەو وەزارەتى تىدانىيە سىندووقەكە خۇى ئەو كارە بىكا ياخود ئەگەر ھەر ئەشمىنىتەو ئەنجومەنى وەزىران رەزامەندى دەربرى لەسەر ئەمە ، بەس پىشنىازى يەكەم ئەو ھەى وەزارەت لابرېت سىندووقەكە خۇى ئەو كارەش بىكا ئەو ھەى لە خالى چوارەمدا پالپىشتىكرنى ژىرخانى ئابوورى و كەرتى نەوت ئەوانە ، چونكە ناكىر لە راستىدا ئەم دەسلەتە بدىتەو بەو ھەى بەو ھەى جارىكى تر ، چونكە ئىمە دوىنى لە ماددەكانى پىشوو دا ئەو ھەم بىر بۇ سىندووقەكە ، ئەو ھەى كە خاتوو مريم صمد باسى كرد كە لە ياساى ژىنگەدا ھەيە ، بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان گلەي دەستەى ژىنگە ئەو ھەى بۇ ئەو ھەى من روونترى بىكەمەو ئەگەر يارمەتيم بىدەى ئەم سىندووقە سەر بە دەستەى ژىنگەيە ، بەس لەناو وەزارەتى سامانە سىروشتىيەكاندايە.....

بەرپىز د. يوسىف محمد صادق/ سەرۆكى پەرلەمان:

بەرپىز دكتور شېركۆ تىكات لىدەكەم لە بابەتەكە دەرئەچى بە خاتوو مريم صمدىشەم وت ئەگەر ئەتانەو ئەو سىندووقە دەستەى ژىنگە سەرپەشتى بىكا پىرۆژە ياسا كە پىشكەش بىكەن بۇ تعدىلى ياسا كەى ئەمە ئەو كاتە شوپىنى ئەو وتوئىرەيە ، نەك ئىستا.

بەرپۇز د. شېركۆ ھەممە امين:

بەرپۇز سەرۆكى پەرلەمان.

من شەش مانگە ئەم پرسیارەم ناردووہ بۆ وەزارەتی سامانە سروشتییەکان ، وەلامی نەداوہتەوہ ، ئیستا بۆیە ئەم گلەییەم کرد ئەبوايە بەزیز وەزیر و لایەنی پەيوەندیاری نوخبەى بچووکی بەرپۆبەری نەوت لەم ھەریمە لیرەبوونایە بۆ ئەوہی وەلامیان بەدایینایەوہ بزاینین تا ئیستاگە ئەوان چەندیان تەرخانکردووہ بۆ زینگە لە ھەریمی کوردستان ، یەعنی ئەو نوخبەى کە چەند سائە ئیدارەى گوێ پرۆسەکانی نەوت ئەکەن ئەبوايە لیرەبوونایە بەراستی ، پێشنیاز ئەکەم ئەوہى چوارەم و پینجەم دەستە بەرپرسیارەتی خۆی بە پێی ئەو پەرسنیپ و ستانداردانەى بە دەست پێشەخەرییەتی شەفافیت ئەمە یان بکریت بە ماددەییەکی سەر بەخۆ یا بکری بە خالی پینجەم ، خالی پینجەم کارەکانی دەستەو ژمیرەکانی سندوووق ملکەچ دەبن بۆ دیوانی چاودیری پەرلەمانی کوردستان و دیوانی چاودیری دارایی ھەریم ئەمە بخریتە پێشەوہ ، چونکە ئەمە ئەسلە ، ئەمە گرنگە ، ئەو (ITI) لە راستیدا قورسایى بەقەد ئەو چاودیرییەى پەرلەمان و چاودیری دیوانی دارایی ھەریم نییە ، سوپاس.

بەرپۇز د. یوسف محمد صادق / سەرۆکی پەرلەمان:

زۆر سوپاس ، دەمەوێ تەنھا ئەو تیبینییە بخەمە روو نامادەبوونی حکومەت لە دانیشتنەکانی پەرلەمان لە کاتی وتوێژکردن لەسەر پرۆژە یاساکان و جوبی نییە ، بەلام ئەوان خۆیان لیرەبن باشترە بۆ ئەوہی دیفاع لە بیروبۆچوونەکانی خۆیان بکەن ، ئەگەرنا پەرلەمان خۆی خاوەن بپارە لە دەرکردنی یاساکان ، ئەگەر لیرە بن ئەتوانن بیروبۆچوونەکانی خۆیان بخەنەرۆو ، بەلام بە دلناییشەوہ لەکاتی وتوێژکردن لەسەر پرۆژە یاساکە ھەم وەزارەتی سامانە سروشتییەکان ، ھەم وەزارەتی دارایی لەگەڵ لیژنە پەيوەندیارەکان دانیشتوون ، بیروبۆچوونەکانی خۆیان خستۆتەرۆو ، بۆیە ئیمە بۆ ھەموو دانیشتنیکی پەرلەمان بەرنامەى کار ئاراستەى حکومەت ئەکەین ، ئەگەر پێیان باش بیێت ئەتوانن بەشداربن ، ئارەزووی خۆشیانە ئەتوانن بەشدارنەبن ، بەلام پەرلەمان دانیشتنەکانی خۆی لەسەر ئەوہ ناوہستینی کە حکومەت بەشدار ئەبێ یان نا؟ چونکە پرۆژە یاساکان پەسندکردنیان لە ئیختەساسی دەسەلاتی یاسادانانە کە لە پەرلەمانی کوردستاندا یە ، خاتوو ئاواز جەنگی فەرموو.

بەرپۇز ئاواز جەنگی بورھان:

بەرپۇز سەرۆکی پەرلەمان.

سەرھتا من پشٹیوانی قسەکانی گەشەخان دەکەم دەبێ لەم سندوووقە بریک پارە بۆ پرۆژەى ھاریکاری کۆمەلایەتی تەرخان بکری ئەم پرۆژەییە ھەموو بەرپۆزانی ئەندام پەرلەمانان دەزانن پرۆژەییەکی زۆر گرنگە ، ئەم پرۆژەییە پرۆژەییەکی زۆر زۆر گشتگیرە و پەيوەستە بە ھەموو تاکیکی کۆمەلگای ئیمەوہ ، پەيوەستە بە تەندروستی ، کۆمەلایەتی ، دارایی ، پەروەردەیی ، دەررونی ، تاکى کۆمەلگای ئیمە ، لەبەر ئەوہ پێویستە ئیمە جیگای بکەینەوہ لەناو ئەم سندوووقەیدا ، ھەرودھا ئیمە دەمانەوێت زۆرجار گویمان لی

دەبىي ھەموو لايەنە سىياسىيەكان باسى داد پەرورەرى كۆمەلەيەتى دەكەن لەناو كۆمەلگادا ئايا ئىمە دەمانەوئىت داد پەرورەرى كۆمەلەيەتى ھەبى! ئەگەر بمانەوئى لەناو ئەم سەندوووقە پىشتىوانى ئەو پەرۆزەيە بکەين بۇ ئەوئى بىي بە ياسا و حكومەت جىبەجىيى بکات تواناي جىبەجىکردنى ھەبىت ، من دەمەوئى سەرنجى بەرپىزان بۇ ئەوئى پابكىشم زۆر جار گويمان لەو دەبىي ئىنتماي (كەس) لەناو كۆمەلگاي ئىمە (تاك) كەم بۆتەوئە ، كەواتە پەرۆزەي ھارىكارى كۆمەلەيەتى لىرەش دەورى خۆي دەبىيى ئىنتىما جارىكى تر لاي ئەو كەسانە دروست بکاتەوئە كە ھەست دەكا پەرلەمانى كوردستان و حكومەتى كوردستان لە خەمخۆرى ئەوانەو پەرۆزەي ھەيە بۇ ئەوان و دەيەوئىت دادپەرورەرى كۆمەلەيەتى لەناو ھەرىم بەرقەرارىيى ، بەرپىزان من پىشتىوانى ھەموو ئەو بەرپىزانە ئەكەم كە باسى كەرتى كشتوكالىان كەرد براى بەرپىزم كاك بەشار و كاك عباس غزالي ، دەمەوئى سەرنجتان بۇ ئەوئى پابكىشم كەرتى كشتوكال زۆر زۆر پىشتگوئى خراوئە لە ھەرىمى كوردستان ، ھەرىمى كوردستان كە قەيرانى دارايى تووش بووئە ئەگەر بەھاتبايە كەرتى كشتوكال پىشكەوتوبووايە رەنگە بەو شىوئەيە ئىستا عوملەي ھەرىمى كوردستان نەدەجووئە دەروئەي ھەرىم بۇ ھىنانى پىداويستىيەكانى رۆزانەي خەلگى ھەرىم ، ئەمە خالىك ، خالىكى تر كە دەمەوئى سەرنجتان بۆي رابكىشم ھەرىمى كوردستان پىويستى بەوئەيە لەناو ئەم سەندوووقە ئىمە جىگاي پەرۆزەي ستراتىژى بکەينەوئە كە يەكئىك لەم پەرۆزانە پەرۆزەي دروستكردنى بەنداوئە لەم ھەرىمە رۆز بە رۆز سەرچاوئە ئاوييەكانمان لە كەمبون دايە ، ولاتانى دەوروبەر ئاوەكانيان پەرۆزەي لەسەر دروست دەكەن ، بەنداوئى لەسەر دروست دەكەن ، دەيگرنەوئە ، رىژەي دانىشتوانى ھەرىمى كوردستان لە زيادبوون دايە پىداويستىيەكانى بەكارھىنانى ئاو لە زيادبووندايە كەواتە ئەگەر ئىمە حكومەتى ھەرىمى كوردستان بىر لەوئە نەكاتەوئە لەناو ئەم سەندوووقە برىكى باش پارە تەرخان بكا بۇ دروستكردنى بەنداوئە لە ھەرىمى كوردستان قەيرانى ئاويش دەبىت يەكئىك لەو قەيرانانەي كە رووبەرروومان دەبىتەوئە من دەمەوئى باس لەوئە بکەم يەكئىك لەو بەنداوانەي لەھەرىمى كوردستان بەنداوئى دوكانە حەوت مليار مەتر سىجا ئاو دەگرىت يەئىنى ئىستا لە حالى حازردا دوو مليار مەتر ئاوي تىدايە ئەوئە بۇ زانىارى ئىيوئە ، بۇ زانىارى خەلگى ھەرىمى كوردستان كە ئاو لە قەيراندايە لە ھەرىمى كوردستان ، بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان بەپىي ئەو زانىارىانەي من ھەمە بەپىي سەردەمى مەلەكىيەت لە عىراق سەندوووقىك ھەبوئە تەرخانكراوئە بۇ پەرۆزەي ستراتىژى ئەم بىرە پارەيەي لەو سەندوووقەدا بووئە تەنھا بۇ پەرۆزەي ستراتىژى دروستكراوئە ، خۇشبەختانە دوو پەرۆزەيان بەر ھەرىمى كوردستان كەوتوئە كە ھەردوو بەنداوئى دەربەندىخان و دوكانە كە تاكو ئىستاش ئىمە سوودى لىدەبىنين ، بەشىكى تر لە كەرتى كشتوكال كە دابىنكردنى ئاسايشى خۇراكە لە ھەرىمى كوردستان ، ئەگەر ئىمە بىرەپارەيەكى بۇ تەرخان نەكەين و جىگاي نەكەينەوئە لىرە چۆن دەتوانىن ئاسايشى خۇراك لە ھەرىمى كوردستان بەر قەرار بکەين ، بەرپىزان من دەمەوئى سەرنجتان بۇ ئەوئى پابكىشم كەرتى كشتوكال تەنيا ئەوئە نىيە بەرھەمى كشتوكالىمان ھەبى كەرتى كشتوكال ھەل كار زياد دەكات لە ھەرىمى كوردستان ،

كەرتى كشتوكال دەبىتە ماپەى ئەۋەى كە خەلكانىك بگەرپىنئىتەۋە بۇ لادىكانىيان و گرنكى بەۋ بوارە بدەن ،
كەرتى كشتوكال.....

بەرپىز د. يوسف محمد صادق / سەرۋكى پەرلەمان:

زۇر باسكرا خاتوو ئاواز.

بەرپىز ئاواز جەنگى بورهان:

دەزانم زۇر باسكرا ، بەلام ۋەكو دكتورە جوان ھەموو جارئ دەلى ئەۋانەى كە دەكەۋنە دواۋە بەداخەۋە قسەكانىيان ھەموۋى كراۋە ، بەلام من بىرپارمداۋە قسەكانى خۇم ئەمپرۆ دەيكەم راستە دەبىتە دووبارە ، بەلام ھەر باسى دەكەم ، دەمەۋى پىشتىۋانى لەۋ بەرپىزانە بكەم كە پىشنىيازى پىترۆ دۆلارىيان كىرد بۇ قەزاۋ ناحىيەكان ، قەزاۋ ناحىيەكان زۇر زەرەرمەندبوون لە دەرھىنانى نەۋت لىيان بەتايبەتى قەزاي كۆپە ، من لەبەر ئەۋە واناللىم كە خۇم خەلكى ئەۋ شارەم ، بەلام قەزاي كۆپە ئىستا كەۋتۆتە مەۋقەيىكى جوگرافى ، يەنى چۇن دەلىي زۇر بۆتە قەزايەكى پەنا ، رىڭكانى كە جاران لە كۆپەۋە رەتدەبوون ئىستا ھەموۋى دابەش بوۋە ھىچ كەسىك لە كۆپەۋە ھاتوۋچۇ ناكا ، ھەموو دوۋكەل و پىسى زىنگەيى كە لە شيۋاشۇك نەۋت دەرئى بۇ شارى كۆپە دى ، جادەۋ بانەكانى كۆپە بەزەيت پىدادىتەۋە كە لىۋە رەت دەبى ، رەنگە لە ۋلاتە ھەرە دواكەۋتوۋەكانى سەر ئەم گۆى زەمىنە جادەۋ بانى وانەبىنى ، رۇژانە پروۋداۋى ناخۇش و دلتەزىنى ھاتوۋچۇ پروۋدەدات لەۋ ناۋچەيە كەسىش پىي نازانى ، كەسىش باسى ناكا من نەۋنەيەكى بەسىتان دەدەمى ، بۇيە داۋادەكەم پەترۆ دۆلار بۇ ئەۋ شوپىنانە تەرخانبكىرى من ھەفتەى رابردوۋ سەردانى ناحىيەى تەقتەقم كىرد پىشنىيازىكىيان خستە بەردەستى من كە داۋا لە ۋەزارەتى شارەۋانى بكەم يەك شۇفەل و يەك گرپدەرى لىيە ئەم ناحىيە ھەردوۋكى لەكار كەۋتوۋە ، كەۋاتە ناحىيەكە پەكى كەۋتوۋە برى تىچۋونى چاكردەۋەۋى ئەم دوۋانە (۱۰) ملېۋن دىنارە داۋا لە ھەر لايەنىك دەكەن دەلىن پارە نىيە بۇتان چاك بكەينەۋە ، من پىم وتن ھەموو قەزاكە دابخەن و ھەركەسە بچىتەۋە مالى خۇى و ۋاز لە ئىش و كارەكانتان بەيىن ، بۇيە بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان من دەمەۋى ئەندامانى پەرلەمان زۇر زۇر بە گرنكى ۋەربگرن ، كەرتى كشتوكال جىگاي بىرپىتەۋە لەناۋ ئەۋ سىندوۋقە ئىمە ۋەكو لىزنىەى كشتوكال بەرپىزان ھاۋكارانم زۇر باسىان لىكرد داكۆكى دەكەين لەم كەرتە بە يەك شت زۇر نىگەرانم دەمەۋى باسى بكەم لە پىرۇژەى بودجەى ئەم سال لە رەشۋوسەكەى كە ئامادەكراۋە كەرتى كشتوكال زۇر زۇر بودجەكەى كەمكراۋەتەۋە....

بەرپىز د. يوسف محمد صادق / سەرۋكى پەرلەمان:

ئەۋە ئاسايىيە لەكاتى موناقتەشە كىردنى ياساى بودجە ئەتوانىن موناقتەشەى بكەين.

بەرپىز ئاواز جەنگى برهان:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

كەرتى كشتوكال ھىچ بېر پارەيەكى بۇ دابىن نەكراوہ بۇ وەبەرھىنان لەو كەرتە ، قەرزى كشتوكالى جىگى
نەكراوہتەوہ ، كەواتە ھىوادارم بەرپىزان ئەندامانى پەرلەمان لەكاتى دەنگدان ئەوہىيان بىر بى كە دەنگبدەن
بۇ ئەوہى ھاوشىوہى سەندووقى ژىنگە ، كەرتى كشتوكالىش بەشىكى بۇ دابىن بىرى ، زۆر سوپاس.

بەرپىز د. يوسف محمد صادق/ سەرۋىكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس ، بەرپىز كاك قارەمان فەرموو.

بەرپىز قارەمان قادر فتاح:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

واللہ ئەگەر پارە ھەبى ئەمنىش پېشنىارىكم ھەيە....

بەرپىز د. يوسف محمد صادق/ سەرۋىكى پەرلەمان:

ھەر بۇ كۆيە نەبى تۆش وەكو خاتوو ئاواز.

بەرپىز قارەمان قادر فتاح:

واللہ ھەتمەن ھەر ئەوہىە، پېشنىارەكم ھەبوو زۆر لە برادەران كەردىان ، ئاوازخانىش باسى كەرد سەبارەت
بە پەترۆ دۆلار ، يەئنى ئىستا قەزاي كۆيەى بە نەمۇنە ھىناوہ ، منىش باسى قەزاي كۆيە دەكەم
ھەمووتان بەناو قەزاي كۆيە دارۋىشتىنە رېگاو بانى ، يەئنى جگەلەوہى كە زانكۆيەكى بۇ كراوہ لە
رەبەردوو قەزاي كۆيە ھىچ شتەكى بۇ نەكراوہ تا ئىستا ، مەسەلەى پترۆ دۆلار كە لە ھەكومەتى عىراقى
تەھدىدكراوہ (۲) دۆلار لىرەش تەھدىد بىرى ، بەلام بۇ قەزايە خوى نەك لەسەر ئاستى پارىزگاكە ، كۆيە
ناوچەيەكە بەناحىەكانىشىوہ مەنتىقەيەكى كشتوكالىيە ، بۆيە من پېشنىار دەكەم ئەو پارەيە لەسەر
ئاستى قەزايە سەرف بىرى ، كىشەى زۆرى بۇ قەزايە دروستكردىە لە رووى كشتوكالەوہ ، رېگاوبانەوہ ،
ژىنگەوہ ، پىشتىوانى لە رايەكەى كاك على ھەمە سالىج دەكەم دابەشكردنى بەشىك لەو داھاتە نەوتىيە
بەسەر خىزان و كەم دەرامەتەكان، پىشتىوانى لە رەئىكەى گەشە خان دەكەم، وە پىشتىوانى لە رەئىكەى
كاك عباس غەزالىش دەكەم، سوپاس.

بەرپىز د. يوسف محمد صادق/ سەرۋىكى پەرلەمان:

خاتوو سوھام ەمر، فەرموو.

بەرپىز سەھام ەمر قادر:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

سەبارەت بەشى پىنجى ماددا دوازى ديارە گەلەك تىبىنى يى ل سەر قى ماددى ھەنە ژبەر ھندى ژى
داخاز دەكەم لىزانىن پەيوەندىدار د ساغىت ويدا وردبىن بن، چونكى جومكى سەرەكى يى دەسەندووقىت
قىرى دا بۇ خەلكى مە دەيتە ديارى كرن، خالدا دوويىدا ژ بىرگا ئىكى وشا چىرى دانىشتوان تنى جەخت ل

سەر نەھیتە کرن، پشتگىريا نەجات خانى و دكتور فرستى دكەم بو ھندى، ھەروەسا پشتگىريا دكتورە شىرىن دكەم ل سەر لابىرنا وشا پالپشتى كىرىن و ل قىرى رىژە بەھیتە دانان وەكى مامۇستا بەھزادى ناماژە پىكرى كو دوو ژ سەدى (۲٪) كىمتر نەبىتن سەبارەت پىرو دولار، ھەروەسا سەبارەت خالنا چارى ھەتا وشا (پىويستە) بەھیتە ژىك ھەسل كىرىن و دوپىدا وەختى دىبىزىتن قەرەبوو كىرىنە ھەي خاوەنى ئەو زەويانە بىتە خالا پىنجى و ل دوپىدا رىزبەندى بو خالنا بەھیتە كىرىن، چونكى قەرەبوو كىرىن خاوەنىت ئەفان زەويا پىدقى يە ئىھتىمامەكا باشتر پى بەھیتە دان، چونكى ئەو زەرەرمەندىن ئىكى نە بو قى بوارى و قەرەبوو كىرىن وانا پىدقى تەبىئەتمەندىا خو ھەبىتن، ھەروەسا من دقىتن سەرنجا ئەندام پەرلەمانىن بەرىز راكىشم بو قى چەندى كو گەلەك بەرىزان بەھسى توپىزىن كۆمەلگەھى كىرىن، ئەم ھەمى دزانىن و دانپىدانەك پى ھەي لايى ھكۆمەتپقە ژلايى خەلگىقە، كو ژىرخانا ئابوورى يا لاوازە دبىتن نە ژ تەرخانكرنا پارە يا لاواز بووى دبىت د ئەدا كىرىن دا، تەوزىع كىرىن دا لاوازيبەك ھەبوويە، ژبەر ھندى چارەسەر كىرىن دقى دبىتن دقى سەندووقى دا نەھىتە كىرىن، چونكى سەندووقى دا ھەر تەرخانكرنەك يا ھەي، ژبەر ھندى كىرىن نامادەكرنا بودجا گىشى يا سالانەيا ھەرىمى دگەل ئەقى دەستى پىدقى يە تەنسىقەكا باش دناقبەرا فان ھەر دوو دامەزراوا ھەبىتن دا كو چارەسەرىبەكا گىشى ژى ھەبىت ژبەر ھندى ژى ئەز داخاز دكەم ژ لىزانىن پەيوەندىدار ئەفان توپىزىن فان بەرىزان بەھسى كىرىن، چونكى ھەمى پىدقىنە و گىرىقەكا مەزەنە و دبىتە پىرۆزەھىكى سىراتىجى ل ژىر يان رىزەكى يان رىستەھىكى يان وشەھىكا گىشى ھەبىتن، كو ژەھمىانقە بگىرىتن و بو داھاتى باشتر تەرخانكرن ھەبىتن، باشتر تەوزىع كىرىن ھەبىت، باشتر تەنقىز كىرىن ھەبىت و سوپاس.

بەرىز د. يوسىف مەھمەد صادق / سەرۆكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، مامۇستا ەمر كۆچەر، فەرموو.

بەرىز ەمر صالح ەمر (كۆچەر):

بەرىز سەرۆكى پەرلەمان.

ئەندام پەرلەمانا تەقىسەر نەكر، مەوزوع ئەز نزانەم ئەو سەندووقە فىئەلەن وەكى مامۇستا ئەنەسى گوتى بودجەھى يان ژى ئەقە بو سەندووقەكى يە كىشا قى وەلاتى نە مەوزوعى مە داھاتە، داھات قەناعەتا من چەند سالىن بورى گەلەك داھات يىت ھەين بەس چەوا خراب سەرف كىرىن قى داھاتى كىشا قى وەلاتى يە ئەندام پەرلەمان دىشىن موزايدىا سەر ئىك و دوو بكەن گەلەك، ھەر ئىك ژمە بىزىت بو قى تەخى بو قى تەخى، مە دوھى پىشنىار كىرىن بو خىزانى، خىزان پىشمەرگا دگىرىت، شەھىدان دگىرىت، گەنجا دگىرىت، تىشەك بىتە تەرخان كىرىن دقى قانونى دا ەرز كىرىن شىركۆى وەلام دا گوتى د ماددى يازدى دا ئەم دىشىن جەي وى بكەين ئەگەر جەي وى دقى ماددى دا بىتە كىرىن چ ئەقە دكتورە شىرىن گوتى بو ئەو جەي گاز لى دەردكەفىتن نىسبەك بىتە دانان چ بو خىزانى و ئەو ژى ب مەرجەكى ئەوپىن پەلە بەرز تىدا نەبن و تىشەكى دى ژى ئەز دى بىزم يى نەخۇش بەس بن دىوار و ئەقىت مووچىت خانەنشىنىن نەياساى ئەو

ژى بېنه بار كرن، ئەف پەرلەمانتارە ھەمى قى جەخت دكەن كو گەندەلى دفى واريدا موسيبەتە ئەگەر ئەفە بېتە چارەسەر كرن ئەف داھاتە ئەف سەندووقە دى تىرا ھەميا كەت بەس وەختى ئەفە نەھىتە چارەسەر كرن ھەتا نووكە وەلما ديوانا چاڧدېرى دارايى بەرئز سەرۇكى پەرلەمان، يا بۇ مە ھاتى مە داخزا تەفاصيلا ناڧا يى ژى كرى يى گوتى ئەفە دى كېشى دروست كەتن و ئەم نەشىن ناڧا بەھنېرىن، دى چەوا چارەسەر كەى ئەگەر تو نەزانى؟، و راپۇرتا پېشى وى دانپېدان يا كرى كو يىت نەياسايى يېن ھەين و ل ھەمى ئاستا، دى باشە ئەفە موحتاجى جەخت كرنى يە زەختى يە ل سەر ديوانا چاڧدېرى، مادەم نەياسايىنە لابەدەت، وەختى خراب دەھىتەى سەرف كرن مالى قى سەندووقى ھندى تو قېرى عەرز كەى بېژىت بۇ فلان تەخى، بۇ فلان تەخى، ئاخەر ئەفە چەند سالە ئەف داھاتە ھەمى يى دەھىتن بەس دروست ناھىتە سەرف كرن، ژبەر ھندى ئەز فان ھەر دوو پېشنيار دكەم ئىك، تىتەك بۇ خىزانى بېتە دانان بېژىن چار وەرەقە، پېنج وەرەقە بۇ ھەر خىزانەكى دبن پلە بەرزدا و يا دىتر ئەو جەى گاز ئى دەردكەڧىتن نىسبەك دوو دولار، ئەو ئاخفتنىت ھاتىنە گوتن پىشتىگىرى بۇ دكەم، سوپاس.

بەرئز د. يوسف محمد صادق/ سەرۇكى پەرلەمان:

زۇر سوپاس، كاك سالار، فەرموو.

بەرئز سالار محمود مراد:

بەرئز سەرۇكى پەرلەمان.

من پىشتىگىرى ھەموو ئەو بۇچوونانە دەكەم كە خزمەت بە ناوەرۇكى ئەم ماددەيە دەكات، تەنھا سەرنجىكەم لەسەر خالى چوارەمى ماددەكە ھەيە، وەزارەت سەلاحيەتى دراوەتى بۇ قەرەبوو كرنەوہى خاوەنى ئەو زەوييانەى كە بۇ پرۇسەكانى نەوت و گاز تەرخان دەكرىت، بەدىدى من ئەمە دەبىت دىقەتى باشترى تىدا بكرىت، لەلايەن لىژنەكانى پەيوەندىدارەوہ، ئەمە ببەسترىتەوہ بە ئەنجومەنەوہ، بە دەستەى سەندووقەكەوہ، كە ئەو سەلاحيەتەى ھەبىت، نەك وەزارەت، بە گەرآنەوہشمان بۇ ياساى (۲۲)ى سالى ۲۰۰۷ پىم وايە ئەم بابەتە لەویدا موعالەجە كراوہ، چونكە ئەوہ پرۇسەيەكى گىشتىگرە، حكومەتى ھەرىم دەتوانىت ئەم بابەتانە تەسويە بكات، نەك بەتەنھا وەزارەت، لەبەر ئەوہ دەرگا نەكرىتەوہ بۇ تەسەرۇقى وەزارەتلىك بەتەنھا، بۇ خەرج كرن لەو سەندووقە، كە پىم وايە ئەمە دەرگا دەكاتەوہ، بەجۇرئىكى تر چارەسەر بكرىت، سوپاس.

بەرئز د. يوسف محمد صادق/ سەرۇكى پەرلەمان:

زۇر سوپاس، بەرئز مامۇستا عبدالرحمن، فەرموو.

بەرئز عبدالرحمن على رضا:

بەرئز سەرۇكى پەرلەمان.

من پىش ئەوہى قسەكانم بكەم، پېشنيارىكەم ھەيە بۇ دەستەى سەرۇكايەتى پەرلەمان، ئەويش ئەوہيە ئەم ياسايە پىم وابت (۴ تا ۵) دانىشتنە بەردەوامىن لەسەرى، بۇيە تكا دەكەم ئەگەر دانىشتنەكە زۇرىش

بىخايەنىت با ئەمپۇ كۆتايى پى بىننن، پىشنىيارەكانم ئەوۋىيە، بەبىرواى من كاتى ئەوۋە ھاتوۋە كۆمەلانى خەلگى كوردستان، راستەوخۇ سوۋدەمەند بىن لە داھاتى نەوت، ياخود سامانى سەرزەۋىيى و ژىر زەۋى ئەم ۋلاتە، يان بەۋاتايەكى تر ئىتر كاتى ئەوۋە ھاتوۋە نەوت لە زەحمەتەۋە بىكەين بە رەحمەت، ئىتر بەج رىگايەك دەكرىت ئەوۋە ئەركى سەرشانى ئىمەيە ئەو كارە بىكەين، خالىكى تر كە من تىبىنىم ھەيە لەسەرى وشەى (چىرى دانىشتوانە) بەبىرواى من ئەو وشەيە ھەر لاپىرىت، يان ئەوۋىيە وشەى (پاگوۋىزان و وىرانكارى ناۋچەكانىشى) بۇ زىاد بىكرىت، چونكە ئەم چىرى دانىشتوانە بۇ ھەرىمىك دەبىت يان ۋلاتىك دەبىت كە ھىچ وىرانكارى و ئەنفال و كىمىابارانى تىدا پروۋى نەداپىت، نەك لەھەرىمىك كە نىۋەى ھەرىمەكە بەر شالۋى پاگۋاستن و ئەنفال و كىمىاباران كەۋتوۋە، بۇيە داۋا دەكەم يان وشەكە لاپىرىت يان ئەۋەشى بۇ زىاد بىكرىت، ئەمە بەداخەۋە لەكاتى پەسەند كىردنى بودجەش زۇرچار لە پىدانى ھەرىمەكانىشدا ھاتوۋن چىرى دانىشتوانىان بە پىۋەر دانۋە بۇ ئاۋەدانكىردنەۋەى شارو شارۋچكەكان كە ئەمە بۇ خۇى ھەلەيەكى گەۋرەيە، چونكە ھەرگىز دادبەرۋەرى نايەتەدى لە ئاۋەدانكىردنەۋەى شارو شارۋچكەكانى ھەرىمى كوردستاندا، سىكتەرىكى تر كە ھاۋرپىيانم زۇر باسىان لىۋە كىرد، بەتايىبەتى لىژنەى كشتوكال كە ئەۋىش سىكتەرى كشتوكال و سەرجاۋەكانى ئاۋە، با من بە تەفۋىل قسەكانى ئەۋان نەكەم، لە ۱۰۰٪ پىشتىۋانى قسەكان و راي ئەۋان دەكەم، كە باسى بوۋزانەۋەى كەرتى كشتوكالىان كىرد، ئىمە ھەقە ئەو راستىە بزانىن كە سىكتەرى كشتوكال و سەرجاۋەكانى ئاۋ لەھەرىمى كوردستان، يەكىكە لەۋ سىكتەرانەى كە بەداخەۋە زۇر لە پوۋكانەۋەدايە، ئەركى ھەموۋلايەكمانە كە تەكانىكى پى بدەين و لە پوۋكانەۋە بىپارىزىن و بىگەشىنىنەۋە، چونكە ئاسايشى خۇراك و ئاۋ كە ئىمە بەلامانەۋە گىرنگە، پايەيەكى گىرنگىش بۇ دروست بوۋنى دەۋلەتى كوردى، بەسىكتەرى ئاۋ و كشتوكالەۋە بەندە، بۇيە بىرىكى باش لەپارەى ئەم سىندوۋقە بۇ ئەۋ دوو سىكتەرە تەرخان بىكرىت، ۋە پىشتىگرى قسەكانى كاك على ھەمە صالح دەكەم، ھەرۋەھا ئەۋ ھاۋرپىيانەشى كە ۋەك ئەۋ قسەيان كىرد، ھەرۋەھا پىشتىۋانى لە قسەكانى گەشەخانىش دەكەم، ئەۋ ھاۋرپىيانەى تىرىش كە گىرنگە بەھەموۋمانەۋە، ھەموۋ دەنگ و رەنگەكان، كار بىكەين بۇ ئەۋەى ئەم سىندوۋقە بەكار بەينىن بۇ دابىن كىردنى دادى كۆمەلایەتى لەھەرىمى كوردستان، سوپاس.

بەرىز د. يوسىف محمد صادق / سەرۋكى پەرلەمان:

سوپاس، شىرىيە خان، فەرموۋ.

بەرىز شىرىيە اسماعىل مصطفى:

بەرىز سەرۋكى پەرلەمان.

من پىم وايە كاتى ئەۋە ھاتوۋە ھەر ھاۋۋلاتىيەكى ھەرىمى كوردستان، پىۋىستە بەشىۋەيەكى راستەوخۇۋ ناراستەوخۇ سوۋدەمەند بىت لەداھاتەكانى نەوت و گاز، بۇيە پىشنىيار دەكەم، وابزانم پىش منىش باسى كرا، كە ھەر خىزانىك بەپىي ژمارەى ئەندامەكانى بىرىك پارەى بۇ تەرخان بىكرىت كە ئەۋە لە زۇرىك لە ۋلاتانى دونيا بەتايىبەتى لە كەنداۋ پىادە دەكرىت، ھىوادارم لەھەرىمى كوردستانىش بىكرىت، ھەرۋەھا پىم

باشەو پېشنيارى ئەوۈش دەكەم، بەشىك لە پارەى ئەم سىندووقە پاشەكەوت بىكرىت، وابزانم ھىچ ئەندامىك باسى ئەوۈى نەكرد، بەراستى من زۆرم لا گرنگە، ئەوۈى كە بەسەرمان ھات لەم ماوہىەدا، پېويستە ھەول بەدەين دووبارە نەبېتەو، ئەگەر بەشىك لەپارەى ئەم سىندووقە پاشەكەوت بىكەين، خالىكى تىرىش بەنموونە ولاتى سىعودىيە دەھىنمەوہ لەگەل ئەوۈى رۆزانە زىاتر لە (۱۰)ملىون بەرمىل دەفرۇشىت، ئىنجا قەرزارىش دەبېتەو، لەبەر ئەوۈ بەشىكى زۆر زۆر پارەى تەرخان كىردوۈە بۇ پىرۇژەى ستراتىژى و ژېرخانى ئابوورى، بۇيە ھىوادارم ئىمەش لەم سىندووقە بىرىك پارە تەرخان بىكرىت بۇ ژېرخانى ئابوورى بەتايبەتى لەبوارى كشتوكال و پىشەسازى و ژېرخانى پەروەردە، ھەروہا پالپىشى تەواۈى ئەو رەئىانە دەكەم كە داوايان كىرد بۇ بىمەى كۆمەلاتى كە پىرۇژەكەى خويىندەوۈى بۇ كىراوۈ دىراسەت كىراوۈ راپورتى بۇ ئامادە كىراوۈ، ئەمە باشترىن دەرفەتە كەپارەى بۇ تەرخان بىكرىت، چونكە ھەر پىرۇژەكە دەنگى پى درا، يەكسەر بىچىتە بوارى جىبەجى كىردن، بەم شىوازە چىن و توپىژىكى زۆر كە خەرىكە رەقىان لەھەرىمى كوردستان دەبېتەو بەھۇى خىراپى بارى ئابوورىان ئەم ئىنتىمايەى كوردستانىيان بۇ بگەرپىنەو، داخال جەخت لەو دەكەمەو كەرتى كشتوكال زۆر گرنگە، ئەگەر بۇ نىمە لەم قۇناغەدا لە ۱۰٪ يان لە ۱۲٪ كە من لە ۱۲٪ م پى باشە تەرخان بىكرىت بۇ بوارى كشتوكال و ژېرخانى كشتوكال، ئەوۈ بە تەئكىد لە داھاتوويەكى نىزىك دوو ئەوۈندە بەشدار دەبىت، لە گەشەكردنى بودجەى ھەرىم، سوپاس.

بەرىز د. يوسىف محمد صادق / سەرۆكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، بەرىز مامۇستا ھەورامان، فەرموو.

بەرىز ھەورامان ھەمە شىرىف(گەچىنەى):

بەرىز سەرۆكى پەرلەمان.

وہللا ديارە قسەكانمان كەوتە دوايىەو، زۆربەى قسەكانم كىرا، ئەوۈى بەگرنگى دەزانم بلىم، خواى گەورە ئەئىت (الآن حىصص الحق) سوپاسى خواى گەورە دەكەم، ئەوۈى كە ئىمە لە رابىردوۈدا باسما نەكرد، لە خۇپىشاندا نەكاندا باسما نەكرد كە دەمان وت با داھاتى نەوت بۇ خەلك بىت، ئەمىرۇ سوپاس بۇ خوا لە ناو پەرلەمانى كوردستان كۆكىن لەسەرى، لەپراستىدا ئەوۈى كە ئەمىرۇ باس كىراو بىستمان، داوا كىرا ئەو پىشمەرگەى كە گىانى خۇى فىدا دەكات بۇ ئەم خاكە، بەلام خۇى لەسەر خاكەكە كرىچىە، ئەو تاقانەيەى كە ھەموو كەسوكارى خۇى لەدەستدا لە كىمىاباران و ئەنفالدا، ئەو (۲۷) سائە زاقەى چاۈى دىت بۇ داھاتى ئەم كوردستانە، ئەو ھەموو خەلكە بەگشتى، بى سەرىپەرىشتان ئەوۈى كە باسكرا، ئافرەتان، قوتابيان، بى كاران، كاسكاران، ھەموۈى ئەگەر ئىستا داوا بىكرىت بەشىكىان بۇ دابىن بىكرىت، بەزمانى حال كەواتە تا ئىستا ھىچيان بۇ نەكراو، ئىستا داوا دەكەين، بەلام ئىستا پى راگەشىتبىن سوپاسى خواى دەۋىت، سوپاس.

بەرىز د. يوسىف محمد صادق / سەرۆكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، خاتوو زولفا، فەرموو.

بەرپز زولفا محمود عبدالله:

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

پشتگیری قسه‌کانی کاک علی و دکتۆر شێرکۆ ده‌کهم، وه پيشنيز ده‌کهم به‌شیک له پاره‌ی سندووقه‌که تهرخان بکریت بۆ که‌رتی تهن‌دروستی، بۆ ئه‌و نه‌خۆشیانه‌ی که به‌هۆی کاریگه‌رییه‌کانی پرۆسه‌کانی نه‌وت و گازه‌وه دروست ده‌بن، به‌هۆی پیس بوونی ژینگه، به‌نمونه له‌شارۆچکه‌ی بازیان که شارۆچکه‌یه‌کی بچووکه به‌هۆی کاریگه‌ری نه‌وته‌وه، له‌و ماوه‌ی که ئه‌م کۆمپانیاو بیره نه‌وتانه هه‌لکه‌ندراون، له‌ماوه‌ی دوو سالدا نزیکه‌ی (۱۶۷) که‌سمان تووشی نه‌خۆشیه‌کانی ره‌بۆو شێریه‌نجه بوون، که به‌پێی ئاماری نه‌خۆشخانه‌ی هیوا ده‌یگێر نه‌وه بۆ کاریگه‌رییه‌کانی پیس بوونی ژینگه به‌هۆی پرۆسه‌کانی نه‌وته‌وه، هه‌روه‌ها تهرخان کردنی کۆی له ۱۲٪ی داها‌تی سندووق بۆ بیمه‌ی کۆمه‌لایه‌تی خه‌لکی کوردستان که ئه‌مه‌ش به‌عه‌مه‌لی رێک بخریت، وه‌کو سیمبۆلی راپه‌رپین و هینانه‌دی ئازادی له کوردستاندا پيشنيز ده‌کهم که به‌شیک له پاره‌ی ئه‌م سندووقه بۆ ده‌قه‌ری راپه‌رپین و په‌ره‌پیدانی ئه‌و ده‌قه‌ره تهرخان بکریت، چونکه لای هه‌موومان ئاشکرایه که ده‌قه‌ری راپه‌رپین سه‌رچاوه‌ی هینانه‌دی ئه‌م باره‌یه که ئیمه ئیستا خاوه‌نی هه‌ریمیکین که ئازادین و له‌م هه‌ریمه ئازاده‌دا ئیمه گه‌توگۆ له‌سه‌ر به‌ره‌مه‌کان و داها‌ته‌کانی به‌ره‌مه‌ خۆم‌الیه‌کانی خۆمان ده‌که‌ین، له‌به‌ر ئه‌وه داوا ده‌کهم که هه‌موو ئه‌ندامان پشتگیری به‌کن بۆ دانانی برێک پاره بۆ بووژانه‌وه‌ی ده‌قه‌ری راپه‌رپین، وه‌کو پادا‌شتیک بۆ ئه‌وه‌ی که باس کرد، سوپاس.

بەرپز د. یوسف محمد صادق / سەرۆکی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، من دلتیام که کاک بیستون باسی ده‌قه‌ری گه‌رمیان ده‌کات، فه‌رموو.

بەرپز بیستون فائق محمد:

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

من پشتگیری قسه‌کانی کاک ایوب، کاک علی حمه صالح و دکتۆر شێرکۆ، مامۆستا هه‌ورمان ده‌کهم، بیگومان گه‌رمیان ناوچه‌یه‌کی به‌ره‌راوانی ژماره زۆری خاوه‌ن قوربانی و ناوچه‌یه‌کی گه‌رنگی ئابووری و جوگرافییه بۆ ئیمه، بیگومان پشتگیری ئه‌و ره‌ئیه ده‌کهم که پاره بۆ ناوچه‌کان تهرخان بکریت، بیگومان ده‌بی‌ت بۆ گه‌رمیانیش تهرخان بکریت، له‌ به‌رگه‌ی چواره‌م ئه‌م ده‌زگایه‌ی که هاتوووه هی (A.T.I) ئه‌م ده‌زگایه ئه‌توانی‌ت مامه‌له له‌گه‌ڵ هه‌ریم بکات، چونکه ئه‌وه‌ی من مه‌علوما‌تم هه‌بی‌ت ئه‌م ده‌زگایه مامه‌له له‌گه‌ڵ ده‌وله‌تدا بکات، چۆن ده‌تواند ریت ئیمه‌ش مامه‌له‌ی له‌گه‌ڵ بکه‌ین؟، یان باشتر وا نییه به‌رگه‌یه‌کی بۆ زیاد بکریت، مه‌سه‌له‌ن کۆمپانیاکانیش بکه‌ونه ژیر ره‌قابه، یان له‌ چوارچێوه‌ی رینماییه‌کانی ئه‌م ده‌زگایه کار بکه‌ن، واته شه‌ریکاته‌کان ئه‌وانه‌ی که نه‌وت دهرده‌هینن، ئه‌وانیش به‌ پێی رینماییه‌کانی ئه‌م ده‌زگایه کار بکه‌ن، زۆر سوپاس.

بەرپز د. یوسف محمد صادق / سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، کاک گۆران ئازاد، فه‌رموو.

بەرپىز گۇران ئازاد محمد:
بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

وئاللا قىسەكانى من ھەموو ھاۋرپىيان كىردىن، تەنھا دەمەۋىت ئەۋە بلىم پىشتىۋانى مەسەلەى پىترۇ دۇلار دەكەم، لەۋەى نا كە بەتەنھا بلىم شارى كۆيە ھەموو ئەۋ قىسانەى كە ئاۋاز خان كىردى لەسەر كۆيەۋ تەقتەق، زۇر زياتر ھەقىانە، زۇرپىش مەغدوورن، بۇيە پىم ۋايە زۇرپەى ناۋچەكانى تىرى كوردستانىش مەغدوورن و بەم شىۋەن، بەلام ئەم مەسەلەيە لە ياساى مىزانىيەى عىراقى سالانە رىك خراۋە، كەۋا ھەر ناۋچەيەك مونىجى نەۋتە، پارەى پى دەدرىت و ئەۋ پارەيەش لەنەتىجە لە فرۇشتى نەۋتەۋە ئەم پارە دەچىتە ئەم سىندوۋقە، بۇيە ئىمە ئەگەر لىرەش تەنزىمى نەكەين سالانە لە ناۋ ياساى مىزانىيەدا، ئىمە بە ماددەيەك رىكمان دەخست، كەۋا پارەى پىترۇ دۇلار ھەركاتىك ھۆكۈمەتى عىراقى ناردى دەدرىت بەۋ ناۋچانەى كە مونىجى نەۋتن و زەرەرمەندىن لە پىرۇسەى دەرھىنانى نەۋت، مادام ئەمە ياسايەكى خاسترە، قانۋنى مىزانىيە، قانۋنىكى عام ترە، ئەم ەمەلەيەى نەۋتە كە پارەكەى دەچىتە ناۋ ئەۋ سىندوۋقە، پەيۋەندى بە ەمەلىياتى نەۋتىۋە ھەيە، بۇيە پىۋىستە قىسە لەسەر ئەۋە بىكرىت تەخسىۋاتى پارەى پىترۇ دۇلارىش لەناۋ مىزانىيەدا پالپىشتى بىكرىت بۇ ئەۋ ناۋچانەى كە ئىنتاجى نەۋت دەكەن، ۋە لە ياساى مىزانىيەش ھاتوۋە، سوپاس.

بەرپىز د. يوسىف محمد صادق / سەرۋىكى پەرلەمان:

زۇر سوپاس، مامۇستا مەرۋان قىسەت ھەيە، فەرموۋ.

بەرپىز حسين اسماعيل حسين(مەرۋان گەللى):

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

بەناۋى خۋاى مىھەربان،

دىارە ئەۋ سىندوۋقە من قىسەم لەسەر نەدەكرد، بەس كە تەماشى دەكەم، ھەر لايەنىك بۇ شۋىنەكەى خۋى داۋا دەكات، منىش بەبىرى ھەموو لايەكى دەھىنمەۋە كە بالەكايەتى لانەى شۇرش بوۋە، بالەكايەتى دەتۋانم بلىم كە شۋىنىكە زۇر زەرەرى پى گەيشتوۋە، ئەگەر ئەۋ سىندوۋقە ھىچى تىدا ماۋە، ھىۋادارم بۇ بالەكايەتى دابىن، سوپاس.

بەرپىز د. يوسىف محمد صادق / سەرۋىكى پەرلەمان:

سوپاس، لىژنە پەيۋەندىدارەكان رەئىتان چىيە، لەسەر قىسەى ئەندامان، كاك دلشاد فەرموۋ...

بەرپىز دلشاد شەبان:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

ئەگەر ئىمە ئەۋ ھەموو رىژانەى كە باس كراۋن ئەۋە سىكتەرە جىا جىاكان كۇ بىكەينەۋە، رەنگە لە سەدا سەد (۱۰۰٪) تىپەر دەبى ئەبىتە دوو سەد لە سەد (۲۰۰٪) جا ئەۋەى كە ھىۋامان بەۋ سەندوۋقەۋە ھەيە ئەۋەيە كە ئىمەش ۋەكو ۋەلئاننى تىرى رەيى ۋەكو عىراق ھەموو پىشتمان بە داھاتى نەۋتەۋە نەبەستىن،

بەلگە ئەم سەندووقە بېيەتە مایەى ئەوەى بىتوانىن بووژانەوە لە سىكتەرەكانى تىرى ھەرىمى كوردستاندا بىكەين بۇ ئەوەى زىادتر سوود لە داھاتى نەوت وەربىگىرىن ھەتا ھەندىك خالى پىنچەمىش ھىچ كەس باسى لى نەكرد، پالپشتى كوردنى سەندووقى ژىنگەى دامەزراو بە پىي ياساى نەوت و گاز من لە گەل ئەوەدام ئەوەش لابرېت، چونكە لە ياساى نەوت و گازدا ھاتووە لە فەقەرەى گرىبەستەكان بەشى دەيەم ماددەى سى و ھەفت (۳۷) يەكەم خالى دە، دەلى پابەند بوون بە دانى ئەو بىرە پارانەى لە سەرى رىكەوتن بۇ سەندووقى ژىنگە بۇ ئەوەى ھەرىم بۇ پالپشتى كوردنى ژىنگەى ھەرىم بە كارى بەيىت، يەئنى لە ناو گرىبەستەكاندا كۆمپانىكان مولزەم كراون كە پشكىك بۇ ژىنگە دابىن بىكەن، جا ھىچ پىويست بەوە ناكات لە داھاتى ئەم سەندووقە بىرە پارەيەك بۇ سەندووقى ژىنگەش تەرخان بىرېت، توپژىنەوەيەكى ئىقتىسادى ھەيە دەلېت، ئەگەر ئىستىھلاك نەبېت، ئىستىسمارىش نابېت، بەلام بودجەى ھەرىمى كوردستان لە ۸۰٪ بۇ ئىستىھلاك دەپوات، ھىچ پىويست ناكات بىين لىرەدا، ئەو پارەيە لەداھاتى نەوت بىين لە سىكتەرە جىاجىكان جارىكى تر بە ئىستىھلاكى بىكەينەوە، دەبېت ئىمە بىر لەوە بىكەينەوە ئەو سەندووقە بېيەتە سەندووقى سىادى، وەكو ھەندىك ولاتى كەنداو، وەكو نەروىژ، ئىستا داھاتى ئەو سەندووقە لە نەروىژ (۹۸۰)ملىار يۇرۇيە، لە سەندووقى داھاتەكانى نەوت كە سەندووقى سىادىيە لە سەندووقە، ئىستا قىمەتى (۱۸۰)ملىار دۆلارە، يەئنى سەرەپاى ئەوەى كە ئىستا تووشى قەيرانى دارايى بوو، بەلام ھىشتا دەستى بۇ ئەو سەندووقە نەبىرەووە، دەبېت ئىمە بىر لەوە بىكەينەوە چۆن پارەى ئەم سەندووقە ئىستىسمار بىكەين؟ چۆن داھاتەكەى زىاد بىكەين؟ ئىنجا بىر لە سىكتەرەكانى تر بىكەينەوە، لەگەل رېزم بۇ بىروراي ئەندامە بەرپزەكان، بەلام ئەو ھەموو شتانەى كە باس كراون، دەتواندريت لە بودجەى ھەرىمى كوردستان جىگىر بىرېت، بەلام ئىمە من و دكتور شىركۆ و كاك على ھەمە صالح و دكتور عزت، مشوەرەتىكمان كوردووە، دەتوانىن لىرە ئىزافەيەك بىكەين، بۇ دەستەبەرى كۆمەلایەتى رېزەيەك تەرخان بىكەين زىاتر من خۆم لەگەل ئەوەدا نىم، كە ھىچ شتىكى تر ئىزافە بىرېت، سوپاس.

بەرپز د. يوسف محمد صادق / سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، كاك ئومىد نوقتەى نىزامى ھەيە؟ فەرموو.

بەرپز ئومىد ھەمە على:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

من قسەيەكم لەبىر چوو، ئەمەوېت قسەكەم بىكەم، ...

بەرپز د. يوسف محمد صادق / سەرۆكى پەرلەمان:

ببۆرە تۆ قسەكانى خۆت كرد، باشە فەرموو.

بەرپىز ئومىد ھەممە ئالى:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

بېورە، جەنابى سەرۋىك، تەنھا يەك دېرە، ئەو ناوچانەى لە دادگای بالای تاوانەگانى عىراق كە بە جىنۇساید ناسراون، پىم خۇشە باسى قەزای (سەید صادق) بکەم، يەك لەو ناوچانەىە كە بەبەرۋای من ئەگەر شتىك بکرىت بۇ ئەوانىش بکرىت، سوپاس.

بەرپىز د. يوسف محمد صادق/ سەرۋىكى پەرلەمان:

سوپاس، بەرپىز دكتور شىركو جودت، فەرموو.

بەرپىز د. شىركو جودت مصطفى:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

تەوزىچىك ھەيە، زۆر گرنگە لەم ماددەيەدا لە (ابواب الصرف) ھەموومان لامان رپوون بىت، بەرپىزان ئەم ماددەيە كە ماددەى (۱۲) يە تايبەتە بە ديارى كردنى ئەو بوارانەى كە ئەم داھاتە دواتر لە موناقلەشەى بودجە رەچا و بکرىت، بۇيە ناو دەبرىن، بۇ نەوھگانى داھاتو بۇ ژىنگە، بۇ تەعويزى ئەو شوينانەى كە زيانى پىگەيشتوو، بۇيە تەسميە ئەكرىن، لەبەر ئەوھى ئەمانە مونتەعلیقانى چالاكییە نەوتى و گازىيەگانن، بۇيە تەئىدەن بۇ قسەكەى كاك دلشاد، ئىمە مەسەلەى كەرتەگان و پىويستى و پەرۋشى كەرتەگان، ھەتا ناوچە جياجياگانىش ھەمووى ئەبىت لە پىرۋژە ياساى بودجەدا بۇ سالى ۲۰۱۵ بۇ سالەگانى داھاتووش يەكلايى بکرىنەو، موناقلەشەى فەلسەفەى ئابوورى و ئەولەوياتى ئابوورى لەويىدا ھەسم بکرىت، بۇيە بە پىشنيارى بەندە ئىمە مەسەلەى دەستەبەرى كۆمەلایەتى زياد بکەين، كە بيمەى كۆمەلایەتى ناو دەنپن، يان دەستەبەرى كۆمەلایەتى وەكو بابىك لە بابەگانى سەرف، كە لە موناقلەشەى بودجەدا نەتوانىن لىي دەربچين، يەنى ئەم ناوانانە بۇ ئەوھىە لە موناقلەشەى بودجەى سالانەدا ئىمە مولزەم بين بەوھى كە قسەيەك بکەين لەسەر نەوھگانى داھاتوو، قسەيەك بکەن لە سەر ژىنگە، قسەيەك بکەين لە سەر بيمەى كۆمەلایەتى لە گەل ئەوھدام كە ماددەى يەك برگەى دوو لابرېت بۇ؟ لە بەر ئەوھى كە ئىمە دوينى دەنگدانمان كرد لە سەر مەسەلەى كولفە و تىچوون كە ئەبى وردبىنى بۇ بکرىت لە دەستەو دواتر ئىقرار بکرىت و دەر بکرىت لە داھاتى گشتى، بۇيە جەدوای برگەى دوو لە بلپىن لە ماددەى دوانزدە برگەى يەكەم فەقەرەى دوو جەدوای نامىنى، بۇيە لابرېت باشترە، لە فەقەرەى چواردا وەزارەت لابرېت دەستە بخرىتە جىگەى، لە مەسەلەى سەندووقى ژىنگەدا ئەوھ لە بەر ئەوھى كە لىرەدا دەبى دەستە رەزامەند بى نەك سەندووقى ژىنگە كە لە وەزارەتدايە، مەسەلەى پىرۋ دۆلار بە راي من زەرورە لىرەدا زياد بکرىت كە بە پىي قەزا ئەبى، پىرۋ دۆلار بە پىي قەزا ئەبى، ئاخىر پىشنيارم ئەوھىە كە برگەى شەشەم زياد بکرى كە پەيوەندى بەوھ ھەيە كە كۆى داھاتى نەوت و گاز كە پىش دەركردنى ئەم ياسايە بەدى ھاتوون ئەم ياسايەى لە سەر پەيەرەو بکرى بۇ ئەوھى كە ئىمە ئەسەرى رەجعى دروست بکەين، و زۆر سوپاس.

بەريز د. يوسف محمد صادق/ سەرۆكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، بەريز دكتور عزت صابر فەرموو.

بەريز د. عزت صابر:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

بەريزان ئەندامانى پەرلەمان، لە راستيدا تىببىنى لە سەر مولاھەزەى زۆرينەى زۆرى پەرلەمانتارە بەريزەكان لە لاى خۆمان تەسجىل كەردوو وەكو لىژنەى دارايى، چەند ژمارەى سەندوووقەكان زۆر بن لە ھەريمى كوردستان ئەوەندە ئابووورى كوردستان و كەرتەكانى ئابووورى پارىزراو ئەبى، ھىچ ترسمان نەبىت لە دروست كەردنى سەندوووق لە سەر ئاستى ھەموو وەزارەتەىك، ھەموو كەرتەىك، ھەموو موئەسسەسەىك، بۆيە بەريزان داواى سەندوووقى كشتوكال، سەندوووقى دەستەبەرى كۆمەلەىكەى، سەندوووقى كەس و كارى شەھىدان، بەلام پارەى تى ناكەرى، پترۆ دۆلار پىويستە خەرج بكرىت و وەكو وەلامەىك بۆ چەند پەرلەمانتارىكى بەريز كە پرسىارىيان كەردبوو بۆ نموونە موئەسسەسەى (eiti) ئەم موئەسسەسەىە لە سەر ئاستى ھەريمەكانى دونياى ئەتوانىت ھەريمى كوردستان كە بوو بە ئەندام لەم موئەسسەسەىە، ئەتوانىت ئەم موئەسسەسەىە بىت وردبىنى بۆ كەرتى نەوت و داھاتى نەوت و پرۆسەى نەوت بكات، پەرلەمانتارىكى ترى بەريز باسى لەو كەرد پاشەكەوت بكرىت لە پارە، خۆى سەندوووق يەعنى پاشەكەوتى پارە، بەلام باشتر لە پاشەكەوتىش وەبەرھىنانە بۆ پاشەكەوتو ئەگەر وەبەرھىنانە بۆ پاشەكەوتە نەكەرد ئەبى بە ئىكتىناز، كەواتە ئەو پارەىە سوودىك ناگەينىت، وەك لىژنەى دارايى لە گەل ھەر دوو لىژنە بەريزەكەى تر چەند دەقىقەىەك كاتمان پىويستە بۆ سياغەى نىھائى بۆ ئەم ماددەىە بکەينەووە كە من دلنایام ئەم ماددەىە ئەگەر گرنگتر نەبىت لە ماددەكانى تر گرنگىەكەى كەمتر نىيە، چونكە چەند داھاتەكە زۆر بىت بۆ ناو سەندوووقەكە ئەو بە باشى خەرجى نەكەرد ئەو ئامانجانە ناپىكىت كە لە پىناويدا كار ئەكەين، سەبارەت بە پترۆ دۆلارىش وەك نموونە لە سالانى رابردوو يەكەىك لەوانەىە پارە درابىت بە زانكۆى دەھوك و زانكۆى زاخۆ كە لە كاتىدا نەوتەكە لە زاخۆ دەردىت دەبوو پترۆ دۆلار بۆ زانكۆى زاخۆ زياتر بوايە لە زانكۆىەكى تر كە لە ناو مەركەزى شارەكانداىە بۆيە ھىوادارىن پشتيوانى پەرلەمانتاران بە دەست بىنين كە پترۆ دۆلار تەرخان بكرىت لە سەر ئاستى قەزاكە ئەو قەزايانەى كە نەوتى لى دەردىت، پرۆژەكە بەم شىوہىە بەريزان لە بەغداوہ (۲۰۱۳) و (۲۰۱۴) و (۲۰۱۵) بركى كەم پترۆ دۆلار ھاتووہ بۆ كوردستان كە دەبى سەرف بكرى، ئىستاش لە ماددەكانى پىشوووى ئەم سەندوووقەىە پەسەندمان كەردووہ كە پارەى پترۆ دۆلار دەچىتە سەندوووقىكەوہ بۆيە دەبى ھەر لە سەندوووقەكەشەوہ خەرج بكرى پترۆ دۆلار پىشنيارەكەى بركى دوو دۆلار بۆ ھەر بەرمىلە نەوتىك لە ھەر قەزايەك لە كوردستاندا دەردەھىنرىت دوو دۆلار تەرخان بكرىت بۆ ئەو قەزايە پارىزگارەكان سەرىپەرشتى خەرج كەردنى ئەو پارەىە ئەكەن، داوا لە سەرۆكايەتى پەرلەمانى بەريز دەكەين كاتمان پى ببەخشى چەند دەقىقەىەك بۆ ئەوہى سىغەى كۆتايى ماددەكە بۆ بەريزان ئەندامانى پەرلەمان بخرىتە پرۆسەى دەنگدانەوہ، و زۆر سوپاس.

بەرپىز د. يوسىف محمد صادق / سەرۆكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، دكتور فرست نوقتەى نيزامىيە يان قسە كردنە؟ بەئى، فەرموو.

بەرپىز د. فرست صۆفى:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

بە پىي ماددەى پەنجا و شەش (۵۶) لە ياساى ھەلبىزاردنى پەرلەمانى كوردستان ئەمن ناوم لىنايە ياساى پەرلەمانى كوردستان بە پىي ماددەى يەكەمىش بەرگەى دوو ئەندامى پەرلەمان نوپنەرى گەئى كوردستانە لەو لاش كە گوتەم بەرپار لە سەر پەرسە چارەنووسازەگان ئەدەين لىرە و بە پىي پەيرەوى ناوخۆش ئەندامى پەرلەمان دەبى پابەند بىت بەو ماددەى كە گەتوگۆى لە سەر دەكرىت و نابى لە بەرنامە دەرىچى، سى خال باس دەكەم بە پىي ئەوانەى كە ئەو نوقتە پەيرەويانە باسماں كرد، تەبەن ھەر ھەموومان نوپنەرى شوپنەكىن بۆيە حەق نىيە ھىچ ھاوړپىيەك برادەرەكەى تەنىشتى خۆى ئىحراج بكات بلىت من باسماں كرد ھاوړپىيەك تر باسى شوپنى خۆى نەكرد، كە ئىمە نوپنەرى گەئى كوردستانىن و لە بودجە حەقى خۆتانە باسى مەنتىقەى خۆتان بكن، ئىمە باسى ياسايەكى عام و موحەرەد ئەكەين بۆ ئەو ياسايە قاعىدەى عام دادەنن، پىوەر دادەنن، بۆيە بە راستى بە تەصەورى من گەتوگۆكانمان بۆ ياساكانى تر دەبى بەو قاعىدە عام و موحەرەدە بى ھەر باسى بەرژەوھەندى بالئى كوردستان بكنە ئەمە يەك، دوو بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان، ئەمن چەندەمىن چارە مولاخەزە دەكەم چەندىن ئەندامى بەرپىزى پەرلەمان دەردەچن لە گەتوگۆ، جەنابت بە راستى بە پىي پەيرەو موعامەلە ناكەى لە گەئىيان، ھەر ئەو شە وای كردوو ئەمە شەش دانىشتنە خەرىكى گەتوگۆ كردنىن لە ياسايە بۆيە من داوا لە بەرپىز دەكەم بە پىي پەيرەو كە پەيرەويكى زۆر خرابىشە، بەئام بەو پەيرەو خرابەش كۆمەئىك رىكار دانراون كە ئەندامى پەرلەمان پابەند بى بە گەتوگۆ كردن بە دەرئەچوون لە ماددە، ناكرى ئىمە باسى سەندوو قى داھاتەكانى نەوت ئەكەين، باسى ھەلبىزاردنى ئەنجومەنى پارىزگا و ناحىيەكان بكرى، باسى بابەتەك بكرىت بە ھىچ شىوھەك پەيوھەندى بە ئىرەو نىيە.

بەرپىز د. يوسىف محمد صادق / سەرۆكى پەرلەمان:

وا بزائەم سەرنجى ئەو بەرپىزانەم راكىشا.

بەرپىز د. فرست صۆفى:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

من پىشنىيازىك دەكەم، راستە ئىمە پەيرەومان نەھىناوھتە ناو ھۆل، بەئام زۆر شتىش بە عورف دەروات، زۆر شتىش بە تەسووت دەروات من داوا لە بەرپىز دەكەم، داوا لە دەستەى سەرۆكايەتى پەرلەمان دەكەم بىخە بەردەمى ئەندامانى پەرلەمان بۆ داھاتوو ھەر ئەندامىكى پەرلەمان بۆى ھەبىت تەنھا دوو خولەك لە سەر يەك ماددە قسە بكەت و يەك چارىش قسە بكەت و ئەو شمان تەسبىت كردوو، بەئام پىش وەختە بۆ ئەوھى بتوانىن بە لای كەم ھەندىك ياسا دەرىكەين بەم شىوازەى ئىستا ئەندامى پەرلەمان بە حورىەتى

خۇى خىتاب دەدات دە دەقىقە قسە دەكات، بە راستى ئەمە يەنى نە ياسا دەردەچىت و نە پەرلەمانىش بەم شىۋە بەرپۈۋە دەچىت.

بەرپۈز د. يوسىف محمد صادق/ سەرۋكى پەرلەمان:

وابزانم لە كۆتايى خولى رابردوو تەسويتمان لە سەر ئەوۋە كەرد كە بۇ سى خۆلەك قسە بكرى، بەلام ئەوۋە باسى ئەوۋەمان كەرد تا خۆلى داھاتوو، چونكە ئىمە پىمان وابوو لە سەرەتاي ئەم خولە، لە دەستپىكى خولەكە پەيرەۋەى ناوخۆ نامادە ئەكرى، پەيرەۋەى ناوخۆى تازە نامادە ئەكرى و بە پىپى پەيرەۋەى ناوخۆ، تكايە تۆزىك لە سەر خۆتان بەرپۈزان ئەندامانى لىژنە پەيوەندىدارەكان، بەلى، باشە، ئىستا نا، ژمارەى ياسايى ئەندامانى پەرلەمان داۋاي بكەن، چونكە خۆتان ئەزانن جارى پىشوووش كە ئەوۋەمان خستە دەنگەۋە چ ھەلايەكى لە سەر دروست بوو ئىمە چاۋەرىپى ئەوۋەمان ئەكەرد يەكسەر دەست پى بكەين بۇ موناقتەشى پەيرەۋە، بەلام ئىستا پىم وا بىت چەند ھەفتەيەكى ترى رەنگە پى بچىت، بۇيە وا برپارماندا لە دەستپىكى ئەم خولە بە شىۋيەكى تر مامەلە بكەين، ئەگەر پىتان باشە كات دىارى بكەن بۇ قسە كەردن، ئەوا ئەتوانن پىشنىار بكەن و ئەيخەينە دەنگەۋە، ئەندامانى پەرلەمان خۆيان برپار لە سەر ئەوۋە بەدەن كە چەند خولەك قسە بكەن، بەلام بە پىپى پەيرەۋەى ئىستا دەستەى سەرۋكايەتى و بە تايبەتى سەرۋكى پەرلەمان كە ئىدارەى دانىشتنى گەفتوگۆكانى ناو پەرلەمان ئەكات بۇى نىيە كات دىارى بكات بۇ ئەندامانى پەرلەمان، راستە ھەندىك ئەندامانى پەرلەمان لە بابەت دەرتەچن سەرەنجانم بۇ ئەوۋە راکىشاۋن و دەسەلاتى ئىمەيە كە سەرەنجى ئەندامانى پەرلەمان بۇ ئەم بابەتە رابكىشن، بەرپۈز مامۇستا مولود فەرموو، تكايە لە جىي خۆتەۋە قسە مەكە امنە خان، با مامۇستا مولود قسە بكات جەنابىش ئەتوانىت قسە بكەى، بەلى فەرموو.

بەرپۈز مولود محى الدين/ ۋەزىرى ھەرپم بۇ كاروبارى پەرلەمان:

بەرپۈز سەرۋكى پەرلەمان.

بە نىسبەت نامادە بوونى حكومەت، ۋەزىر يان لايەنى پەيوەندىدارى حكومى بە ياساكەۋە ئەگەر تىيىنى ھەبى يان بۇچوونى ھەبى، يان رايەكى ھەبى بىخاتە بەردەست پەرلەمان و ئەندامانى پەرلەمان بىگومان نامادە ئەبى بۇ موناقتەشە كەردن و پىشكەش كەردنى راکەى، لە غەيرى ئەمە ئەگەر پەرلەمانتاران يان پەرلەمان يان خۆشك و برايانى پەرلەمانتار بە ۋەزىر يان لايەنى پەيوەندىدار بە ياساكەۋە بە پىۋىست بزنان بە دىنيايى نامادە ئەبن و ئەوۋە تەنھا بەستراۋە بەۋە كەوا جەنابتان يان پەرلەمانتاران بۇفەرموون، سوپاس.

بەرپۈز د. يوسىف محمد صادق/ سەرۋكى پەرلەمان:

بەلى، من ۋەكو باسەم كەرد بەرنامەى كارى پەرلەمان ھەموو كاتىك چل و ھەشت سەعات پىش كۆبوونەۋەى پەرلەمان ئەنپىرەن بۇ حكومەت ۋەزىرەكانى حكومەت ئەگەر بە پىۋىستى ئەزانن بەشدار بن لە گەفتوگۆكانى پەرلەمان ئەتوانن بىن راي خۆيان بلىين، بەلام لە بەر ئەوۋەى پەرلەمان خۆى خاۋەنى دەسەلاتە لە دەركەردنى ياساكان مولزەم نىيە پەرلەمان بانگەيشتى حكومەت بكات لەم روۋە و ھەر

ئەندامىكى تىرى پەرلەمانىش پىرسىيىرى ھەيە لە ۋەزىرەكانى ھۆكۈمەت ئەتۈنۈى بە شىۋەيەكى نووسراۋ ئاراستەى ھۆكۈمەتى بىكات، ئەندامانە پەرلەمان ۋە فراگسىۋنەكانى پەرلەمانىش ئەتۈنۈى داۋاى ئامادە بوۈنى ۋەزىرئىكى دىيىرى كراۋ بىكەن بۇ گىفتوگۇ كىردنى بابەتئىكى دىيىرى كراۋ لە ناۋ ھۆلى پەرلەمان كە دىسانەۋە ئەمەش بە پىئى پەپىرەۋە رىكخراۋە، خاتوو شىكرىە اسماعىل فەرموو.

بەرىز شىكرىە اسماعىل:

بەرىز سەرۋكى پەرلەمان.

پالپشتى تەۋاۋى قىسەكانى دىكتۇر فرست دەكەم بە راستى زۇر پىۋىستە تا پەپىرەۋى ناۋخۇ ھەموار دەكرىتەۋە ئەمە بىخرىتە دەنگدان ھەر پەرلەمانتارىك لە بۇى نەبىت لە سى خولەك زىاتىر قىسە بىكات، چۈنكە بە راستى ئەۋانەى دەكەۋنە داۋە تا تەۋاۋ دەبىت، بى تاقتە دەبىن، يەنى ناكىرئ ئىمە ئەمە ھەموو رۇزئى دوۋبارە بىكرىتەۋە، كەسانىك ۋە تارىكمان بۇ بىخوئىنەۋە لە كاتىكدا پىۋىست ناكات ۋە كات بە فېرۇ دەچىت، ۋە سوپاس.

بەرىز د. يوسىف مەمەد صادق / سەرۋكى پەرلەمان:

بەلى، ۋا بزانم باسما كىرد، ئەگەر ئىۋە ئەتانەۋى بە ۋازۋى ئەندامانى پەرلەمان پىرۇزەيەك پىشكەش بىكەن ئەيخەينە دەنگەۋە، دىنىياتان ئەكەم ئەيخەينە دەنگەۋە، خاتوو امنە؟ لىژنە پەپىۋەندىدارەكان تەۋاۋ بوۈن؟ بۇ ئەۋەى بىخوئىنەۋە ۋە بىخەينە دەنگەۋە، فەرموون.

بەرىز د. فائال فرىد:

بەرىز سەرۋكى پەرلەمان.

بەرىزان ئەندامانى پەرلەمان، داۋى تاۋتۈۋى كىردنى ماددەى داۋىزە ھەر سى لىژنەى پەپىۋەندىدار گەيشتنە ئەم ئەنجامانەى خوارەۋە : زۇرى پىشنىيارەكان ۋە ئەۋەى كە داۋا كرا بە راى ھەر سى لىژنەكە جىگى كراۋتەۋە ۋە ئەندامانى پەرلەمانىش دىنىا دەكەينەۋە ئەۋەى كە جىگى ئىرە نىيە ئەۋا لە ياساى بودجە جىگىر دەكرىتن، بەشى پىنچەم، دابەش كىردنى داھاتەكانى سەندوۋق ماددەى داۋىزەم، يەكەم، داھاتەكانى نەۋت ۋە گاز كە لە سەندوۋقدا دەسپىردىن ۋە بە پىئى ھۆكەمەكانى ئەم ياساىە ۋە رىگىراۋن لە لايەن ئەنجومەنى ۋەزىرانەۋە بە پىئى مەرج ۋە ستانداردى ھاتوو لە ياساى نەۋت ۋە گازدا پاش تەرخانكىردنى ئەم بىرانە لە بودجەى سالانە ۋە پەسەند كىردنى لە لايەن پەرلەمانەۋە بەم شىۋەى خوارەۋە دابەش دەكرىت، يەك، دراۋ پىدانى بودجەى گىشتى بە گوپىرەى ياساى بودجەى گىشتى سالانەى ھەرىم، دوو، ژمىرەى سەندوۋقى نەۋەكانى داھاتوو بە گوپىرەى ھۆكەمەكانى ماددەى يازدەمى ئەم ياساىە، سى، دراۋ پىدانى ۋەزارەت پاش رەزامەندى ئەنجومەنى بالاي ھەرىمى نەۋت ۋە گاز بۇ پالپشتى كىردنى ژىرخانى ئابوۋرى كەرتى نەۋت ۋە گاز لە ھەرىمدا لە كاتى پىۋىستدا قەرەبوۋ كىردنەۋەى خاۋەنى ئەۋ زەۋىانەى بۇ پىرۇسەكانى نەۋت ۋە گاز تەرخان دەكرىن ۋە قەرەبوۋ كىردنەۋەى ئەۋ كەس ۋە لايەن ۋە مۇلكانەى لە ئەنجامى پىرۇسە نەۋتى ۋە گازىيەكاندا زىانپان پى دەگات، چوار، پالپشتى كىردنى سەندوۋقى ژىنگەى دامەزراۋ بە پىئى ماددەى سى ۋە

حهوت (۳۷) بېرگەى يەكەم خالى دەبەمى ياساى نەوت و گاز، پىنچەم، دراو پىدانى رىژدەبەكى ديارى كراو له داھاتى سەندووق بۇ دەستەبەرى كۆمەلەيەتى بە پىيى ياسا رىك دەخرىت، شەش، دراو پىدانى رىژدەبەكى ديارى كراو له داھاتى سەندووق بۇ گەشە پىدانى ژىرخانى كشتوكال بە پىيى ياسا رىك دەخرىت، حەوت، تەرخانكردى بېرى دوو دۆلار بۇ ھەر بەرمىك نەوتى بەرھەم ھاتوو وەك پىترو دۆلار بۇ ھەر قەزايەك كە نەوتى لى دەردەھىندىت، دوووم، لە سەرەتاي نىوہى دووومى ھەر سائىكى رۆژ ژمىرى وەك يەكى داھاتەكانى نەوت و گازى تەرخانكراو فيعلەيەكانىش ژمىرەكانى سەندووق ئەنجام دەدرىت و ژمىرەكانى سەندووق لە سەر ئەم بىنەمايە و بە پىيى ياسا و پىرەوہەكانى و بىنەماكانى ژمىرىارى متمانە پىكراو لە ھەرىمدا ئەنجام دەدرىت، چوارەم، دەستە بەرپىرسىارىەتى خوى بە پىيى ئەو پىرەنسىب و ستانداردانەى تايبەتن بە دەست پىشخەرى شەفافيەت لە پىشەسازىدا دەرھىنراوہەكانى ھاتوو لە سەرچاوەى ناسراو پىادە دەكات و پىويستە شىاو و ھاوتەرىب بن لە گەل شىپوازە ھەرە باشەكانى پىشەسازىيە نەوتىەكان، سىيەم، بىوورن سىيەم و چوارەم پاش و پىش دەخرى، سىيەم، كارەكانى دەستە و ژمىرىيەكانى سەندووق ملكەج دەبن بۇ ديوانى چاودىرى دارايى ھەرىم.

بەرىز د. يوسف محمد صادق / سەرۆكى پەرلەمان:

واتە دوووم حەزف كراو، بەلى، كى لە گەل ماددەكەيە بەو شىوہەيە كە خويىندرايەوہ؟ شەست و نو (۶۹) كەس لە گەلئىيەتى، كى دژىەتى؟ كەس نىيە دژى بىت، كەواتە پەسەند كرا، ماددەى سىانزدەھەم، فەرموو.

بەرىز د. قالا فرید :

بەرىز سەرۆكى پەرلەمان

بەشى شەشەم، حوكمى كۆتايى ماددەى سىزدەم، ئەنجومەنى وەزىران بوى ھەيە پەپرەويك بۇ ئاسان جىبەجى كىردنى حوكمەكانى ئەم ياسايە دەربكات.

بەرىز د. يوسف محمد صادق / سەرۆكى پەرلەمان:

كى قسە ھەيە لە سەر ئەم ماددەيە؟ خاتوو بەھار عبدالرحمن فەرموو.

بەرىز بەھار عبدالرحمن :

بەرىز سەرۆكى پەرلەمان

تەنھا سەرنجىكى بچووكم ھەيە لە سەر دارشتنى ئەم ماددەيە كە لە ماددەى چوارەمىشدا ھەمان شت ھەيە دە دەلئىت ئەنجومەنى وەزىران بوى ھەيە ئەو (بوى ھەيە) لابلرئىت، چونكە خوى ھەر لە ئەساسەوہ (بوى ھەيە) و زيادەيە، سوپاس.

بەرىز د. يوسف محمد صادق / سەرۆكى پەرلەمان:

كاك قەمان فەرموو.

بەرپىز قەمان فىصل سلىم:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

ھەمان تېبىنىيە بۇ ھەيە جىاوازيە دىقېتن ئىجابى بېتىن، گو ئەنجومەنى ۋەزىران پەيرەۋىك دانىتن بۇ

ئاسان جىبەجى كرنا ئەقە ياساى، سوپاس

بەرپىز د.يوسف محمد صادق/ سەرۋىكى پەرلەمان:

كاك شىركۆ فەرموو.

بەرپىز شىركۆ ھەمە امين:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

بە لەبەرچاۋ گرتنى رابردوو لە ھەر شوپىنىك كارىكى وا ھەبوۋىت بەراستى زۆر خراب بەكارھىنراۋە بۇ

نومونە لە ياساى ژمارە (۹)ى سالى (۲۰۱۲) ياساى پىدانى پلەى زانستى بۇ ئەو كەسانەى كە لە دەرەۋەى

ۋەزارەتى خويندىنى بالا كاردەكەن، ببوورە دكتور گيان تەنھا مەبەستەم ئەۋەيە دەعمى بۇچونەكەم بكەم

ھىچى تر، لەۋىش نووسراۋە ئەنجومەنى ۋەزىران پەيرەۋىك بۇ جىبەجى كردنى ئەم ياساىە دەرەكەت، لە

(۲۰۱۲)دوھ تا ئىستا ئەنجومەنى ۋەزىران ئەم كارەى نەكردوو، بۇيە من جگە لەۋەى ۋەكو دوو ھاۋرى ۋتبان

بۇى ھەيە زيادەيە، ماۋەيەك ديارى بكرىت يەعنى بەراستى ئەمە پىشېنەيەكى خرابى ھەيە ھەمووجارىك

بلىين ئەنجومەنى ۋەزىران پەيرەۋىك ديارى دەكەت و دواى (۴) سال دەرەى نەكەت، بۇيە من تكتان لى دەكەم

ماۋەيەكى زۆر كورت دابىن، بۇئەۋەى ئەو پەيرە تىدا دەرەكەۋىت جا (۳) مانگە، (۲) مانگە، (۴) مانگە، ئەو

ھاۋرىيانە رەنگە باشترى لى بزەنن، سوپاس.

بەرپىز د.يوسف محمد صادق/ سەرۋىكى پەرلەمان:

راتان چىيە لەسەر گفوتوگۆكانى ئەندامان؟ بەرپىزان ئەندامانى لىژنە پەيوەندىدارەكان؟ دكتورە بەھار

فەرموو.

بەرپىز د. بەھار محمود فتاح:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

ناتوانين ماۋە ديارى بكەين بۇ دەرکردنى پەيرەۋ، بەلام دەتوانين بلىين (پىۋىستە) لەجياتى ئەۋەى بلىين

بۇى ھەيە، دەتوانين بلىين (پىۋىستە) ئەنجومەنى ۋەزىران پەيرەۋىك بۇ ئاسان جىبەجى كردنى

ھوكمەكانى ئەم ياساىە دەرەكەت.

بەرپىز د.يوسف محمد صادق/ سەرۋىكى پەرلەمان:

ئەۋە ئىشكال دروست ناكەت، كە دەرکردنى پەيرەۋ كە مەرج بى بۇ جىبەجى كردنى ياساكە، ئەۋە ئىشكال

دروست دەكەت پىم واپىت، جا ويستم دكتور شىركۆ ھەر ئەو سەرنجەت بدەمى، دەرکردنى پەيرەۋەكە

مەرج نىيە بۇ جىبەجى كردنى ياساكە لىرەدا، نوقتەى نىزامى لەكوى؟، كاك ئومىد بەلى، فەرموو.

بەرپىز ئومىد ھەممە ئالى:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

ھەرۋەك تىببىيەك ھەيكەل كارگىرى سەندووق بە پەپرەۋىك دىارى دەكرىت، كە ئەنجومەنى ۋەزىران بە ھەماھەنگى ماۋە (۳) مانگى دىارى كىرۋە، ئايا ئەۋە چارەسەرى ئەۋ كىشەيە ناكات؟.

بەرپىز د.يوسف محمد صادق/ سەرۋىكى پەرلەمان:

دوۋ شتى جىاۋازە، پەپرەۋو كارگىرى سەندووق، د. شىركۆ فەرمو.

بەرپىز د. شىركۆ ھەممە امين:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

ئەۋەى جەنابت وتت تەنھا بۇ ئەم ياسايەيە يان بۇ ياساكانى تىرىش؟ چۈنكە ئەگەر ۋابى، ئەى كەۋاتە كە ئىمە پىرسىار دەنيرىن بۇ ۋەزارەتى خويىندىن بالاً ۋ كۆى ۋەزارەتەكان جگە لە ۋەزارەتى خويىندىن بالاً، دەللىين بۇ ئەۋ ياسايە ژمارە نۇيە جىبەجى ناكەن؟ دەللىين تا ئىستا ئەنجومەنى ۋەزىران پەپرەۋى بۇ دەرنەكىرۋە؟، جا ئەگەر ئەۋەى جەنابت دەللىي، كەۋاتە دەبى بۇ ئەۋ ياسايەش راست بىت.

بەرپىز د.يوسف محمد صادق/ سەرۋىكى پەرلەمان:

مەگەر ياسا كە كىرەبىتى بە مەرج بۇ جىبەجى كىردى پىويست دەكات پەپرەۋو دەربجىت، ئەگەرنا ياسا لەۋ رۇۋەى كە ئىسدار دەبى، كە لە ۋەقائىع بالاً دەبىتەۋە، يان لە رۇۋى دەرچوونىەۋە ئەگەر ياسا كە ئامازەى پىدابى جىبەجى دەكرىت، ۋاتە نابەستىتەۋە بە دەركىردى پەپرەۋو، فەرمو.

بەرپىز د. فالأ فرىد ابراهيم:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

ماددەى سىزدەم:

ئەنجومەنى ۋەزىران پىپرەۋىك بۇ ئاسان جىبەجىكىردى ھوكمەكانى ئەم ياسايە دەردەكات.

بەرپىز د.يوسف محمد صادق/ سەرۋىكى پەرلەمان:

كى لەگەئىەتى؟ ۵۳ كەس لەگەئىەتى، كى دژىەتى؟ ۴ كەس دژىەتى، كەۋاتە پەسەند كرا، ماددەى چۋاردەم فەرمو.

بەرپىز د. فالأ فرىد ابراهيم:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

ھەيكەل كارگىرى سەندووق بەپىي پەپرەۋىك دىارى دەكرىت كەۋا ئەنجومەنى ۋەزىران بەدەھەماھەنگى ۋ راپوئىز لەگەل ئەنجومەندا دەرى دەكات ئەۋىش بە ماۋەيەك كە نابى لە (۳) مانگ لە رىكەۋتى پىكەئىنانى دەستە تىپەر نەكات.

بەرپىز د.يوسف محمد صادق/ سەرۋىكى پەرلەمان:

كى قسەى ھەيە لەسەر ئەۋ ماددەيە؟ باشە.

بەرپىز فخرالدين قادر عارف؟ سكرتېرى پەرلەمان:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

بۇ گفتوگۇ كۆرگەن لەسەر ماددە (۱۴) ئەم بەرپىزانە ناويان نووسراوه (ايوب عبدالله- بەهار عبدالرحمن- بەزاد دەرويش- شىركۆ حەمە امين- عباس غزالى- فەمان فيصل).

بەرپىز د.يوسف محمد صادق/ سەرۆكى پەرلەمان:

كاك ايوب فەرموو.

بەرپىز ايوب عىدالله اسماعيل:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

من ئەو (۳) مانگە بە كاتىكى زۆر دەزانم، كاتى خوشى لە موناڧەشەى ماددەى پىنجهمدا (۹۰) رۆژ ديارىكرابوو بۇ ديارىكردىنى پالئوراوهكانى دەستەكە، بە ئامادەبوونى وهزارەتى پەيوەندىدار، ئىمە پىشنيارمان كرد ئەو (۹۰) رۆژە كەم بكرىتەوه، ئەوان پىيان باش نەبوو ئەو (۹۰) رۆژە دەستكارى بكرىت، لايان ئاسايى بوو ئەو (۹۰) رۆژەى ماددەى سىز دەهەم كەم بكرىتەوه، چونكە لەوى (۹۰) رۆژ و لىرەش (۹۰) ئەوه (۱۸۰) رۆژ دەكات، ئىمە (۳۰) رۆژە موناڧەشەى ئەو ياسايەيه دەكەين و (۳۰) رۆژى ترىشى دەوى هەتا ياساكە بەركار دەبى، دەكاتە (۲۴۰) رۆژ، بۆيه وا بەباش دەزانم ئەو (۹۰) رۆژەى ئىره بكرىتە (۴۵) رۆژ، سوپاس.

بەرپىز د.يوسف محمد صادق/ سەرۆكى پەرلەمان:

كاك عباس فەرموو.

بەرپىز عباس غزالى ميرخان:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

ماددەى چوار دەهەم بە زىادى دەزانم، دەتوانن لەگەل ماددەى ئەو پەيرەوهى ئەنجومەن دەرىدەكات ئەم دەسەلاتەشى جىبەجى دەبى.

بەرپىز د.يوسف محمد صادق/ سەرۆكى پەرلەمان:

خاتوو بەهار فەرموو.

بەرپىز بەهار عبدالرحمن احمد:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

بۆچوونەكەى من بەرپىز كاك ايوب وتى، هەمان شتە.

بەرپىز د.يوسف محمد صادق/ سەرۆكى پەرلەمان:

كاك فەمان فەرموو.

بەرپز قەمان فیصل سلیم:

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

تەئیدە ئاخافتنی کاک عباسی دەکەم، ژ بەرکو قی یاسایی دا هاتیە کو رپنمایى ژى هەنە، پەپرەو ژى هەى، ژ بەر هەندى پیتقى ماددەیهکە سەر بەخۆ ناکات، دیارکرنه قى هەیکهلی ئیداریی ئەفی دەستى و، ژ بەر هەندى ئەم پیتقى کو ئەو ماددەیه بیته لادان و سوپاس.

بەرپز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

کاک بەهزاد فەرموو.

بەرپز. بەهزاد دەرویش دەرویش:

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

پشتگیریا قسەى کاک ایوبى دەکەین، ئەف (۲) مانگە ببیە (۴۵) رۆژ، سوپاس.

بەرپز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

د. شیرکو فەرموو.

بەرپز د. شیرکو حەمە امین:

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

منیش پشتیوانی له بۆچوونەکە کاک ایوب دەکەم، سەرنجیکی تریشم هەیه بەیانی لەگەڵ بەرپز کاک د. شیرکو جودت باسەم کرد، جگە لەو (۳) کەسەى که لەبەردەم پەرلەماندا سویند دەخۆن، ئەو بەرپزانەى تر که لەناو ئەو دەستیەدان فەرمانبەرى دەولەتن لەهیچ شوینىکی ئەو یاسایەدا باس نەکراوه، ئەگەر لادانیان هەبوو یاخود ئەوێ که پى دەوتریت سەریچی لە بواری ئیسهکەى خۆیاندا، جا بە هەر جوریک بوو، کى موحاسەبەیان بکات؟ یەعنى ئەوانەى که له خوار ئەو (۲) کەسەوه، تەبعەن ئەو (۳) کەسە لیرە سویند دەخۆن خۆشمان لپرسینەویان لەگەڵ دەکەین، ئەى ئەوانى تر ئایا بە قانونى ئینزباتى مؤزەفى دە ولە حیسابیان لەگەڵ دەکریت یاخود بە شتیکی تر؟ چونکە لیرە هیچ باس نەکراوه، بەبروای من ئەگەر لیرە جیى بکەینەوه بە ماددەیهکی تایبەتى ئەوه زۆر چاکە، سوپاس.

بەرپز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

سەرۆکایەتى لیژنەکان وەلامتان چیه؟ بەلى د. قالا فەرموو.

بەرپز د. قالا فرید ابراهیم:

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەوهى پەيوەندیداره بە مؤزەفى ئەوه تەحسیل حاسلە بەپى (قانونى انضبط موظف الدولة) تەسەروفى لەگەڵ دەکریت، ئەوهش پەيوەندیداره بەو ماددەیه، لیژنە پەيوەندیدارهکان لەسەر ئەوه کۆکن که (۳) مانگەکە بکریت بە (۴۵) رۆژ.

بەرپىز د.يوسف محمد صادق/ سەرۆكى پەرلەمان:

باشە ناكرىت ئەو دوو ماددەيە دەمج بكرين، خالى يەك و خالى دوو بى؟ يان ئەسلەن ھەر لە چوارچىۋەى پەيرپەوگەى ئەو تىبىنيەى كە كاك ئومىد و كاك عباس و كاك فەمان باسيان كرد، لەچوارچىۋەى ئەو رىنماييەى كە ئەو پەيرپەوگەى كە ئەنجومەنى وەزيران دەرى دەكات ھەيكەلەكەش ديارى بكرىت، ئىستاش بيكەن بە برگەيەك، د. سراج فەرموو.

بەرپىز د. سراج شىخ احمد:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

ماتول باسى سياغە كرنەوہيە، بە رەئى من ئەو ماددەى دواتريش ھەر دەكرىتن، لەبەرئەوہى باسى تەنزىم ئىدارى دەكاتن، دەكرىت وەكو ماددەيەك لە پەيرپەوگەى ناوخۆى سەندووقەكە باس بكرىتن، لەبەرئەوہى ئەويش باس دەكات دەللىت دەستە بۆى ھەيە رىنماييە پىويست بۆ ئاسانكردى دەربكات، ئەگەر بكرىتن سياغە بكرىتەوہ ئەوہش ھەر دەمج بكرىت لەگەل ئەوہى پىشووتر لەگەل رىنماييەگانى يان بللى لە پەيرپەوگەى ناوخۆى ئەو سەندووقە باس بكرىتن، نەك لىرە بە ماددەيەكى تايبەت بكرىتن ئەوہش ھەر ئىستا سياغە بكرىتەوہ پىم وابى باشترە، سوپاس.

بەرپىز د.يوسف محمد صادق/ سەرۆكى پەرلەمان:

خۆى كىشەكە لەوہيە، ئەمەيان لىرە دەستە دەرى دەكات، ئەو رىنماييەى كە لە ماددەى چواردەم باسكراوہ، بەلام ئەوہى لە ماددەى سىزدەيەم و چواردەمدايە ئەنجومەنى وەزيران دەرى دەكات.

بەرپىز د. سراج شىخ احمد:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

مەبەستى من چيە رىنماييە دەركردن دەستە دەرى دەكات، بەلام با لە پەيرپەوگەى ناوخۆى باس بكرىتن بللىت دەستە بۆى ھەيە رىنماييە دەربكاتن، نەك وەكو بەشىك لە ياساكە باس بكرىتن، دەكرىت لەناو پەيرپەوگەى ناوخۆ باس بكرىت، ئەوہ پىشنيارى منە.

بەرپىز د.يوسف محمد صادق/ سەرۆكى پەرلەمان:

گونجاوہ، كاك تحسين فەرموو.

بەرپىز تحسين اسماعيل احمد:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

ماددەى سىزدە دەنگى لەسەر درا، نازانم دەكرىت بگەرپىنەوہ سەرى؟.

بەرپىز د.يوسف محمد صادق/ سەرۆكى پەرلەمان:

دەكرىت ئىمە وەكو برگەيەكى ترى ئيزافە بكرىت بۆ ئەو ماددەيە، يان ئيزافە بكرىتە سەر ئەو ماددەيە، كە دەنگمان لەسەرى داوہ، فەرموو.

بەرپىز د. قالا فرید ابراهيم:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

بە وەرگرتنى پېشنيارى بەرپىزان ئەندامانى پەرلەمان بەو شېۋەيە ماددەى چواردەم سياغە كرايەو،
ماددەى چواردەم: ھەيكەلى كارگىرپى سىندووق بەپىي پەپرەويك ديارى دەكرىت لە ماوەيەك كە لە (۴۵) چل
و پىنج رۆژ لە رىكەوتى پىكھىنانى دەستە تىپەر نەكات.

بەرپىز د.يوسف محمد صادق/ سەرۆكى پەرلەمان:

كى لەگەئىيەتى بەس پەپرەو كە كى دەرى دەكات؟ كى لەگەئىيەتى بەوشېۋەيەى كە خوئندراپەو؟ ۵۷
كەس لەگەئىيەتى، كى دزىيەتى؟ كەس نىيە دزى بى، كەواتە پەسەندگرا، ماددەى پازدەم فەرموو.

بەرپىز د. قالا فرید ابراهيم:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

ماددەى پازدەھەم:

دەستە بۆى ھەيە رېنمايى پىويست بۆ ئاسان جىبەجى كىردنى حوكمەكانى ئەم ياسايە پاش پەسەندكردنى
لەلايەن ئەنجومەنى وەزيرانەو دەرىكات.

بەرپىز د.يوسف محمد صادق/ سەرۆكى پەرلەمان:

باشە دكتور شىركۆ فەرموو.

بەرپىز د. شىركۆ جودت مصطفى:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

ئىمە لە بەشى پىنجەمدا شتىكىمان باسكرد، راي لىژنەى ياسايى ئەو بوو كە بكرىتە حوكمى كۆتايى
سەبارت بە كۆى ئەو داھاتانەى كە پىشتر دەرھىنراو، ئىستا پىم وايە لىردا ئەمە جىي خۇيەتى ئەو
ئىزافە بكەين بەم دەقە، پىشنيارى ئەو دەكەم كە دەنگدانى لەسەر بكەين، كە كۆى داھاتى نەوت و گاز كە
پىش دەرکردنى ئەم ياسايە بەدبىھاتوون، ئەم ياسايەى لەسەر پەپرەو دەكرىت، سوپاس.

بەرپىز د.يوسف محمد صادق/ سەرۆكى پەرلەمان:

با گەتوگۆى لەسەر بكرىت، لەپىش ماددەى پازدەيەم و ئەو ماددەيە دابندرىت يان دواى ماددەى پازدەم؟،
دەزانى ماددەى سىزدەھەم و چواردەھەم و پازدەيەم پەيوەندىدارە بە ھەيكەل و رېنمايى، پەپرەو و
ھەيكەل و رېنمايى، بۆيە رەنگە پەيوەندىدار بن بە يەكترەو، ئەوھى كە جەنابت باسى دەكەى دەكرىت
بخرىتە دواى ماددەى پازدەيەم، ئەگەر لەلايەن ئەندامانى پەرلەمانەو پەسەند كرا ، كە مەسەلەى كاتى
دەستپىكردنى كارکردنە بەم ياسايە، ئەگەر ئەسەرى رەجعى ھەبى ئەوھى تۆ پىشنيارى دەكەى، جارى با
ماددەى پازدەيەم گەتوگۆ بكەين و دەنگى لەسەر بەدەين، ئەوكاتە دەتوانىن قسە لەسەر ئەو ماددەى تىرىش
بكەين، كە ئەگەر ئەندامانى پەرلەمان رايان لەسەر بوو زياد بكرىت، ماددەى پازدە كى قسەى لەسەر ھەيە
؟ دكتورە رېواز فەرموو.

بەرپىز د. رېۋاز ھائىق ھىسەن:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

بە تەسەۋۋىرى مەن پىۋىست ناكات پەسەندىكى ئەنجۈمەنى ۋەزىرانى ھەبى، چۈنكى دوچار ئەۋ دەرفەتە دراۋە يەنى ھەم لە دەركردنى پەپەرۋەكە ۋە دىيارىكىردنى ھەيكەلەكە، دەستە بۇي ھەيە رېنمايى پىۋىست بۇ ئاسان جىبەجى كىردنى ھۆكەمەكانى ئەم ياسايە دەرىكات.

بەرپىز د.يوسف محمد صادق/ سەرۋىكى پەرلەمان:

د. سراج فەرمو.

بەرپىز د. سراج شىخ احمد:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

بەپراي مەن باسكىردنى ئەم ماددەيە لەۋ ياسايەيە لىرە زىادە، چۈنكى پىشتىر باس لە پەپەرۋە ناۋخۇ دەكات بۇ ئەم سەندوۋقە، بۇيە دەكرىت ئەم بابەتە باسى تەنزىمى ئىدارى دەكاتن بكرىتە برگەيەك يان ماددەيەك لەۋ پەپەرۋە كە بۇ ئەم سەندوۋقە دادەنرىت، بۇيە مەن پىشنىاردەكەم بۇ لىزنىە ياسايى كە ئەگەر بكرىت نەقل بكرىت بۇ ئەۋ پەپەرۋە ناۋخۇيەيە كە سەندوۋقەكە دادەنرىتن، نەك لىرە باس بكرىت ۋە، سوپاس.

بەرپىز د.يوسف محمد صادق/ سەرۋىكى پەرلەمان:

د. شىركۆ فەرمو.

بەرپىز د. شىركۆ ھەمە امين:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

مەن پىشتىۋانى لە قسەكانى دىكتورە رېۋاز دەكەم، لەراستىدا پرسىيارەكەش ئەۋەيە ئايا ئەم دەستەيەش مۇئەسسەسەيەكى تىرى نىيە لەناۋ ھەرىمى كوردستان، بۇ نەۋنە پىۋىست دەكات بە ماددەيەك لە ياساكە بوترىت (بۇي ھەيە رېنمايى دەرىكات)، يەنى مەبەستەم ئەۋەيە ئەۋە تەھسىل ھاسل نىيە؟، ھەممو مۇئەسسەساتىك لە ھەرىمى كوردستاندا خۇي دەتوانى رېنمايى بۇ ئاسان جىبەجى كىردنى ياساكانى دەرىكات ئەمە خالىك، دوۋەمىن لەراستىدا تىببىنەكى زمانەۋانىيە دىسان بۇي ھەيە زىادەيە پىۋىست ناكات لەۋى ھەبىت، سوپاس.

بەرپىز د.يوسف محمد صادق/ سەرۋىكى پەرلەمان:

كاك سالار فەرمو.

بەرپىز سالار محمود مراد:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

قسەكانى مەن لەلەيەن دىكتورە رېۋاز دىكتور شىركۆ كرا، سوپاس.

بەرپىز د.يوسف محمد صادق/ سەرۆكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، كاك ئومىد حەممە على، فەرموو.

بەرپىز ئومىد حەممە على:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

پشتىوانى د. رېياز و د. شېركۆ حەممە امين دەكەم.

بەرپىز د.يوسف محمد صادق/ سەرۆكى پەرلەمان:

باشە، سوپاس، بەرپىز مامۇستا مەولود باوہ مراد، فەرموو.

بەرپىز مولود محى الدين مراد/ وەزىرى ھەرپىم بۇ كاروبارى پەرلەمان:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

پەيرەو، يەئنى سىستەم، يەئنى نىزام، حەتتەن لە تەرجمە يەككى لەوانە دانراوہ، نىزام و لائىحە و قەرار، ئەوانە ئەو شتانەن كە مەرتەبەى سىيەمى ياسان، پاش دەستوور، پاش تەشرىع، ئىنجا دىيىنە سەر ئەوہ كە ئەنجومەنى وەزىران دەرى دەكات، ئايا ئەگەر ئەو سەلاحيياتانە بەدەينە دەستە، من موجدەرد پەرسىارەكەم فەنى يە و ھىچى تر، سەلاحيياتى دانانى سىستەم يان لائىحە بەدەينە دەستەيەك دەبى يان نابى؟ سوپاس بۇ جەنابتان.

بەرپىز د.يوسف محمد صادق/ سەرۆكى پەرلەمان:

باشە، سوپاس، تەبەئەن ئەو ماددەيە بۆيە لەویدا دانراوہ، بۇ ئەوہى دەرکردنى رېنمايى لەلايەن دەستەوہ دەبى رەزامەندى ئەنجومەنى وەزىرانى لەسەر بى، ئەگەر نا، ئاسايە ھەموو شوپىنىك دەتوانى رېنمايى دەرپكات، بەس ئەگەر رەزامەندى ئەنجومەنى وەزىرانى پېويست نەبى، ئەو كاتە ھەر پېويست ناكات ماددەكە، راي لىژنە پەيوەندىدارەكان چىيە؟

بەرپىز د.قالا فرید ابراهيم:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

ئەو ماددەيە ماددەيەكى تەنزىمى يە، لە زۆربەى ياساكان لە ئەحكامى خىتامى دا ھەيە، بوونى ھەيە ئەو ماددەيە، بەلام ئەندامانى پەرلەمان ھەندىك داواى مانەوہى دەكەن و ھەندىكىش لەگەل ھەلگرتىدان، بەرپىزتان دەتوانن بىدەنە دەنگدان.

بەرپىز د.يوسف محمد صادق/ سەرۆكى پەرلەمان:

بەرپىز د.شېركۆ، نوقتەى نىزامىت ھەيە؟

بەرپىز د.شېركۆ حەممە امين:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

داوامان كرد ئەنجومەنى وەزىرانەكە لا بىرى.

بەرپىز د.يوسف محمد صادق/ سەرۋىكى پەرلەمان:

ئاخر ئەگەر ئەنجومەنى ۋەزىرانەگە لايىھە، ئىتر ماددەگە پىۋىست ناكات، كى لەگەل ئەۋەيە ماددەگە لايىرئ؟ (۱۷) كەس لەگەلئەتە، كى دژيەتە؟ (۱۷) كەس دژيەتە، بەس ئەمجارە پىۋىستتان بە دەنگى من ھەيە، بەراستى منىش لەرۋى تەنزمىيەۋە پىمۋايە لايىرئ باشترە، كەۋاتە لادەچىت، بەرپىز د.شېركۆ جودت پىشنىارى ئەۋە دەكات ماددەيەك زىاد بىرئ لىرە، بۇيە با بىخوئىتەۋە، با بزىنن پىشنىارەكەى جىيە؟

بەرپىز د.شېركۆ جودت مصطفى:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

بەرپىزان ئەندامانى پەرلەمان.

ئەم ماددەيەى كە پىشنىارى دەكەين، بۇ ئەۋەيە ئەم سىندوۋقە لە جىيەۋە دەست پى بكات؟ بە مەئناى ئەۋەى ئەگەر بلىين لە صفرەۋە دەست پى بكات، واقىعى حال صفر نىيە ئىستا، ئىمە ئەۋە دواگەۋتوۋە، دەبۋايە ھەشت سال لەمەۋپىش كارى لەسەر بىرايە، لەبەر ئەۋە پىۋىستە ئەم دەستەيە موراجەعەى بەياناتى رابردوۋ بكات، بەۋەى كە بزىننئ ئىستا لە داھات و خەرجى نەۋت عەجز ھەيە، يان تەراكوم ھەيە، رەقەمەكە دىارى بكات، بۇ ئەۋەى سىندوۋق لەۋ رەقەمەۋە دەست پى بكات، بۇيە پىۋىستە ئەم دىپرە بە پىشنىارى ئىمە تاۋتوئ بىرئ، كۆى داھاتى نەۋت و گاز كە پىش دەركردنى ئەم ياسايە بەدى ھاتوون، ئەم ياسايەى لەسەر پەپرەۋ دەكرىت، ئەۋە مەئناى ئەۋەيە ئەم دەستەيە بچى لە قۇناغى رابردوۋدا، داھات و خەرجى بەرارورد بكات، نوقتەى ئىنتىلاق بۇ سىندوۋقەكە دىارى بكات، لە رۋى داھات و لە رۋى كولىفەۋە، سوپاس.

بەرپىز د.يوسف محمد صادق/ سەرۋىكى پەرلەمان:

كاك گۇران نازاد، فەرموۋ.

بەرپىز گۇران نازاد محمد:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

تەرحىكى ۋا كراۋە، پىمۋايە ئىستا ھەر بىخەيە دەنگەۋە، ھەموۋ پەرلەمانى كوردستانى لەگەلئە، چونكە لە نەتىجەى ئەم مەۋزۋوۋە كە دەخرىتە دەنگدانەۋە، بە حىسابى ئەۋەى كى لەگەل شەفافيەتە و كى لەگەل شەفافيەت نىيە؟ كى لەگەل ئاشكرا كردنى داھاتى نەۋتە؟ ياخود لەگەل نىيە؟ ئومىد دەكەم تەفسىرەكە بەۋ شىۋەيە نەبىت، من رەئى قانونى دەدەم، ئەم سىندوۋقە تۆ مەسئولت كردوۋە بە كۆمەلئىك واجىبات و ئەركەۋە، متمانەى پى دەدەى لە دۋاى ئەۋەى دەست بەكار دەبىت، كە تۆ لەم پەرلەمانە متمانەى پى دەدەى و دەسەلاتەكانىت بۇ دەستنىشان كردوۋە، ئەۋەى لە رابردوۋ كراۋە، بە رىنمايى كراۋە لە ئەنجومەنى ۋەزىران، بە قانون كراۋە، بە صەلاحيەت كراۋە، ئىسلوبى خۆى ھەبوۋە، ئەۋانەى رابردوۋ ملكەچ بووين بۇ رەقەبەى مالى، چاۋدېرى مالى، چاۋدېرى پەرلەمانى، لەبەر ئەۋە ئىستا گرېمان تۆ مولزەمى دەكەى بەۋەى

بجی بەرابردوودا بجی و هیچی دەست نەگەوت، یاخود دەلی تەواوە، تەواو نییە، لەبەر ئەوە یەعنی من چون تەماشای دەگەم لە رووی قانونی و مەسئولیەتەتەوه شتیکی نەگونجاوە، لە نەتیجەش پیتان باشە، دەکری قسە لەسەر بکری و بیخەنە دەنگدان.

بەرپز د.یوسف محمد صادق / سەرۆکی پەرلەمان:

بەلی، کێ قسە هەیه لەسەر ئەو ماددەیه؟ بەرپز کاک علی حەمە صالح، فەرموو.

بەرپز علی حەمە صالح:

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان:

من تەئیدی بۆچوونەکە د. شیرکو دەگەم، نەک لەبەر ئەوەی بەشیکی پارەى نەوت خەرج گراوە، خەرج نەگراوە، یان ئەنجومەنى بالای هەریمی نەوت و غاز، ئایا دەسلاتی ئەوەی هەبوو بە قانون ئەوانە صرف بکات؟ یان نەیبوو بە قانون؟ تەئیدی دەگەم ئەگەر ئیستا پارەیهکی نەوت مابیت، ئایا نابێ بخریتە ئەو سندوووقەوه؟ ئەو پارەى کە ماوتەوه، بۆیه بەبۆچوونی من ئەو ماددەیهی د. شیرکو وتی پێویستە، ئەى ئەگەر نابێ، ئەى لە کوی بیئت؟ دوو / دیسانەوه ئەو پارانەش ئەگەر مەسەلەن قەرزایشین لەسەری، وەکو قەرز هاتوو، دواتر ئەو تەصفیاتانە هەر دەبێ لە ریگای ئەو سندوووقەوه بکریت؟ بۆیه ئەو ماددە بە شتیکی باش دەزانم.

بەرپز د.یوسف محمد صادق / سەرۆکی پەرلەمان:

باشە، با لیژنەکان قسە بکەن مادام ئەوه پێشنیاری زیاد کردنی ماددەیهکە، با لیژنە پەيوەندیدارەکان قسە بکەن، دواى دەیخەینە گفتوگۆی ئەندامانى پەرلەمانەوه، نوقتەى نيزامیت هەیه؟ فەرموو.

بەرپز سالار محمود مراد:

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان:

رپز و تەقدیر بۆ لیژنە پەيوەندیدارەکان، بە تايبەتیش لیژنەى موختەص، لیژنەى سامانە سروشتیەکان لەوین، سەرنج و تپروانیى ئەندامانى پەرلەمان وەردەگرن، زۆرتەرىن دەرفەت بۆ دەولەمەند کردنى ئەم پرۆژە یاسایە لە ریگەى راپۆرتەکانەوه بۆ لیژنەکان بوو، بە تايبەتیش سەرۆکی لیژنەکان، تۆ دێى لە حوکمە کۆتاییهکان دا بە بێ وەرگرتنى راي ئەندامان، سەرۆکی لیژنە لەسەر مینەصە ئەرکی ئەوهیه راي ئەندامانى پەرلەمان وەرگریت، دى بە بى گفتوگۆ ماددەیهک تەرح دەکات کە ئیزافە بکری، پیموایە ئەوه جەدەلى پەپرەوى هەلدهگری، لەبەر ئەوه ئەم بابەتەى کە پەيوەندى بە رابردوووه هەیه، ئیمە وەکو مامۆستا گۆران وتی (٪۱۰۰) لەگەلین، لە رابردووشدا شەرى لەسەر گراوه ئەم بابەتە، ئەم کەيسە، بۆیه بۆ ئەوهى ئیمە شتیک نەبیئتە باعیسى خستنى کارى سندوووقەکەش، زۆر عەمەلى تر و زۆر مەیدانى تر ئیش لەسەر ئەم بابەتە بکەین، بەدیدى من لە جەدەلەکانى چەند مانگی رابردوومان دا لەگەل حکومەتى هەریمی کوردستان، بەشیک لەم ئیشکالانە بوو کە نەمانتوانیوه وەکو پێویست مەبدەئیکی تەواو زانستی بگرینە بەر پەرلەمان و حکومەت بۆ چارەسەرکردنى مەلەفى نەوت و غاز و مەسەلەى داهاات و سندوووق،

بۇيە بەدىدى من لە رووی پەپرەوی ناوخۆۋە گونجاو نىيە لەسەر مېنەسە ھەر سەرۋىكى لىژنەيەك، سەرۋىكايەتى لىژنە بە بى گىتوگۆۋى ئەندامان تەرحى تازە بىكات بۇ ئىزافە كىردى ماددەيەك، كاتى كە گۆۋى لە ئەندامان نەگىرى، كە لە ناو قاعەى پەرلەمانەۋە پېشنىارىكى لەم بابەتە نەبى، بەتابەتەش ئىمە لە رووی عورفەۋە تەركىزمان كىردۆتە سەر سى پېشنىار بىرئىتە دەنگدانەۋە، لەبەر ئەۋە ھىوادارىن كارىك بىرى كە لە رووی مەبدەئەۋە ئەۋە د. شىركۆ دەيلى، (۱۰۰٪) راستە، دەبى ھەموو ئەۋە داھاتانەى ھەبوۋە، ھەيە، ئەم سىندووقە سەرچاۋەكانى لەۋى كۆ بىرئىتەۋە، ئەۋە كاك على ھەمە صالحىش دەيلى، دەكرى لە رېگەى لىژنەۋە بەدواداچوون بىرى لەگەل ھكومەتى ھەرىمى كوردستان، لەگەل ئەنجومەنى ھەرىمى نەۋت و غاز لەۋىۋە ئەۋە ئىزافە بىرى، كارىك نەكەين ئىمە نەتىجەيەك بىكەۋىتەۋە لە نەتىجەى ئەم ياسايە، كە تا ئىستا زۆر زۆر باش ھاتوۋە، كە پەكى سىندووقەكە بىرى، بە تەنھا لەۋە تىروانىنەۋەيە، زۆر سوپاس.

بەرپىز د.يوسف محمد صادق/ سەرۋىكى پەرلەمان:

باشە، سوپاس، بەرپىز د.عزت صابر، فەرموو.

بەرپىز د.عزت صابر اسماعيل:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

ۋەزارەتى سامانە سىروشتىيەكان دوايىن راپۇرتى تا (۲۰۱۳ /۱۲/۳۱) داۋە بە پەرلەمان، لە پەيچى خۆى بلاۋى كىردۆتەۋە، ئەنجومەنى ۋەزىران موصادەقەى لەسەر كىردوۋە، بۇيە لە راستى ئەۋە كارى ئىمەى پەرلەمانتار و لىژنە پەيوەندىدارەكانە تەدقىق بىكەين لەۋە ھىساباتانە بە پىى كۆمپانىيەى گەۋرەى نىۋدەۋىتەتى ۋەكو (EITI)، بۇ ئەۋەى لە راست و دروستى ئەۋە خەرجىيانە دىئايىن، بۇيە ھەمەلى دەبى ئەم سىندووقە لە رۇژى دروست كىردى سىندووقەكەۋە داھاتى نەۋت چەندە؟ يەكسەر نەچىتە ھىچ ھىسابىكەۋە، ھىچ بانكىكى ئەھلىيەۋە، ھىچ بانكىكى ھكومىيەۋە بىتە ناۋ ئەۋە سىندووقەۋە، لەۋە رۇژەۋە رەسىدى سىندووق، لەۋە رۇژەۋە بىت كە پەسند دەكرىت، ئەۋە بە كارىكى ھەمەلى دەبىن، زۆر سوپاس.

بەرپىز د.يوسف محمد صادق/ سەرۋىكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، بەرپىز د.بەھار محمود، فەرموو.

بەرپىز د. بەھار محمود فتاح:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

مىنىش پىشنىارەكەى كاك د. شىركۆ جودت دەكەم، ئەگەر سەرۋىكى لىژنەش نەبى، ئەندامى پەرلەمانە، پىشنىارەكەشى لە رووی ياسايەۋە جىكردنەۋەى لە ناۋ ياساكەدا ھىچ رېگىرىكى ياسايى نىيە.

بەرپىز د.يوسف محمد صادق/ سەرۋىكى پەرلەمان:

باش، بەرپىز د.قالا، فەرموو.

بەرپىز د.فالا فرید ابراهيم:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

لە رووی ياساييهوه تەنھا تىببىنيمان ھەيە لەسەر پيشنيارەكە، ئەويش ئەوھيە ياساكان دەبى خويان لە ئەسەرى رەجى بپارىزن، ئەوھ لەلایەك، لەلایەكى تر ھەموو ئەو تەعليما ت و ئەو كارانەى كە وەزارەت كروويەتە، وەكو بەرپىز د.عزت ئيشارەتە پى دا، ئەو كارانە ھەمووى رپكخراون، ئەسەرى رەجى پيدان بەو ياسايە واتا ئىبتال كرنەوھى ھەموو ئەو تەعليما ت و ئەو كارانەى كە لەلایەن جىھەتە پەيوەندىدارەوھ كراوھ، بۇيە ئەوھ كيشەى لە دوو دپت لە رووی ياساييهوھ، تكايە ئەو پيشنيارە لە رووی ياساييهوھ مولاھەزاتى لەسەرھ.

بەرپىز د.يوسف محمد صادق/ سەرۆكى پەرلەمان:

باشە، سوپاس، بەرپىز كاك گوران نازاد، فەرموو.

بەرپىز گوران نازاد محمد:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

بۇ ئەوھى بۇچوونەكان تەفسىرى ھەلەى بۇ نەكرى، ھاورپيانم لە ليژنەى نەزاھە ليژرە نامادەن، لە كۆبوونەوھى ھەفتەى رابردوو ئەو تەرحەى من كردم، كە داوا بكەين لە سەرۆكايەتە پەرلەمان عەقدىك لەگەل دوو شەريكەى نيودەولتەى كە تەدقيق لە داھات دەكەين، داوا بكەين پەرلەمان بودجەيەك صەرف بكات، بۇ ئەوھى تەدقيق لە وردەكارى كۆى داھاتەى ھەريمى كوردستان بكەين، ئەوھ برادەران ليژرە شاھيدن ئەو تەرحەمان كرد، ئەوھى من دەلييم، ئەوھى كاك عالى دەليي، ئەوھى كاك د. شيركو دەليي دوو شتى جياوازە، ئەگەر بپيارە بليين كۆى ئەو داھاتەى ئىستا ماوھ، ھەيە لە ھەريمى كوردستان، لە پرۆسەى نەوتى ئىنتاج كراوھ دەبى بچيئە ئەو سندوقە، بەسەرچاو، ئەوھ شتيكە، بەلام تۆ دپى داھاتەى نەوتى ھاتووھ و صەرف كراوھ، بۇ گەرميان صەرف كراوھ، بۇ مەناتىقى تر صەرف كراوھ، بۇ پرۆژەى تر صەرف كراوھ، ئىتر بە ھەر جۆرى، بەھەدەر دراون، نازانم چى، تۆ دپى ئەركيكي پى دەسپىرى، سەر ئيشەيەكى بۇ دروست دەكەى كە لەوانەيە ئاسان نەبى بگاتە بن بەستى، بەلام ئەگەر بليي ئىستا پارەى نەوتى لە پرۆسەى ئىستا دواى پەسندكردنى ئەم ياسايە، كۆى ئەو پارەيە دەچيئە ناو ئەم سندوقە، ئەوھ شتيكە وارە، لەدواى دەست بەكاربوونى ئەم سندوقە نابى ھىچ كەسيك صەلاحيەتەى صەرف پارە و جەمعى پارەى لابی ئىللا ئەو سندوقە، بەسەرچاو، بەلام تۆ ئەركيكي ترى پى دەسپىرى، من دلنيام كۆسپيكي بۇ دروست دەكەن، ئەگەر نا ھەموومان لەگەل مەبدەئى شەفافيەتەين و پشتيوانى لى دەكەين.

بەرپىز د.يوسف محمد صادق/ سەرۆكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، بەرپىز د. شيركو جودت، فەرموو.

بەرپز د. شېركۆ جودت مصطفى:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

ئەو پېشنيارهى كە ئىمە لېرە كردمان، دياره رەئى خۆم نىيە، هەرچەند وەكو پەرلەمانتار بۆم هەيە رەئى خۆم دەرېم، بەلام پېشنيارهى چەند پەرلەمانتارىكى تىرىش بوو، لە ماددەى (۵)دا بە موشاوەرە لەگەڵ لىژنەى ياسايى وترا بخىرتە ماددەى (۶) و ئەحكامى كۆتايى، كە يەككىيان د. شېركۆ حەمە أمين بوو، كە باسى ئەسەرى رەجى كورد لە موراجەعەى ئەو ماددەيەدا، ئەوەى كە ئىمە باسى دەكەين ئەوە نىيە كە بچىت يەعنى كۆسپ دروست بىت بۆ ئەو دەستەيە، بە پىچەوانەو، ئىمە دەمانەوئ ئەم دەستەيە بەرچاوى رپوون بى لە كوئى وە دەست پى بكات؟ يەعنى ئىستا لەو رۆزەى كە لە وەقائىع بلاء وەكرىتەو، ئەم دەستەيە بلى لە كوئى دەست پى دەكەم؟ لە كوئى دەست پى بكات؟ لە تارىخى ئىنتاج و بەرھەمى نەوتى و گازى لە ھەرىمى كوردستان؟ لە دواى وەقائىعەو، ئەى باشە ئەو قۇناغى رابردوو زيادى ھەيە؟ كەمى ھەيە؟ عەجزمان ھەيە، ئىستا ئىمە داتامان لايە عەجزمان ھەيە، داتامان لايە كە قەرزارين، داتامان لايە كە كەم و كورتى ھەيە، ئەى نابى ئەم سەدووقە خەمى بخوا؟ بۆ ئەوەى كە لە يادى بى، بزانى كە ئەوە عەجز ھەيە، كەم و كورتى ھەيە، دەبى تەرخان كوردنى بۆ بكات لەبەر ئەوەى ئىشى سەدووقەكە ئەوەيە، لەبەر ئەوە لە رپووى عىلمىيەو، لە رپووى مېھەنىيەو بە تەسەورى من زۆر زەرورە نوقتەى (ابتداء) وازىچە بكرى، لە رپوانگەى خەرجى و داھاتى رابردوو، نەك ئەوەى كە پارەيە بۆ گەرميان يان بۆ شوئىنك سەرف كراو، بچى بىكىشىتەو، چونكە ئەو رپووشتوو تازە، بەلام دەبى نوقتەى ئىبتىدائەكە دائىن و مەدىن لە يەك دەرېكات، كە ئەوە مەوزووعىكى حىسابى يە، لە رپووى ياسايشەو ئەگەر ئىقتىزائى عەمەلى و عىلمى و واقىعى شتىك ئىقتىزا بكات، تەكىفى ياسايى ئاسانە بۆى بكرى بە تەسەورى من، زۆر سوپاس.

بەرپز د.يوسف محمد صادق/ سەرۆكى پەرلەمان:

بەئى، سوپاس، كى قسەى تىرى ھەيە لەسەر ئەم ماددەيە؟ دەبى رپوون بكرىتەو ماددەكە چىيە؟ تكايە جارېكى تر بىخوئىنەو، بۆ ئەوەى جارې ھەر لە رپووى مەبدەئىيەو بىخەينە دەنگەو، كە ئايا ماددە زياد بكرى يان نا؟ دوايى دارشتنى ماددەكەش دەخەينە دەنگەو، فەرموو.

بەرپز د. شېركۆ جودت مصطفى:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

ئەوەى كە پېشنيار كرا بۆ ديارى كوردنى خالى دەستپىكردن لە رپووى داھات و خەرجىيەو بۆ ئەم دەستەيە، دېرەكە ئەوەيە:

كوئى داھاتى نەوت و گاز كە پىش دەر كوردنى ئەم ياسايە بەدى ھاتوون، ئەم ياسايەى لەسەر پەيپەو دەكرىت.

بەرپز د. یوسف محمد صادق / سەرۆکی پەرلەمان:

د. رێواز، فەرموو.

بەرپز د. رێواز فائق حسین:

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

بیری کاک د. شێرکۆی دەخەمەوه، کە بە بەردەوامی ئەو دەلی ئیسی ئەو سندوقە تەوسیقی و تەدقیق و ئیدارەییە، یەعنی تۆمار دەکات و وردبینی دەکات و بەرپۆه دەبات، پارەیهک کە خەرج کرابی لە رابردوودا چۆن تۆمار دەکری؟ چۆن بەرپۆهبردنی تیدا دەکری؟ یەک عەمەلییە تیدا دەکری کە عەمەلییە تەدقیقی یە، تەواو، باشە، ئەوە صفر کردنەوهی جوهدی هەموو ئەو دامەزراوانەیه کە لە هەشت، نۆ سالی رابردوودا ئیسی تەدقیقیان کردووه، کردوویانە، نەیانکردووه؟ ئەوە قسەیهکی ترە، خولی (۳)ی پەرلەمان پێش ئیمە بووه، خولی (۲)ش هەبووه، دیوانی چاودیاری داراییش هەر حزووری هەبووه، من کیشەم لەسەر ئەوە نییە، دەگەرپیمەوه سەر قسەگە ی کاک گۆران، یەعنی تەصویرەگە وا نەکری کە ئەوانە ی کە دەلێن نابێ، ئەو ئەوانەن کە دزی شەفافییەتین، ئەوانە ی کە دەلێن با بێ، دزی شەفافییەت نین، ئەم ماددەیه ماددەیهکی مردوو، لەبەر ئەوهی تۆ موئەسسەسەیهک رادەسپیری ئیش لەسەر (عدم) بکات، لە کۆبوونەوهکەمان لەگەڵ حکومەت دا ئەو لەحزیه من ئەو پرسیارەم کرد، و تەم ئیستا هیچ پارەمان هەیه هی شیرینی؟ یان مولکانە؟ یان ژینگە؟ یان هەر پارەیهکی تر، پارە ی نەوت بێ؟ لە کۆبوونەوهکەدا پێیان وتین/ ئیستا ئیمە یەک سەنتمان نییە، لەبەر ئەوهی هەموویمان وەرگرتوووه و خەرمان کردوووه، کەواتە لەگەڵی بی لە پرووی مەبدەئی و ئەخلاقییەوه، من تەصویر ناکەم ئەندام پەرلەمانی هیچ فراکسیۆنیک هەبێ لە پرووی ئەخلاقییەوه لەگەڵ ئەو نەبیت تەدقیق لە رابردوو بکری، بەلام لە پرووی عەمەلییەوه با ئەم پرسیارە لە خۆمان بکەین، واریدە موئەسسەسەیهک رابسپیری پێداچوونەوه بە کاری ئەو موئەسسەساتانە بکات کە لە رابردوودا بە گوێرهی قانون، بە گوێرهی تەعلیمات ئەو حەقەیان پێ دراوه؟ یەعنی پرسیارە، من دەمەوی جوابەکەیم دەست بکەوی بۆ ئەوهی دەنگ بە ماددەگە بەدەم، بەرەئی من وەکو قانونیەک، یەعنی ئەگەر لیم بپرسی مەبدەئی (عدم رجعية اثر القانون)، مەبدەئی ئەصلە لە قەوانینی عیراقی و نیزامی تەشریعی عیراقی دا، گەرانهوه بۆ رابردوو ئیستیسناائە، ئیستیسناائیش دەبێ موبەریراتی هەبێ، موبەریراتی ئیستیسناائەگە بە قوەتتر بوو لە ئەصلەگە، بۆ ئەوهی وازیح بێ، بۆ ئەوهی بەرپزان ئەندامانی پەرلەمان رۆئیەیان دیار بێ، مەبەستی سەرەکی هەمووشمان جیبەجی کردنی یاساکەیه، یەعنی خەمە گەورهکە ئەوهیه وەکو کاک سالاریش وتی، دانانی ماددەیهک کە لە ئەصل دا جیبەجی کردنی موستەحیلە، بێتە موبەریر بۆ جیبەجی نەکردنی ئەو ماددانەشی کە لە ئەصل دا جیبەجی کردنیان ئاسانە، سوپاس.

بەرپز د. یوسف محمد صادق / سەرۆکی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، بەرپز د. شێرکۆ جودت، فەرموو.

بەرپىز د. شىركۆ جودت مصطفى:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

بەرپىز ئەندامانى پەرلەمان.

من به كيتابى رەسمى لەلامە كە ئەنجومەنى وەزيران، وەزارەتى سامانە سروشتىيەكانى بەدەر كەردووە لە ھەموو رەقابەيەكى مالى، دواى ئەووى كە ئىمە داوامان كەرد كە ديوانى چاودىرى دارايى تەدقيقى بەياناتى وەزارەتى سامانە سروشتىيەكان بكات، ديوانى چاودىرى دارايى بە كتابى رەسمى جوابييان دايەتەو، دەلى/ وا ئىستا دەست پى دەكەين بە تەدقيق، يەعنى مانگىگ لەمەوپىش، لەبەر ئەو ئىمە باسمان لەو نىيە لەسەر ئەساسى گومانە، يان لەسەر ئەساسى ھەر چ نەزەريەكى ترە، باسمان لە سيستەمە، ئەم سيستەمە ئىمە پيشنارى ئەو دەكەين كە ئەو تەدقيقەى جەنابت وتت د. رىواز، كە داھات و خەرجى بەراورد بكرىت، ئەووى كە كراو، ئەووى كە واقع حالە، داھات و خەرجىيەكە بەراورد بكرى، بۆ ئەووى ئەو سەندوووقە بزائى ئەگەر قەرزەرە چۆن خەمى بخوات؟ ئەگەر عەجزى ھەيە با لەبەر چاوى دا بى ئەو عەجزە، نەك لە صفرەو دەست پى بكات، چونكە صفر يەعنى عەجزى نىيە، دوو رۆزى تر داواى پارەى لى كرا دەلى پيشتر من ئاگادار نىم كە ئەو عەجزە يان قەرزە، بەس ئەگەر پى بوترىت تۆ ئەوئەندە عەجزت ھەيە، ئەوئەندە قەرزت ھەيە لە داھات و خەرجى نەوت، ئەو كاتە ئەو دەستەيە بەرچاوى روون دەبى، لە حالەتى زيادە و ئەرباھىش دا بە ھەمان شىو، بۆيە ديارى كەردنى نوقتەى ئىبتىدا لە بوعدە تەدقيقىيەكەيەو روو دەدات، كە ئەم داھاتە، ئەم خەرجىيە تەرح دەكرى لە يەكترى، نەتيجەيەك دەدا بە دەستەو، ئەم دەستەيە دەزائى چۆن ئىش بكات؟

بەرپىز د.يوسف محمد صادق/ سەرۆكى پەرلەمان:

باشە بۆ كورتى ناكەنەو لە تەدقيق؟ دەزائى راي خۆتان بلىن، چونكە دەپخەمە دەنگەو، دەنگدانى ئەندامانى پەرلەمان ئەو پرسە يەكلایى دەكاتەو، د. قالا، فەرموو.

بەرپىز د. قالا فرید ابراهيم:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

تكا دەكەم، تۆ دەستەكە مەسئول دەبى بە پى ئەو پيشنارە لەسەر كارىك كە خۆى بەرپرس نىيە ئىلا لە رۆزى دامەزراندنىيەو نەبى، واتا لە رۆزى دامەزراندنى بەرپرسە لەسەر ئەو كارانە، بەرپرسى دەكەى بۆ ئەنجامدانى كارىك، مەسئولىيەتيك دەخەيە ئەستوى كە ئەو كارەكانى ئەنجام نەدا، ئەو بەرپرسىيەكەى قانونىيە دەكەوئە ئەستوى دەستەكە، تكايە ئەندامانى پەرلەمان ئاگاداربن.

بەرپىز د.يوسف محمد صادق/ سەرۆكى پەرلەمان:

باشە، ئىستا جارى ھەر مەبدەئەكە دەخەينە دەنگەو، كى لەگەل ئەوئە ماددەيەك زياد بكرى و ئەسەرى رەجعى بدات بە دەستەكە لە ھەندىك روو، كە دوايى دارشتەكەى ديارى دەكەين، كى لەگەل ئەوئە ماددەكە زياد بكرىت دەستى بەرز بكاتەو؟ (۲۸) كەس لەگەلدايە زۆر سوپاس، كى لەگەلدا نىيە دەستى